

Diagnoza problemów uzależnień oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie Gminy Siechnice.

Na zlecenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Siechnicach

Krajowy Ośrodek Kształcenia
Administracji KOKA
ul. Wielicka 44/45
30-552 Kraków
tel. 12 333 77 61
kom. 534 301 280
fax. 12 333 77 62
biuro@koka.org.pl

Siechnice, grudzień 2018 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
1.1. Przedstawienie problemu badawczego i pytań badawczych.....	5
1.3. Cele i ogólne założenia badania.....	6
1.4. Główne pojęcia badawcze.....	6
2. METODOLOGIA	8
2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej.....	8
2.2. Dobór próby.....	9
2.3. Narzędzia badawcze.....	10
3. BADANIE UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ	11
3.1. Struktura badanej próby.....	11
3.2. Problem alkoholowy	14
3.3. Problem nikotynowy	21
3.4. Problem narkotykowy	25
3.5. Cyberprzemoc.....	34
3.6. Cyberuzależnienia.....	39
3.7. Profilaktyka z perspektywy uczniów szkoły podstawowej	50
3.8. Podsumowanie.....	55
4. BADANIE MŁODZIEŻY	58
4.1. Struktura badanej próby.....	58
4.2. Problem alkoholowy	61
4.3. Problem nikotynowy	68
4.4. Problem narkotykowy	72
4.5. Cyberprzemoc	80
4.6. Cyberuzależnienia	85
4.7. Profilaktyka z perspektywy młodzieży	94
4.8. Podsumowanie.....	99

5. BADANIE NAUCZYCIELI	102
5.1. Struktura badanej próby	102
5.2. Problemy społeczne w Gminie Siechnice w opinii nauczycieli.....	104
5.3. Uzależnienia wśród uczniów	106
5.4. Czynniki wywołujące uzależnienia wśród uczniów.....	114
5.5. Cyberprzemoc w opinii nauczycieli.....	120
5.6. Cyberuzależnienia w opinii nauczycieli.....	123
5.7. Sytuacja rodzinna uczniów w opinii nauczycieli.....	126
5.8. Profilaktyka w opinii nauczycieli.....	129
5.9. Podsumowanie.....	137
6. BADANIE PRZEDSTAWICIELI SŁUŻ POMOCOWYCH.....	140
6.1. Struktura próby.....	140
6.2. Postrzeganie problemów społecznych.....	141
6.3. Problem uzależnień w gminie.....	147
6.4. Profilaktyka na terenie gminy.....	155
6.5. Polityka alkoholowa w gminie.....	156
7. BADANIE KADRY PEDAGOGICZNEJ.....	158
7.1. Struktura próby.....	158
7.2. Problemy uczniów.....	160
7.3. Substancje psychoaktywne a dzieci i młodzież.....	161
7.4. Profilaktyka.....	165
7.5. Czas wolny dzieci i młodzieży.....	169
8. PROBLEM ALKOHOLOWY W GMINIE – ANALIZA DANYCH ZASTANYCH.....	171
8.1. Dane demograficzne osób uzależnionych.....	172
8.2. Sytuacja rodzinna osób uzależnionych.....	172
8.3. Informacje o przebiegu procedury.....	173
8.4. Działania osób uzależnionych.....	174
8.5. Podsumowanie.....	175
9. WNIOSKI	176
10. REKOMENDACJE	179

WPROWADZENIE

Spółeczeństwo polskie, na skutek gwałtownych przemian ustrojowych, ekonomicznych, społeczno – kulturowych i technologicznych nadal doświadcza wielu trudności, które ograniczają lub spowalniają jego rozwój. Socjologowie trudne sytuacje w życiu zbiorowości określają terminem: „problem społeczny” oraz terminem „kwestie społeczne”.

Kwestia społeczna - to poważny, budzący niepokój problem społeczny, który nie może zostać samodzielnie rozwiązany przez ludzi i wymaga szerokich działań wielu podmiotów.

Problem społeczny: w definicji R. Marisa to: *„ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”*¹. Według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru².

W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest **zjawiskiem niepożądanym**;
- **wywołuje krytykę** znacznej liczby ludzi;
- jest zjawiskiem **możliwym do przewyciężenia**;
- można go przewyciężyć przez **zbiorowe działanie**.

Huber Blumer wyróżnia pięć faz w procesie definiowania problemów społecznych:

- wyłonienie się problemu,
- uprawomocnienie,
- mobilizacja do działania,
- sformułowanie oficjalnego planu działania,
- empiryczne realizacje planu.

¹K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

²Frysztacki K. , Problemy społeczne, [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205

Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. **Badanie to ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji.** Diagnoza społeczna bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Głównymi celami diagnozy społecznej jest:

- ❖ Identyfikacja przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- ❖ Identyfikacja wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- ❖ Identyfikacja skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- ❖ Identyfikacja regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- ❖ Analiza podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- ❖ Analiza proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

1.1. Przedstawienie problemu badawczego i pytań badawczych

Problemem badawczym niniejszej diagnozy jest **wskazanie skali problemu uzależnień chemicznych i behawioralnych na terenie Gminy Siechnice, a także wskazanie przyczyn wywołujących sytuacje problemowe**. W związku, z tym przed przystąpieniem do realizacji badań postawiono sobie następujące pytania badawcze:

1. Jaka jest skala zjawiska uzależnień chemicznych i behawioralnych wśród badanych dzieci i młodzieży z terenu gminy?
2. Jakie czynniki wpływają na sięganie przez badaną młodzież po substancje odurzające?
3. Jaki wpływ na sięganie po substancje odurzające ma środowisko rodzinne i rówieśnicze?
4. Jaka jest wiedza badanej młodzieży w zakresie zagrożeń jakie niosą za sobą substancje uzależniające?
5. Jaka jest skala uzależnień wśród dorosłych mieszkańców gminy?
6. Kim są osoby zmagające się z problemami uzależnień – charakterystyka grupy.
7. Jak problem uzależnień postrzegany jest przez pracowników instytucji pomocowych oraz kadrę pedagogiczną?
8. Jakie działania podejmuje Gmina, aby przeciwdziałać problemowi uzależnień?

1.2. Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Gminy Siechnice ma na celu ukazanie problemów uzależnień społecznych wśród mieszkańców gminy. Przeprowadzonym badaniom przyświecały dwa główne cele: poznawczy oraz praktyczny. **Cel poznawczy dotyczył poznania zagrożeń, z jakimi spotykają się dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe, a także poznanie najważniejszych czynników mających wpływ na powstawanie uzależnień. Cel praktyczny natomiast to wnioski i rekomendacje** wynikające z analizy zgromadzonego materiału badawczego, które mogą być bardzo przydatne podczas opracowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- ✓ zidentyfikowania i oszacowania skali problemu uzależnień wśród dzieci i młodzieży,
- ✓ zidentyfikowania i oszacowania skali problemu uzależnień wśród dorosłych mieszkańców,
- ✓ scharakteryzowania postaw uczniów wobec istotnych problemów społecznych,
- ✓ scharakteryzowania relacji dzieci i młodzieży z rodzicami,
- ✓ zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- ✓ zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- ✓ pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.3. Główne pojęcia badawcze

Konceptualizacja badań na terenie gminy Siechnice opierała się na następujących pojęciach badawczych:

- **Problem alkoholowy (alkoholizm)** – według WHO (World Health Organization) to *„wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”*³. Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.

³ T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

- **Problem narkotykowy (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. O przeciwdziałaniu narkomanii, jest to: „*stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*”.⁴ W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz dorosłych mieszkańców gminy;
- **Problem nikotynowy (nikotyzm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia nikotynowego oraz dostępności dla dzieci i młodzieży.
- **Uzależnienia behawioralne** – określa się formy zaburzeń (nałogów) nie związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, a związanych z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności. W niniejszym badaniu zwrócono uwagę przede wszystkim na uzależnienia związane z komputerem i Internetem, fonoholizmem oraz hazardem. Jest to coraz bardziej popularny rodzaj uzależnień, w związku z tym niniejsza diagnoza porusza również te kwestie.
- **Cyberprzemoc** - przemoc z użyciem mediów elektronicznych – przede wszystkim Internetu i telefonów komórkowych. Problem ten dotyczy przede wszystkim dzieci i młodzieży. Pomimo, że akty cyberprzemocy mogą wyglądać niewinnie, to potrafią wyrządzać bardzo dużą krzywdę. Do działań określanych jako cyberprzemoc zalicza się m.in:
 - wyzywanie, straszenie poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu,
 - robienie komuś zdjęć lub rejestrowanie filmów bez jego zgody,
 - publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które kogoś obrażają lub ośmieszają,
 - podszywanie się pod kogoś w Sieci.

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224).

METODOLOGIA

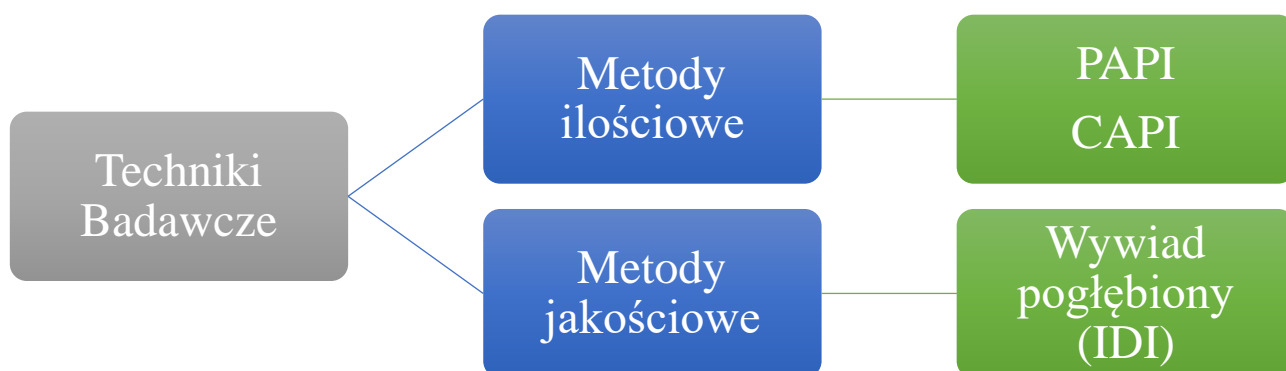
2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, zjawiska cyberprzemocy oraz uzależnień behawioralnych. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród: uczniów uczęszczających do szkoły podstawowej, młodzieży, przedstawicieli służb pomocowych, kadry pedagogicznej oraz nauczycieli. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk.

Diagnozę problemów społecznych na terenie Gminy Siechnice rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród uczniów, młodzieży oraz nauczycieli. Zostały one wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą ankiety internetowej (CAPI). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

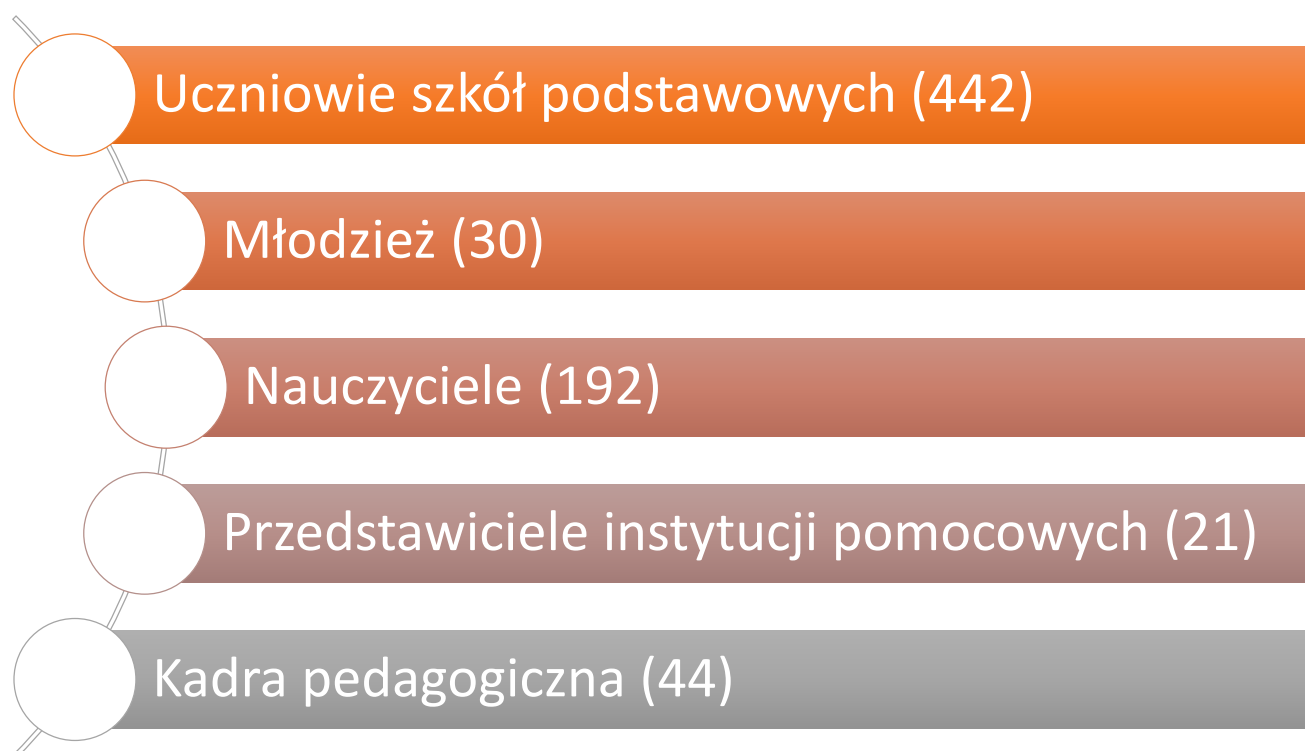
W celu pogłębienia uzyskanego materiału badawczego, zdecydowano o przeprowadzaniu badań jakościowych. W tym celu zrealizowano wywiady pogłębione (IDI) z przedstawicielami instytucji pomocowych oraz kadry pedagogicznej. Przedstawiciele służb pomocowych oraz kadra pedagogiczna została dobrana za pomocą metody dogodnościowej – ze względu na potrzebę dogłębnego przyjrzenia się problemom społecznym, do badania zrekrutowano przedstawicieli różnych instytucji pomocowych. Przy ich wyborze kierowano się przede wszystkim dorobkiem zawodowym oraz wiedzą dotyczącą badanych kwestii.

2.2. Dobór próby

Badania zostały przeprowadzane w listopadzie 2018 roku. **Wzięło w nim udział łącznie 721 osób.** Ze względu na okres chorobowy i związane z tym nieobecności uczniów oraz nauczycieli, próba badawcza uległa zmniejszeniu. Nie ma to jednak wpływu na wyniki realizowanych badań.

Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy Siechnice oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych grup społecznych. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej:

2.3. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych wśród uczniów, młodzieży oraz kadry pedagogicznej składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza.

W przypadku badań wśród pracowników instytucji pomocowych oraz kadry pedagogicznej przeprowadzone indywidualne wywiady pogłębione w oparciu o przygotowany scenariusz rozmowy. Skonstruowano dwa odrębne scenariusze. Każdy z nich został dopasowany do poszczególnych grup badanych.

Podobnie jak w przypadku badań ilościowych, za każdym razem respondenci zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został im wyjaśniony cel badania oraz poinformowano ich o zasadach przeprowadzania wywiadu pogłębionego.

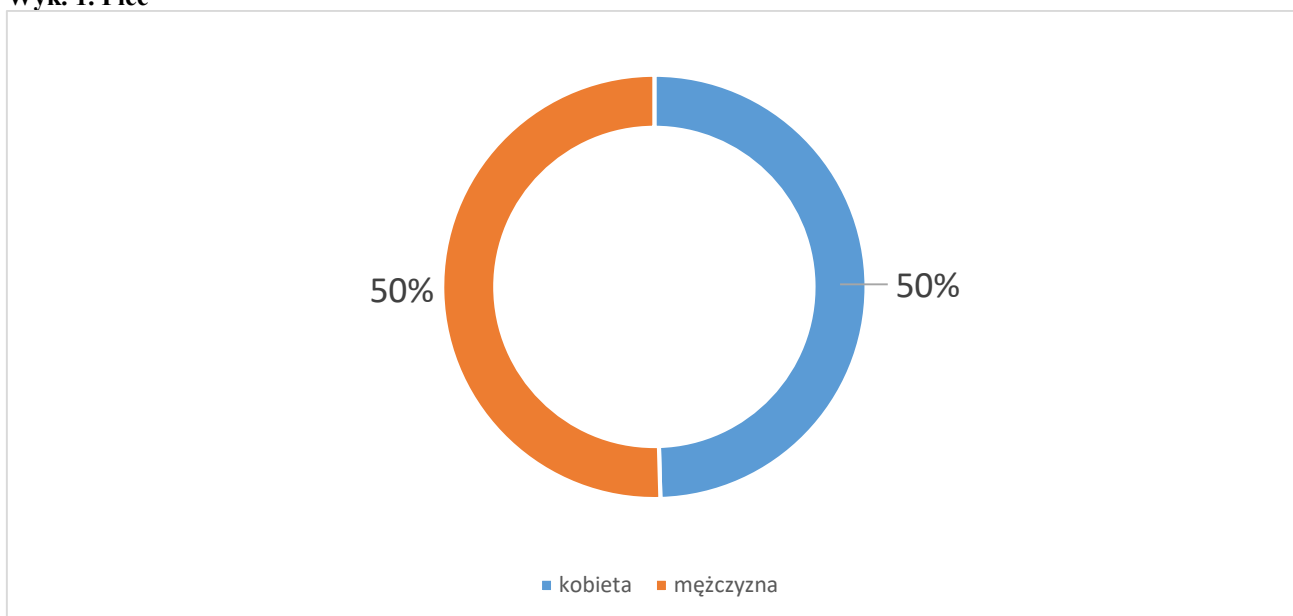
Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

BADANIE UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ

3.1. Struktura badanej próby

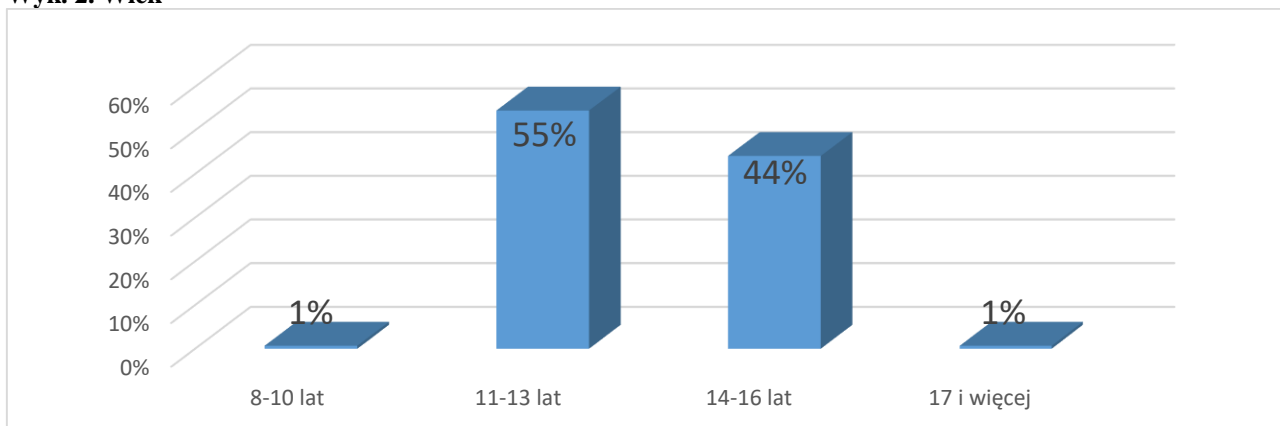
W badaniu problemów uzależnień na terenie Gminy Siechnice wzięło udział 442 dzieci zrekrutowanych wśród szkół znajdujących się na terenie gminy. Analizując rozkład próby ze względu na płeć można zauważyć, iż w ankiecie uczestniczyło 50% chłopców i 50% dziewczynek.

Wyk. 1. Płeć

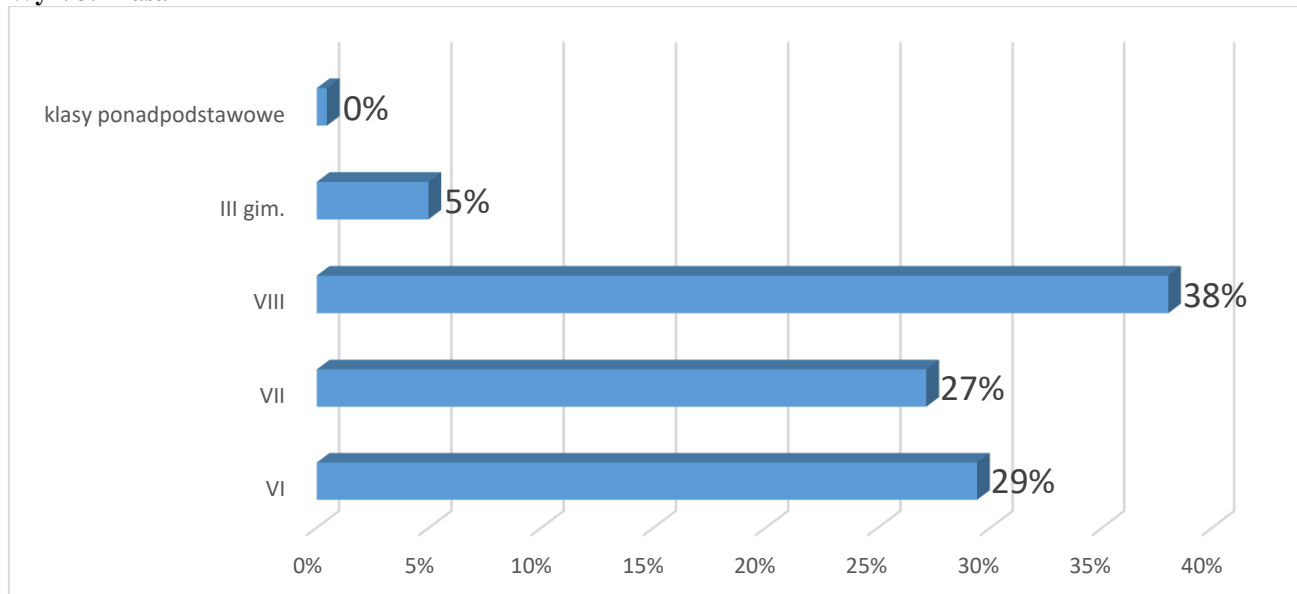
Najliczniejszą grupę badawczą stanowili uczniowie w wieku 11 – 13 lat (55%). Uczniowie w wieku 14 – 16 lat tworzyli drugą pod względem liczebności grupę. Zaś najmniej liczne grupy to uczniowie w wieku 8 – 10 lat (1%) oraz ankietyowani w wieku 17 i więcej lat (1%).

Wyk. 2. Wiek

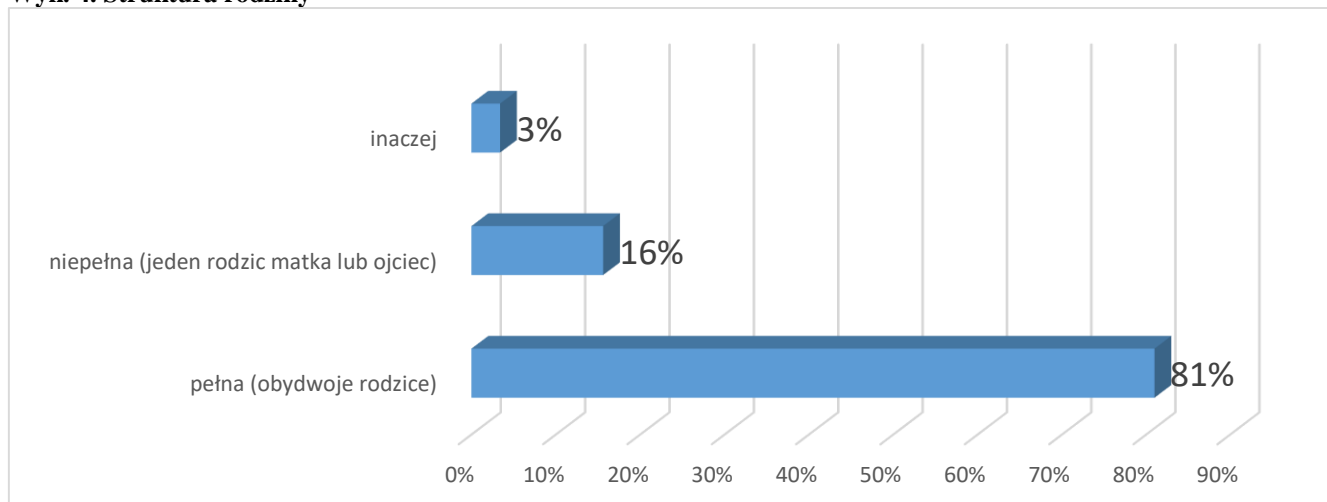
Ankietowani z klasy VIII stanowili największą część grupy badawczej, tj. 38%. Drugą pod względem liczebności grupę stanowili uczniowie klasy VI (29%) oraz uczniowie klasy VII (27%). Uczniowie klasy III gimnazjum stanowili 5% próby badawczej.

Wyk. 3. Klasa

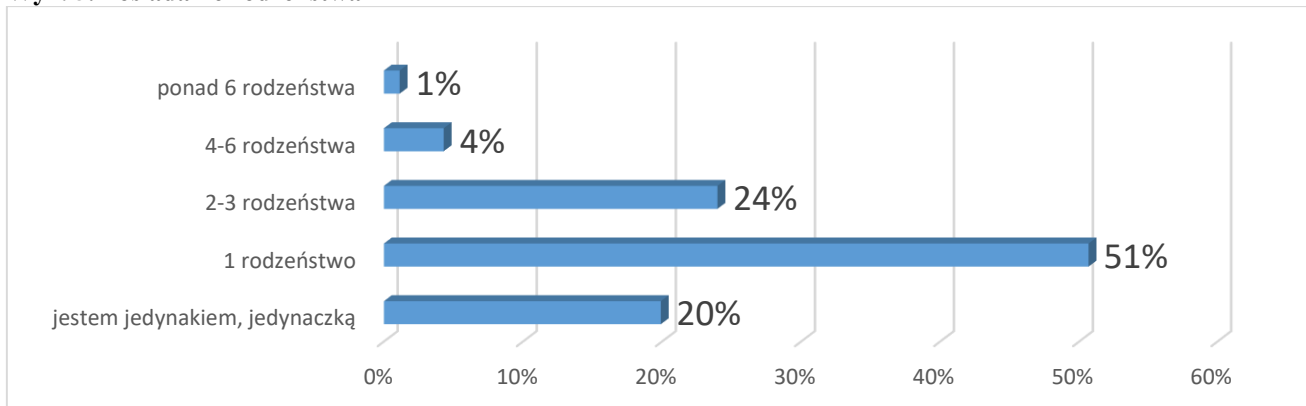
Zdecydowana większość uczniów wychowuje się w rodzinach pełnych – takiej odpowiedzi udzieliło 81% osób. 16% ankietowanych wychowuje się w rodzinach niepełnych, zaś 3% uczniów nie określiło struktury swojej rodziny, wskazując odpowiedź „inaczej”.

Wyk. 4. Struktura rodziny

51% uczniów posiada jednego brata lub siostrę, 24% uczniów ma 2 lub 3 rodzeństwa, czworo, pięcioro lub sześcioro rodzeństwa posiada 4% uczniów, zaś ponad sześcioro rodzeństwa ma 1% osób. Co piąty uczeń jest jedynakiem lub jedynaczką.

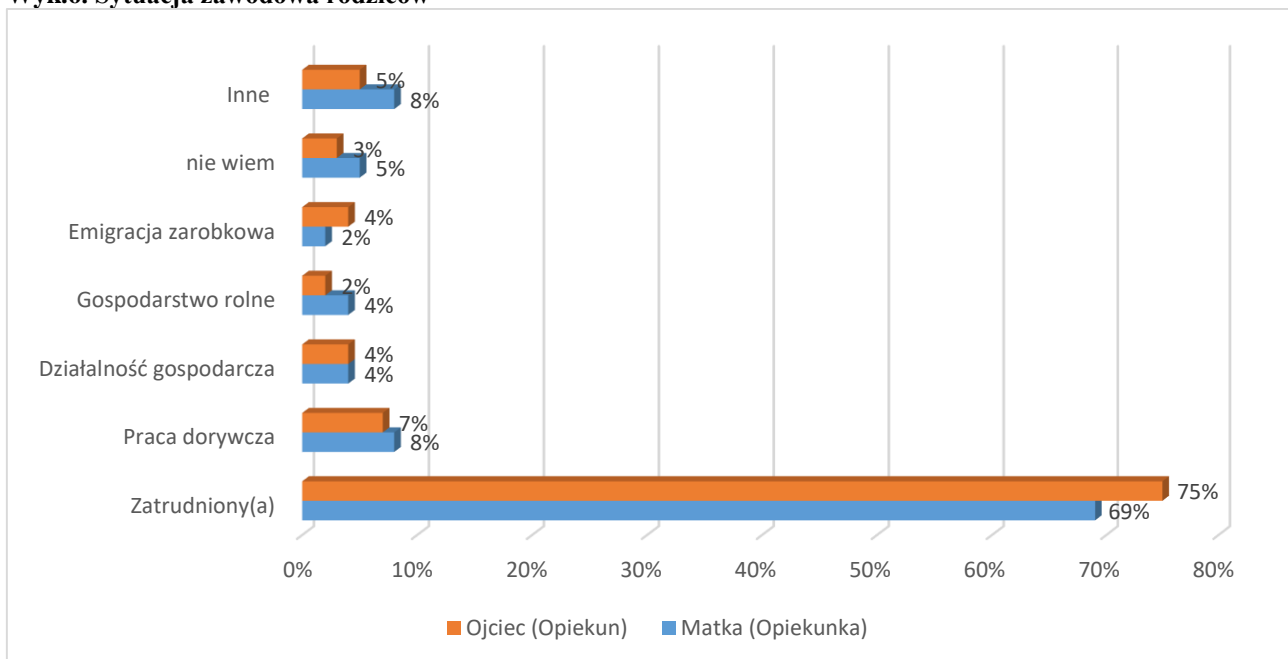
Wyk. 5. Posiadanie rodzeństwa

Analizując sytuację zawodową matek, można zauważyć, iż najczęściej pracują one na pełen etat (69%), a także: pracują dorywczo (8%), prowadzą własną działalność gospodarczą (4%), pracują w gospodarstwie rolnym (4%), są na emigracji zarobkowej (2%) oraz ich sytuacja zawodowa jest inna (8%). 5% uczniów nie znało sytuacji zawodowej swojej matki.

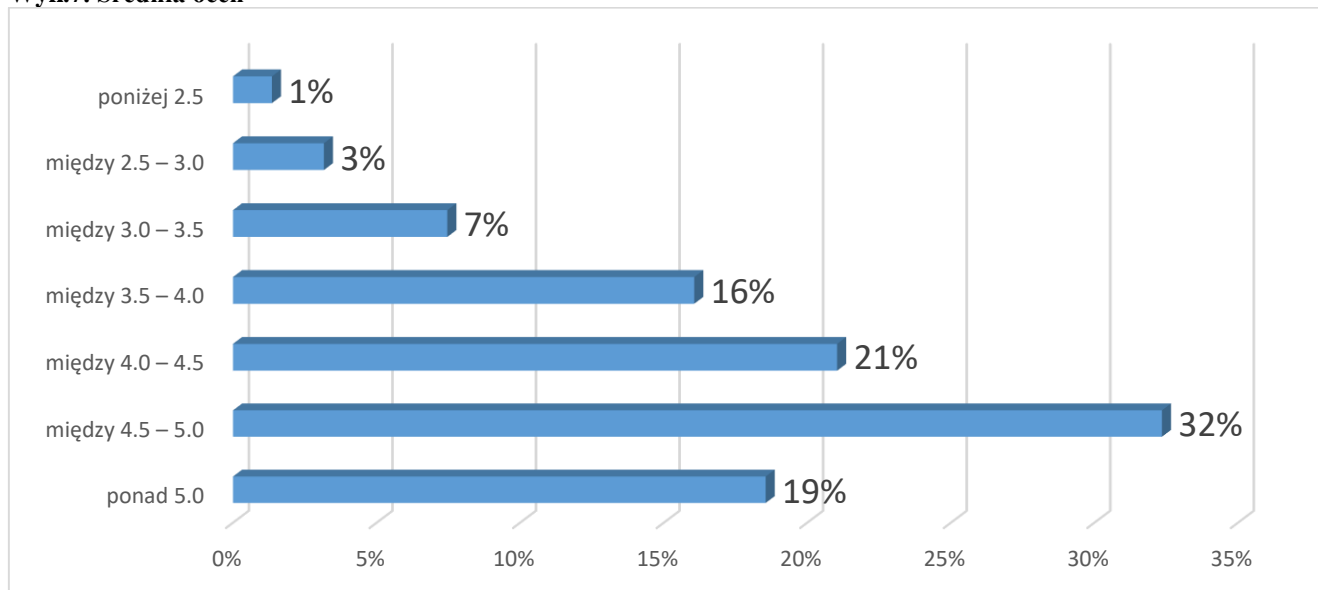
Ojcowie również najczęściej pracują na etat (75%), rzadziej natomiast: pracują dorywczo (7%), prowadzą własną działalność (4%), pracują w gospodarstwie (2%), są na emigracji zarobkowej (4%) oraz ich sytuacja zawodowa jest inna (5%). 3% uczniów nie potrafiło określić, gdzie pracuje ich ojciec.

Wyk.6. Sytuacja zawodowa rodziców

Większość uczniów może pochwalić się wysoką średnią ocen. Blisko co piąty uczeń zadeklarował, że jego średnia wynosi ponad 5,0. 32% uczniów posiada średnią mieszczącą się w przedziale 4,5 – 5,0. 21% osób ma średnią mieszczącą się w zakresie 4,0 – 4,5, a średnią ocen między 3,5 – 4,0 posiada 16% uczniów. Co dziesiąty uczeń posiada średnią mniejszą niż 4,0, w tym 7% osiągnęło średnią od 3,5 do 3,0. 3% uczniów posiada średnią mieszczącą się w przedziale 2,5 – 3,0, a średnia ocen 1% uczniów jest niższa niż 2,5.

Wyk.7. Średnia ocen

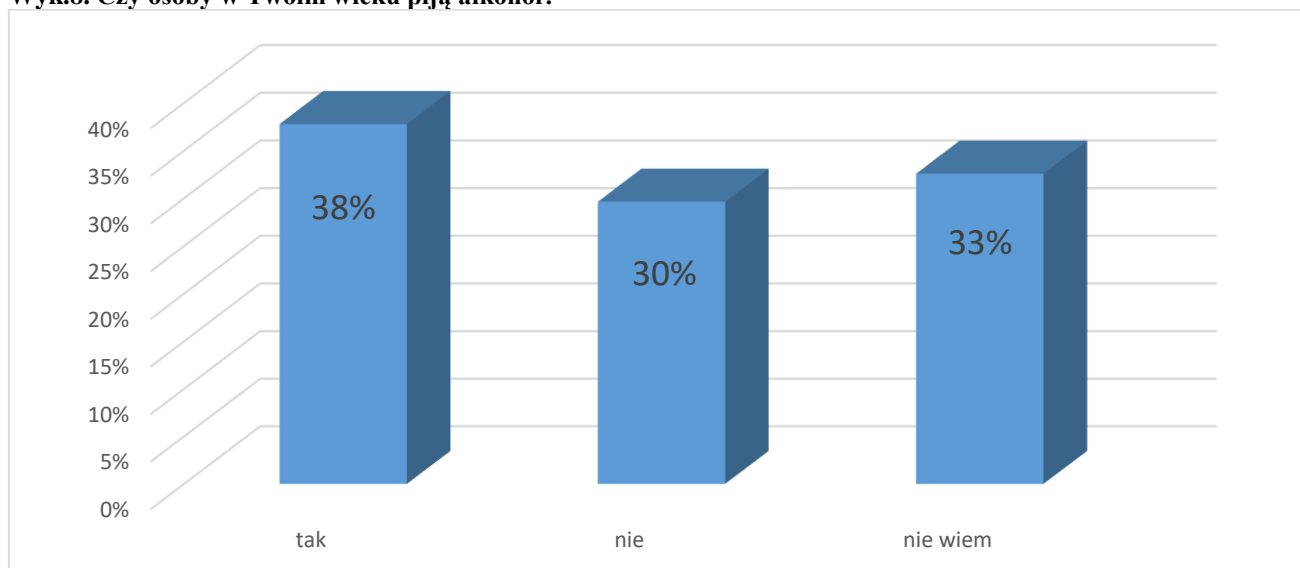

3.2. Problem alkoholowy

Pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów dotyczył problemu alkoholowego. Jego celem jest oszacowanie skali problemu wśród najmłodszych mieszkańców gminy oraz sprawdzenie wiedzy ankietowanych związanej z tematyką uzależnień alkoholowych.

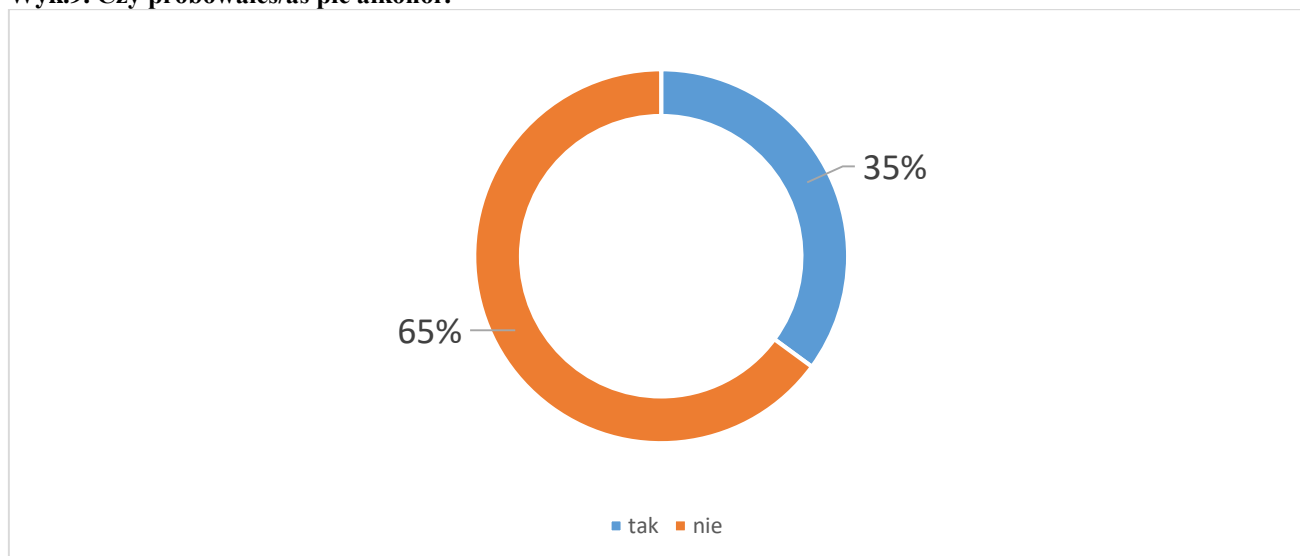
W pierwszym pytaniu uczniowie mieli wskazać, czy ich rówieśnicy piją alkohol. 38% ankietowanych udzieliło tutaj odpowiedzi twierdzącej. 30% uczniów sądzi, że ich rówieśnicy nie spożywają alkoholu, a 33% osób nie ma wiedzy na ten temat.

Wyk.8. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

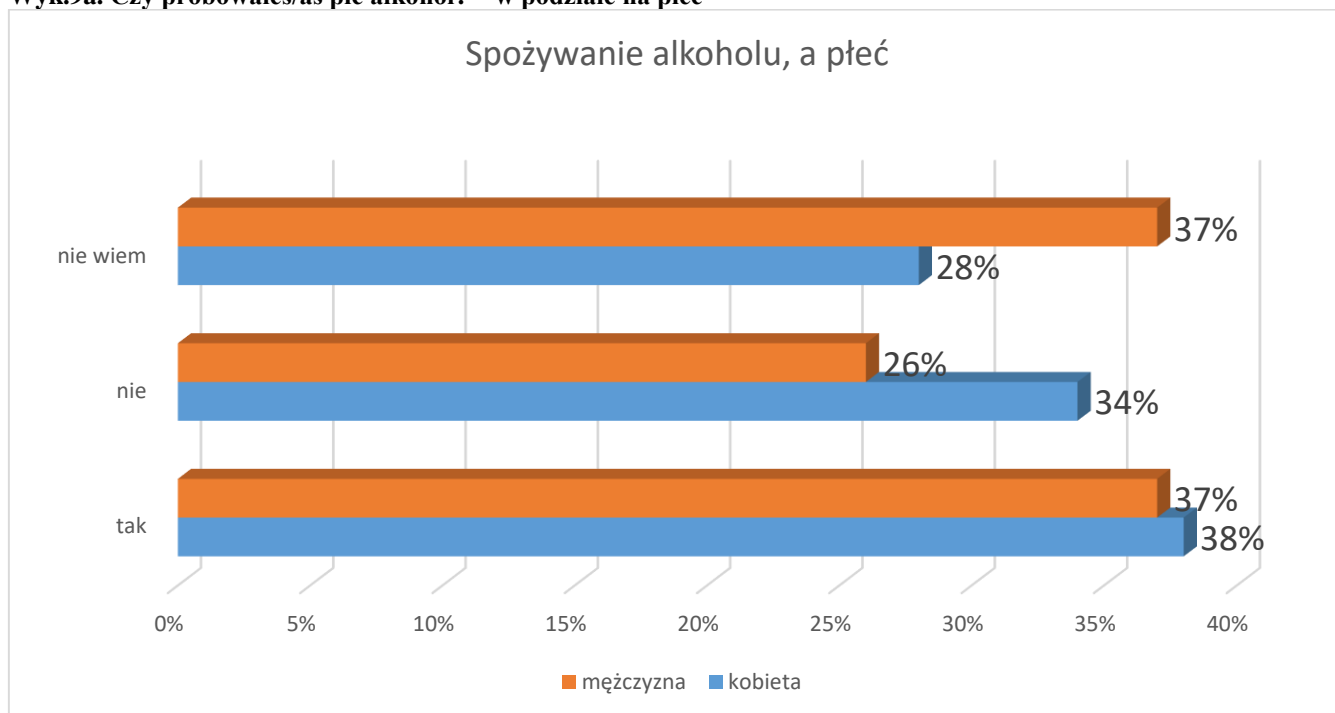
Warto zwrócić uwagę na fakt, że 35% uczniów przyznało się do spożywania alkoholu.

Wyk.9. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

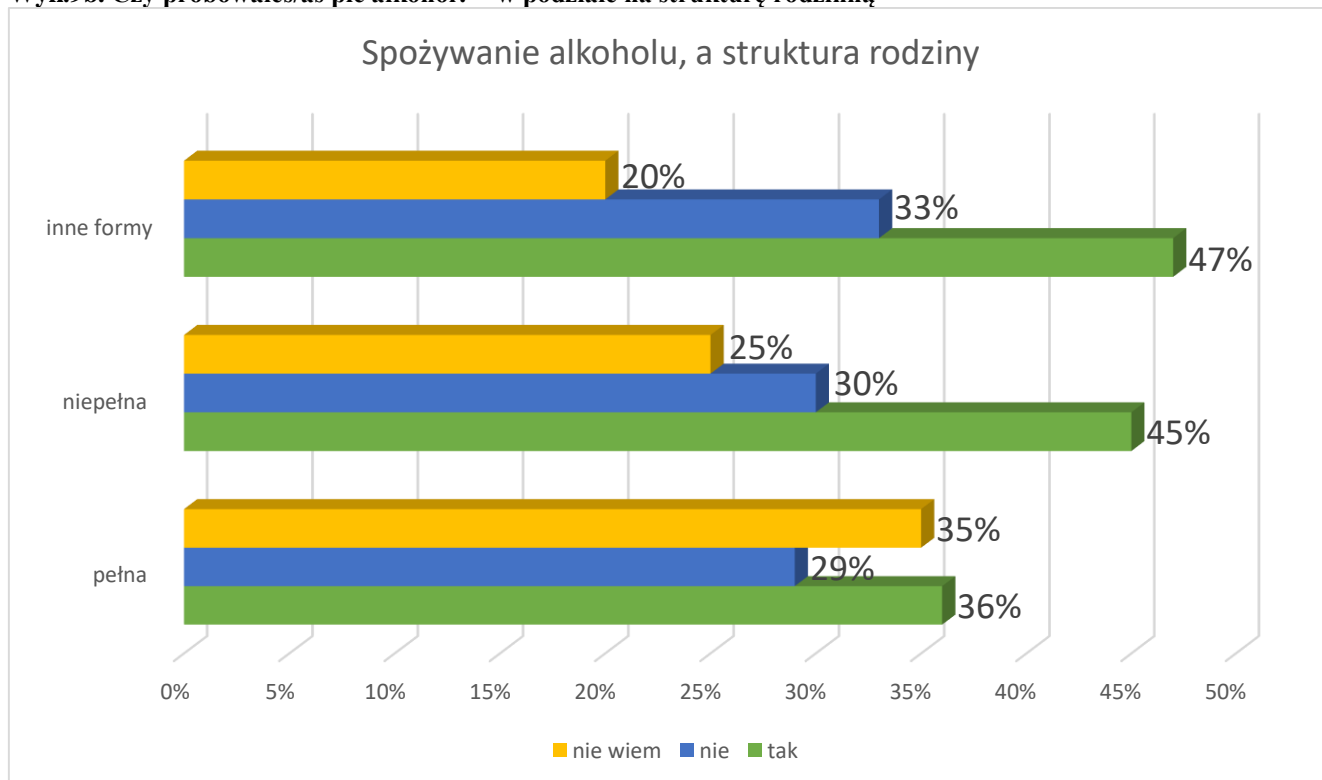
Do sięgania po alkohol przyznało się 38% dziewczynek oraz 37% chłopców. Natomiast 34% uczennic i 26% uczniów zadeklarowało, że nigdy nie spożywali alkoholu. Na to pytanie nie potrafiło udzielić odpowiedzi 28% dziewcząt oraz 37% chłopców. Jak widać, płeć nie wpływa na spożywanie alkoholu.

Wyk.9a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na płeć

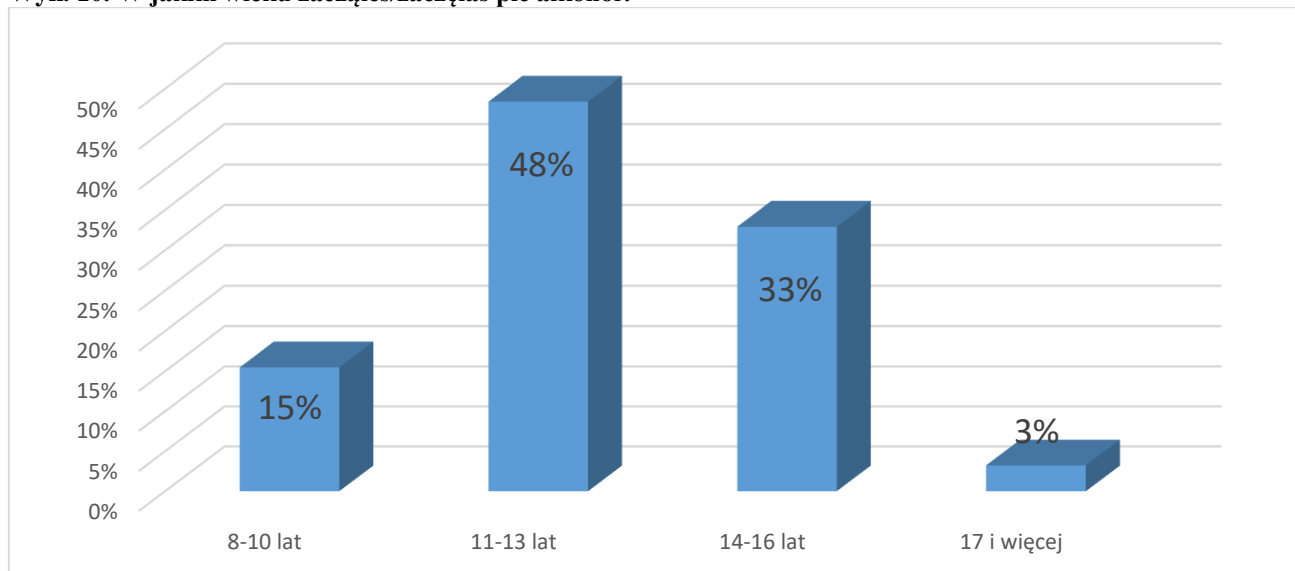
Przyglądając się spożywaniu alkoholu ze względu na rodzaj rodziny, w której uczniowie się wychowują, można dostrzec, iż najczęściej po alkohol sięgają uczniowie z rodzin niepełnych (45%) oraz z innych typów rodzin (47%). Najrzadziej kontakt z alkoholem mieli uczniowie z rodzin pełnych (35%).

Wyk.9b. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na strukturę rodzinną

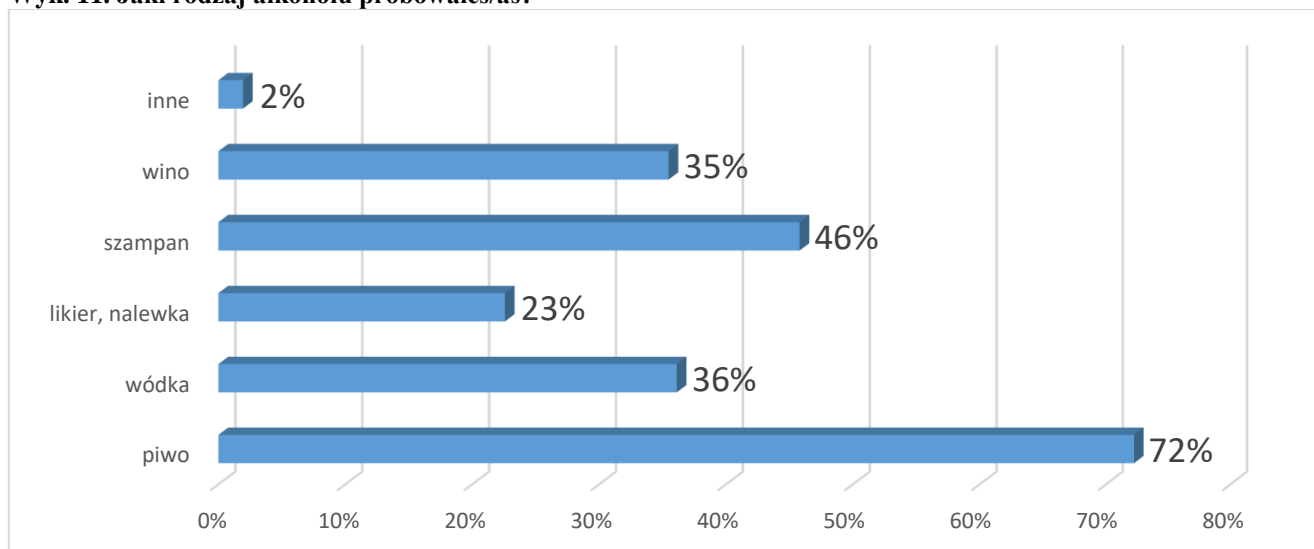
Uczniowie, którzy przyznali się do spożywania alkoholu, pierwszy kontakt z tą substancją mieli głównie w wieku 11 – 13 lat (48%) oraz w wieku 14 – 16 lat (33%). 3% respondentów pierwszy raz sięgnęło po alkohol w wieku 17 i więcej lat. Niepokój budzi informacja, iż 15% uczniów pierwszy raz piło alkohol w wieku 8 – 10 lat.

Wyk. 10. W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol?

Piwo to napój alkoholowy najczęściej wybierany przez uczniów. 72% ankietowanych zadeklarowało, iż spożywało piwo. Znaczna część uczniów, tj. 46% spożywała szampana. Mniejszą popularnością cieszy się wódka – piło ją 36% uczniów, wino – sięgnęło po nie 35% osób oraz likiery i nalewki – wybrało je 23% uczniów. 2% badanych spożywało inne alkohole.

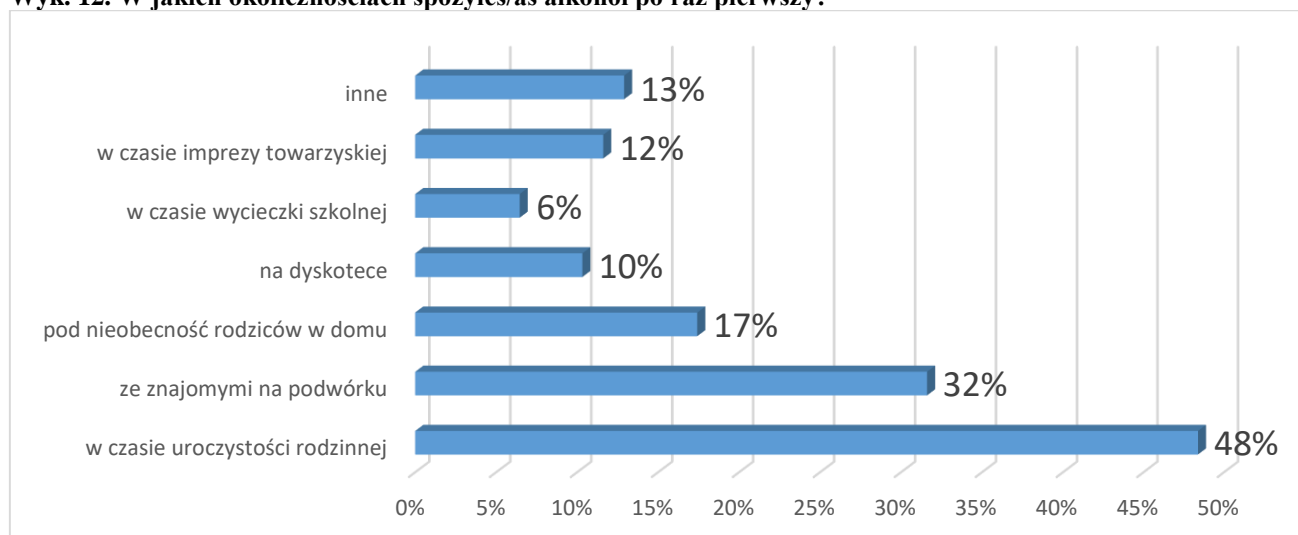
Wyk. 11. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów swój pierwszy kontakt z alkoholem miało podczas uroczystości rodzinnej – takiej odpowiedzi udzieliło 48% osób oraz ze znajomymi na podwórku (32%). Rzadziej wskazywano na następujące miejsca: pod nieobecność rodziców w domu (17%), w czasie imprezy towarzyskiej (12%), na dyskotecie (10%), w czasie wycieczki szkolnej (6%) oraz w innych okolicznościach (13%).

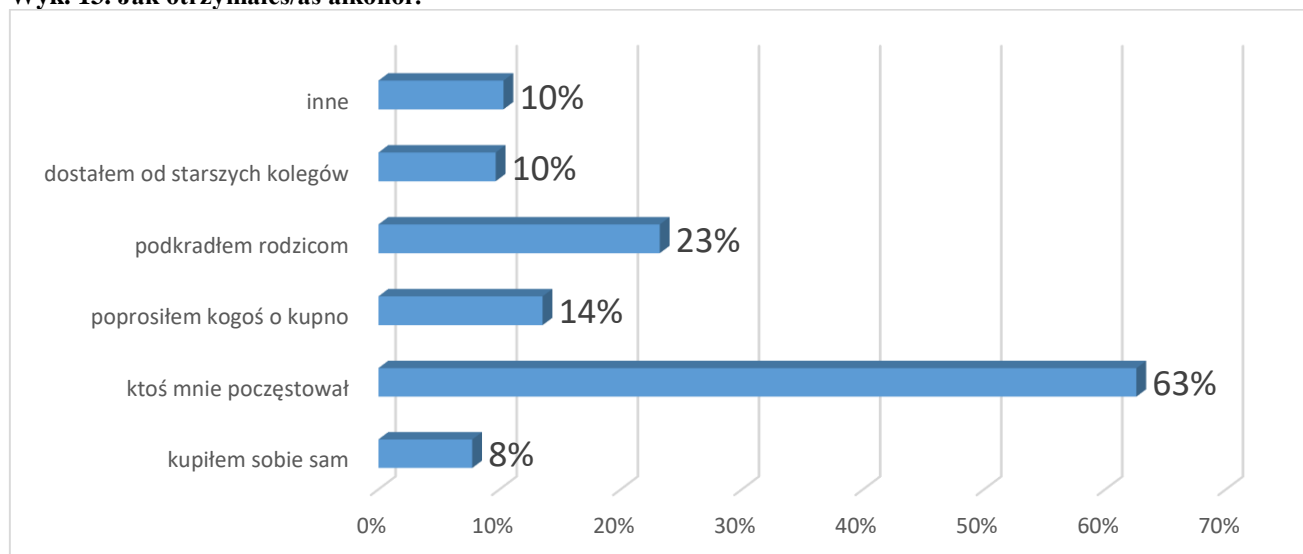
Wyk. 12. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów miała kontakt z alkoholem, ponieważ została nim poczęstowana – takiej odpowiedzi udzieliło 63% badanych. Wśród innych sposobów pozyskiwania alkoholu wymieniano także: podkradanie rodzicom (23%), prośenie kogoś o kupno (14%), otrzymanie od starszych kolegów (10%) oraz samodzielne kupno (8%). Co dziesiąty uczeń wskazywał również na inne sposoby, nie podając konkretnych przykładów.

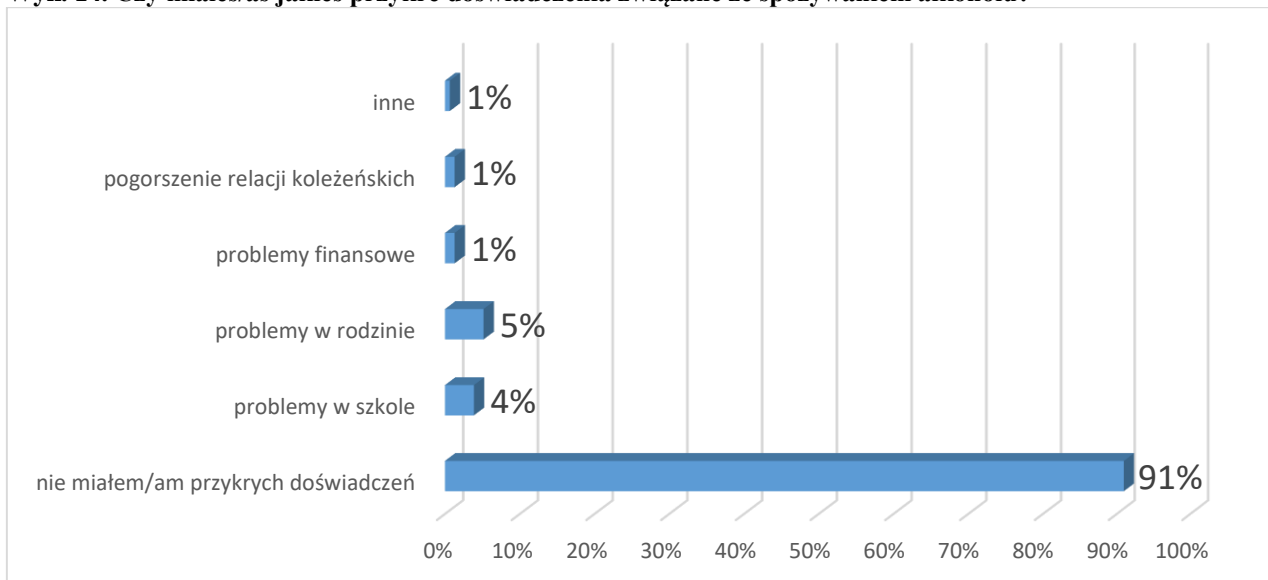
Wyk. 13. Jak otrzymałeś/aś alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów nie miała nigdy przykrych doświadczeń związanych ze spożywaniem alkoholu – takiej odpowiedzi udzieliło 91% osób. Pozostali uczniowie wskazywali na: problemy w rodzinie (5%), problemy w szkole (4%), problemy finansowe (1%) oraz pogorszenie relacji koleżeńskich (1%) i inne problemy (1%).

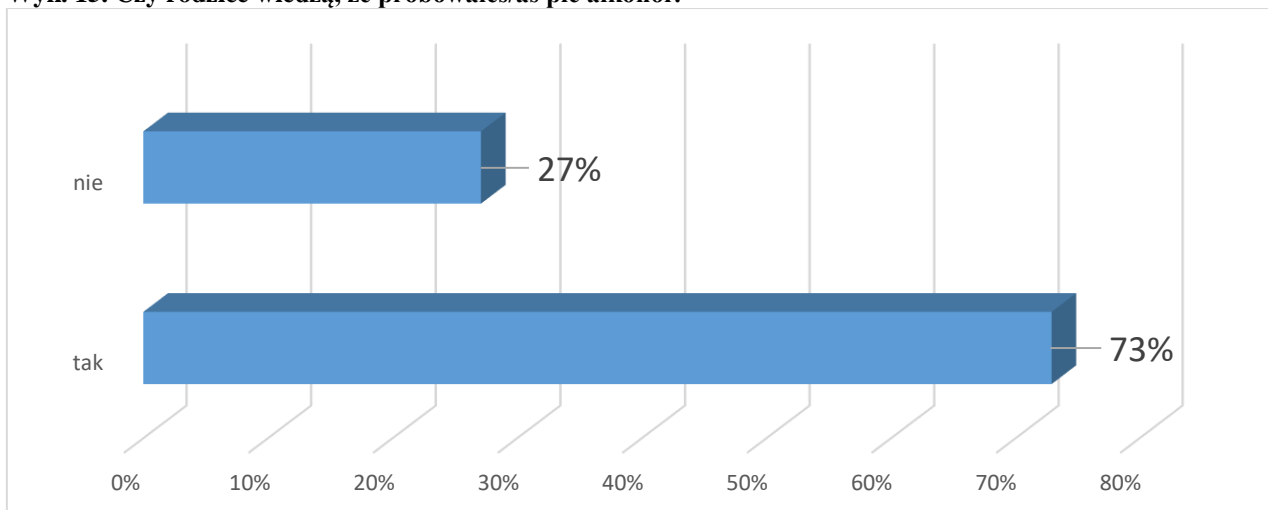
Wyk. 14. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

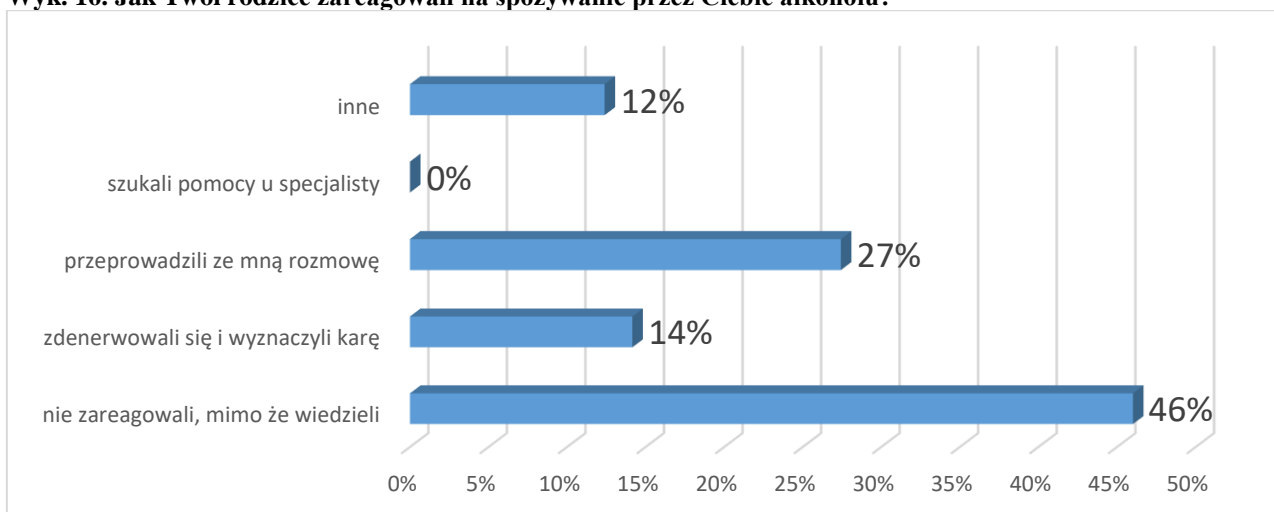
Uczniowie uważają, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu – takiej odpowiedzi udzieliło 73% uczniów.

Wyk. 15. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Warta uwagi jest informacja, że rodzice w większości nie reagują na taką informację – wskazuje na to 46% uczniów. Sądzą oni, że ich rodzice nie podjęli żadnej reakcji, pomimo iż wiedzieli o tym fakcie. Pozostali uczniowie deklarowali, że rodzice przeprowadzali z nimi rozmowę (27%) oraz denerwowali się i wyznaczali karę (14%). 12% uczniów uważa, że ich rodzice reagowali w inny sposób, jednak nie podali oni konkretnych przykładów zachowań.

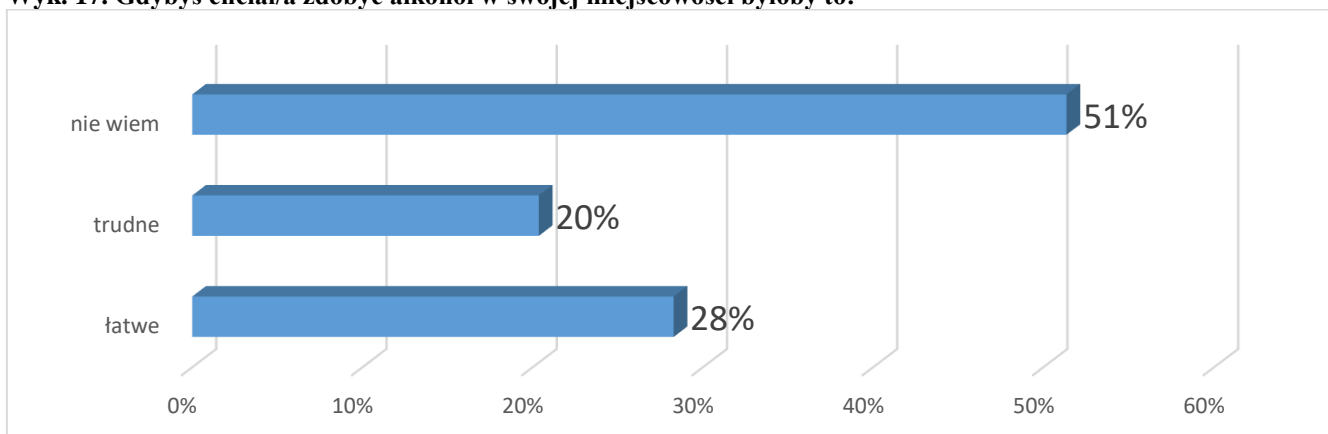
Wyk. 16. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

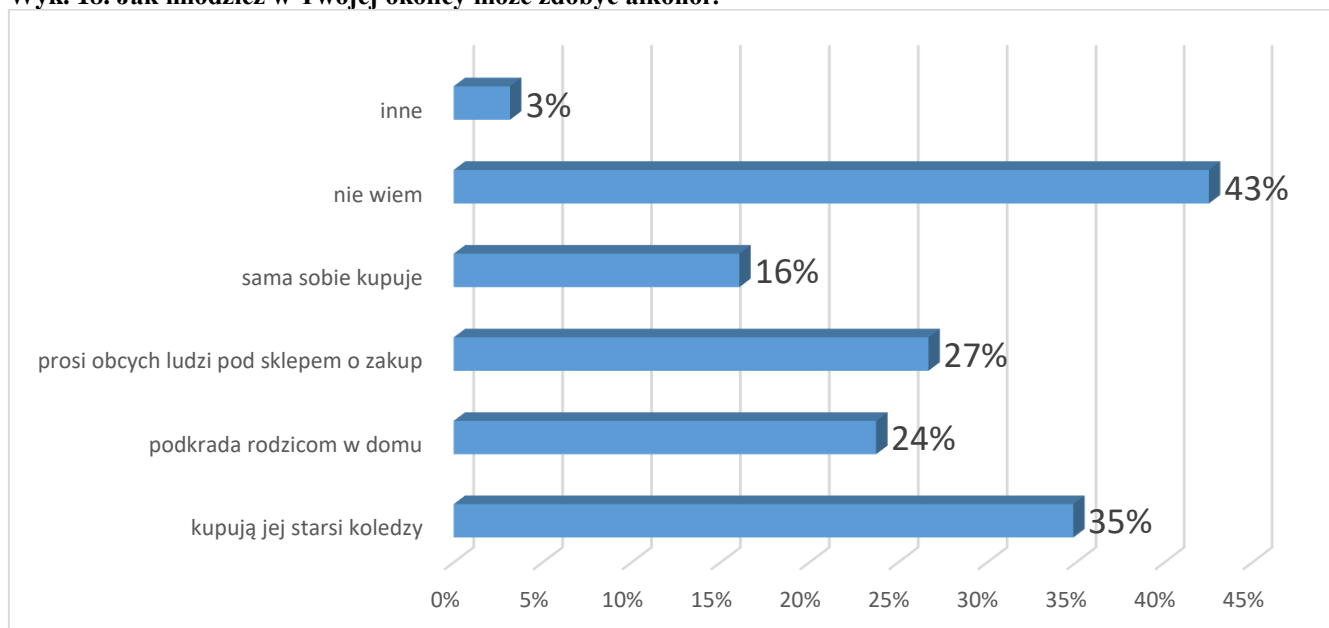
Pozyskanie alkoholu w gminie 28% uczniów ocenia jako łatwe. Co piąty uczeń twierdzi, że jest to trudne, zaś 51% osób nie ma wiedzy na ten temat.

Wyk. 17. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

Na koniec tego bloku pytań uczniów zapytano jak ich zdaniem młodzież zdobywa alkohol. Wskazali oni na następujące sposoby: kupują im starsi koledzy (35%), proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup (27%), podkradają rodzicom w domu (24%), sami sobie kupują (16%) oraz w inny sposób (3%). 43% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 18. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

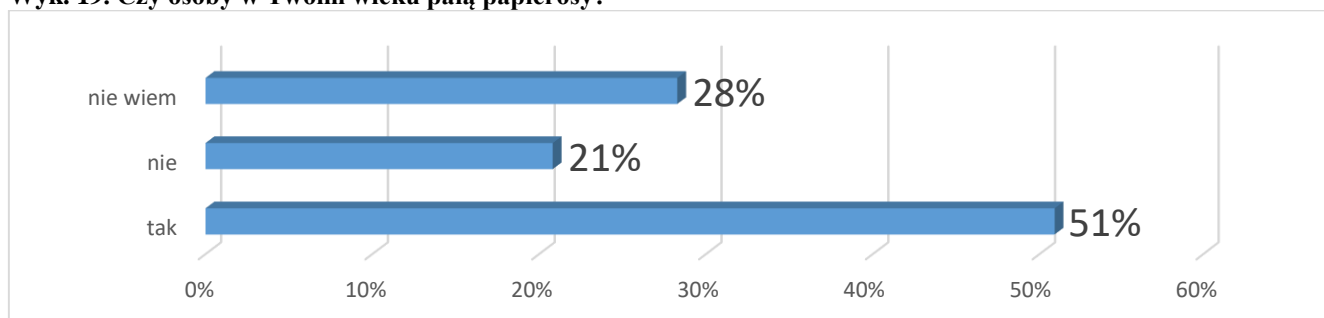
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.3. Problem nikotynowy

Kolejny blok pytań dotyczył wyrobów nikotynowych. Celem tego rozdziału było oszacowanie skali sięgania po papierosy przez osoby nieletnie oraz sprawdzenie, jakie czynniki mają wpływ na kontakt młodzieży z papierosami.

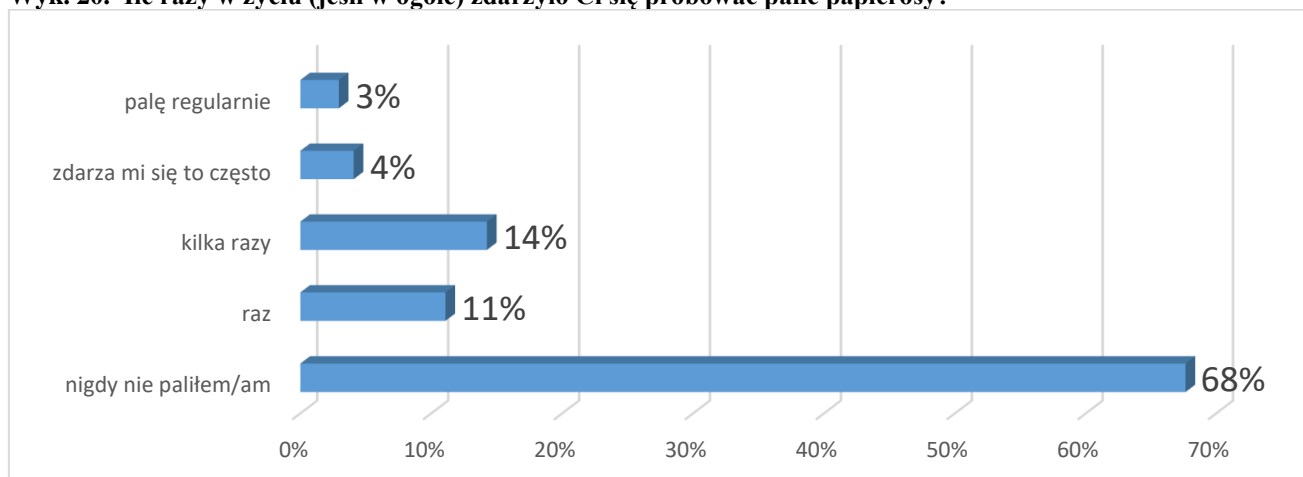
Na początek uczniów zapytano, czy osoby w ich wieku palą papierosy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj aż 51% uczniów, zaś 21% osób uważa, że ich rówieśnicy nie palą. 28% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 19. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Do palenia papierosów przyznało się 32% uczniów. W tym 11% paliło tylko raz w życiu, 14% robiło to kilka razy, 4% zdarza się to często, zaś 3% uczniów pali regularnie.

Wyk. 20. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

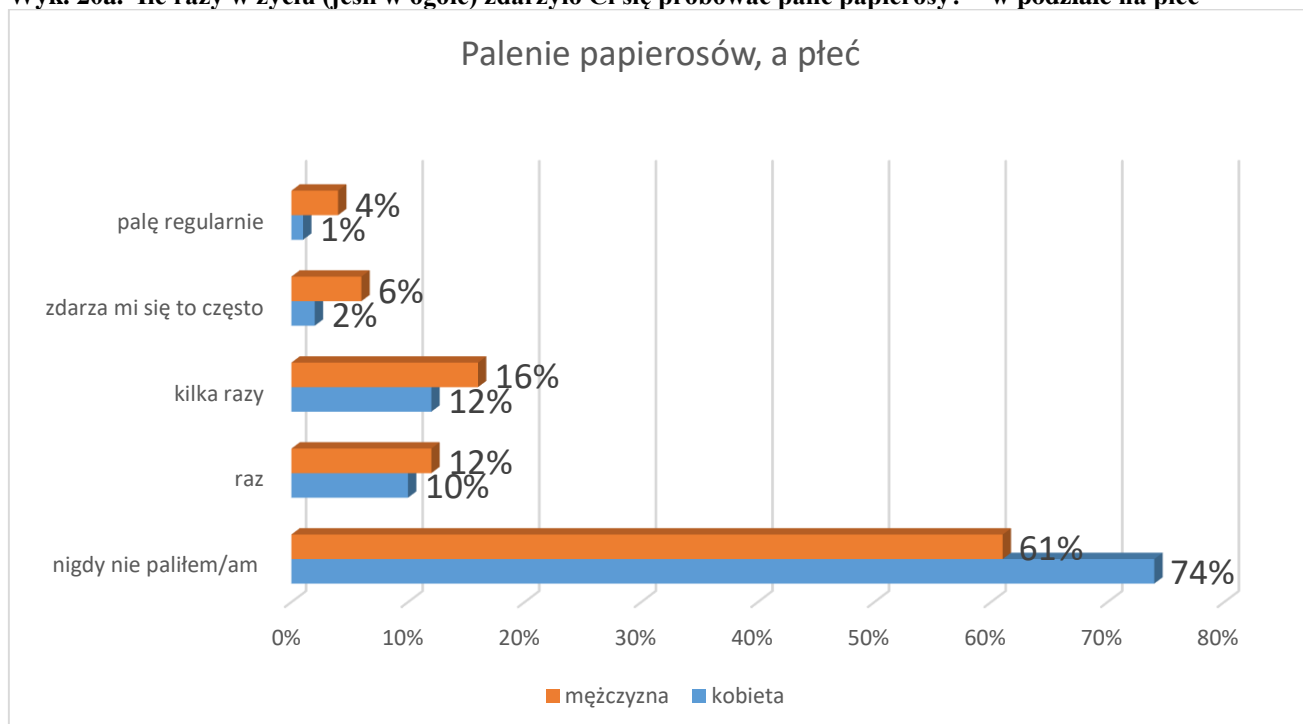
Do palenia papierosów kiedykolwiek w życiu przyznało się 26% dziewcząt oraz 39% chłopców.

Analizując częstotliwość palenia papierosów przez uczennice można zauważyć, iż raz w życiu paliła co dziesiąta uczennica, 12% z nich paliło kilka razy w życiu, 2% dziewcząt zdarza się to często, zaś 1% dziewczynek pali regularnie.

W przypadku chłopców 12% z nich paliło tylko raz w życiu, 16% robiło to kilka razy, 6% chłopców często pali papierosy, a 4% pali regularnie.

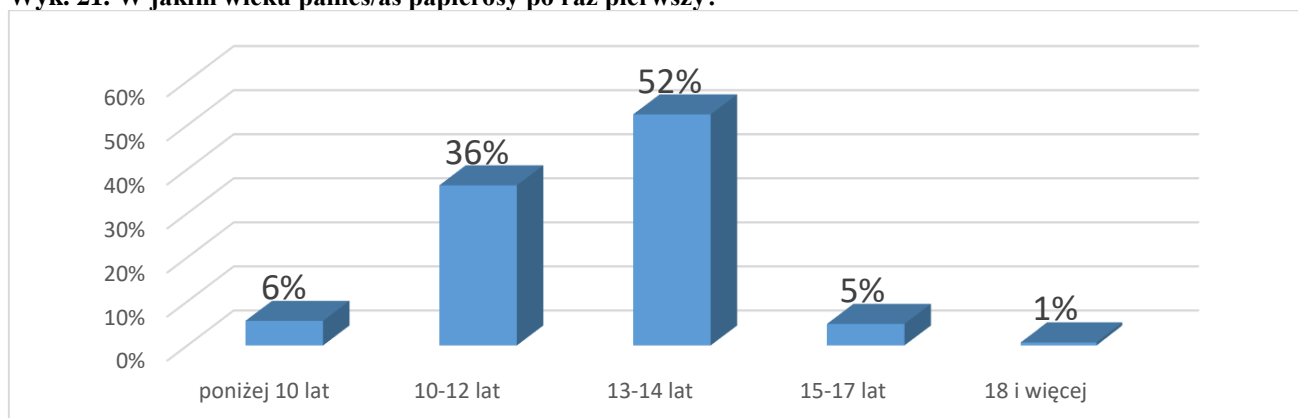
Na podstawie tych danych można wyciągnąć wniosek, iż problem nikotynizmu częściej dotyczy chłopców niż dziewczynek.

Wyk. 20a. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? – w podziale na płeć

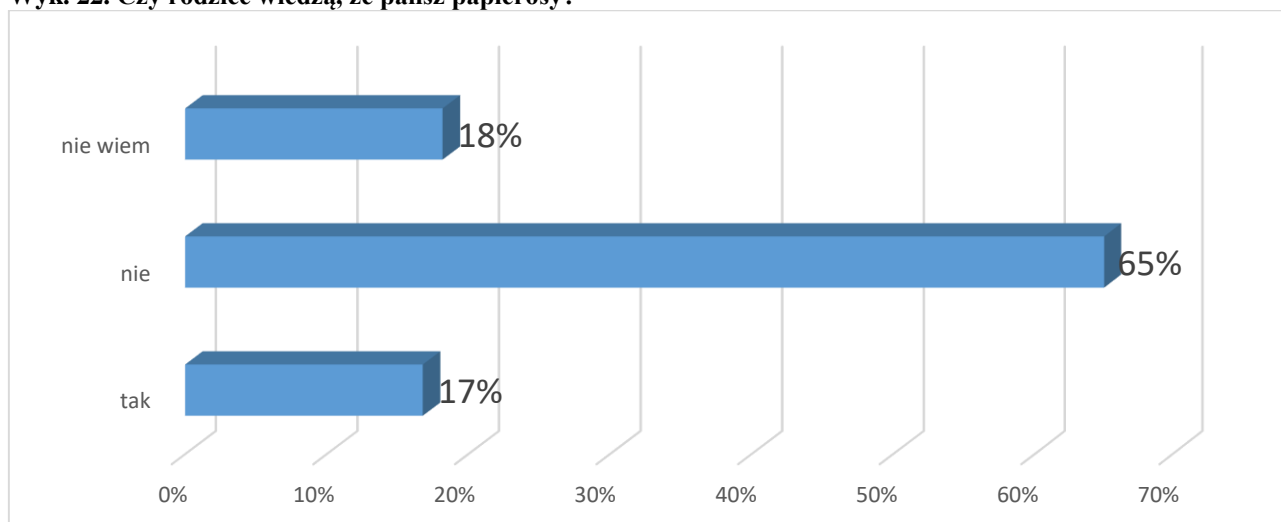
Większość uczniów pierwszy raz sięgnęła po papierosy w wieku 13 – 14 lat (52%). W wieku 15 – 17 lat pierwszy raz paliło 5% uczniów, zaś 1% osób zaczęło palić w wieku 18 i więcej lat. Należy zwrócić uwagę na fakt, że aż 41% uczniów pierwszy raz sięgnęła po papierosy w wieku poniżej 13 lat, w tym 36% osób paliło po raz pierwszy mając od 10 do 12 lat, a 6% w wieku poniżej 10 lat.

Wyk. 21. W jakim wieku palileś/aś papierosy po raz pierwszy?

Jedynie 17% respondentów przyznało, że ich rodzice wiedzą o paleniu papierosów. 65% uczniów uważa, że rodzice nic o tym nie wiedzą, a 18% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. W związku z tym, iż w badaniu brali udział uczniowie szkoły podstawowej, za błąd pomiaru, wynikający z podawania fałszywych informacji przez uczniów, można uznać odpowiedzi uczniów wskazujące, iż pierwszy raz po papierosy sięgnęli w wieku 18+.

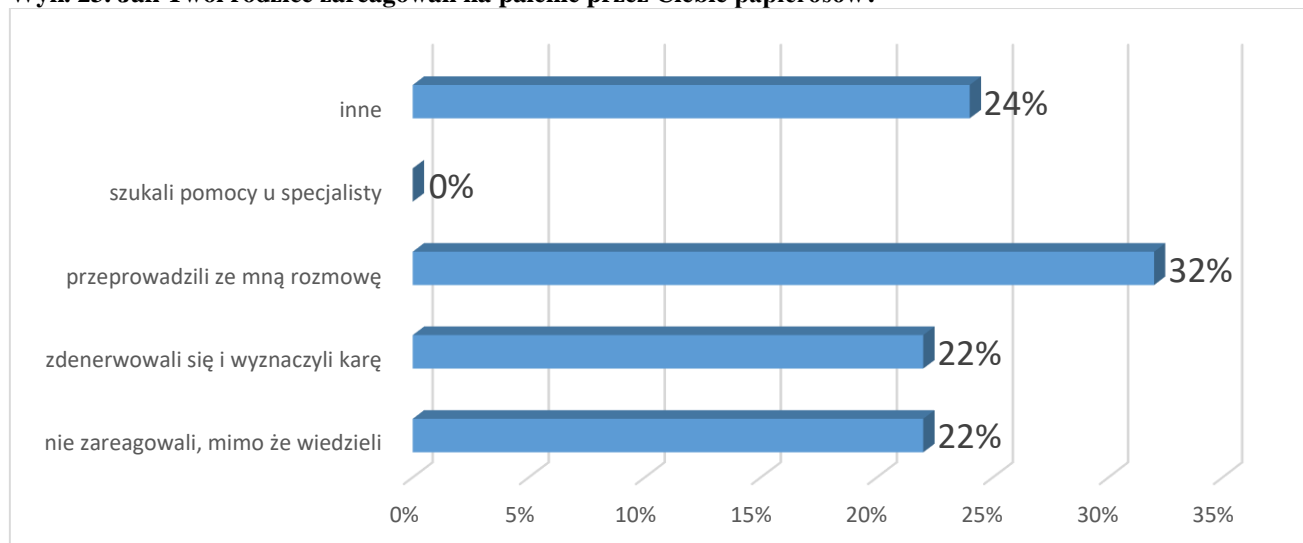
Wyk. 22. Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

Rodzice na informację o paleniu papierosów przez dzieci reagowali w następujący sposób: przeprowadzali rozmowę z dzieckiem (32%) oraz denerwowali się i wyznaczali karę (22%).

Kolejne 22% ankietowanych twierdzi, że ich rodzice nie zareagowali na tę informację, a 24% uczniów wskazało na inne zachowania, nie podając konkretnych przykładów.

Wyk. 23. Jak Twoi rodzice zareagowali na palenie przez Ciebie papierosów?

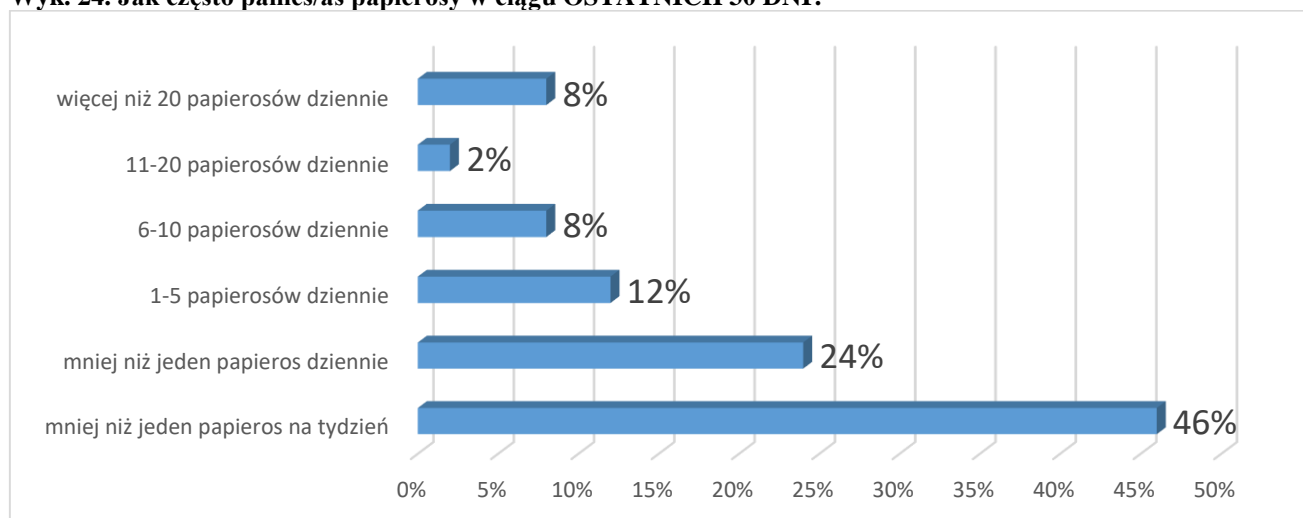

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Niepokojący jest fakt, iż 30% uczniów przyznało, że codziennie sięga po papierosy. Spośród nich 12% uczniów wypala od 1 do 5 papierosów, 8% pali od 6 do 10 papierosów, 2% osób pali od 11 do 20 papierosów, zaś 8% uczniów wypala każdego dnia więcej niż 20 papierosów. Uczniowie ci każdego dnia wypalają jedną paczkę papierosów lub też więcej. Wskazuje to na uzależnienie od wyrobów tytoniowych i jest szczególnie niebezpieczne w przypadku tak młodych osób.

Natomiast 70% uczniów nie pali codziennie, w tym 46% pali mniej niż jednego papierosa na tydzień, a 24% uczniów mniej niż jednego papierosa dziennie.

Wyk. 24. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

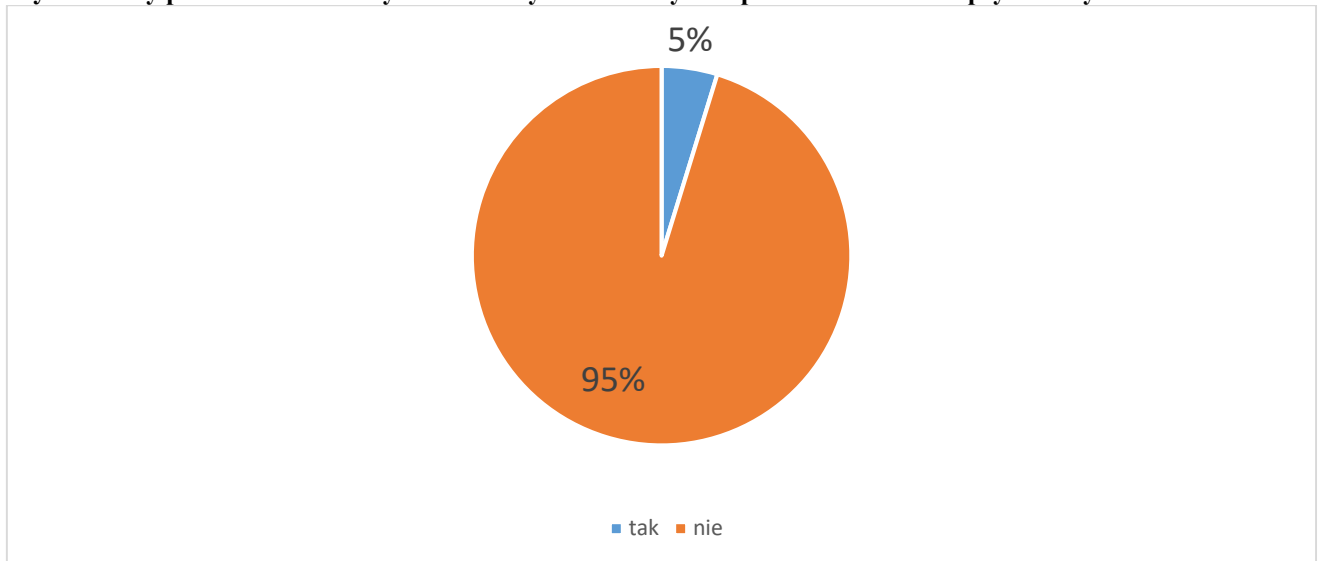

3.4. Problem narkotykowy

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali uzależnień wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczącej środków psychoaktywnych.

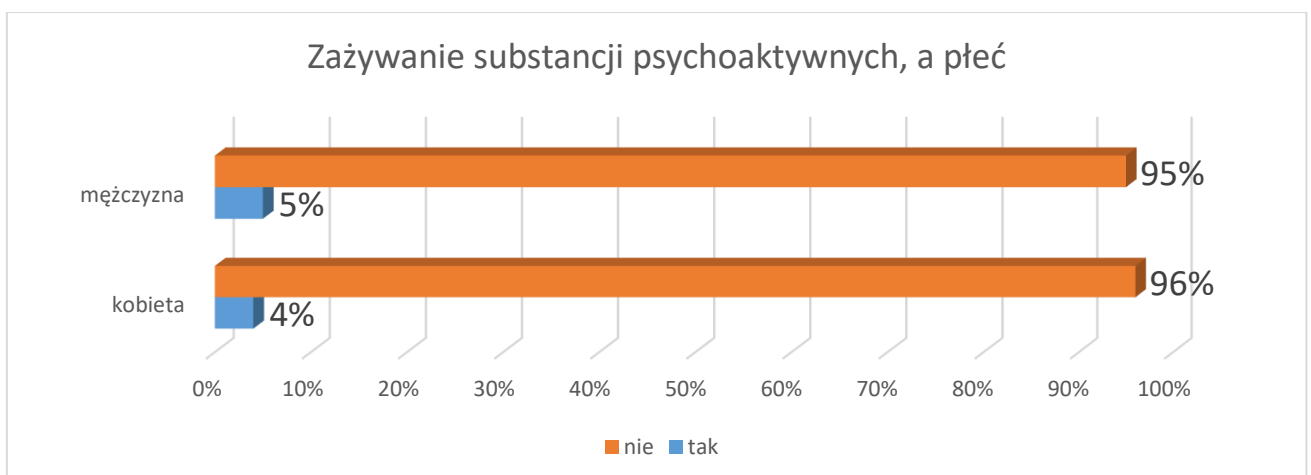
Do zażywania środków psychoaktywnych przyznało się 5% uczniów.

Wyk. 25. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

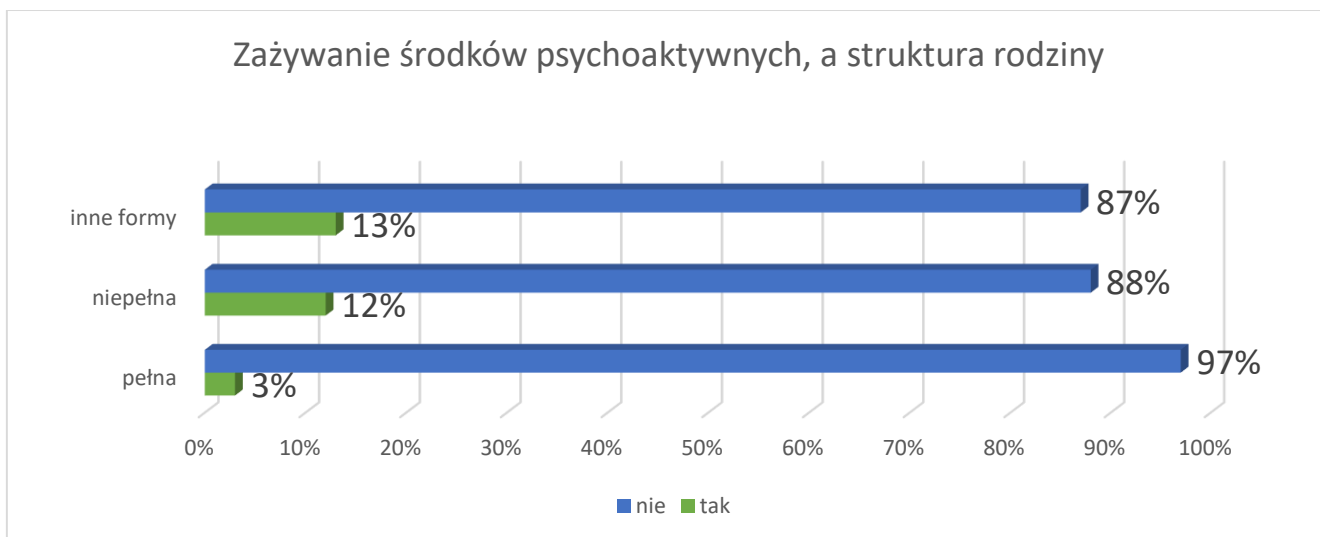
Narkotyki, dopalacze lub inne substancje psychoaktywne zażywało 4% dziewczynek oraz 5% chłopców.

Wyk. 25a. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne? – w podziale na płeć

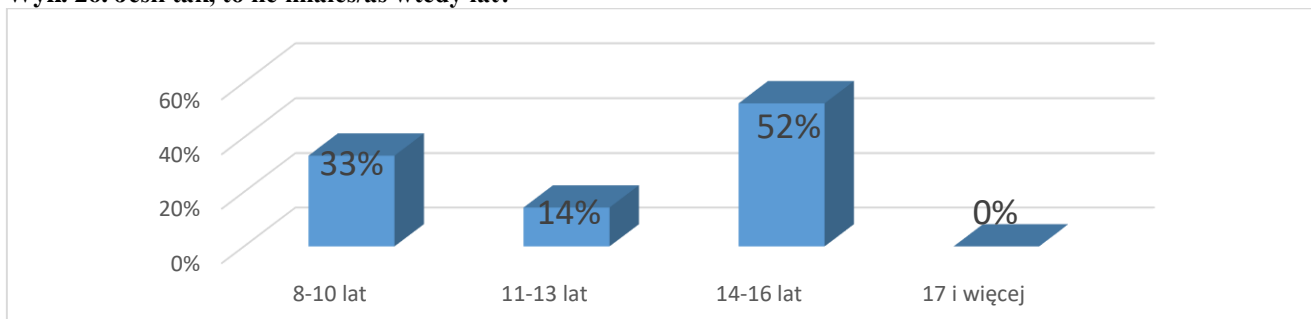
Analizując kontakt uczniów z substancjami psychoaktywnymi w podziale na strukturę rodziny, można zauważyć, że ma ona wpływ na zażywanie tych środków. Dzieci wychowujące się w rodzinach pełnych najrzadziej miały kontakt z narkotykami i dopalaczami (3%), w porównaniu do dzieci z rodzin niepełnych (12%) oraz innych form rodzin (13%).

Wyk. 25b. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne? – w podziale na strukturę rodziny

Uczniowie, którzy zażywali substancje psychoaktywne, pierwszy raz sięgnęli po nie w wieku 14 – 16 lat (52%) oraz w wieku 8 – 10 lat (33%) i w wieku 11 – 13 lat (14%). Należy jednak wziąć pod uwagę, iż uczniowie mogli fałszywie podawać wiek, w którym pierwszy raz zażywali substancje psychoaktywne. Na co wskazuje fakt, iż w badaniu brali udział uczniowie szkół podstawowych, większość z nich znajdowała się w wieku 11 – 13 lat.

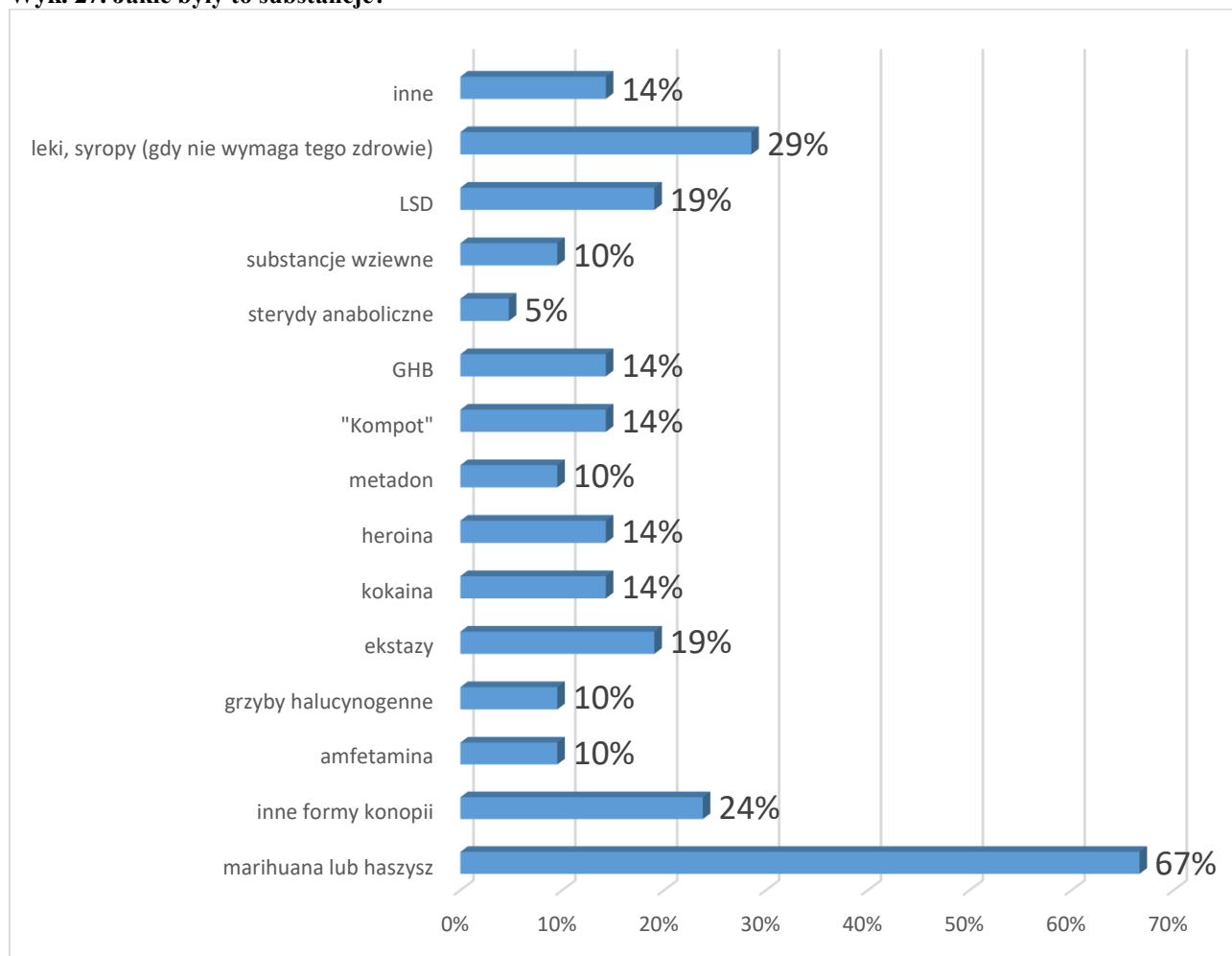
Wyk. 26. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

Uczniowie zażywali następujące substancje: marihuanę lub haszysz (67%), leki, bez zaleceń lekarza (29%), inne formy konopi (24%), ekstazy (19%), LDS (19%), kokainę (14%), GHB

(14%), „Kompot” (14%), heroinę (14%), metadon (10%), amfetaminę (10%), grzyby halucynogenne (10%), substancje wziewne (10%) oraz sterydy anaboliczne (5%) i inne substancje (14%).

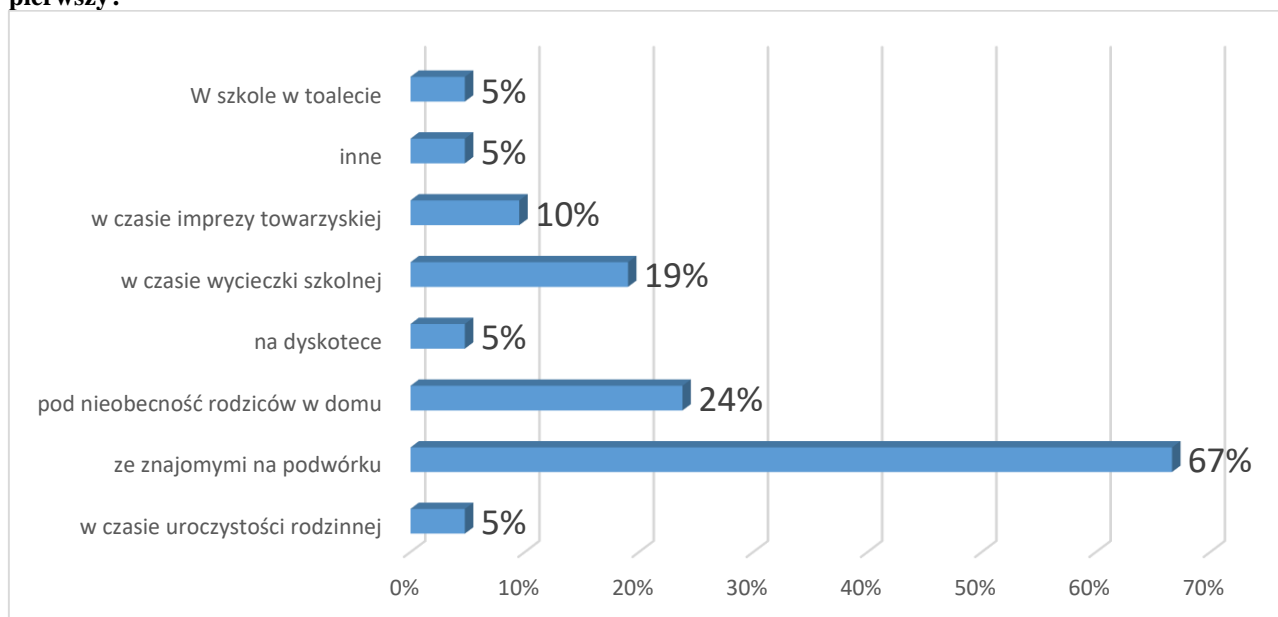
Wyk. 27. Jakie były to substancje?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie po raz pierwszy zażywali narkotyki lub dopalacze ze znajomymi na podwórku – takiej odpowiedzi udzieliło 67% osób. W dalszej kolejności wskazywano na następujące miejsca i okoliczności: pod nieobecność rodziców w domu (24%), w czasie wycieczki szkolnej (19%), w czasie imprezy towarzyskiej (10%), na dyskotecce (5%), w szkolnej toalecie (5%), w czasie uroczystości rodzinnej (5%) oraz w innych okolicznościach (5%).

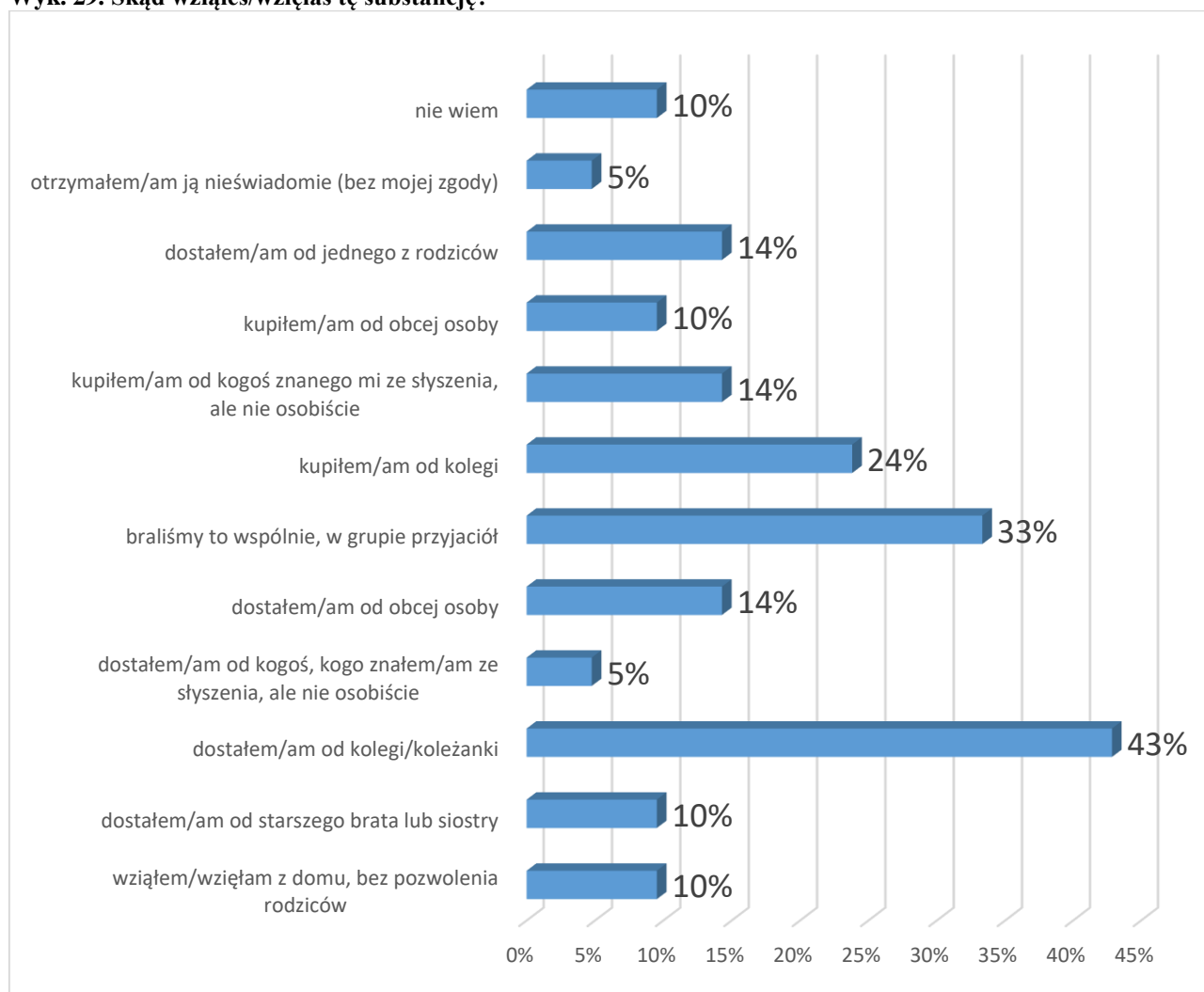
Wyk. 28. W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne po raz pierwszy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jak wynika z odpowiedzi uczniów, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Na pytanie: „Skąd bierzesz substancje psychoaktywne?” 43% uczniów przyznało, że dostało je od kolegi lub koleżanki, 33% zażywało narkotyki w grupie przyjaciół, 24% kupiło je od kolegi, po 14% uczniów przyznało, że: dostało je od jednego z rodziców, kupiło od kogoś znanego ze słyszenia, ale nie osobiście oraz dostało je od obcej osoby. Natomiast co dziesiąty uczeń wskazywał następujące sposoby: wziąłem z domu bez pozwolenia rodziców, dostałem od starszego brata lub siostry, kupiłem od obcej osoby. 5% uczniów otrzymało je nieświadomie bez swojej zgody oraz kolejne 5% dostało je od kogoś znanego ze słyszenia, ale nie znanego osobiście.

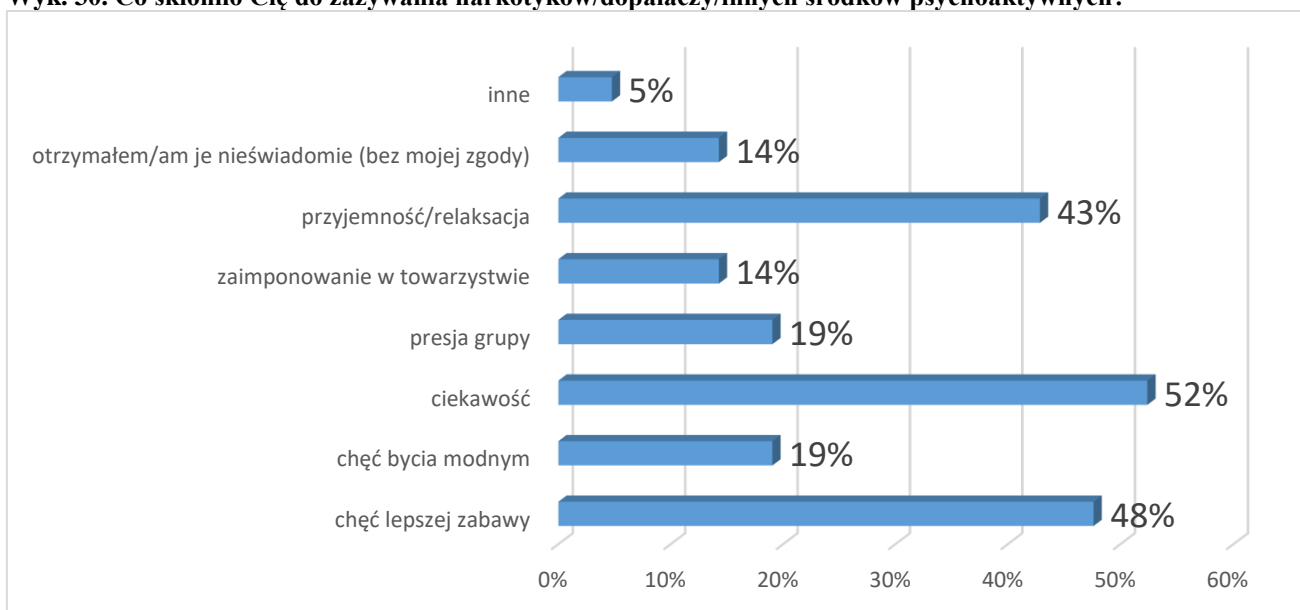
Wyk. 29. Skąd wzięłeś/wzięłaś tę substancję?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Głównym powodem skłaniającym dzieci do sięgania po substancje psychoaktywne jest ciekawość (52%) oraz chęć lepszej zabawy (48%). W dalszej kolejności wymieniano następujące powody: przyjemność i relaksację (43%), chęć bycia modnym (19%), presję grupy (19%), chęć zaimponowania w towarzystwie (14%). Kolejne 14% uczniów otrzymała te substancje nieświadomie, a 5% osób wskazało na inne powody, nie wymieniając konkretnych przykładów.

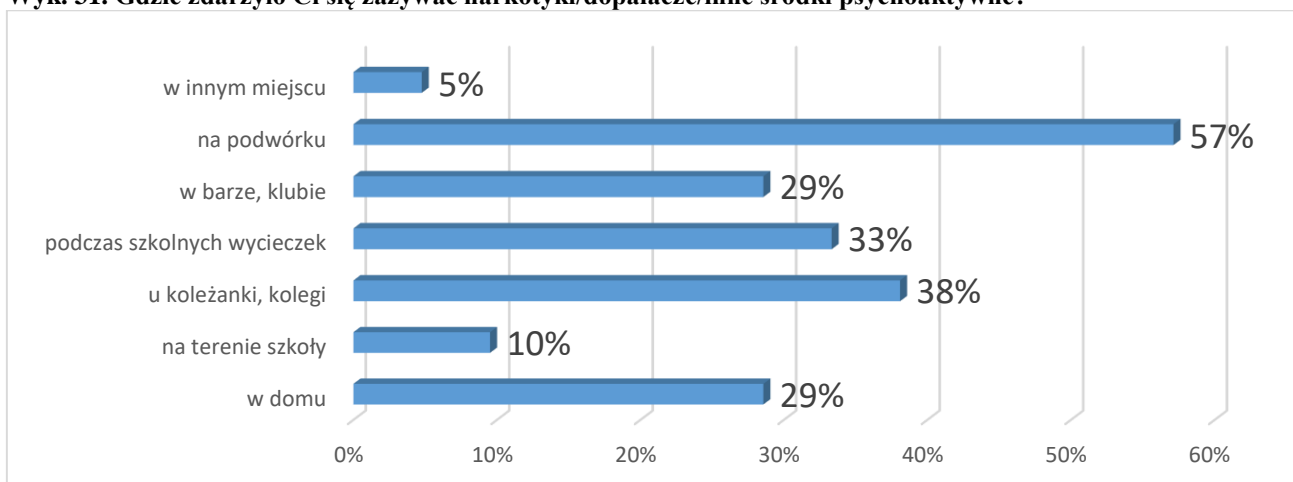
Wyk. 30. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy/innych środków psychoaktywnych?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie zażywali narkotyki głównie na podwórku (57%), ale także: u kolegi lub koleżanki (38%), podczas wycieczek szkolnych (33%), w barze lub klubie (29%), w domu (29%) oraz na terenie szkoły (10%) i w innym miejscu (5%).

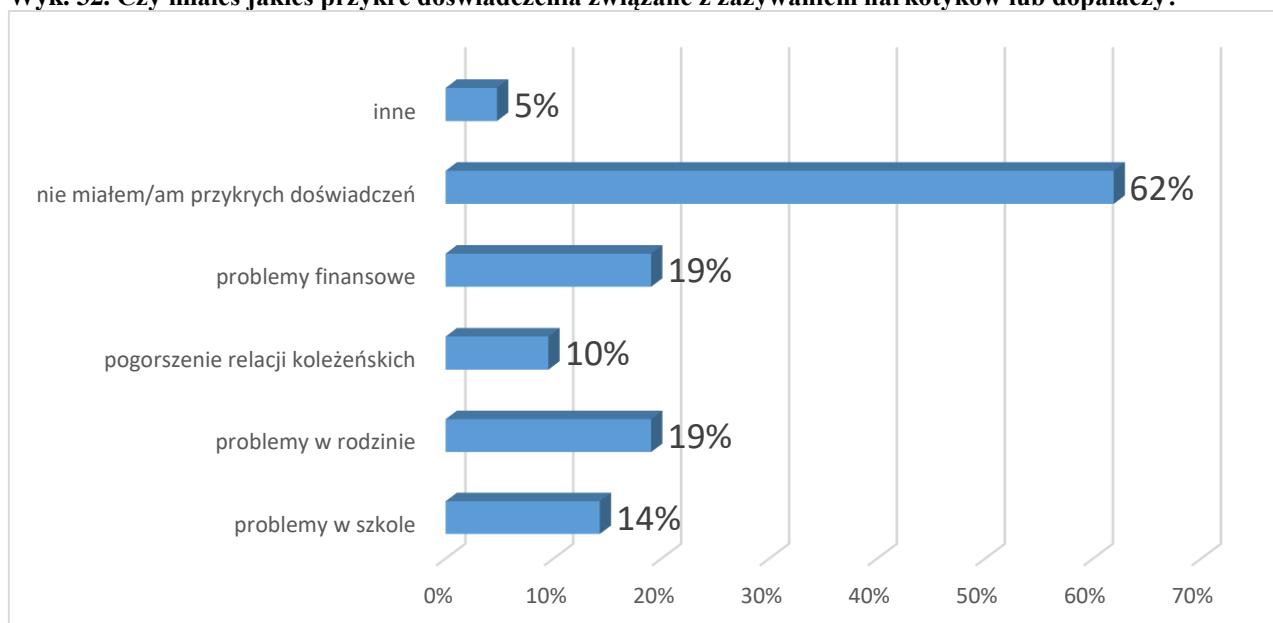
Wyk. 31. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

62% uczniów uważa, że nigdy nie doświadczyło negatywnych konsekwencji zażywania narkotyków lub dopalaczy. Blisko co piąty uczeń doświadczył problemów finansowych oraz problemów w rodzinie, 14% osób miało problemy w szkole, a co dziesiąty uczeń spotkał się z pogorszeniem relacji koleżeńskich. 5% respondentów wskazała także na inne konsekwencje.

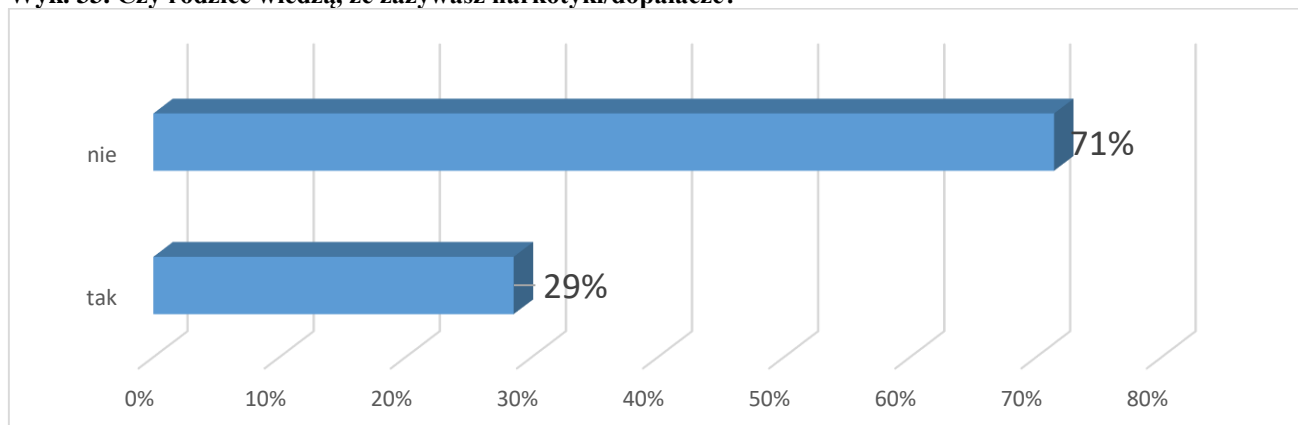
Wyk. 32. Czy miałeś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

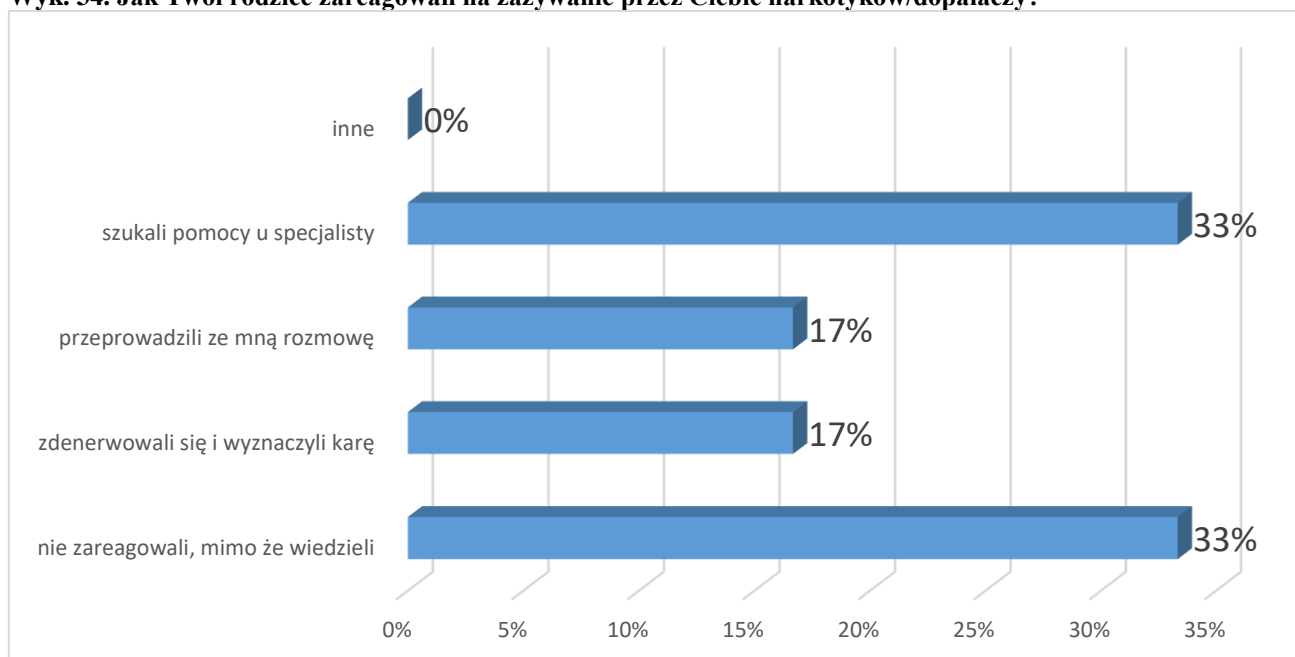
29% uczniów uważa, że ich rodzice wiedzą o zażywaniu przez nich narkotyków lub dopalaczy.

Wyk. 33. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

33% uczniów przyznała, że ich rodzice nie zareagowali na informację o zażywaniu przez nich narkotyków lub dopalaczy. Kolejne 33% osób twierdzi, że rodzice szukali pomocy u specjalisty, zaś po 17% uczniów zadeklarowało, że ich rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę oraz zdenerwowali się i wyznaczyli karę.

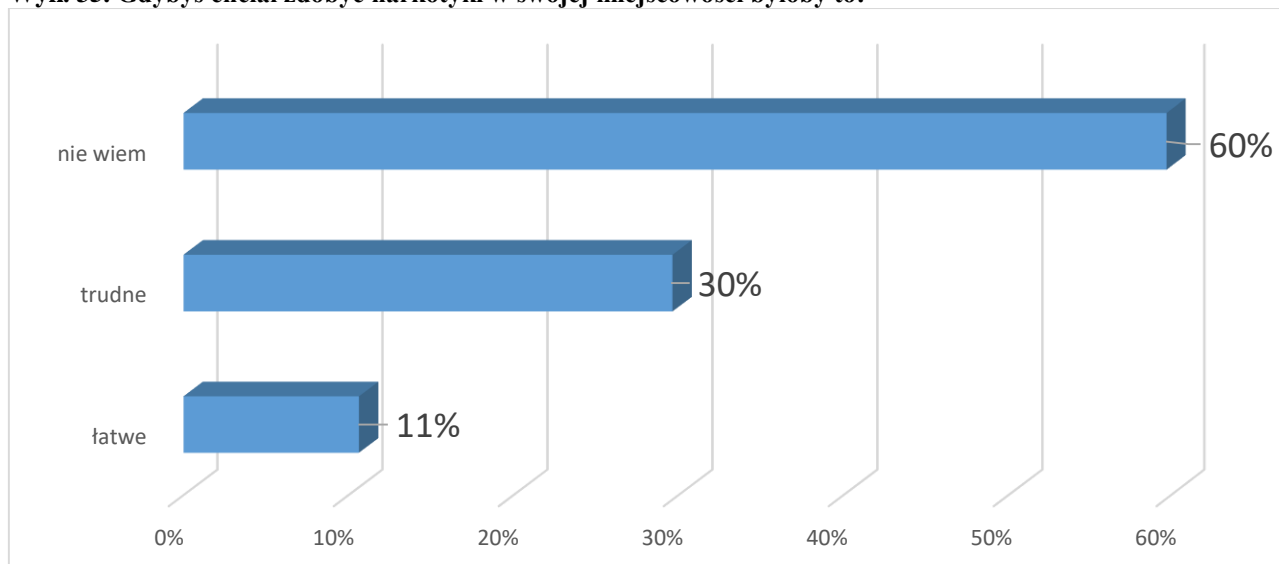
Wyk. 34. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

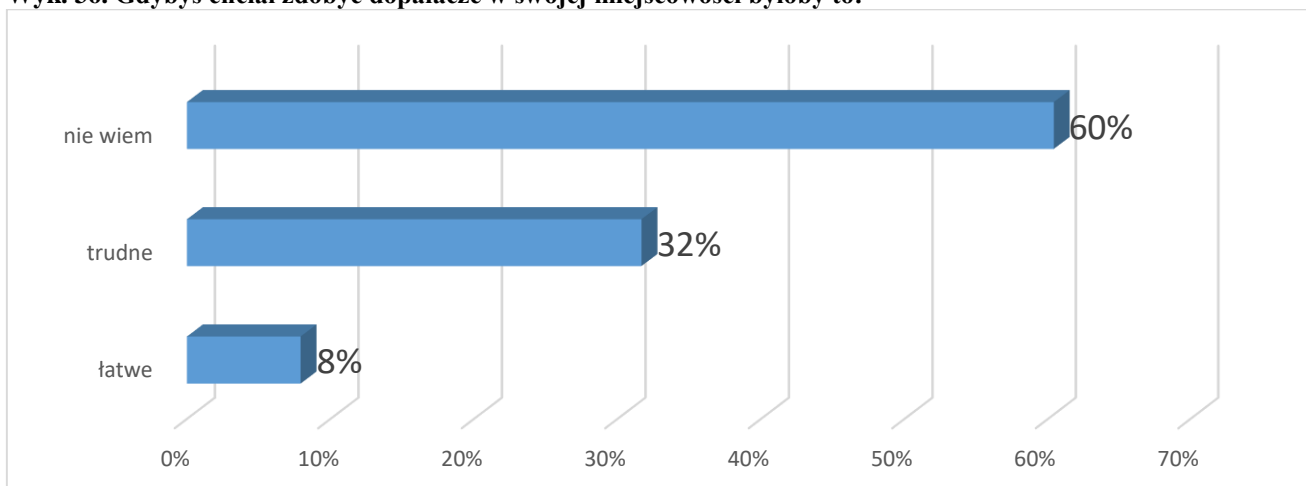
11% ankietyowanych uczniów uważa, że pozyskanie narkotyków w ich gminie jest łatwe. Przeciwnego zdania jest natomiast 30% osób. Istotny jest fakt, iż większość uczniów (60%) nie ma wiedzy na ten temat, co świadczy o tym, iż nie poszukiwali tego typu informacji.

Wyk. 35. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki w swojej miejscowości byłoby to:

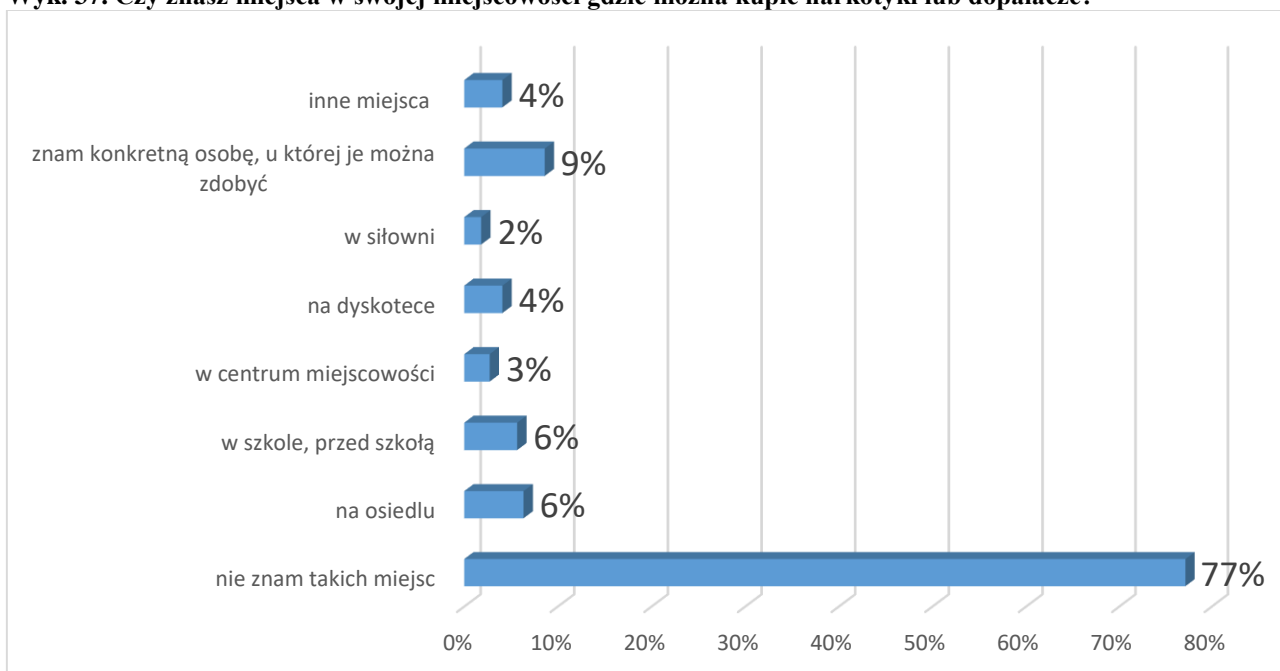
Pozyskanie dopalaczy na terenie gminy dla 8% uczniów jest łatwe. 32% ankietyowanych uważa, że jest to coś trudnego, a 60% respondentów nie ma wiedzy na ten temat.

Wyk. 36. Gdybyś chciał zdobyć dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Większość badanych uczniów nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze (77%). Pozostałe 23% uczniów wskazało na: osiedle (6%), teren szkoły (6%), centrum miasta (3%), dyskotekę (4%), siłownię (2%) oraz inne miejsca (4%). 9% uczniów zna konkretną osobę, u której można kupić substancje psychoaktywne.

Wyk. 37. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

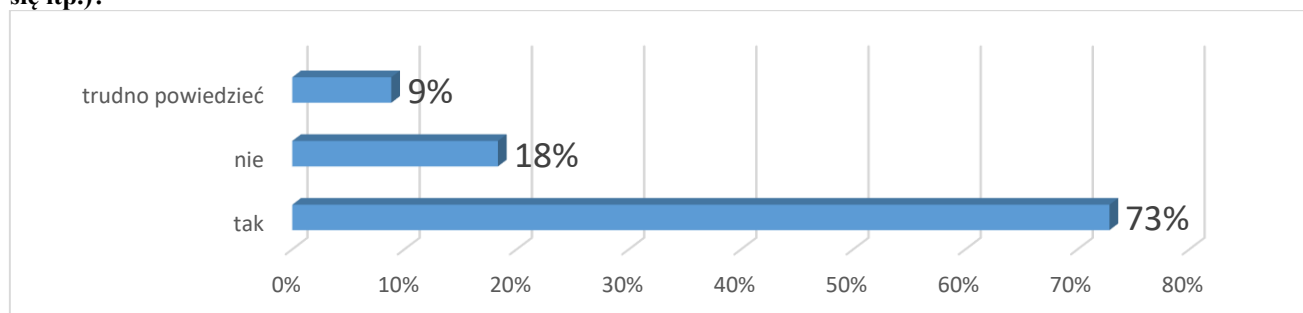
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.5. Cyberprzemoc

Niniejszy blok pytań ma na celu oszacowanie skali zjawiska cyberprzemocy wśród najmłodszych mieszkańców gminy oraz sprawdzenie wiedzy uczniów na temat tego zjawiska.

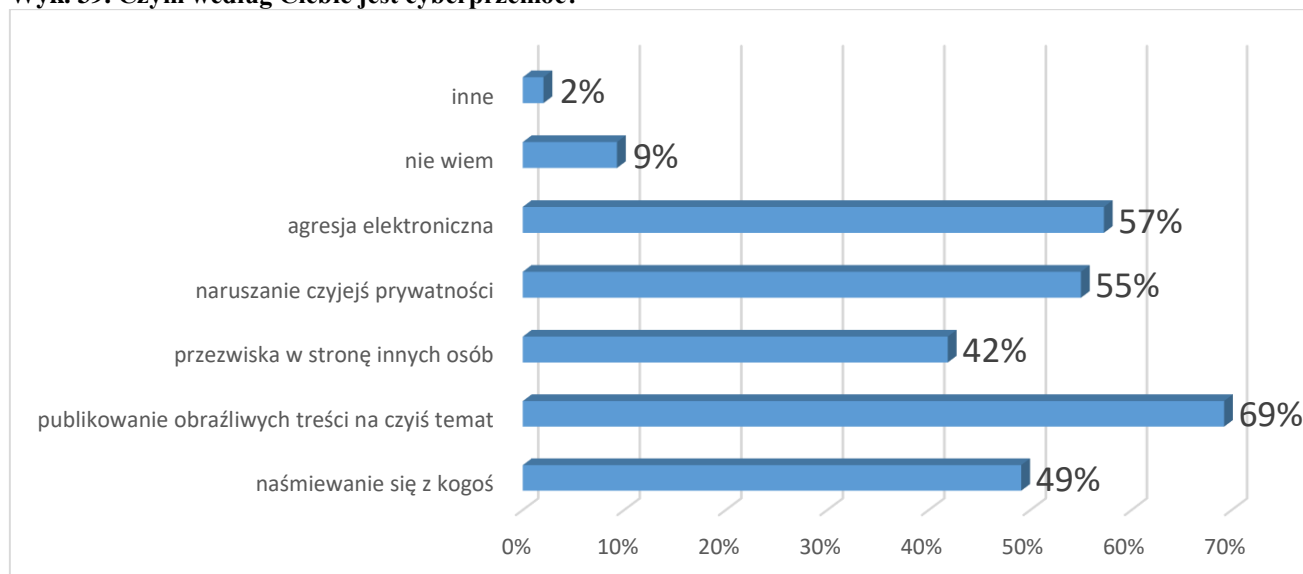
Na początek respondentów zapytano, czy słyszeli kiedykolwiek o zjawisku cyberprzemocy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 73% osób, 18% uczniów nie słyszało nigdy o tym zjawisku, a 9% nie ma wiedzy na ten temat.

Wyk. 38. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy (wyzywanie, straszenie poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu, publikowanie kompromitujących materiałów wbrew woli bohatera, podszywanie się itp.)?

Dla większości uczniów cyberprzemoc to publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat – takiej odpowiedzi udzieliło 69% uczniów. W opinii 57% osób jest to agresja elektroniczna, 55% badanych wskazało na naruszanie czyjejś prywatności. Natomiast 49% uczniów twierdzi, iż jest to naśmiewanie się z kogoś, a 42% osób wskazało na przezwiska w stronę innych osób. 9% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 2% wskazało odpowiedź „inne”.

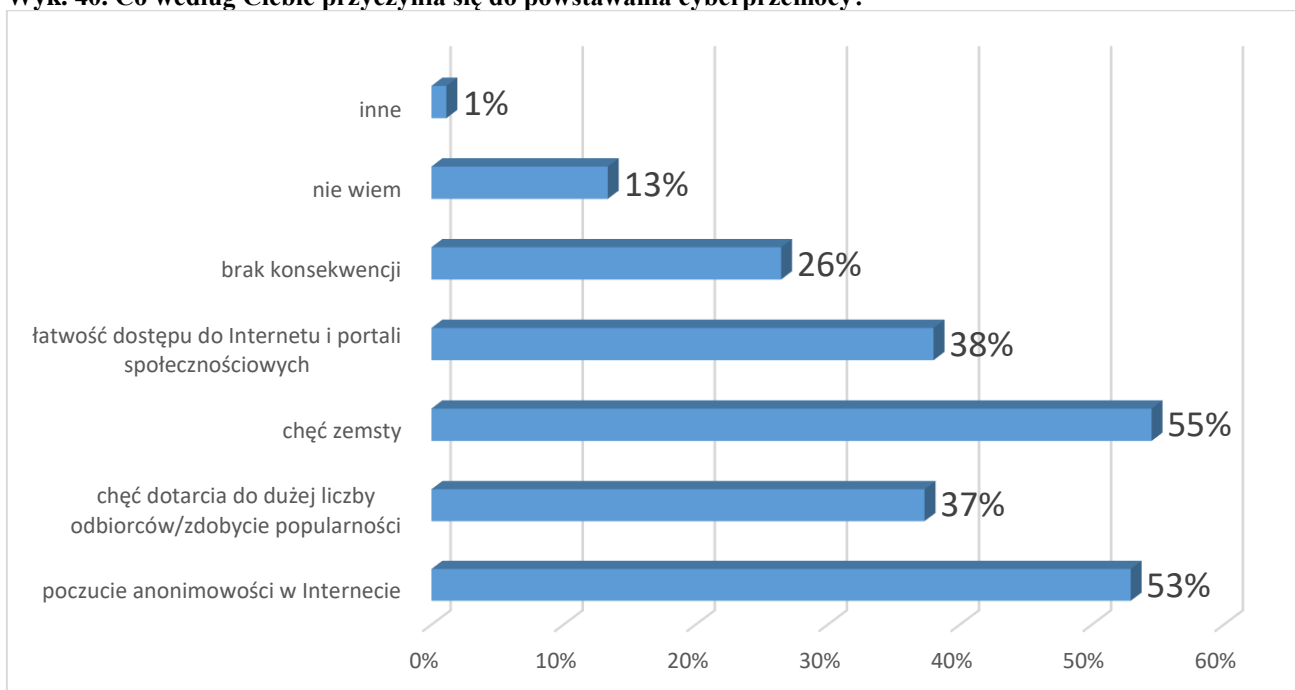
Wyk. 39. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Chęć zemsty (55%) oraz poczucie anonimowości w sieci (53%) to zdaniem uczniów główne czynniki, które przyczyniają się do powstawania cyberprzemocy. W dalszej kolejności wskazywano także na: łatwość dostępu do Internetu i portali społecznościowych (38%), chęć dotarcia do dużej liczby odbiorców/zdobycie popularności (37%), brak konsekwencji (26%) oraz inne powody (1%). 13% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

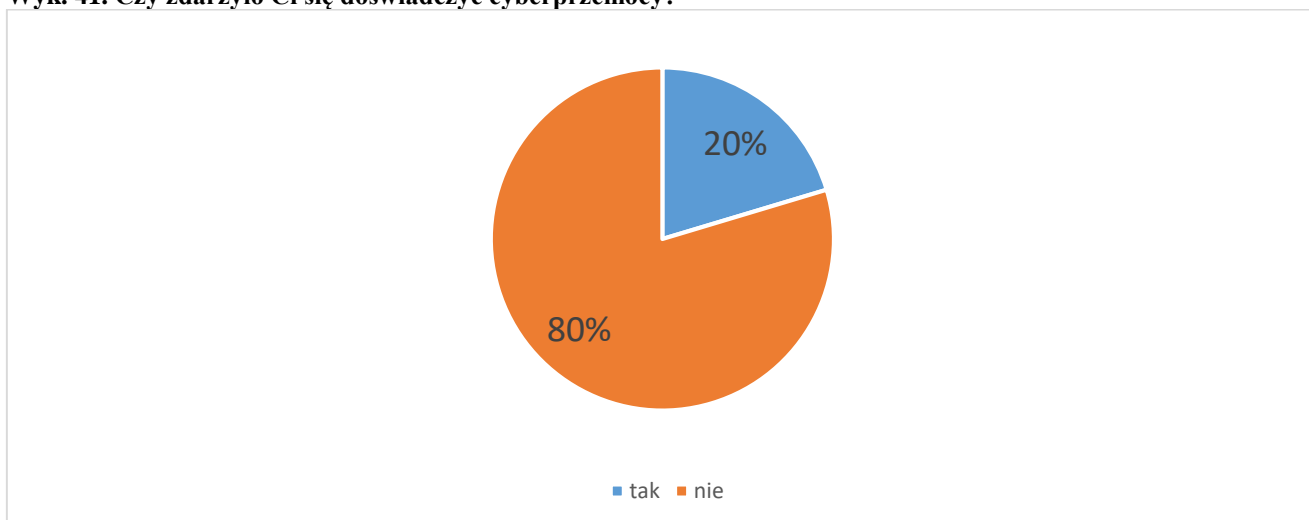
Wyk. 40. Co według Ciebie przyczynia się do powstawania cyberprzemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

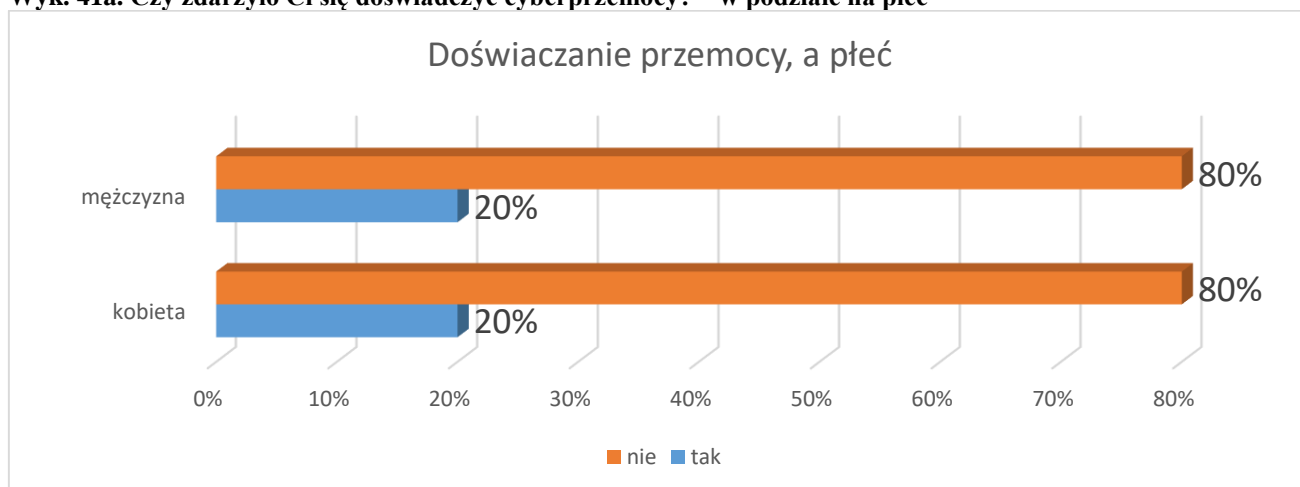
Co piąty uczeń przyznał, że zdarzyło mu się doświadczyć cyberprzemocy.

Wyk. 41. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć cyberprzemocy?

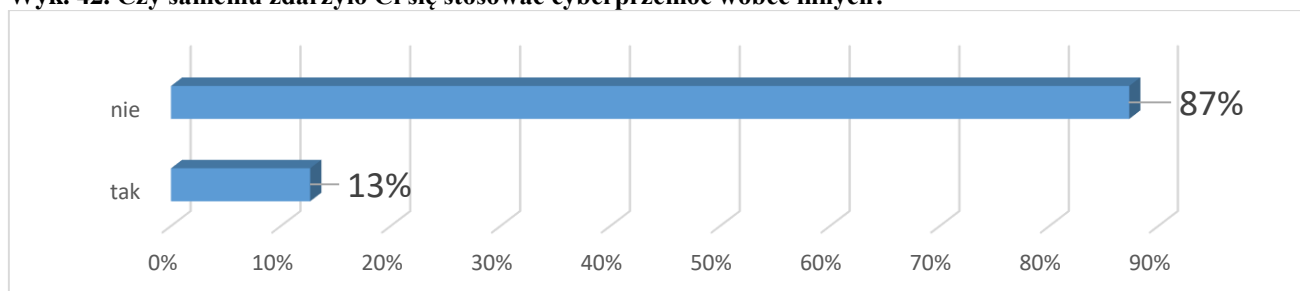
Cyberprzemocy doświadczył co piąty uczeń oraz co piąta uczennica.

Wyk. 41a. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć cyberprzemocy? – w podziale na płeć

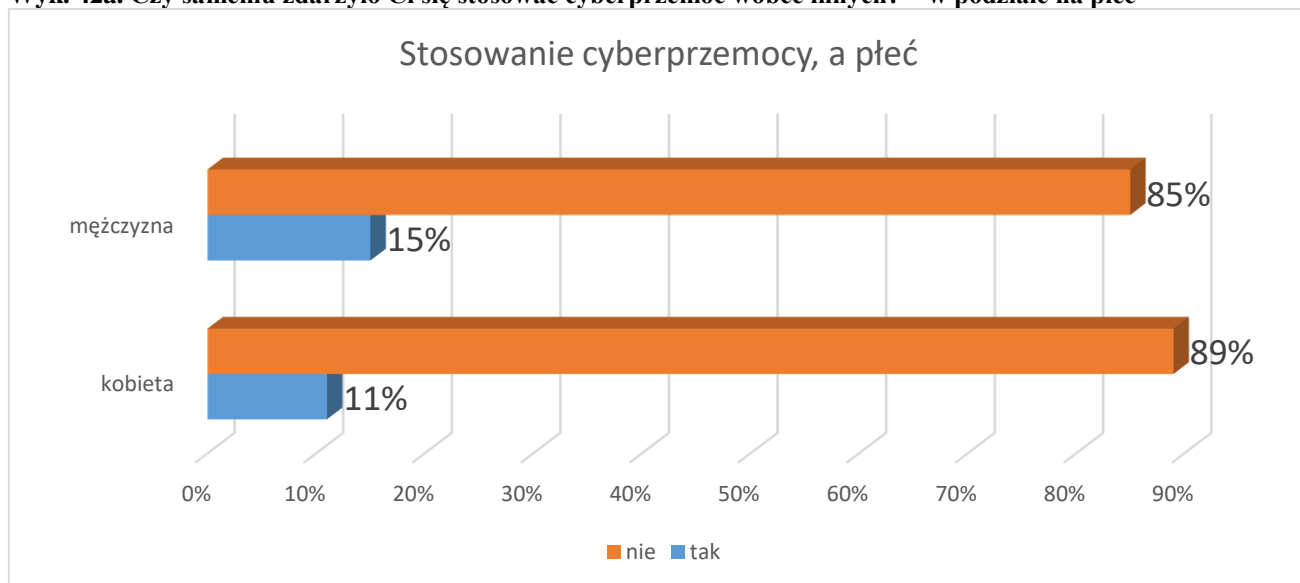
Dodatkowo 13% uczniów stosowało cyberprzemoc wobec innych osób.

Wyk. 42. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować cyberprzemoc wobec innych?

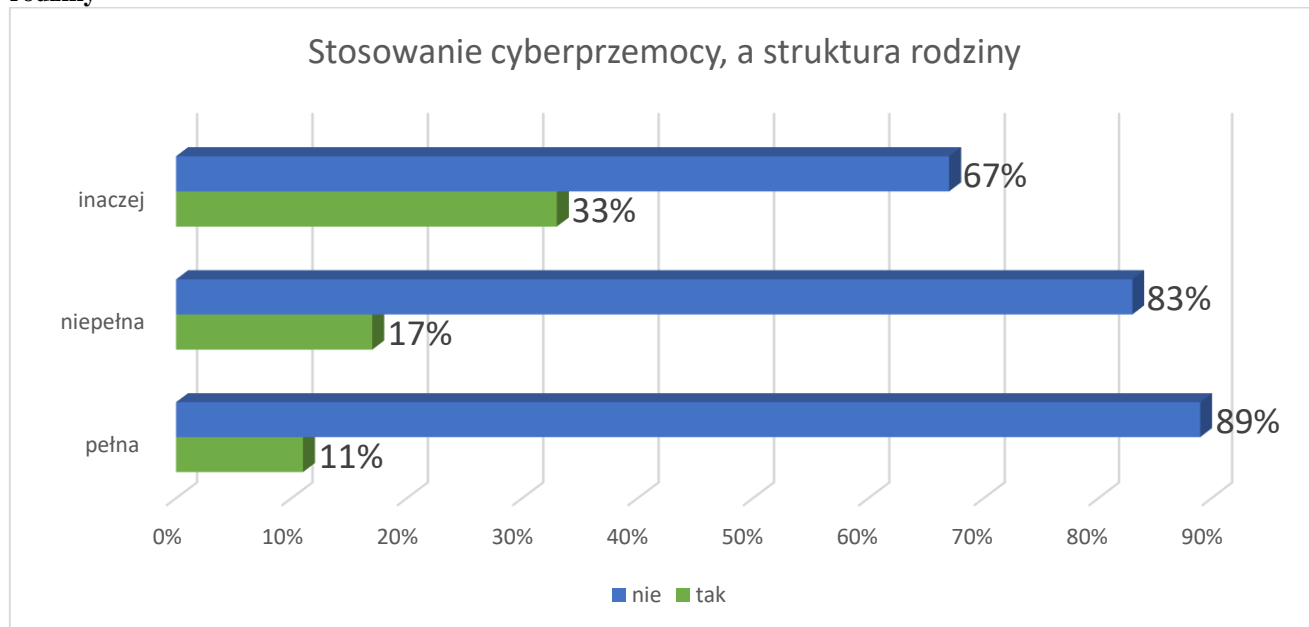
Do stosowania cyberprzemocy przyznało się 11% dziewczynek oraz 15% chłopców.

Wyk. 42a. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować cyberprzemoc wobec innych? – w podziale na płeć

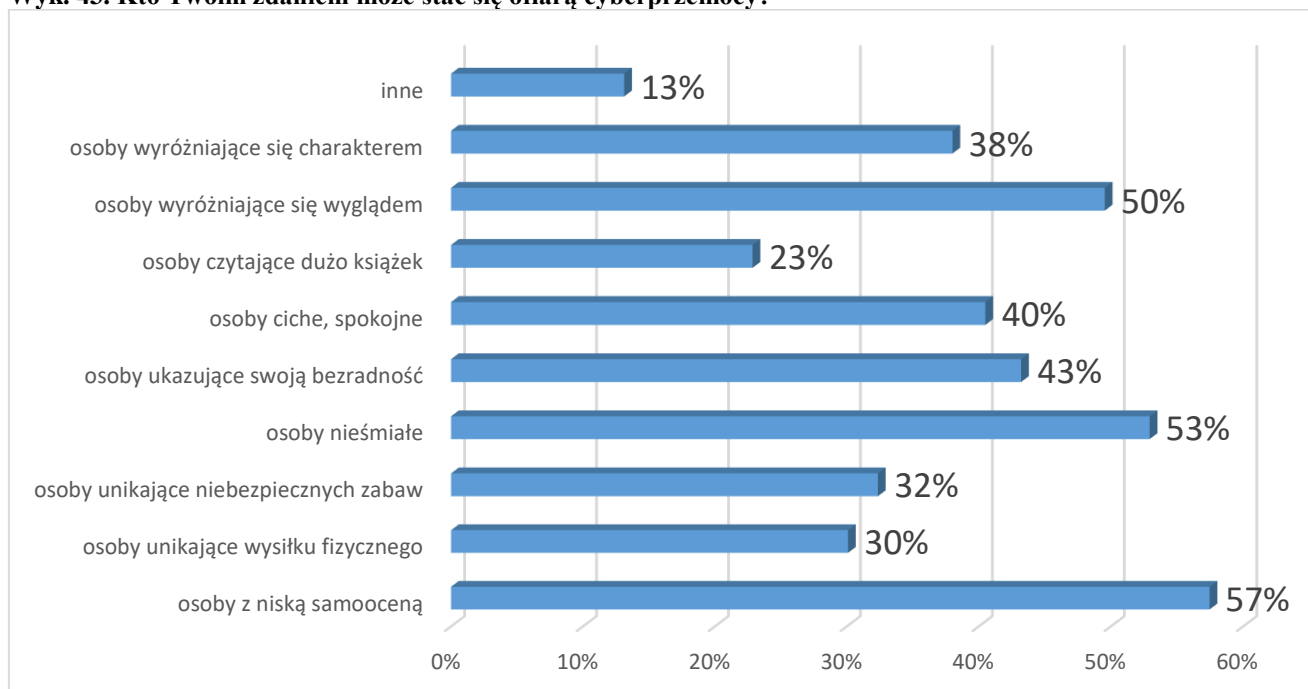
Cyberprzemoc wobec innych osób najczęściej stosowali uczniowie z innych form rodzin (33%), rzadziej natomiast uczniowie z rodzin niepełnych (17%) i z rodzin pełnych (11%).

Wyk. 42b. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować cyberprzemoc wobec innych? – w podziale na strukturę rodziny

Uczniowie uważają, że ofiarą cyberprzemocy mogą stać się głównie osoby z niską samooceną (57%) oraz osoby nieśmiałe (53%) i osoby wyróżniające się wyglądem (50%). W dalszej kolejności wskazywano na następujące cechy charakteru i wyglądu, mające wpływ doświadczenie cyberprzemocy: osoby ukazujące swoją bezradność (43%), osoby ciche i spokojne (40%), osoby wyróżniające się charakterem (38%), osoby unikające niebezpiecznych zabaw (32%), osoby unikające wysiłku fizycznego (30%) oraz osoby czytające dużo książek (23%). 13% uczniów wskazało na inne cechy charakteru, które mogą mieć wpływ na to zjawisko. Nie podały one jednak konkretnych przykładów.

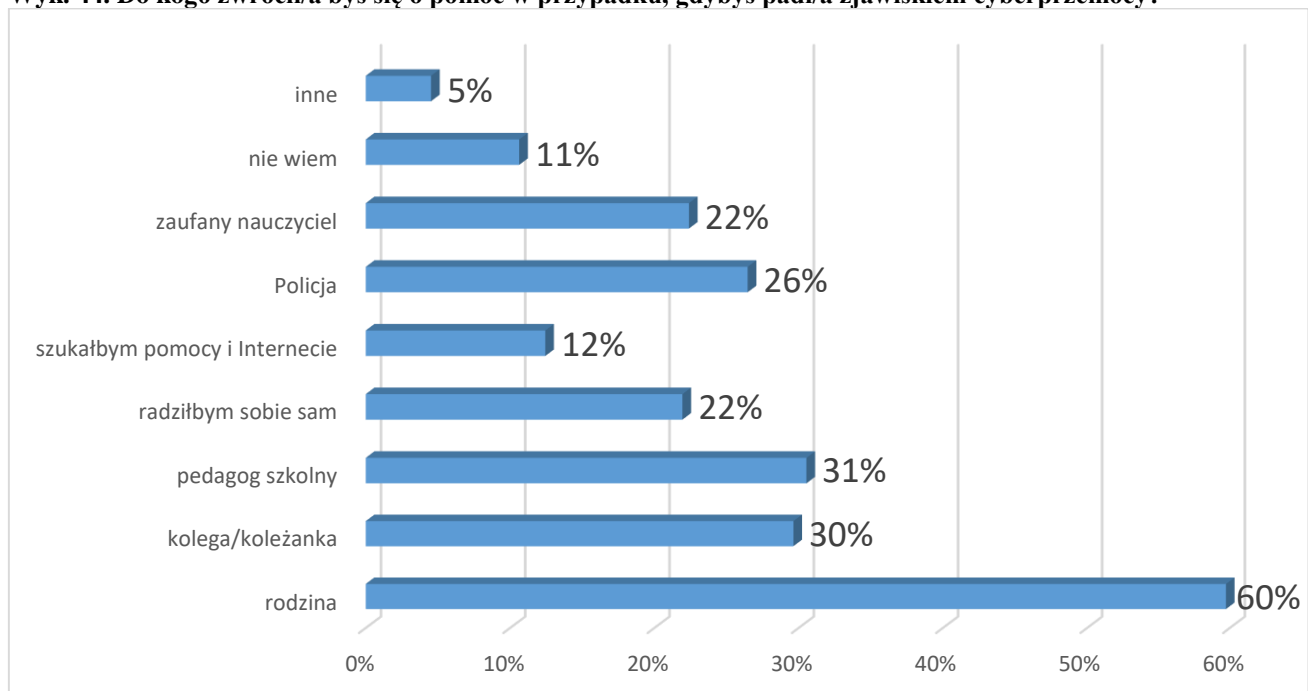
Wyk. 43. Kto Twoim zdaniem może stać się ofiarą cyberprzemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie, w sytuacji, gdyby stali się ofiarą cyberprzemocy zgłosiliby się do: rodziny (60%), pedagoga szkolnego (31%), kolegi lub koleżanki (30%), Policji (26%) oraz zaufanego nauczyciela (22%). Kolejne 22% uczniów radziłoby sobie samodzielnie, 11% szukałoby pomocy w Internecie, a 5% w innych miejscach. 11% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

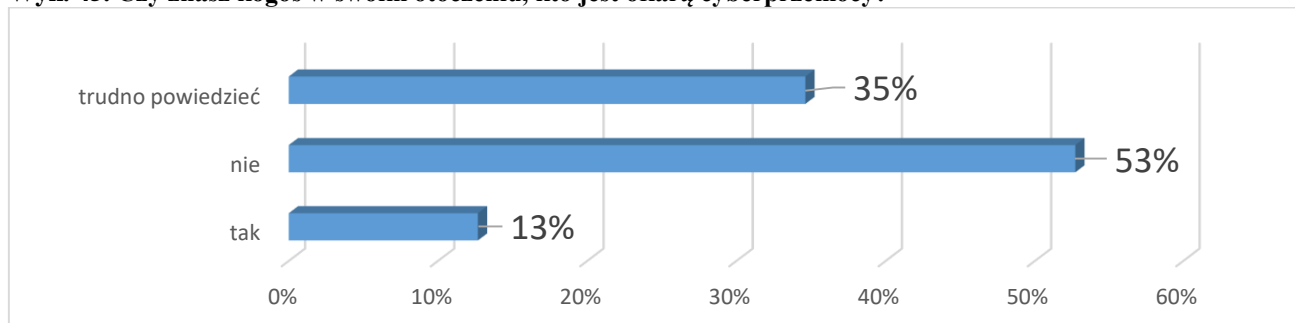
Wyk. 44. Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w przypadku, gdybyś padł/a zjawiskiem cyberprzemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

13% respondentów potwierdziło, że zna osoby ze swojego otoczenia, które doznają cyberprzemocy. 53% uczniów nie zna takich osób, a 35% nie wie czy zna takie osoby.

Wyk. 45. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą cyberprzemocy?

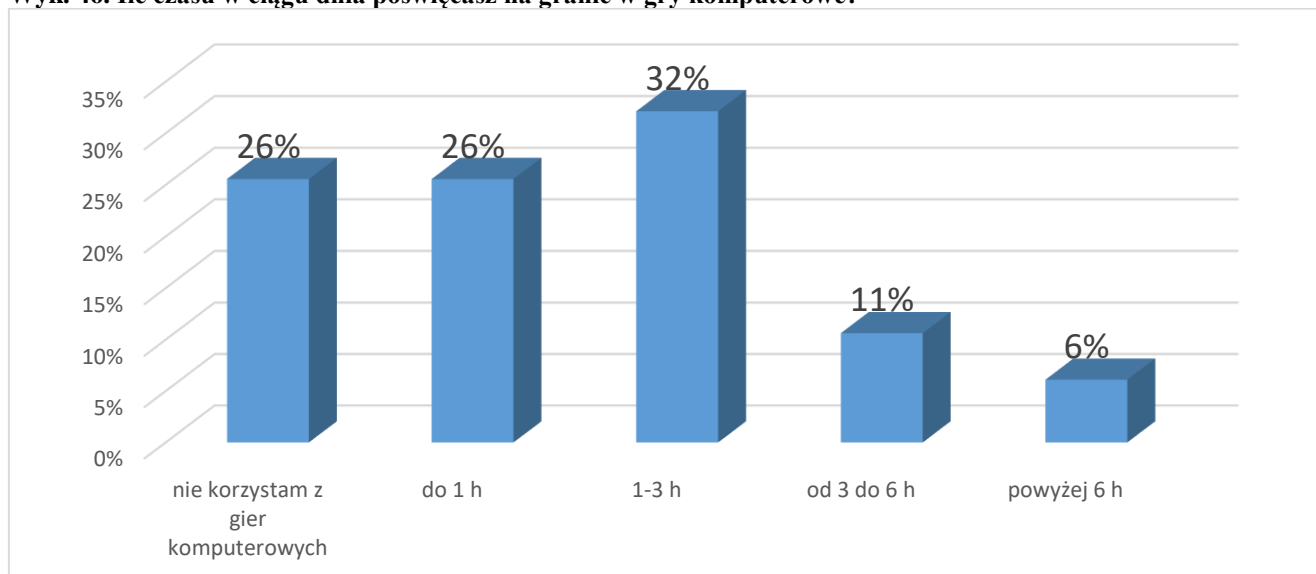

3.6. Cyberuzależnienia

Cyberuzależnienia to zjawisko coraz bardziej powszechne i bardzo niebezpieczne, szczególnie dla młodych osób. Niniejszy blok pytań ma na celu sprawdzenie wiedzy uczniów na temat bezpiecznego korzystania z nowych mediów oraz sprawdzenia skali zjawiska cyberuzależnień wśród uczniów z Gminy Siechnice.

Na początek uczniów zapytano ile czasu w ciągu dnia poświęcają na gry komputerowe. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 32% z nich na tę aktywność poświęca dziennie od 1 do 3 godzin, 26% uczniów gra do godziny dziennie, 11% uczniów poświęca na tę aktywność od 3 do 6 godzin, zaś 6% osób codziennie gra powyżej 6 godzin. 26% ankietowanych nie gra w gry komputerowe.

Wyk. 46. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?

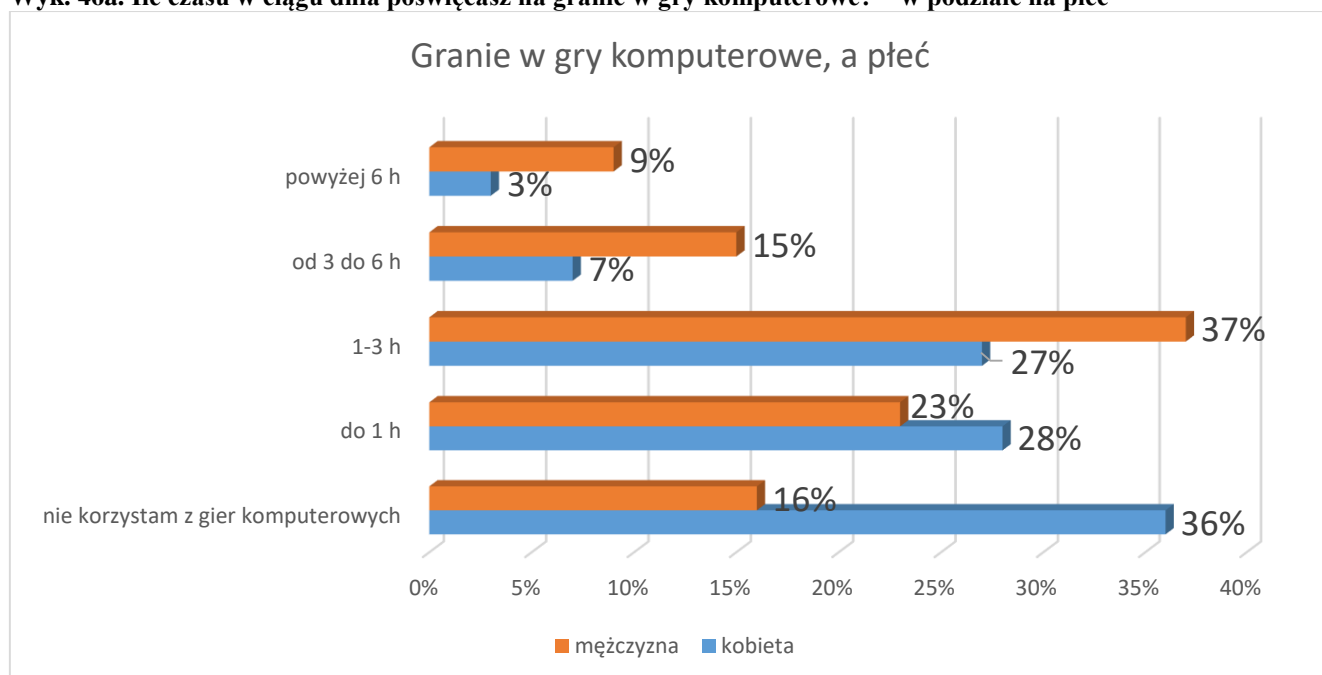

W gry komputerowe grają głównie chłopcy. 84% z nich przyznało się do grania, w tym 37% na tę aktywność poświęca dziennie od 1 do 3 godzin, 23% chłopców każdego dnia gra do 1 godziny, 15% od 3 do 6 godzin, zaś 9% chłopców każdego dnia gra dłużej niż 6 godzin.

W przypadku dziewcząt w gry komputerowe gra 64% uczennic. W tym 28% dziewczynek gra dziennie do 1 godziny, 27% na tę aktywność poświęca od 1 do 3 godzin, 7% osób od 3 do 6 godzin, a 3% chłopców każdego dnia gra dłużej niż 6 godzin.

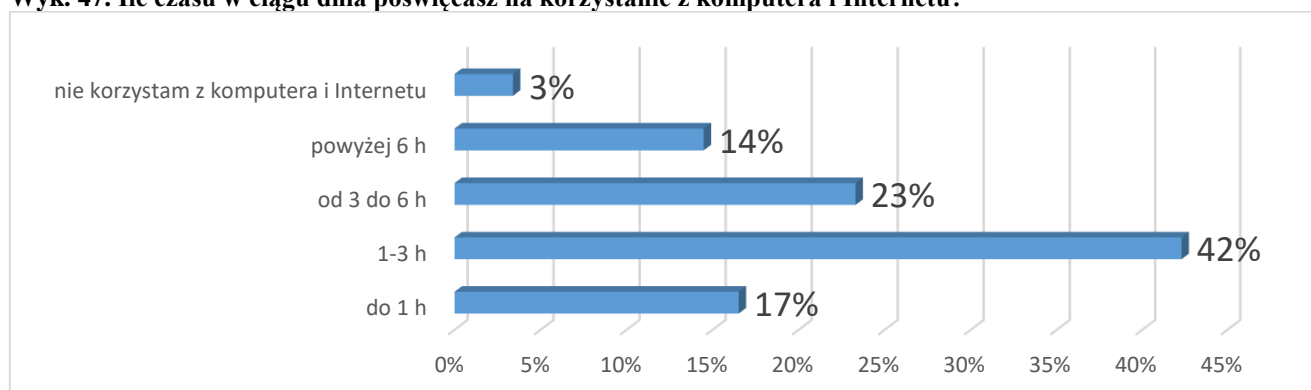
Jak widać problem uzależnienia od gier komputerowych dotyczy głównie chłopców, nawet blisko co dziesiątego ankietowanego ucznia.

Wyk. 46a. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe? – w podziale na płeć

Natomiast na korzystanie z komputera i Internetu uczniowie poświęcają dziennie: od 1 do 3 godzin (42%), od 3 do 6 godzin (23%), do 1 godziny dziennie (17%), powyżej 6 godzin (14%). 3% uczniów nie korzysta z komputera i Internetu.

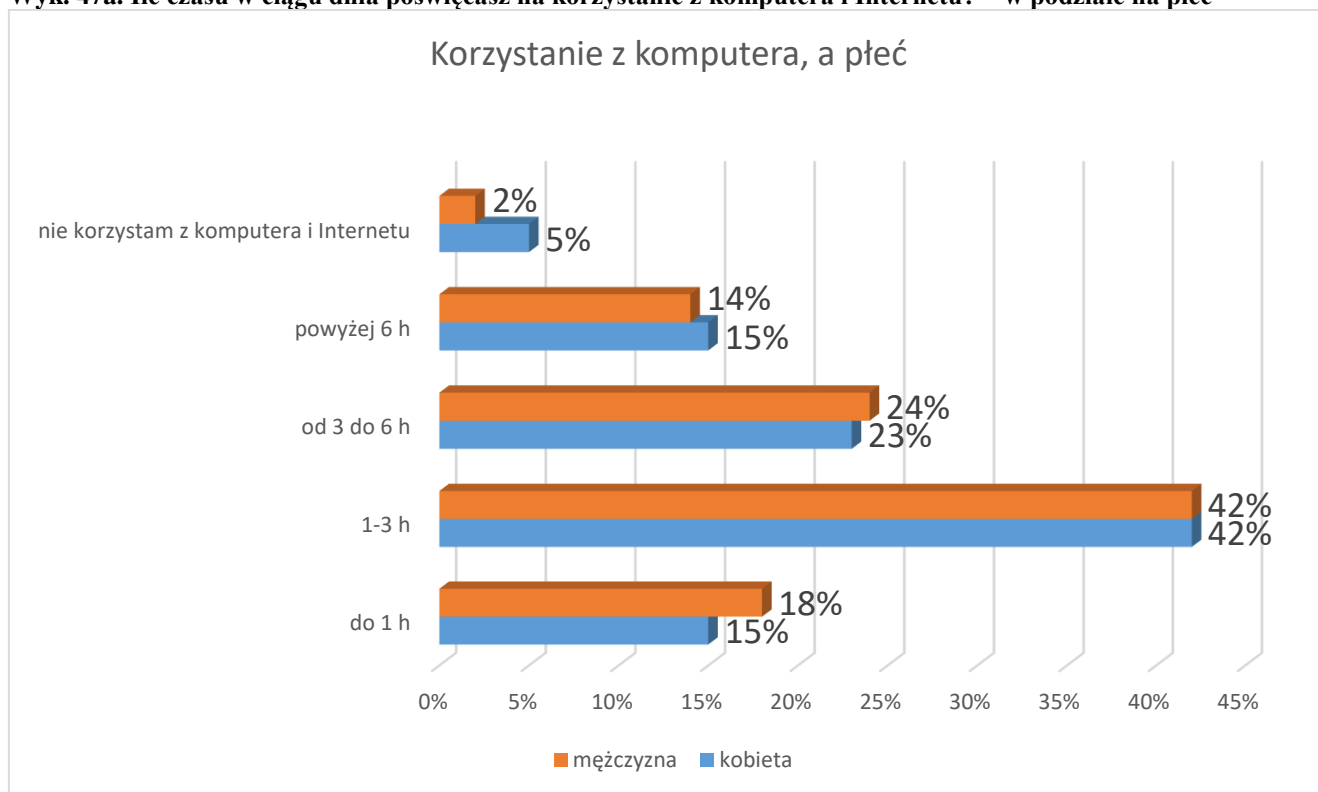
Wyk. 47. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu?

W przypadku korzystania z komputera i Internetu 15% dziewczynek poświęca na tę aktywność do 1 godziny dziennie, 42% od 1 do 3 godzin dziennie, 23% uczennic każdego dnia spędza przed komputerem od 3 do 6 godzin, a 15% nowym mediom poświęca każdego dnia więcej niż 6 godzin. Jedyne 5% uczennic nie korzysta z komputera i Internetu.

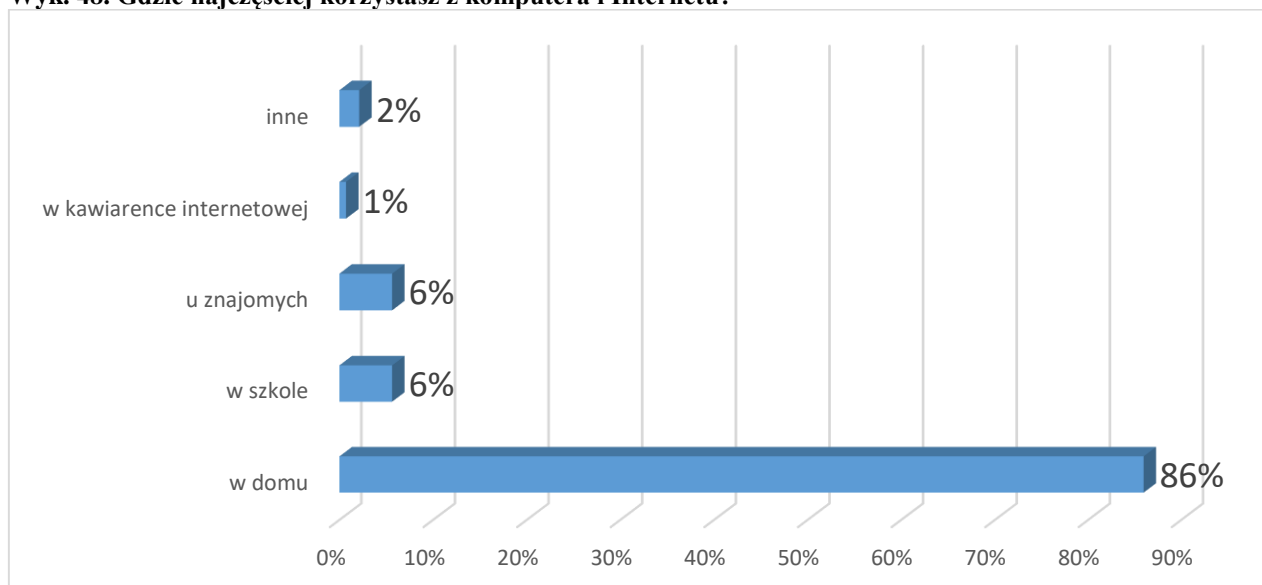
18% chłopców na komputer i Internet poświęca dziennie do 1 godziny, 42% chłopców na tę czynność poświęca od 1 do 3 godzin, a 24% od 3 do 6 godzin. 14% uczniów korzysta z komputera i Internetu powyżej 6 godzin dziennie. 2% chłopców nie korzysta z komputera i Internetu.

Wyk. 47a. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu? – w podziale na płeć

Większość uczniów najczęściej korzysta z komputera i Internetu w domu – taką odpowiedź wskazało 86% uczniów. Jednak uczniowie wskazywali także na następujące miejsca: szkoła (6%), u znajomych (6%) oraz w kawiarence internetowej (1%) i innych miejscach (2%).

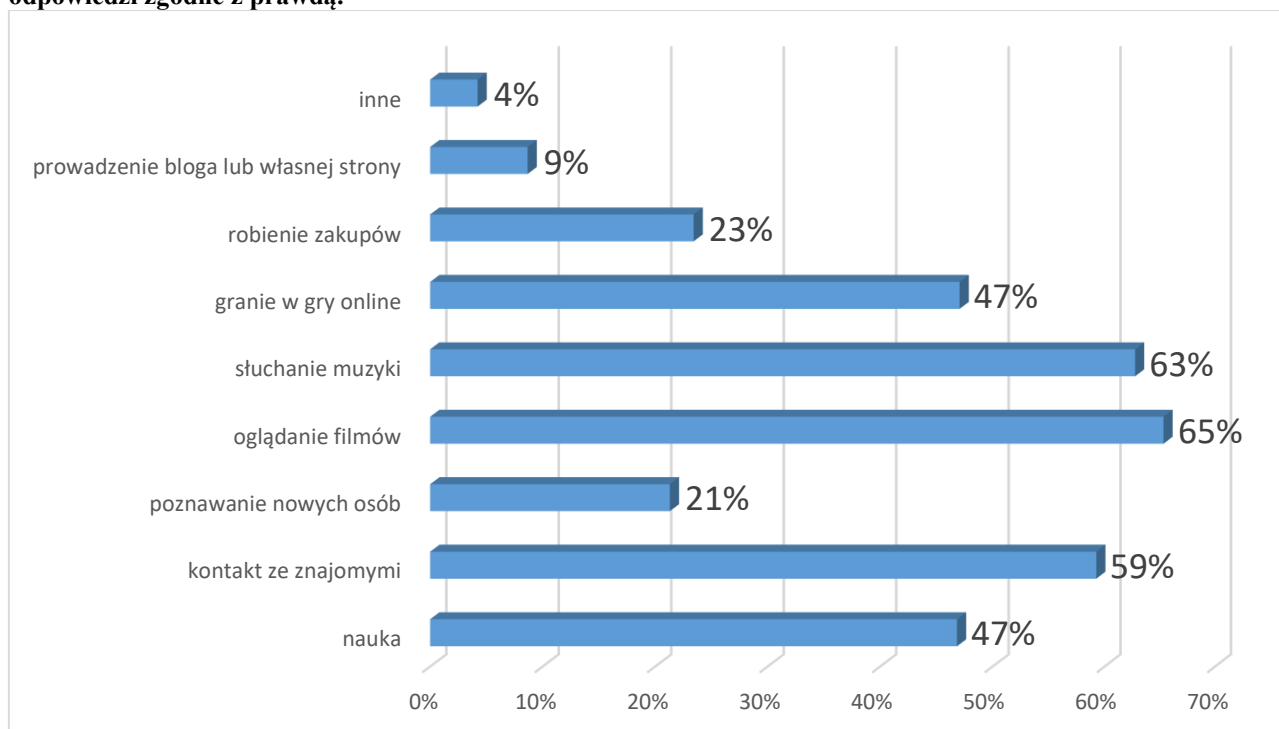
Wyk. 48. Gdzie najczęściej korzystasz z komputera i Internetu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie korzystają z komputera i Internetu, aby: oglądać filmy (65%), słuchać muzyki (63%), kontaktować się ze znajomymi (59%), uczyć się (47%), grać w gry online (47%), robić zakupy (23%), poznawać nowe osoby (21%) oraz prowadzić bloga lub własną stronę (9%), a także z innych powodów (4%).

Wyk. 49. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z komputera i Internetu? Wybierz z listy wszystkie odpowiedzi zgodne z prawdą.

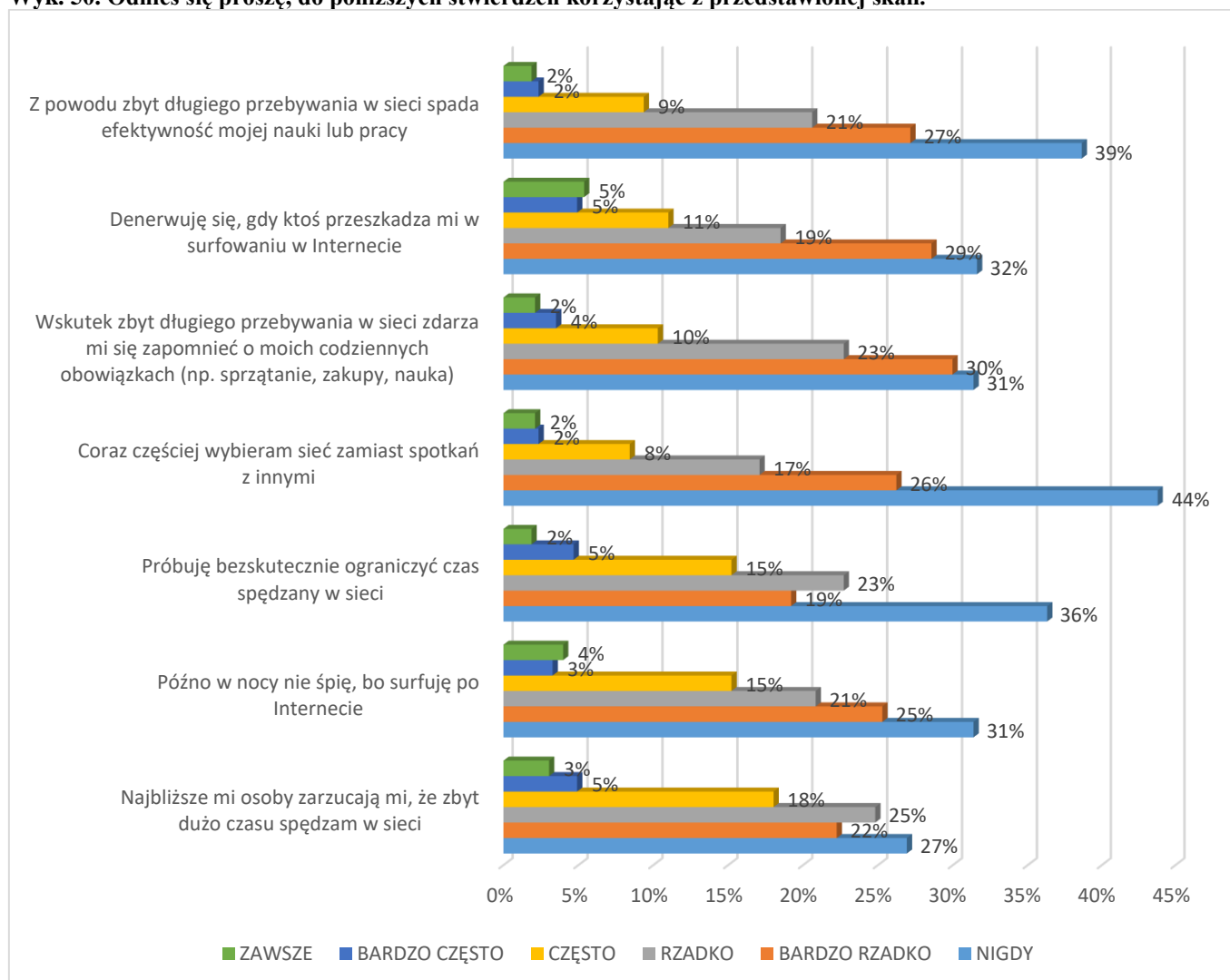
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniów poproszono również o odniesienie się do kilku zdań, które mają na celu sprawdzenie ich stosunku do korzystania z komputera i Internetu.

Dobłą informacją jest fakt, iż odsetek uczniów udzielających odpowiedzi „zawsze” na wymienione zagadnienia nie przekracza 5%.

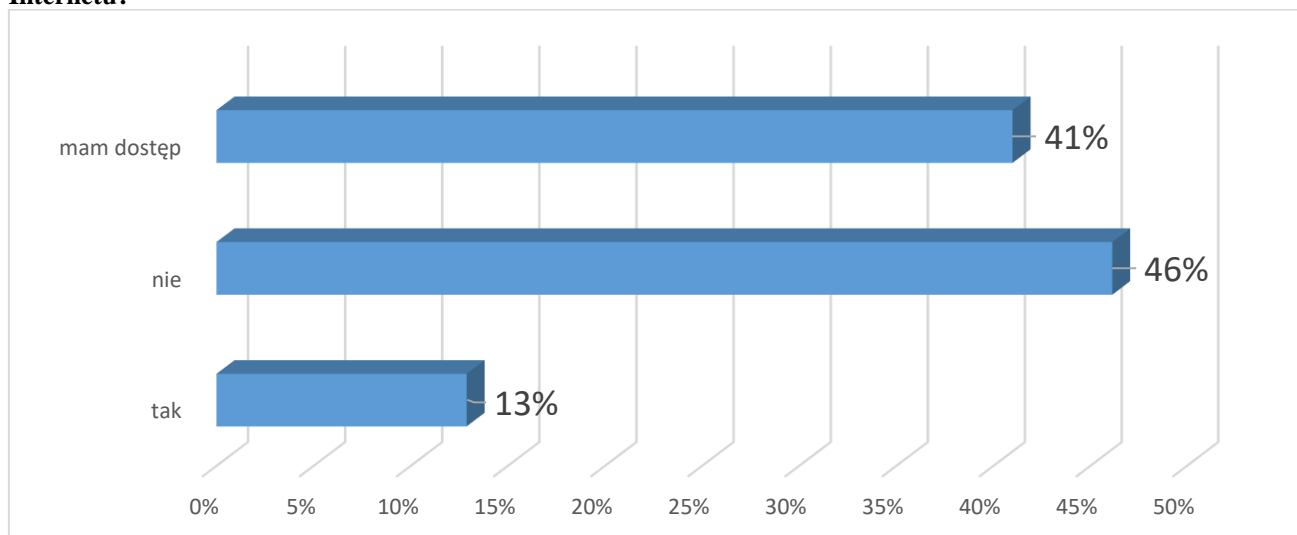
Zdecydowana większość uczniów nigdy nie zauważyła, aby z powodu zbyt długiego przebywania w sieci spadła ich efektywność nauki (39%). 32% uczniów nigdy nie denerwuje się, gdy ktoś przeszkadza im w surfowaniu po Internecie. 44% ankietowanych nigdy nie wybiera spotkań w sieci zamiast tych realnych. 36% respondentów nigdy nie próbuje ograniczyć czasu spędzonego w Internecie, 31% nigdy nie zapomina o codziennych obowiązkach w skutek zbyt długiego przebywania w sieci. Dodatkowo 31% uczniów nigdy nie zarywała nocy z powodu zbyt długiego korzystania z Internetu, a 27% uczniów zadeklarowało, że nigdy nikt nie zarzucał im, że zbyt dużo czasu spędzają przy komputerze.

Wyk. 50. Odnies się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.

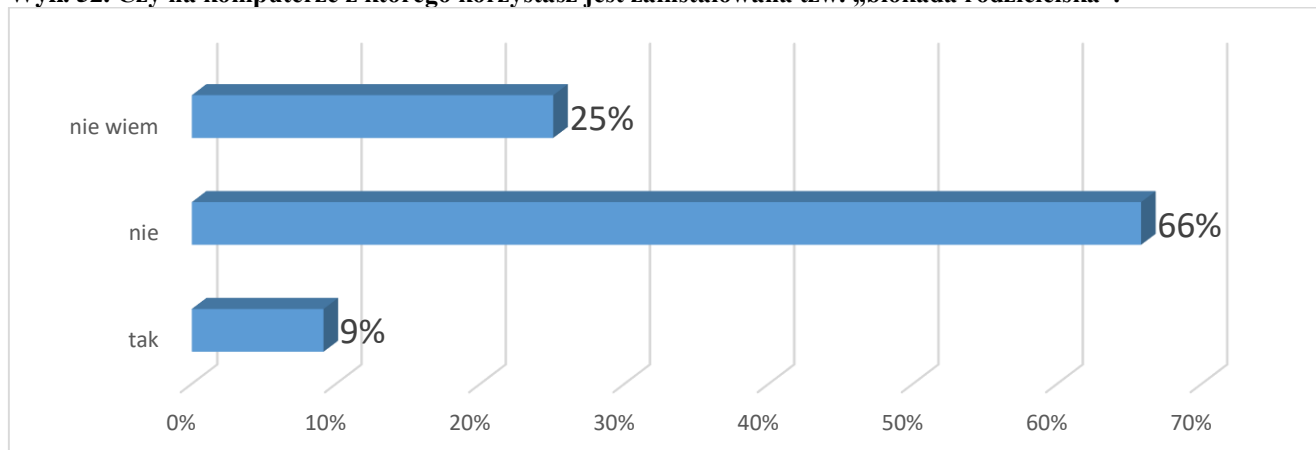
13% respondentów przyznało, że było kiedykolwiek dyskryminowana ze względu na brak komputera i Internetu. Taka sytuacja nigdy nie przytrafiła się 46% uczniów. 41% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 51. Czy czuleś się kiedykolwiek dyskryminowany ze względu na brak dostępu do komputera i Internetu?

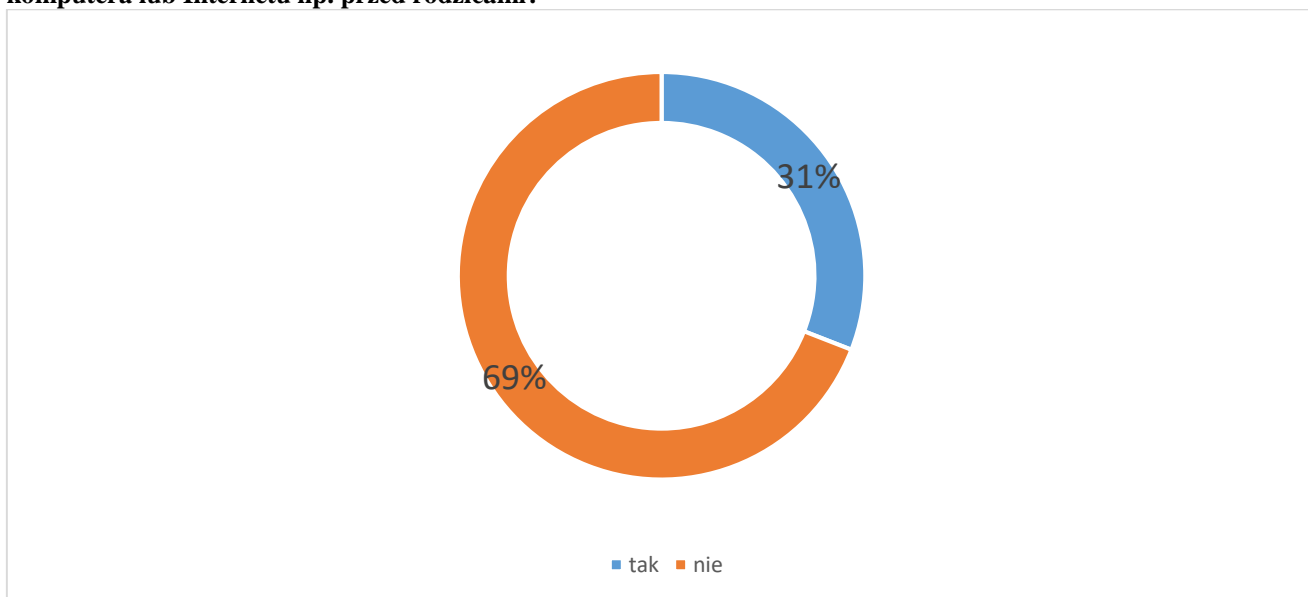
Blokady rodzicielskie na swoim komputerze posiada 9% uczniów. Co czwarty uczeń nie wie, czy posiada takie zabezpieczenie, a 66% z nich jest pewnych, że nie ma blokady rodzicielskiej na komputerze.

Wyk. 52. Czy na komputerze z którego korzystasz jest zainstalowana tzw. „blokada rodzicielska”.

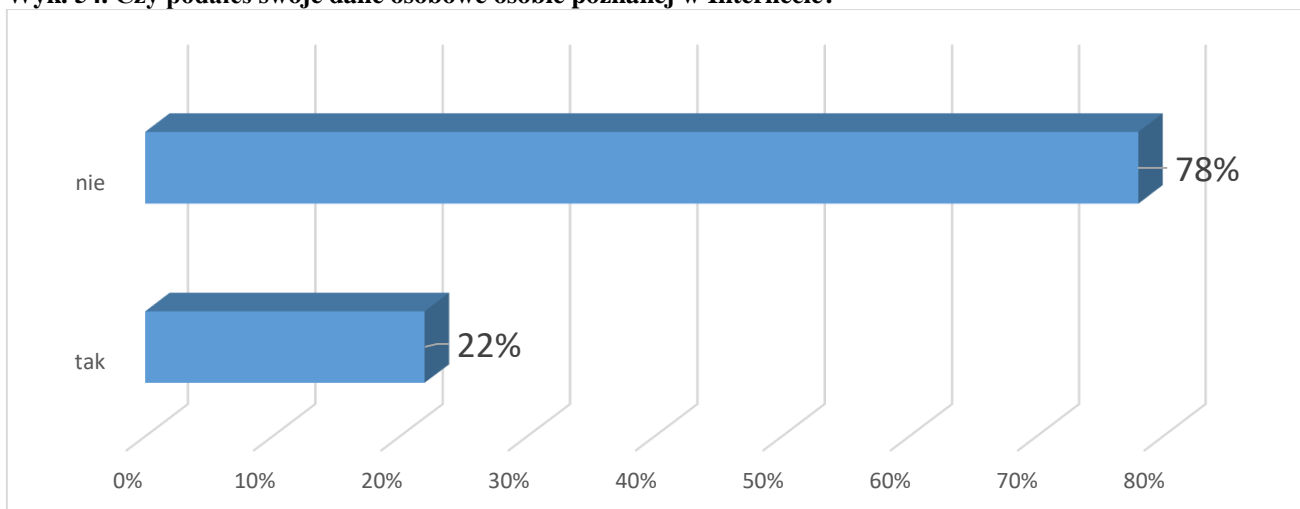
Co ciekawe, aż 31% ankietowanych uczniów przyznało, że zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera lub Internetu.

Wyk. 53. Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera lub Internetu np. przed rodzicami?

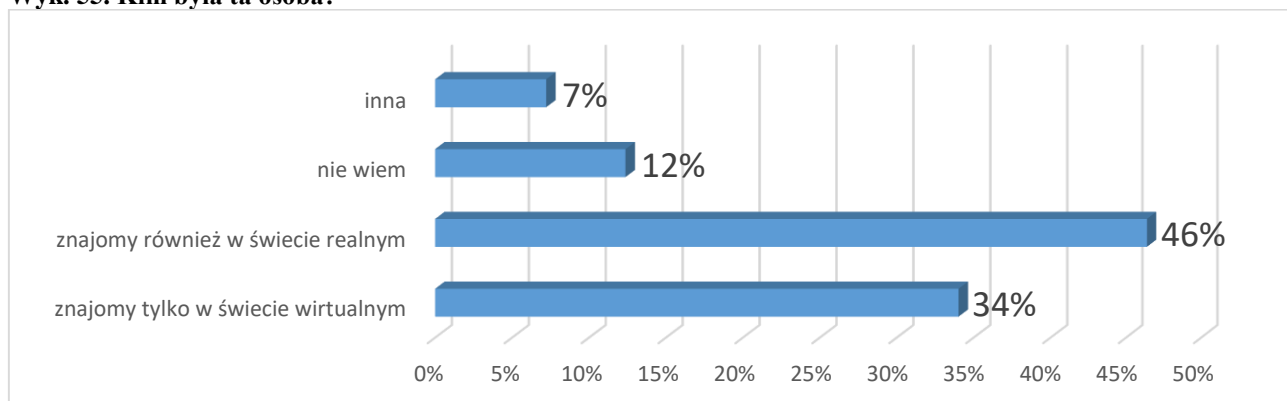
Celem sprawdzenia wiedzy na temat bezpieczeństwa w sieci, zapytano, czy podaliby swoje dane osobowe osobie poznanej w Internecie. Niestety aż 22% uczniów zadeklarowało, że uczyniła to.

Wyk. 54. Czy podałeś swoje dane osobowe osobie poznanej w Internecie?

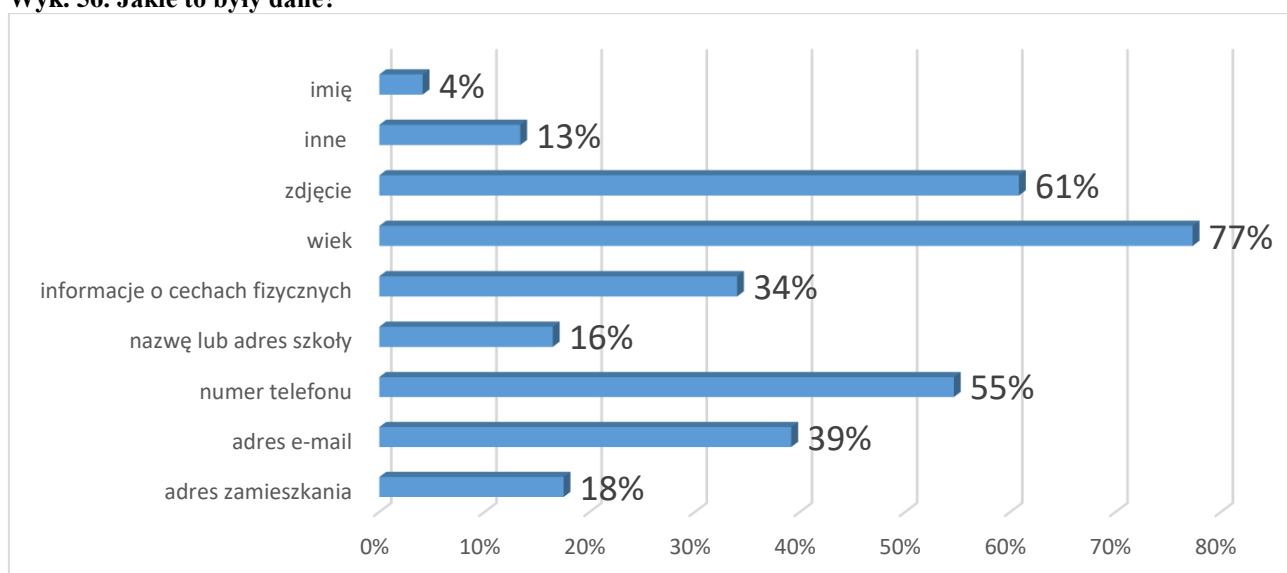
Osoby, którym uczniowie podali swoje dane były: znajomymi również w świecie realnym (46%) oraz znajomymi tylko w świecie wirtualnym (34%). 7% uczniów wskazała odpowiedź „inne”, zaś 12% osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 55. Kim była ta osoba?

Najczęściej ankietowani przyznawali, iż udostępniali: wiek (77%), zdjęcie (61%), numer telefonu (55%), adres e-mail (39%), informacje o cechach fizycznych (34%), adres zamieszkania (18%), nazwę lub adres szkoły (16%), inne dane (13%) oraz imię (4%).

Wyk. 56. Jakie to były dane?

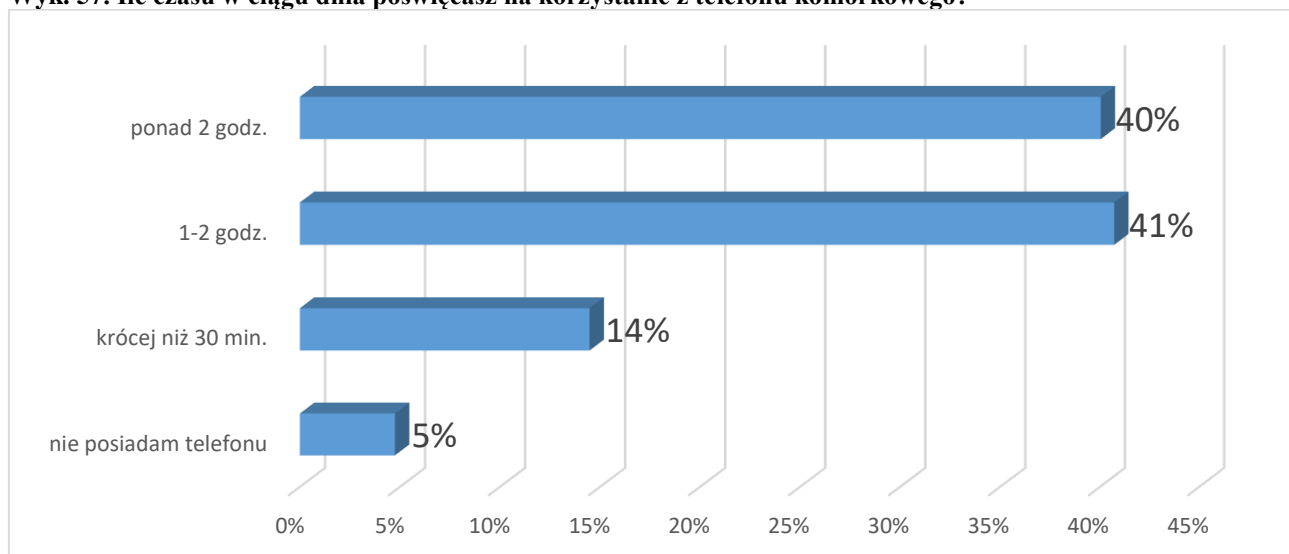

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie mogą uzależnić się nie tylko od komputera i Internetu. Równie niebezpieczne jest zjawisko uzależnienia od telefonu komórkowego.

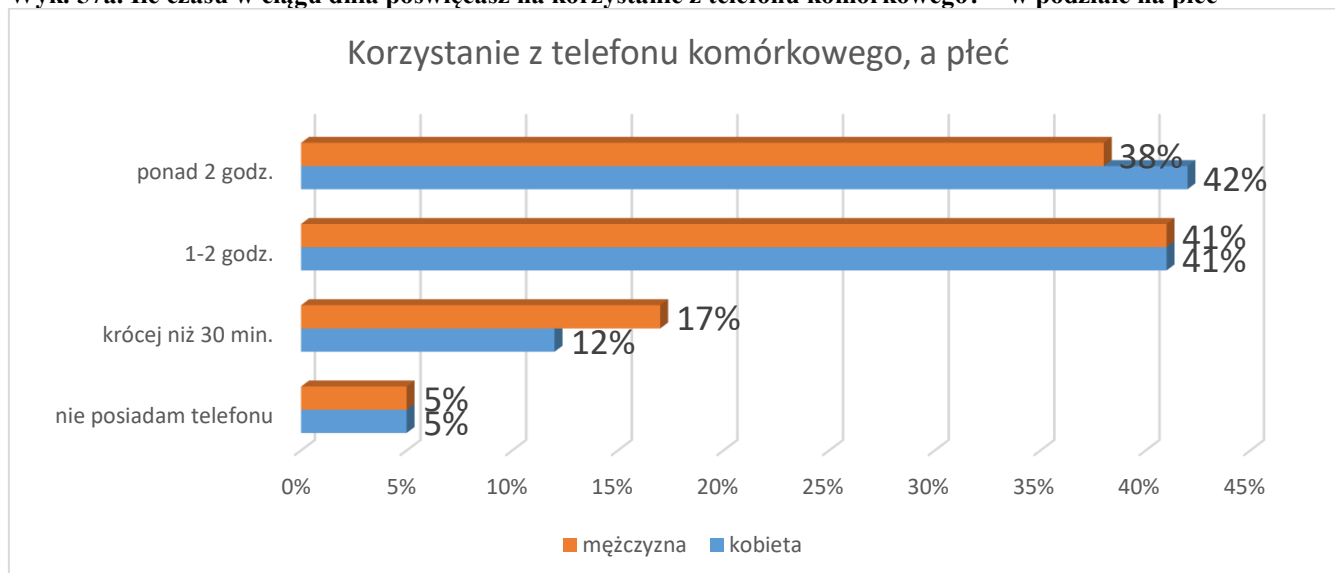
Jak wynika zebranych danych, aż 40% uczniów dziennie poświęca 2 godziny na korzystanie z telefonu, a 41% uczniów na tę aktywność poświęca od 1 do 2 godzin. Jedynie 14% uczniów korzysta z telefonu krócej niż 30 minut. 5% uczniów nie posiada telefonu komórkowego.

Wyk. 57. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z telefonu komórkowego?

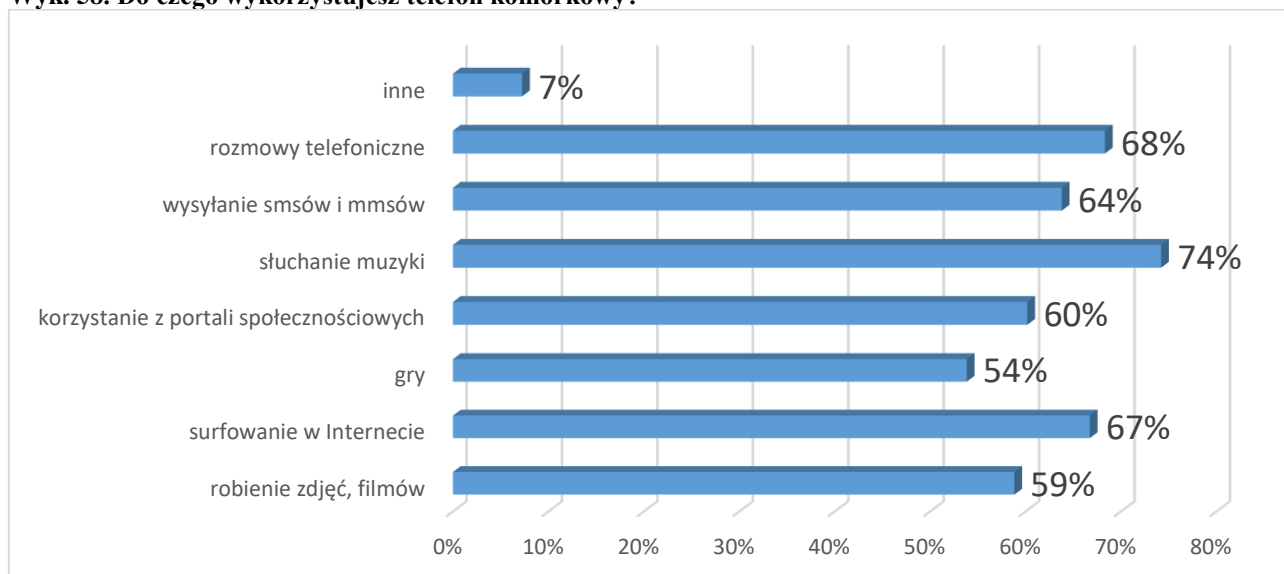
5% chłopców i dziewczynek nie posiada telefonu komórkowego. Natomiast po 41% chłopców i dziewczynek każdego dnia na korzystanie z telefonu poświęca od 1 do 2 godzin. Ponad dwie godziny na tę czynność przeznaczają 42% dziewcząt oraz 38% chłopców. Krócej niż 30 minut dziennie z telefonu komórkowego korzysta 12% uczennic i 17% uczniów.

Wyk. 57a. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z telefonu komórkowego? – w podziale na płeć

Słuchanie muzyki (74%) oraz rozmowy telefoniczne (68%), surfowanie po Internecie (67%) i wysyłanie smsów i mmsów to główne czynności, do których uczniowie wykorzystują telefon. W dalszej kolejności wskazywali oni również na: korzystanie z portali społecznościowych (60%), robienie zdjęć i filmów (59%), granie (54%) oraz inne czynności (7%).

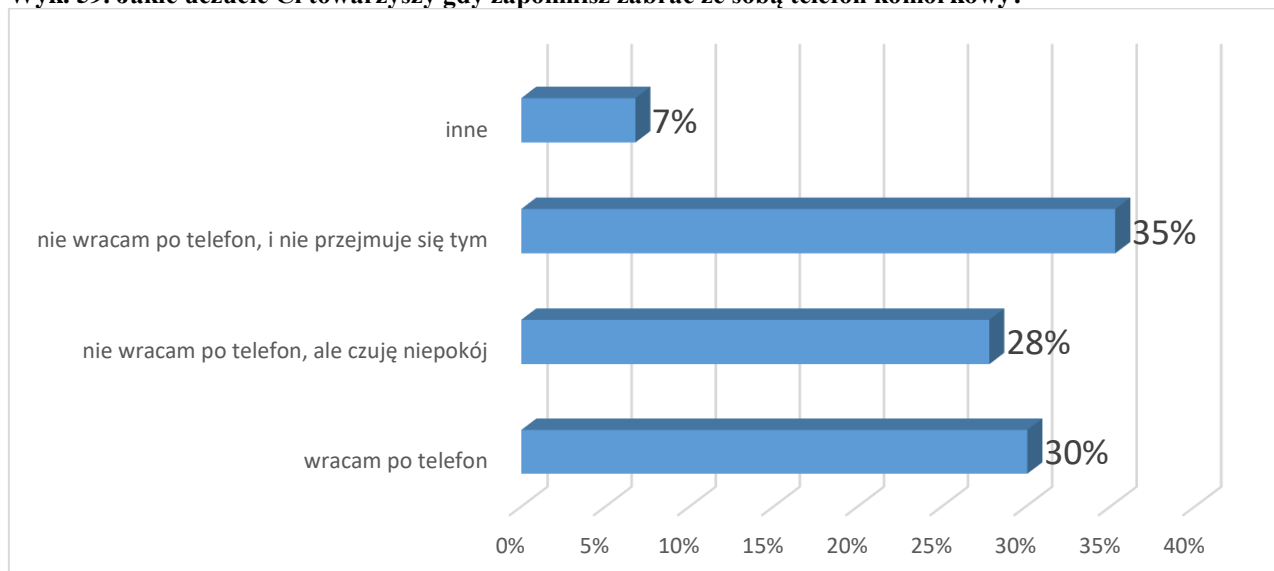
Wyk. 58. Do czego wykorzystujesz telefon komórkowy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów w sytuacji, gdy zapomni zabrać ze sobą telefonu nie przejmuje się tym i nie wraca po niego – taką odpowiedź wskazało 35% osób. 30% respondentów wraca po telefon, a 28% uczniów nie wraca, ale czuje niepokój związany z brakiem telefonu przy sobie.

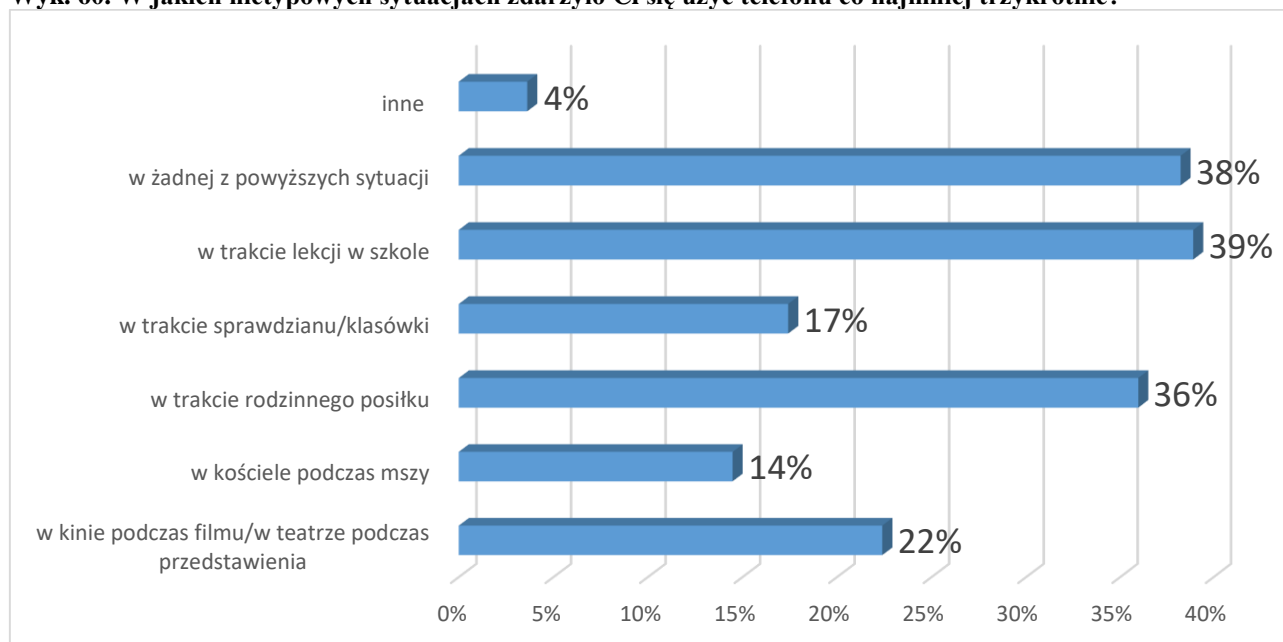
Wyk. 59. Jakie uczucie Ci towarzyszy gdy zapomnisz zabrać ze sobą telefon komórkowy?

Następnie zapytano uczniów w jakich nietypowych sytuacjach zdarzyło im się korzystać z telefonu. Większość uczniów wskazała tutaj na zajęcia szkolne (39%) oraz w trakcie rodzinnego posiłku (36%). 22% uczniów korzystała z telefonu w kinie podczas seansu lub teatrze podczas przedstawienia, 17% osób korzystało z telefonu podczas sprawdzianu lub klasówki, a 14% osób podczas mszy w kościele. 38% uczniów wskazało odpowiedź „żadne

z powyższych”. Nie podali oni jednak przykładów nietypowych miejsc, w których korzystali z telefonu.

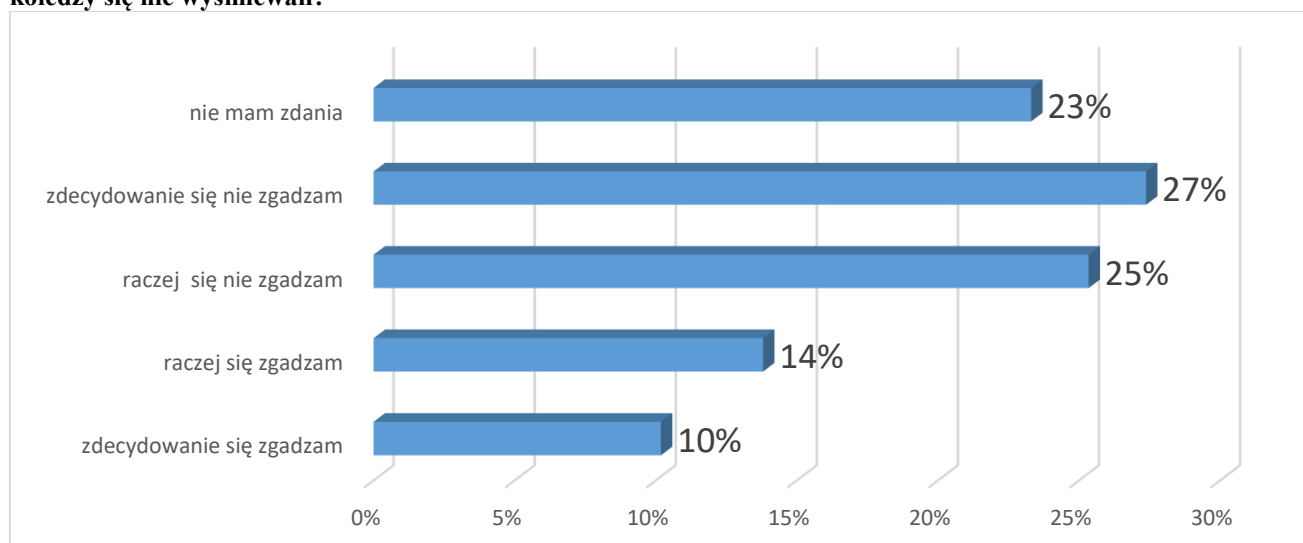
Wyk. 60. W jakich nietypowych sytuacjach zdarzyło Ci się użyć telefonu co najmniej trzykrotnie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie nie uważają, że posiadanie najnowszego modelu telefonu jest niezbędne, aby nie być wyśmiewanym przez rówieśników. Zdecydowanie taką opinię wyraziło 27% uczniów, a co czwarty raczej się z nią utożsamia. Jednak 14% osób raczej się zgadza z tym, iż najnowszy model telefonu ratuje przed wyśmiewaniem kolegów, a co dziesiąty uczeń zdecydowanie się z tym zgadza. 23% uczniów nie ma zdania na ten temat.

Wyk. 61. Czy według Ciebie posiadanie najnowszych modeli telefonów komórkowych jest niezbędne, by koleczy się nie wyśmiewali?

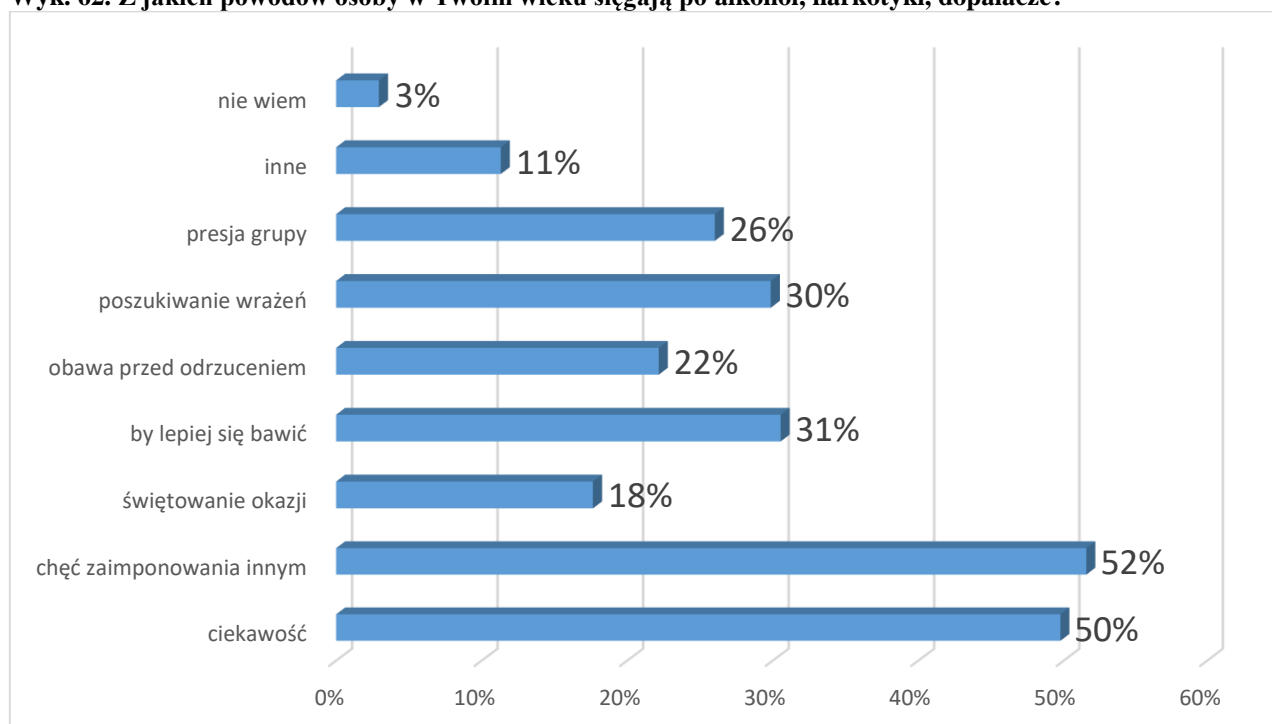

3.7. Profilaktyka z perspektywy uczniów szkoły podstawowej

Ostatni blok pytań skierowanych do dzieci ma na celu sprawdzenie ich wiedzy oraz poglądów dotyczących substancji psychoaktywnych.

Pierwsze pytanie miało na celu odkrycie powodów, które motywują młodych ludzi do sięgania po substancje psychoaktywne. Jak wynika z zebranych odpowiedzi, głównym powodem skłaniającymi młodych ludzi do sięgania po używki jest: chęć zaimponowania innym (52%), ciekawość (50%), chęć lepszej zabawy (31%) oraz poszukiwanie wrażeń (30%). W dalszej kolejności wskazywano na: presję grupy (26%), obawę przed odrzuceniem (22%), świętowanie okazji (18%), oraz inne powody (11%). 3% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

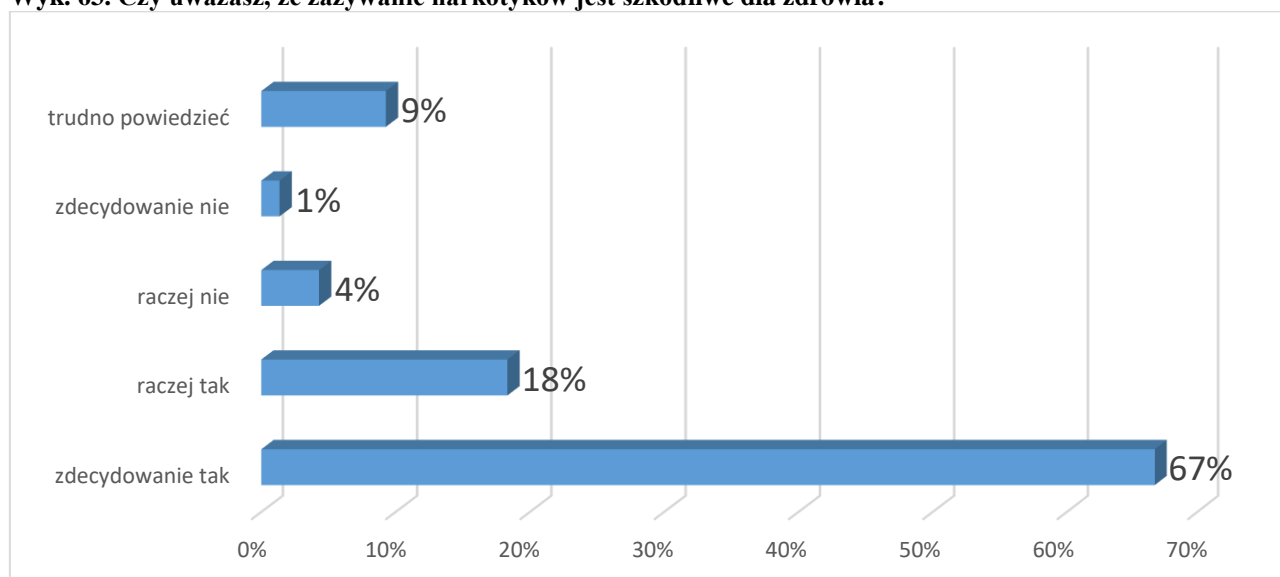
Wyk. 62. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

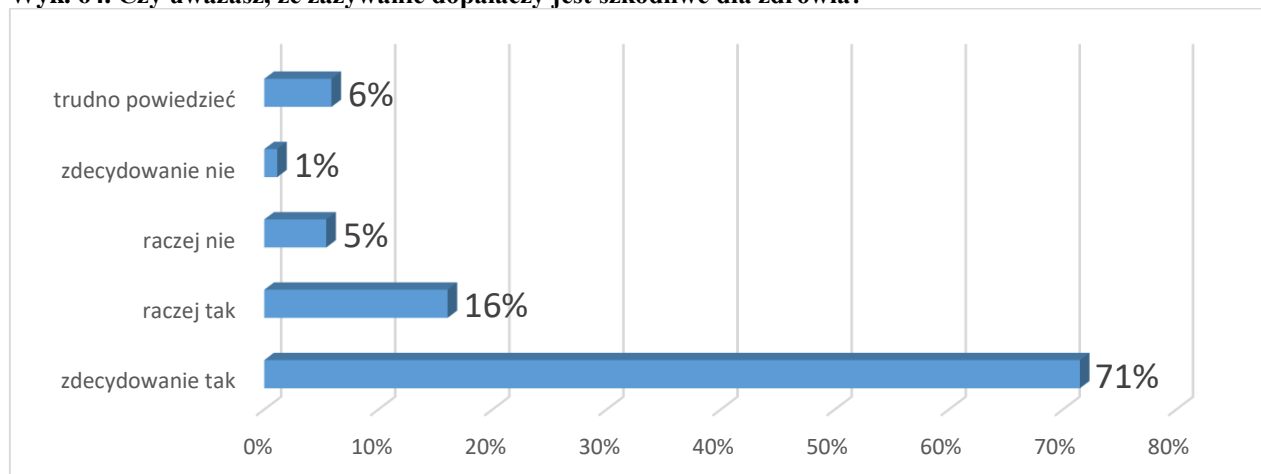
Dobłą informacją jest fakt, iż większość uczniów uważa, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia. Taką opinię wyraziło 67% osób, a 18% uczniów twierdzi, że jest to raczej szkodliwe. Natomiast 4% ankietowanych sądzi, że narkotyki raczej nie są szkodliwe, a 1% uczniów uważa, że zdecydowanie nie są one szkodliwe. 9% respondentów nie ma zdania na ten temat.

Wyk. 63. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia?

Podobnie jak w przypadku narkotyków, również w przypadku dopalaczy można zauważyć, iż dzieci sądzą, że są one szkodliwe dla zdrowia. Zdecydowanie z tą opinią zgodziło się 71% dzieci, a 16% raczej się z nią zgodziło. Natomiast 5% osób uważa, że te substancje raczej nie są szkodliwe, a 1% uczniów twierdzi, że zdecydowanie nie są one szkodliwe. 6% badanych nie miało zdania na ten temat.

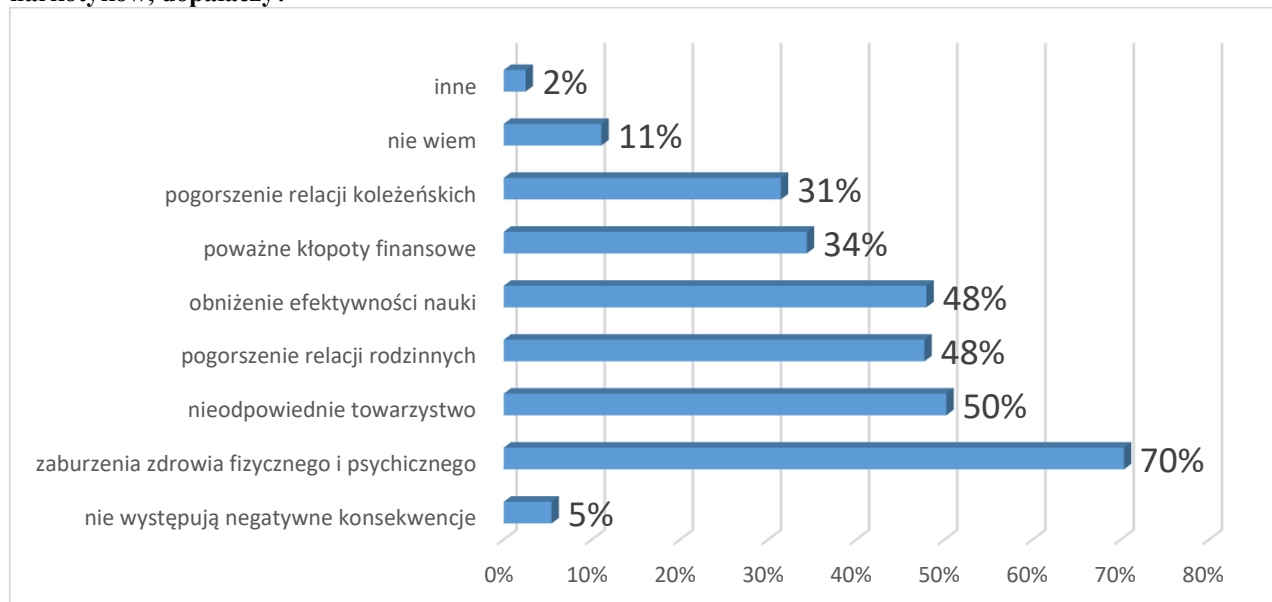
Wyk. 64. Czy uważasz, że zażywanie dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

Jeśli chodzi o konsekwencje zażywania substancji psychoaktywnych to zdaniem uczniów wpływają one przede wszystkim na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (70%), nieodpowiednie towarzystwo (50%), pogorszenie relacji rodzinnych (48%), obniżenie efektywności nauki (48%), poważne kłopoty finansowe (31%), pogorszenie relacji koleżeńskich (3%) oraz inne konsekwencje (2%). 11% badanych nie potrafiła udzielić

odpowiedzi na to pytanie, zaś 5% uczniów sądzi, iż zażywanie substancji uzależniających nie przynosi negatywnych konsekwencji.

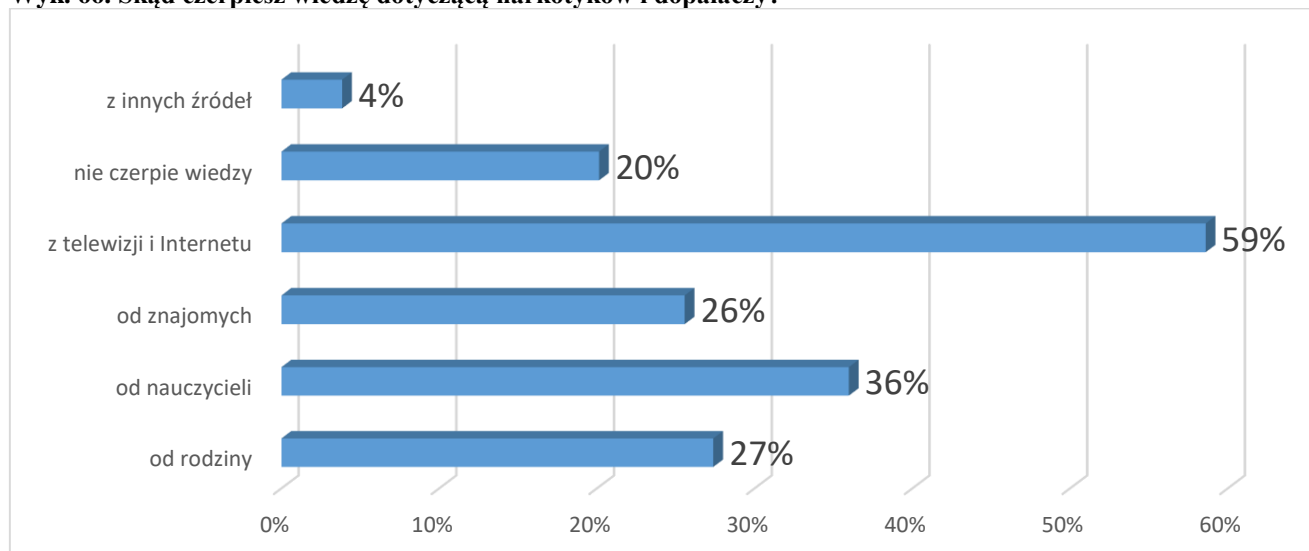
Wyk. 65. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Główne źródło wiedzy na temat substancji psychoaktywnych to dla uczniów telewizja i Internet - taką odpowiedź wskazało 59% uczniów. Mniejszą popularnością cieszą się nauczyciele – wskazało na nich 36% ankietowanych. Na rodzinę wskazało 27% osób, zaś od znajomych wiedzę czerpie 26% uczniów, a z innych źródeł 4%. Niepokój budzi fakt, iż co piąty ankietowany w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat.

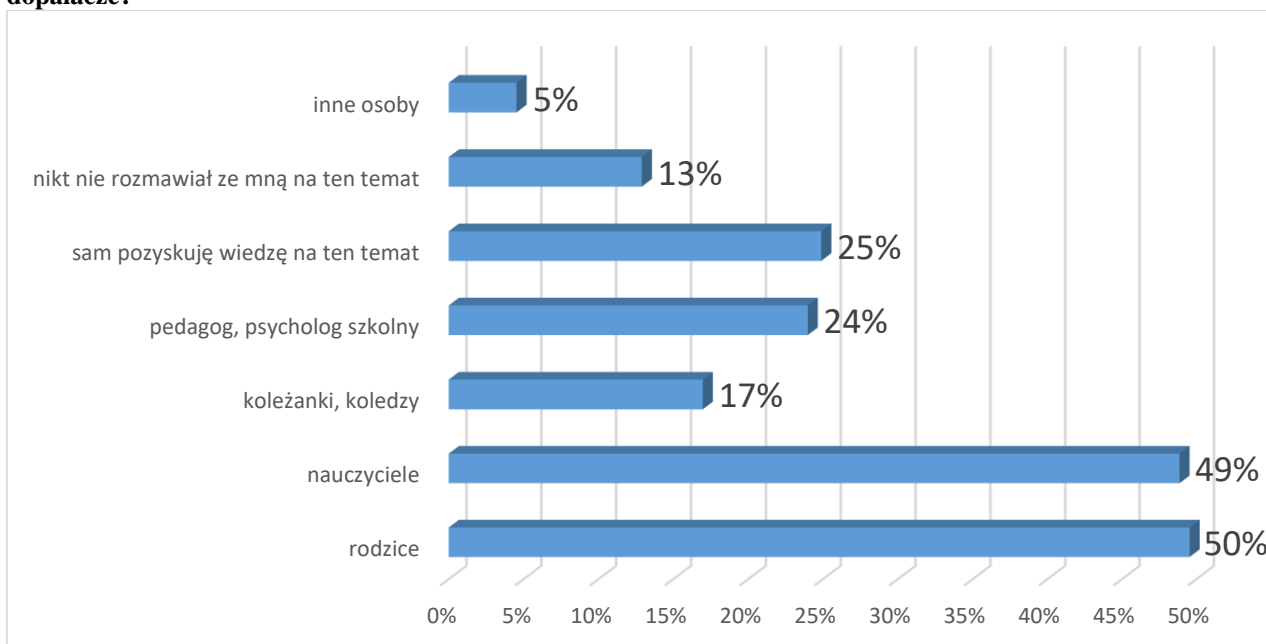
Wyk. 66. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów to nauczyciele (50%) oraz rodzice (49%) najczęściej rozmawiają z nimi na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: pedagoga/psychologa szkolnego (26%), kolegów/koleżanki (17%) oraz inne osoby (5%). Niepokojący jest fakt, iż co czwarty uczeń samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz, iż 13% uczniów uważa, że nikt z nim na ten temat nie rozmawiał.

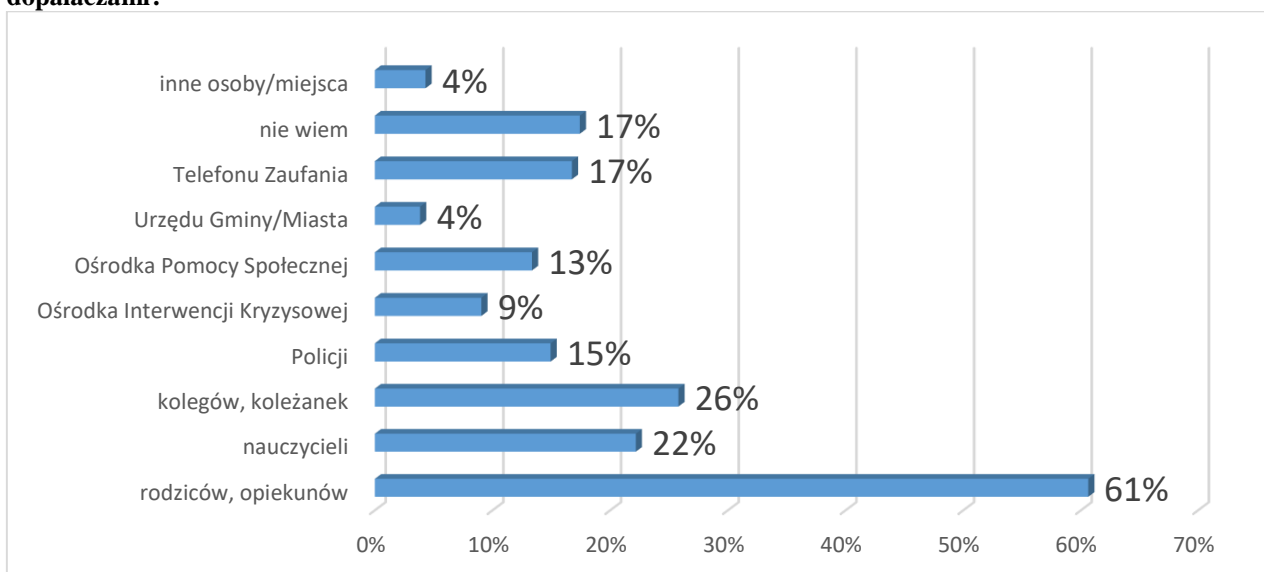
Wyk. 67. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie w sytuacjach problemowych zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraziło 61% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: kolegów i koleżanki (26%), nauczycieli (22%), telefon zaufania (17%), Policję (15%), Ośrodek Pomocy Społecznej (13%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (9%) oraz Urząd Gminy (4%). 17% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

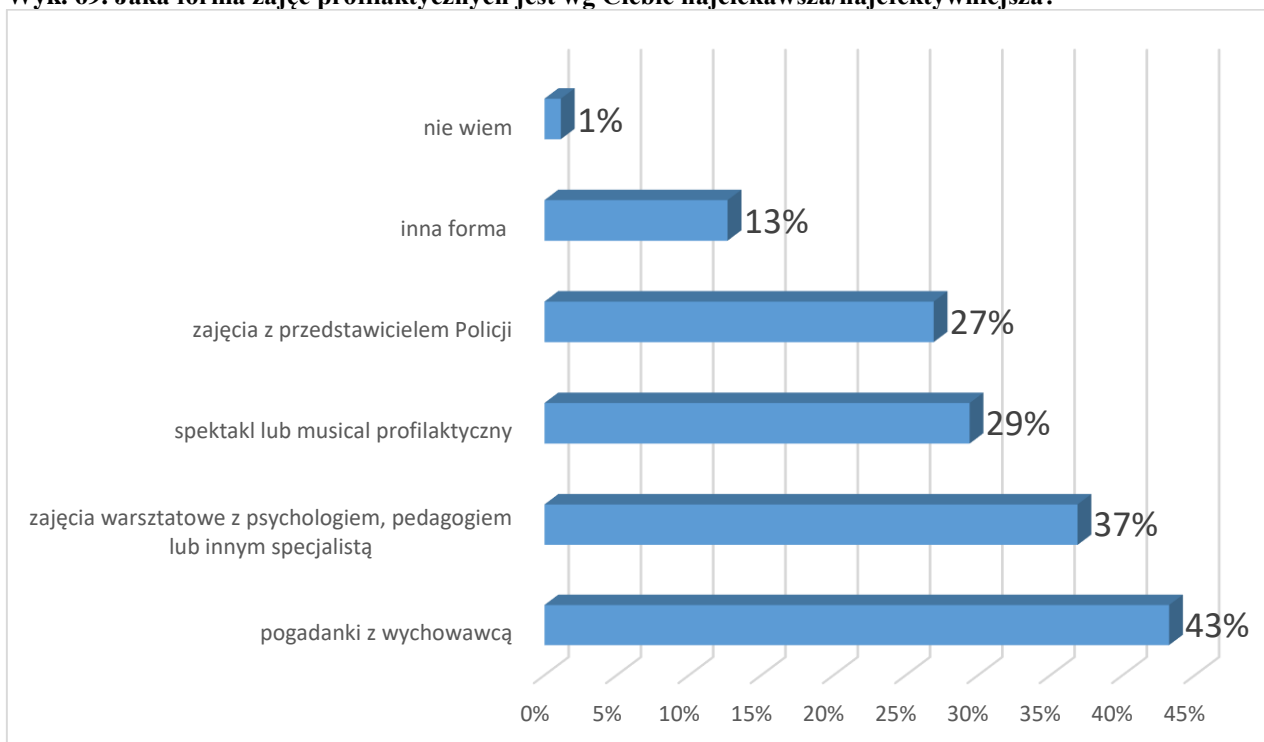
Wyk. 68. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie twierdzą, że pogadanki z wychowawcą to najefektywniejsza forma zajęć profilaktycznych – takiej odpowiedzi udzieliło 43% osób. Za równie efektywne uznano zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (37%), spektakle lub musicale profilaktyczne (29%), zajęcia z przedstawicielem Policji (27%) oraz inne formy zajęć (13%). 1% uczniów nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 69. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.8. Podsumowanie

Celem niniejszego rozdziału było oszacowanie skali problemów uzależnień wśród uczniów szkół podstawowych i ostatnich klas gimnazjum z Gminy Siechnice.

a) Problem alkoholowy

Mniej niż połowa (35%) rówieśników badanej młodzieży spożywa alkohol. **Do kontaktu z alkoholem przyznało się również 35% ankietowanych, w tym 38% dziewczynek oraz 37% chłopców.** Analiza pokazuje, iż po alkohol częściej sięgali uczniowie z rodzin niepełnych oraz innych form rodzin, niż uczniowie z rodzin pełnych.

Uczniowie najczęściej spożywają **piwo**, zaś alkohol spożywają głównie podczas uroczystości rodzinnych. Dodatkowo, uczniowie w większości przyznają, iż nie kupują alkoholu, ponieważ inni ich nim częstują.

Zdaniem większości uczniów, **rodzice mają wiedzę o tym, iż ich dzieci zażywają alkohol, jednak często nie podejmują działań.** Dzieci mają kontakt z alkoholem głównie podczas uroczystości rodzinnych, z związku z tym można podejrzewać, że rodzice dają przyzwolenie na spożywanie alkoholu.

Jeśli chodzi o dostępność alkoholu dla osób nieletnich to można zauważyć, iż **zdaniem uczniów, alkohol w gminie jest łatwo dostępny.** Co więcej, **uczniowie przyznają także, iż sami sobie go kupują.**

b) Problem nikotynowy

Zdaniem połowy uczniów, ich rówieśnicy palą papierosy. Wśród samych ankietowanych do palenia przyznało się 32% ankietowanych, w tym 39% chłopców i 26% dziewczynek. Uczniowie w większości swój pierwszy kontakt z papierosami mieli w wieku 13 – 14 lat. O paleniu papierosów przez dzieci wie 17% rodziców.

Do regularnego palenia papierosów przyznało się 3% uczniów, byli to głównie chłopcy. Dodatkowo należy zauważyć, że aż 8% uczniów w ostatnim miesiącu wypaliła więcej niż 20 papierosów dziennie.

c) Problem narkotykowy

Przyglądając się skali **problemu narkotykowego** wśród uczniów z Gminy Siechnice, można zauważyć, iż **skala tego zjawiska nie jest bardzo powszechna**. Do zażywania narkotyków przyznaje się 5% osób. Nie zaobserwowano tutaj istotnej statystycznie różnicy pomiędzy sięganiem po te substancje przez dziewczynki i chłopców. Natomiast można dostrzec, że substancje te zażywają głównie uczniowie z rodzin niepełnych oraz innych form rodzin.

Uczniowie deklarują, iż swój pierwszy kontakt z narkotykami mają przeważnie w wieku 14 -16 lat. Po narkotyki sięgają, ponieważ skłania ich do tego ciekawość oraz chęć dobrej zabawy. Większość uczniów nie miała przykrych doświadczeń związanych z zażywaniem tych substancji.

Uczniowie po narkotyki sięgali w głównie ze znajomymi na podwórku. Zażywali przede wszystkim marihuanę, ale mieli kontakt również z innymi substancjami. Większość rodziców nie wie o zażywaniu narkotyków przez swoich dzieci (71%).

Większość ankietowanej młodzieży nie ma wiedzy na temat dostępności narkotyków i dopalaczy w gminie.

d) Cyberprzemoc i cyberuzależnienia

Większość uczniów (73%) wie czym jest zjawisko cyberprzemocy – uczniowie Ci potrafią wskazać zachowania, które określa się mianem cyberprzemocy. **Do doświadczenia tego zjawiska przyznał się co piąty uczeń. Co wskazuje, iż skala problemu jest widoczna.** Natomiast agresję internetową stosowało 13% uczniów, częściej byli to chłopcy (15%) niż dziewczynki (11%). Byli to głównie uczniowie z innych form rodzin (33%) oraz 11% uczniów z rodzin pełnych i 17% uczniów z rodzin niepełnych.

Uczniowie w przypadku doświadczenia agresji internetowej zwróciliby się o pomoc głównie do rodziny.

W gry komputerowe gra 74% uczniów, poświęcają oni na tę aktywność najczęściej od 1 do 3 godzin. Warto zauważyć jednak, że 6% uczniów dziennie gra w gry dłużej niż 6 godzin, co świadczyć może o uzależnieniu od gier.

Z komputera i Internetu korzysta 97% uczniów. Nie dostrzega się tutaj istotnej różnicy między płciami w ilości czasu spędzanego na tę aktywność. Niestety 14% uczniów korzysta dziennie z komputera dłużej niż 6 godzin. Problem ten dotyczy w takim samym stopniu dziewczynek jak i chłopców.

Uczniowie korzystają z komputera i Internetu głównie, aby oglądać filmy, słuchać muzyki oraz kontaktować się ze znajomymi.

Niepokój budzi fakt, że aż 22% uczniów podało swoje dane osobowe obcym osobom. Najczęściej udostępniają innym swój wiek, zdjęcia oraz numer telefonu. Być może nie zdają sobie sprawy, z konsekwencji takich zachowań.

e) Profilaktyka

Z zebranego materiału badawczego wynika, iż **uczniowie posiadają wiedzę na temat substancji psychoaktywnych**. Mają świadomość, iż tego typu substancje są niebezpieczne dla zdrowia. Większość uczniów potrafi wskazać negatywne konsekwencje ich zażywania, wśród nich najczęściej wymieniano zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego.

Ankietowani czerpią wiedzę na temat uzależnień głównie z telewizji i Internetu. Natomiast najczęściej o uzależnieniach rozmawiają z nimi rodzice oraz nauczyciele.

Za najciekawszą formę zajęć profilaktycznych uczniowie uznali pogadanki z wychowawcą.

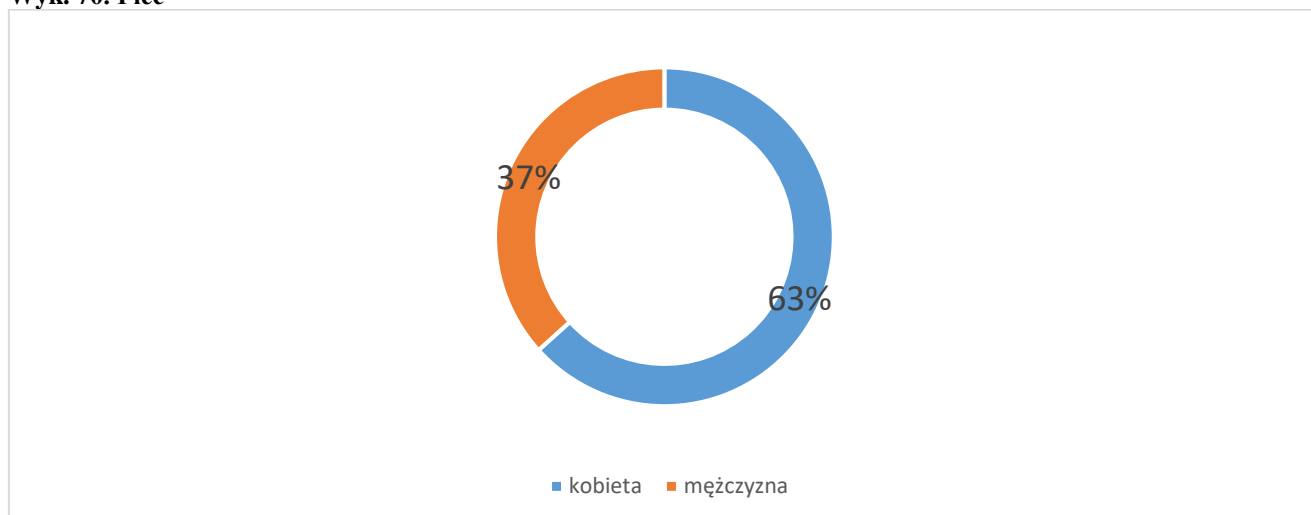
BADANIE MŁODZIEŻY

W badaniu dotyczącym problemów uzależnień na terenie Gminy Siechnice wzięło udział również 30 uczniów szkół średnich. Ze względu na fakt, iż w gminie nie ma szkół ponadpodstawowych, ankietowani zostali zrekrutowani za pomocą metody kuli śnieżnej. Ankieter wyszukiwał osoby, które spełniały dwa kryteria: miały więcej niż 17 lat oraz były mieszkańcami gminy. Ankietowani zrekrutowani do badania byli uczniami wrocławskich szkół średnich.

Zdecydowaną większość badanej próby stanowiły kobiety tj. 63%, zaś 37% mężczyźni.

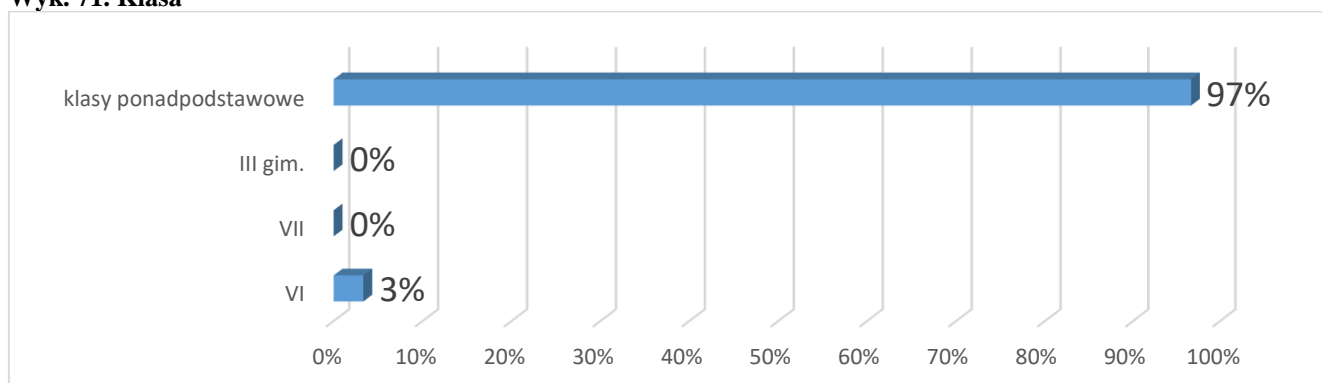
4.1. Struktura badanej próby

Wyk. 70. Płeć

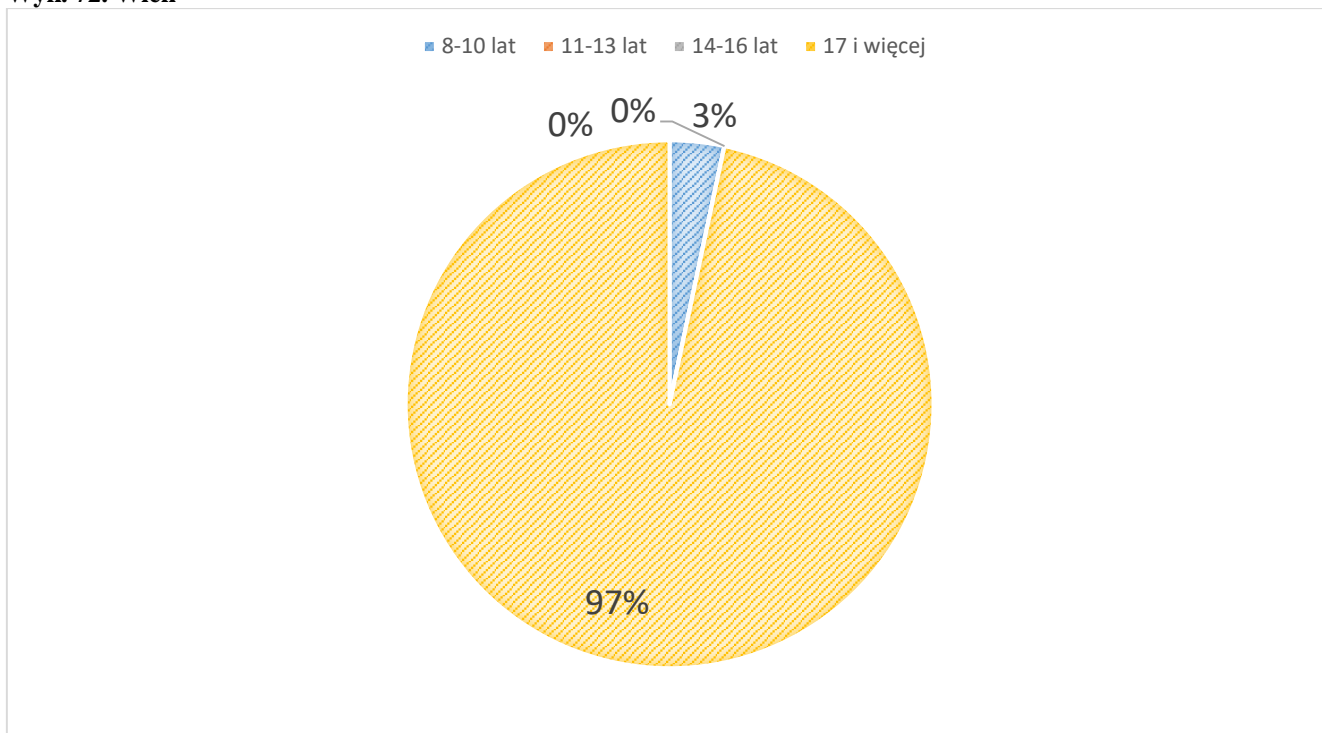
Uczniowie biorący udział w badaniu byli uczniami szkół ponadpodstawowych. Za błąd pomiaru można uznać odpowiedzi uczniów wskazujące, iż są oni uczniami klasy VI. Ci uczniowie uczestniczyli w innym badaniu.

Wyk. 71. Klasa

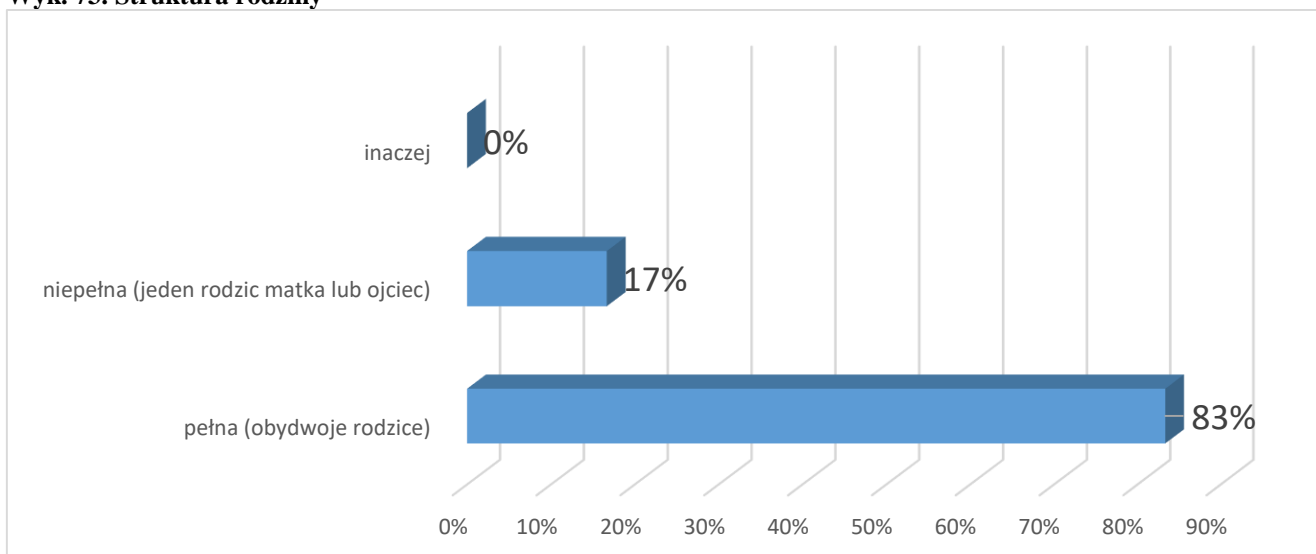
Warunkiem rekrutującym do niniejszego badania był ukończony 17 rok życia. W związku z tym, można uznać, iż uczniowie, którzy wskazali, iż mają 8 – 10 lat podali informacje fałszywe.

Wyk. 72. Wiek

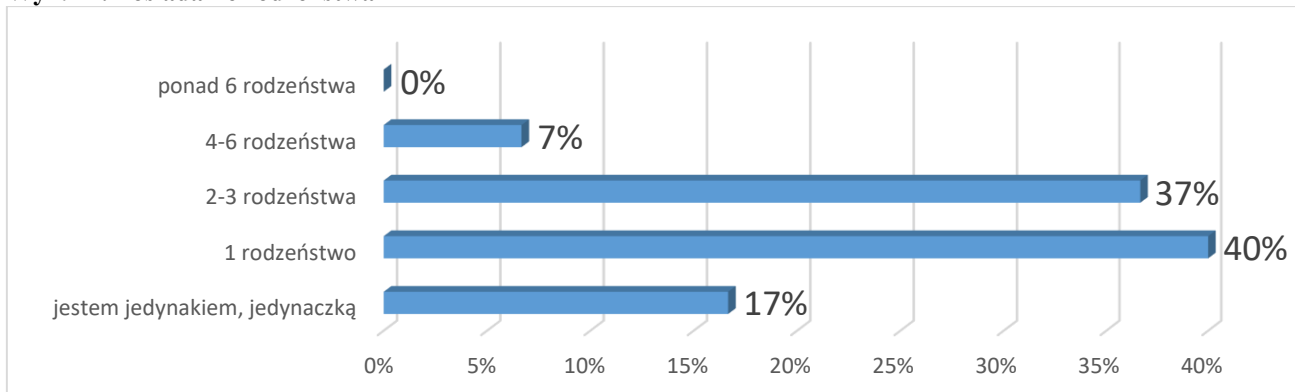
Zdecydowana większość respondentów (83%) pochodzi z rodzin pełnych, czyli posiada obydwój rodziców. Pozostali uczniowie, tj. 17% próby wychowuje się w rodzinach niepełnych, czyli z jednym z rodziców.

Wyk. 73. Struktura rodziny

Większość uczniów posiada rodzeństwo, w tym 40% posiada jednego brata lub siostrę, 37% uczniów posiada dwójkę lub trójkę rodzeństwa, zaś 7% uczniów ma od 4 do 6 braci lub sióstr. Jedynakiem lub jedynaczką jest 17% uczniów.

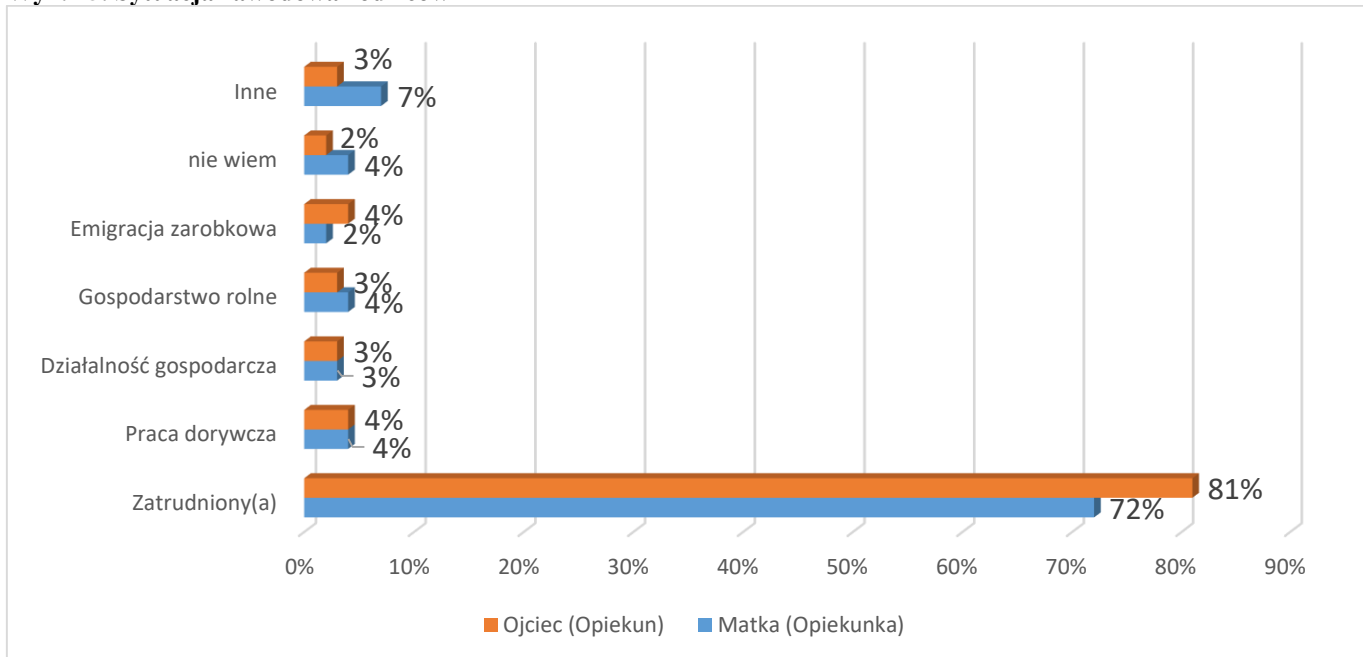
Wyk. 74. Posiadanie rodzeństwa

Przyglądając się sytuacji zawodowej rodziców można zauważyć, iż matki uczniów: są zatrudnione na pełen etat (72%), są w innej sytuacji zawodowej (7%), pracują dorywczo (4%), prowadzą działalność gospodarczą (3%), pracują w gospodarstwie rolnym (4%) oraz są na emigracji zarobkowej. 4% uczniów nie znało sytuacji zawodowej swoich matek.

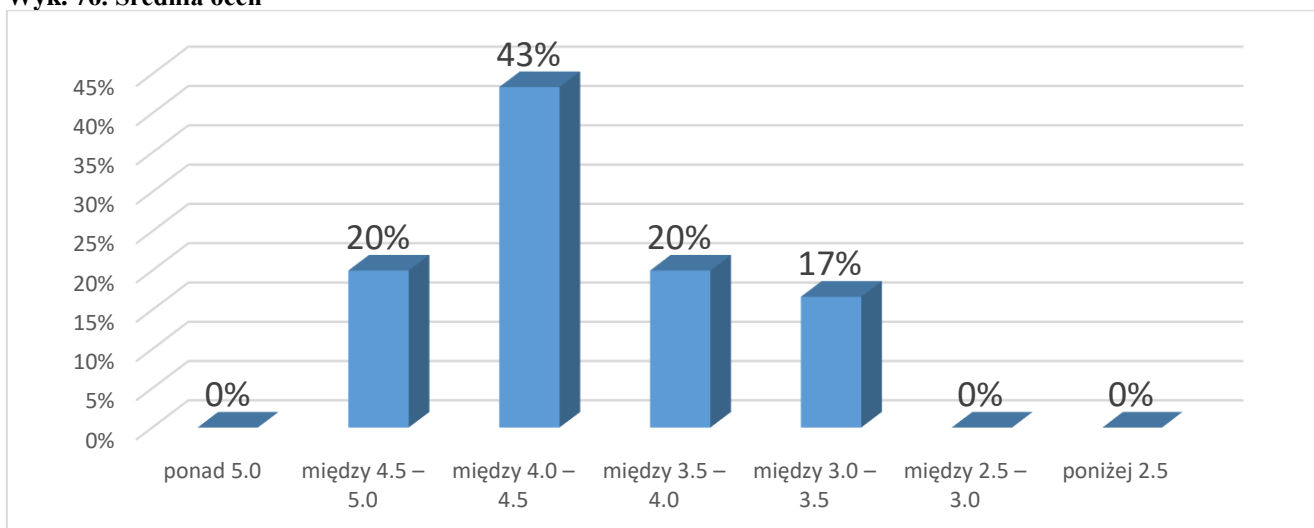
W przypadku ojców również większość z nich jest zatrudnionych na pełen etat (81%), 4% pracuje dorywczo, 3% prowadzi własną działalność gospodarczą, kolejne 3% pracuje w gospodarstwie rolnym, 4% jest na emigracji zarobkowej. 2% uczniów nie znało sytuacji zawodowej swoich ojców.

Wyk. 75. Sytuacja zawodowa rodziców

Ankietowani uczniowie mogą pochwalić się dobrymi wynikami w nauce. 43% z nich posiada średnią ocen mieszczącą się w przedziale 4,0 do 4,5. Co piąty uczeń ma średnią ocen sytuującą się między 4,5 a 5,0 oraz również co piąty uczeń osiągnął średnią ocen między 3,0 a 3,5. Żaden z uczniów nie ma średniej ocen mniejszej niż 3,0. Również żaden z uczniów nie posiada średniej ocen wyższej niż 5,0.

Wyk. 76. Średnia ocen

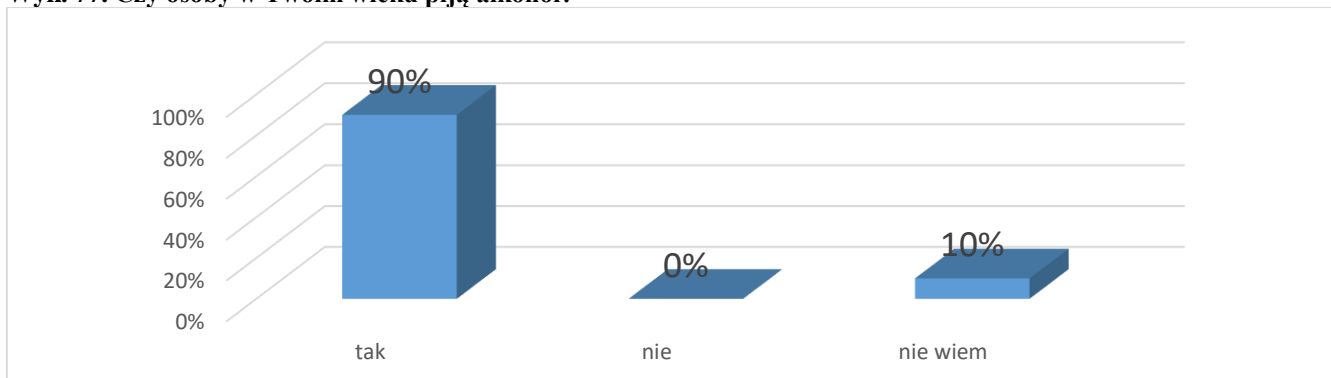

4.2. Problem alkoholowy

Pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów dotyczył problemu alkoholowego. Celem niniejszego działu jest oszacowanie skali problemu wśród młodzieży oraz sprawdzenie wiedzy ankietowanych związanej z tematyką uzależnień alkoholowych.

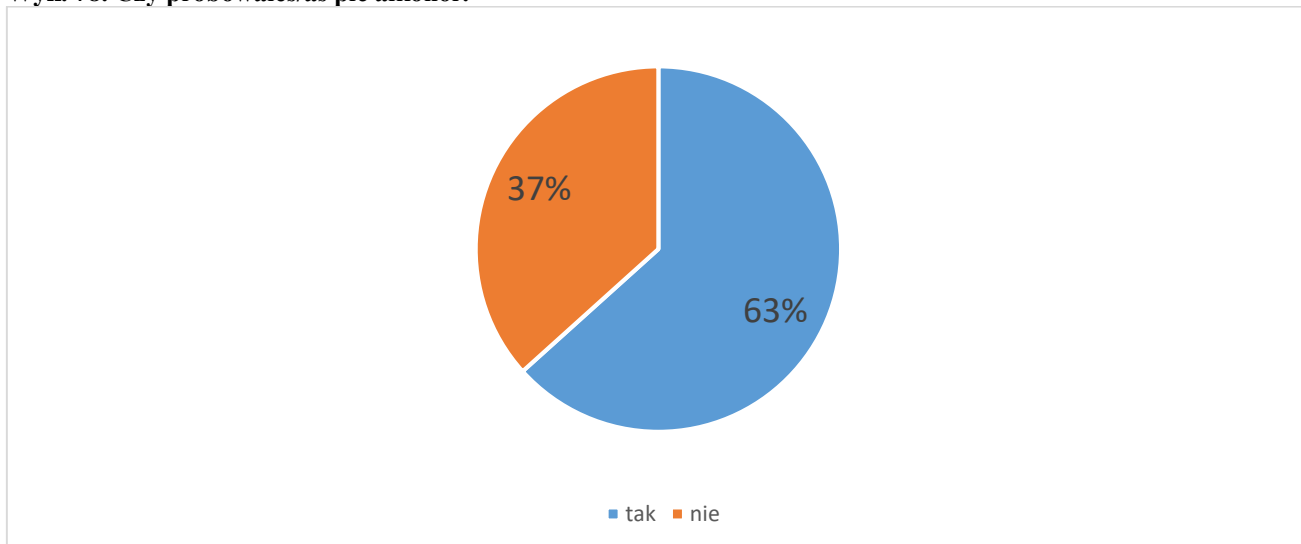
Na początek respondentów zapytano, czy ich zdaniem, osoby w ich wieku spożywają alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 90% badanych, zaś co dziesiąty uczeń nie potrafił odpowiedzieć na to pytanie.

Wyk. 77. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

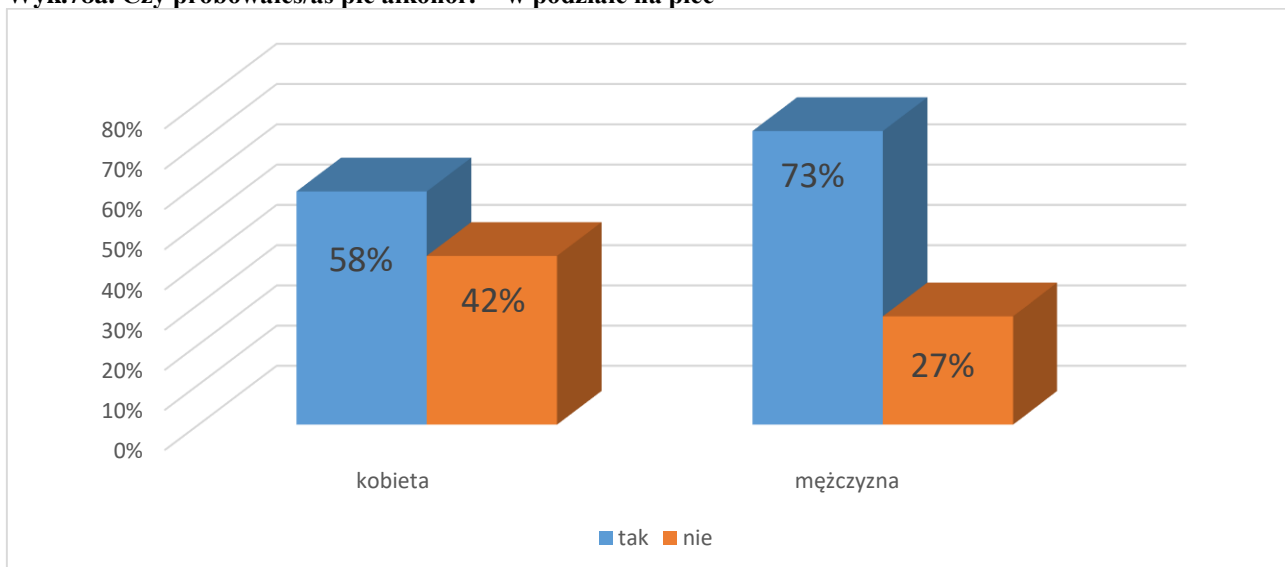
Dodatkowo, aż 63% uczniów przyznało, iż próbowali kiedykolwiek spożywać alkohol. Należy jednak podkreślić, iż uczniowie, którzy brali udział w badaniu w większości byli osobami pełnoletnimi.

Wyk. 78. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

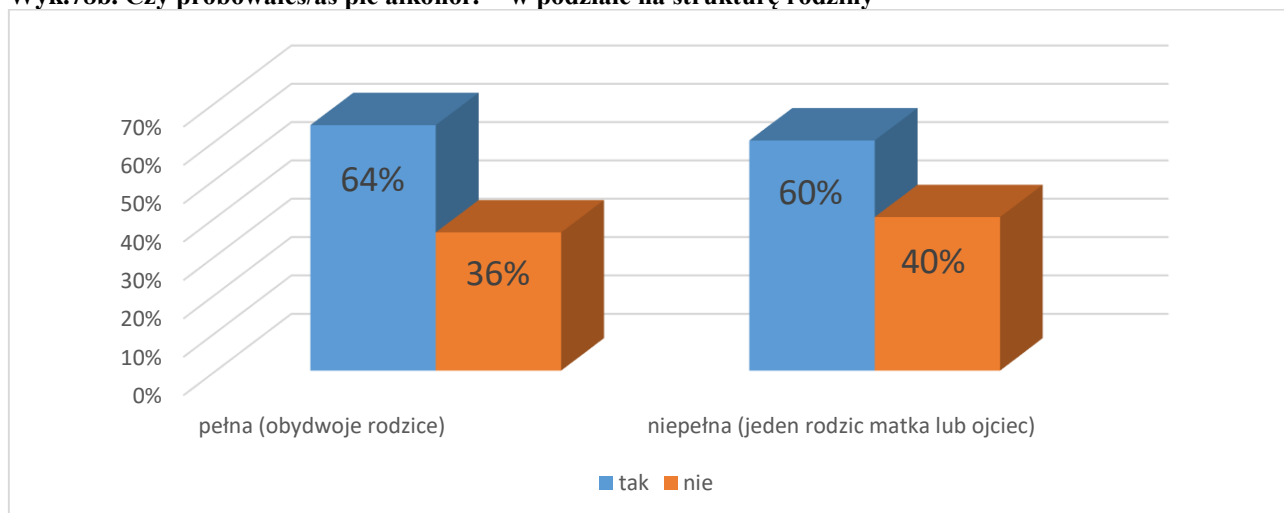
Kontakt z alkoholem zadeklarowało 58% kobiet i 73% mężczyzn. Jak można zauważyć, to uczniowie częściej niż uczennice spożywają alkohol.

Wyk.78a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na płeć

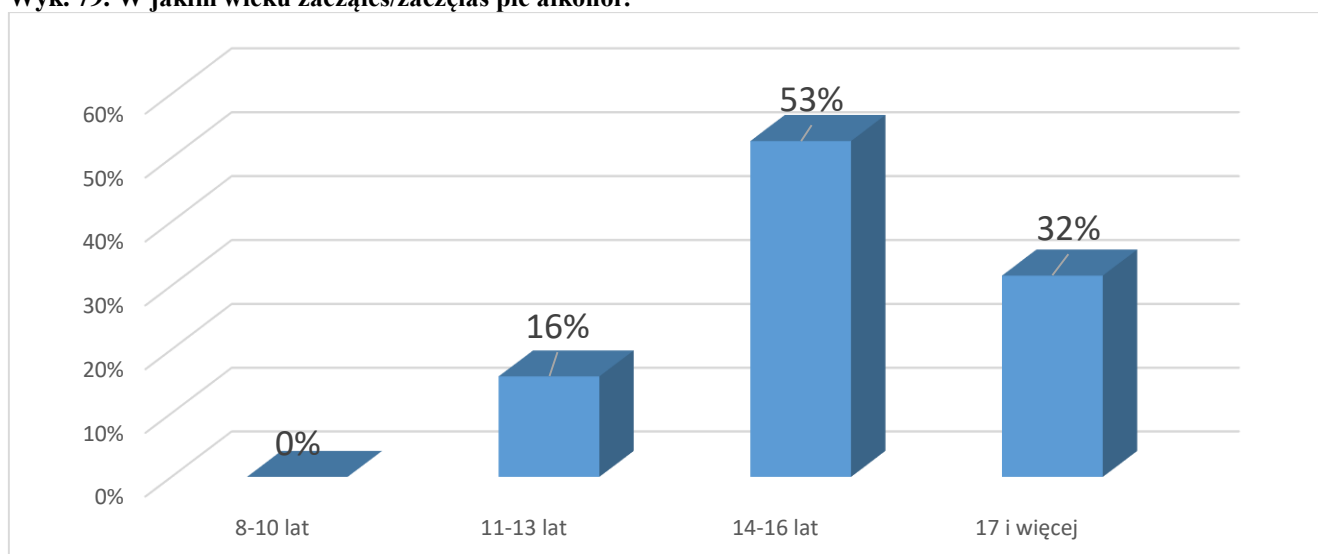
Analizując kontakt uczniów z alkoholem w podziale na strukturę rodziny, w której uczniowie się wychowują można zauważyć, iż ta zmienna nie ma istotnie statystycznego związku. 64% uczniów z rodzin pełnych oraz 60% uczniów z rodzin niepełnych próbowało pić alkohol.

Wyk.78b. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na strukturę rodziny

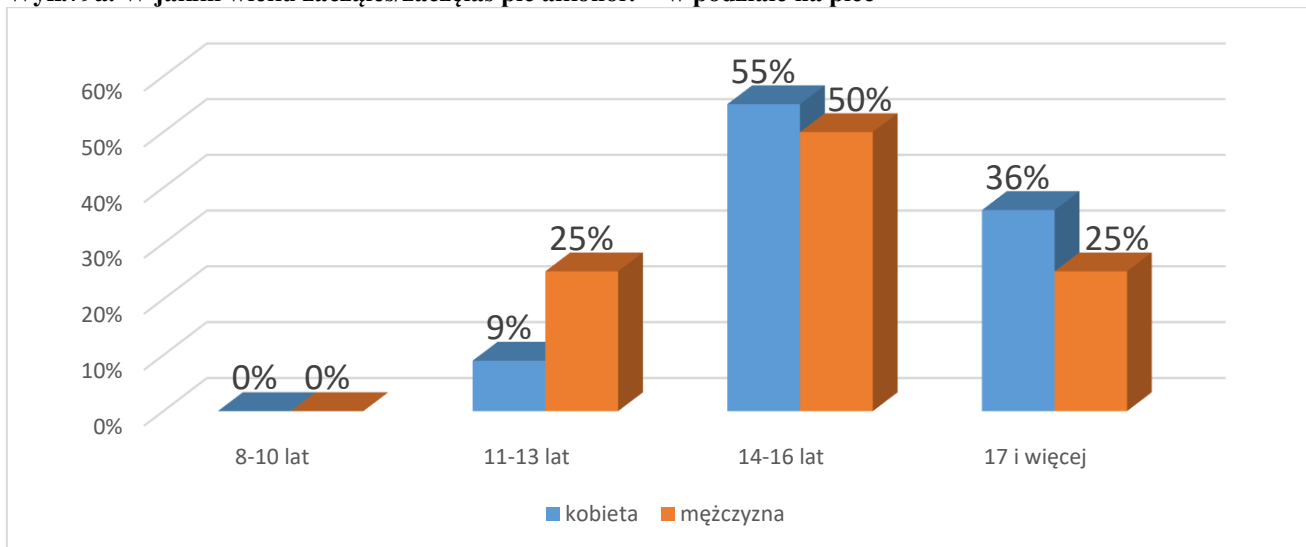
Uczniowie najczęściej sięgali pierwszy raz po alkohol w wieku 14 – 16 lat – taką odpowiedź wskazało 53% badanych. 16% uczniów pierwszy raz piło alkohol w wieku 11 – 13 lat. Natomiast w wieku 17 i więcej lat pierwszy raz po napoje alkoholowe sięgnęło 32% uczniów. Dane te pokazują, iż żaden z uczniów nie rozpoczął spożywania alkoholu w wieku poniżej 10 lat.

Wyk. 79. W jakim wieku zaczęłeś/zaczęłaś pić alkohol?

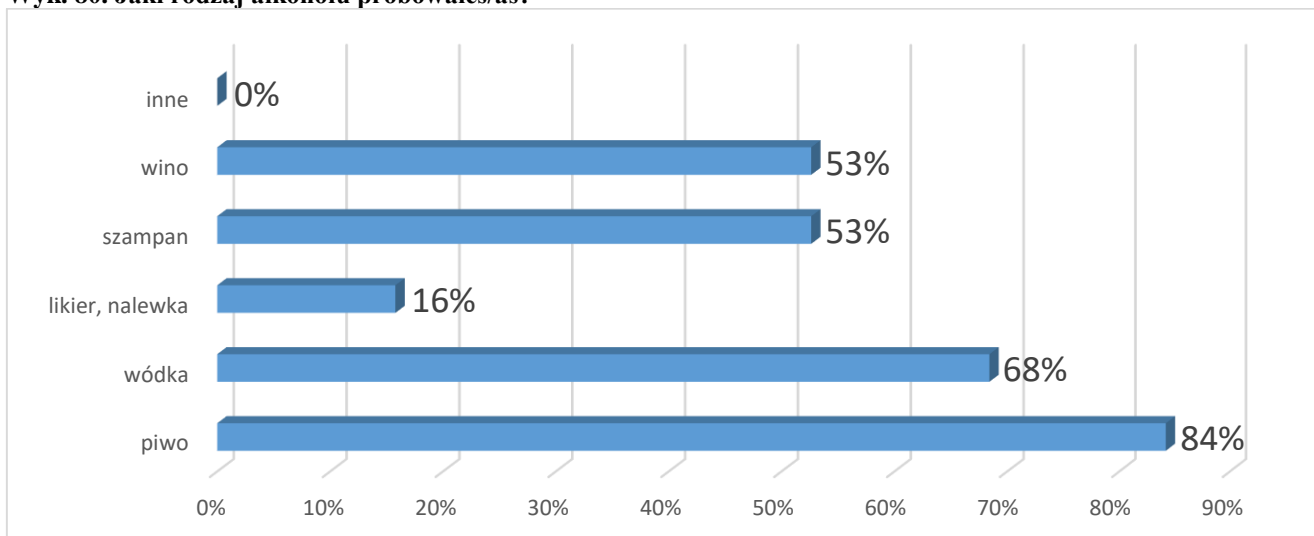
Chłopcy najczęściej spożywali po raz pierwszy alkohol w wieku 14 – 16 lat (50%), w wieku 11 – 13 lat (25%) oraz w wieku 17 i więcej lat (25%). Większość dziewczynek pierwszy raz miała kontakt z alkoholem w wieku 14 – 16 lat (55%). Natomiast 9% uczennic piła alkohol po raz pierwszy w wieku 11 – 13 lat oraz 36% w wieku 17 i więcej lat.

Wyk.79a. W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol? – w podziale na płeć

Następnie uczniów poproszono o wskazanie rodzaju alkoholu, który zdarzyło im się próbować. Respondenci najczęściej wskazywali na: piwo (84%), wódkę (68%), szampana (53%), wino (53%) oraz likier, nalewki (16%)

Wyk. 80. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

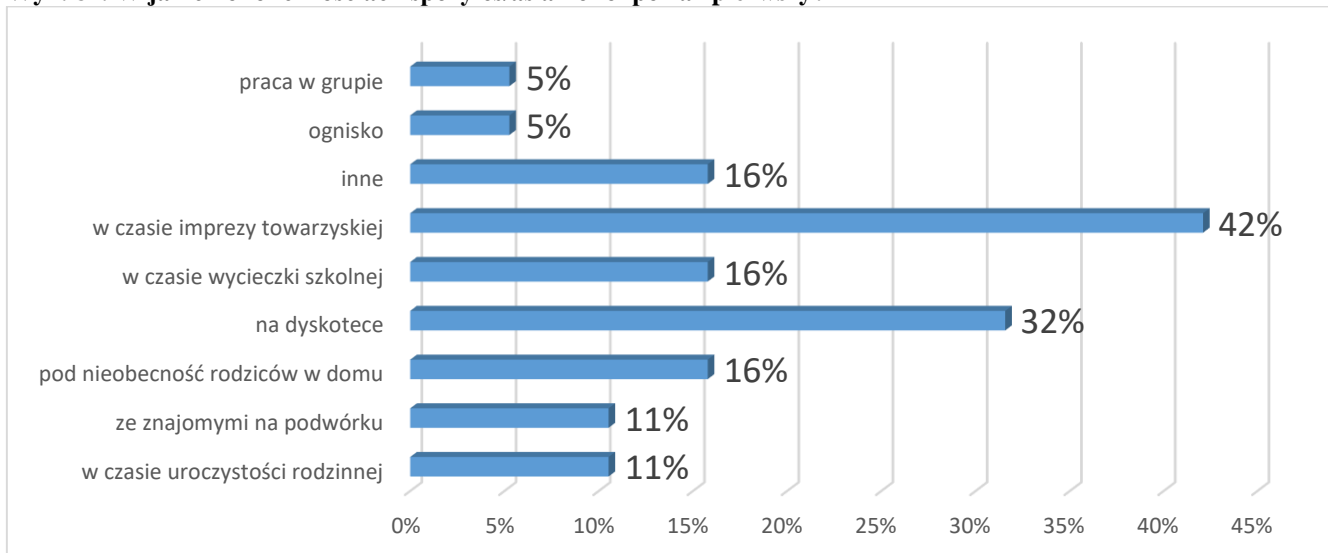

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Po alkohol po raz pierwszy sięgali podczas imprezy towarzyskiej (42%), a także: na dyskotecę (32%), w czasie wycieczki szkolnej (16%), pod nieobecność rodziców

w domu (16%), ze znajomymi na podwórku (11%), w czasie uroczystości rodzinnej (11%), na ognisku (5%), podczas pracy w grupie (5%) oraz podczas innych okoliczności (16%).

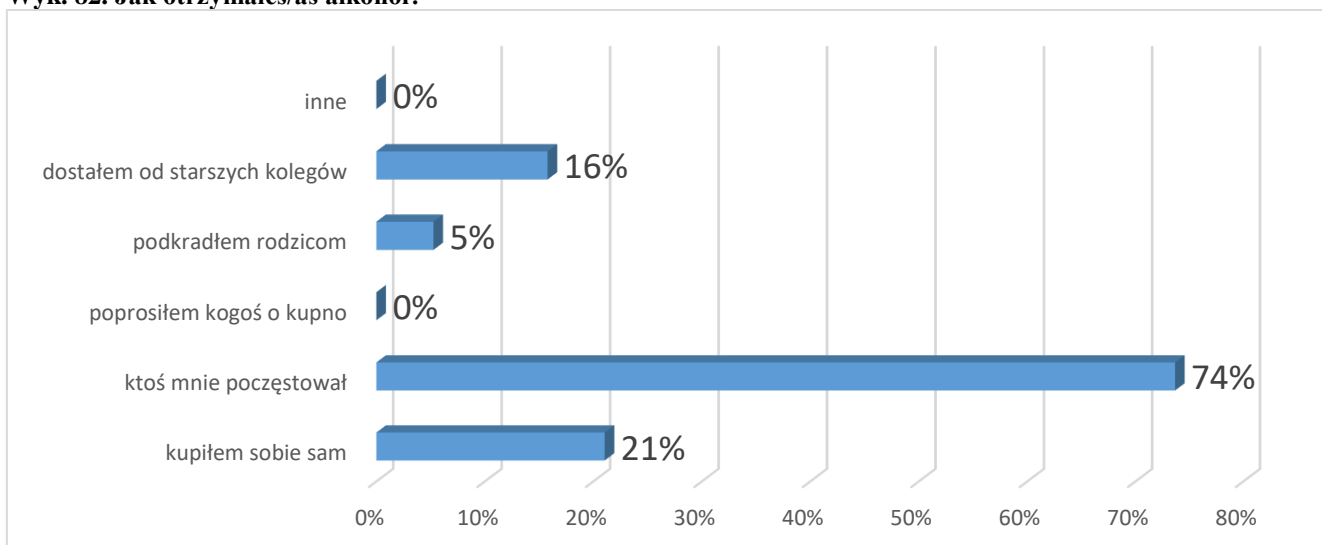
Wyk. 81. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, uczniowie najczęściej są alkoholem częstowani (74%), dostają go od starszych kolegów (16%), podkradają go rodzicom (5%) oraz kupują sobie samodzielnie (21%).

Wyk. 82. Jak otrzymałeś/aś alkohol?

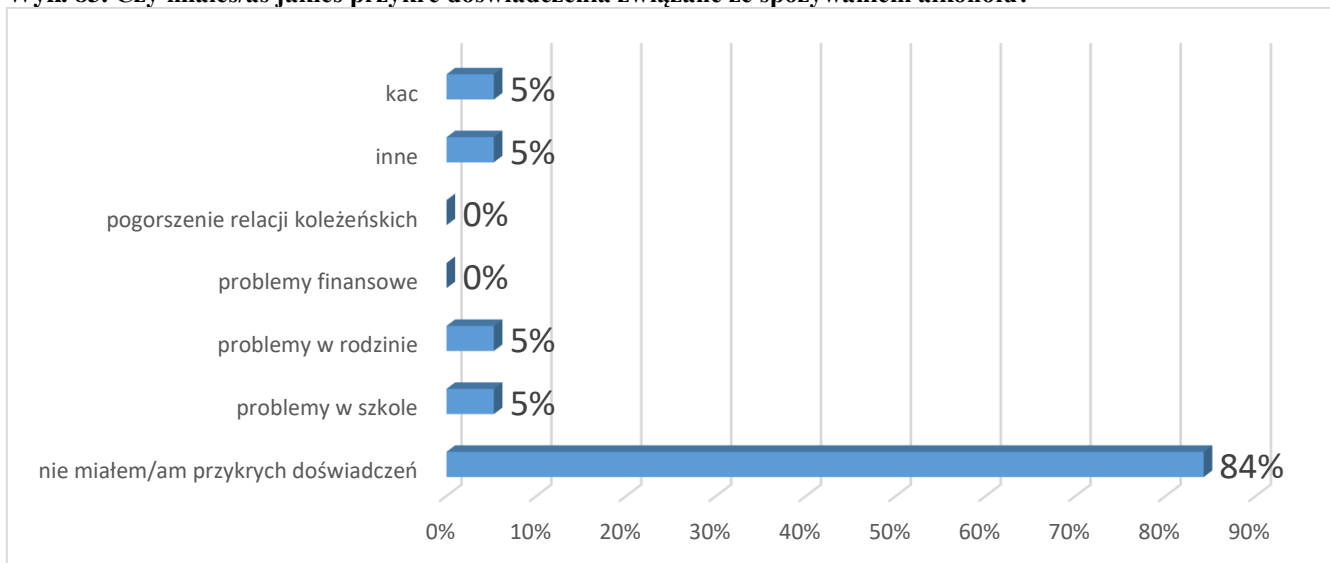

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów nie miała nigdy przykrych doświadczeń związanych ze spożywaniem alkoholu – takiej odpowiedzi udzieliło 84% respondentów. Osoby, które doświadczyły

przykrych konsekwencji wskazywały na: problemy w rodzinie (5%), problemy w szkole (5%), doświadczenie kaca (5%) oraz inne problemy (5%).

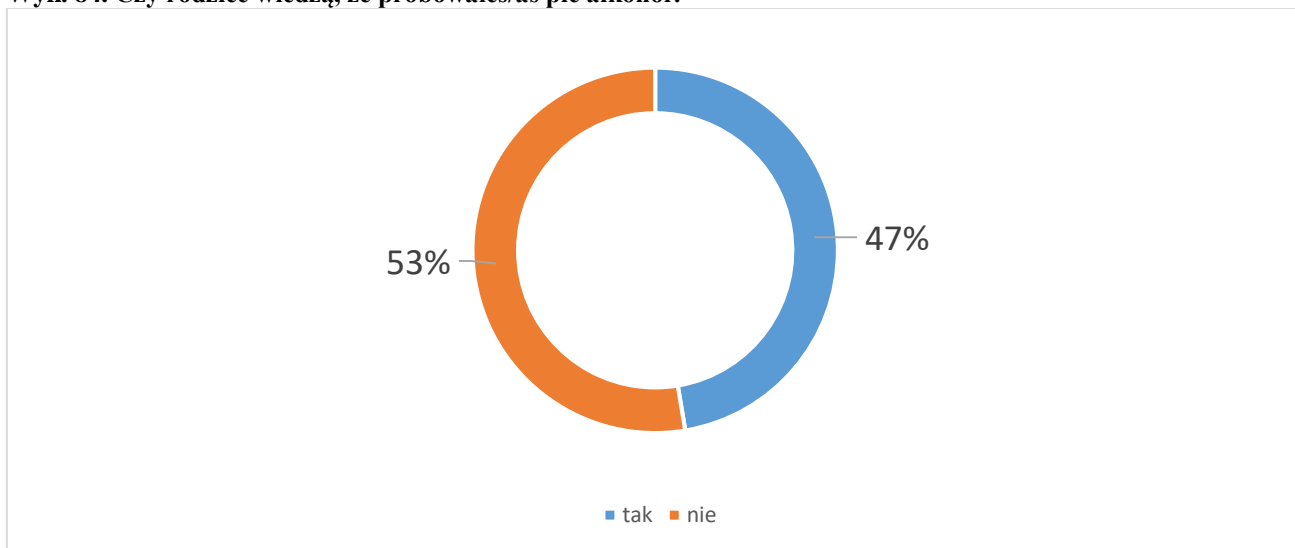
Wyk. 83. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Co ciekawe, zdaniem 47% uczniów ich rodzice wiedzą o tym, iż spożywają oni alkohol.

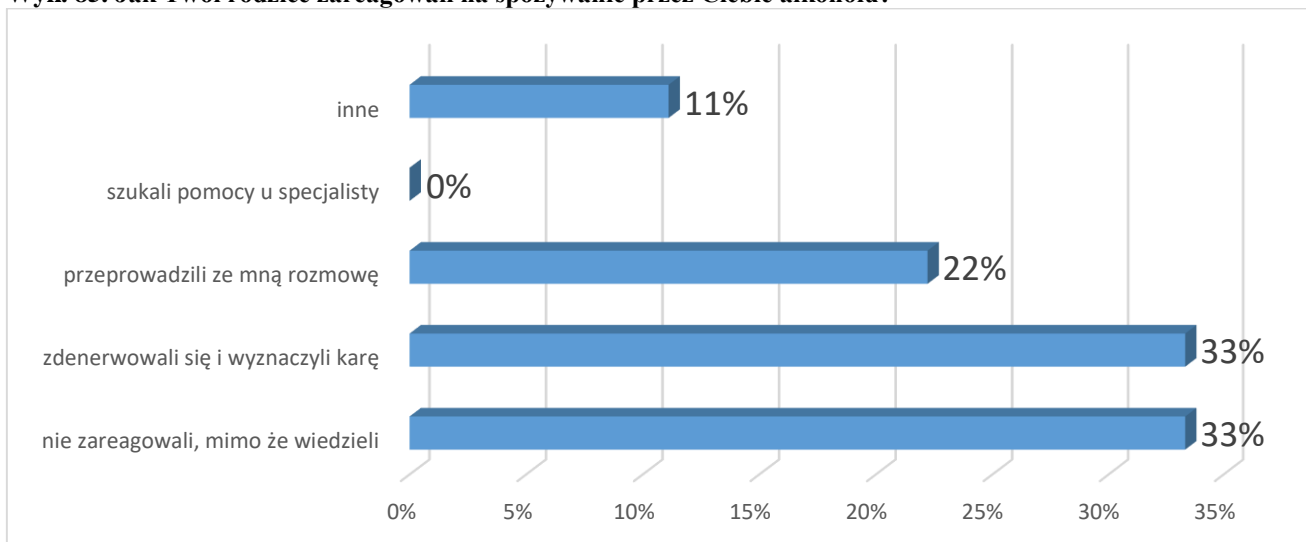
Wyk. 84. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Następnie respondentów zapytano o reakcje ich rodziców na spożywanie przez nich alkoholu. Co istotne, 33% uczniów zadeklarowało, iż rodzice nie zareagowali, mimo że wiedzieli o tej sytuacji oraz również 33% osób przyznało, że rodzice zdenerwowali się i wyznaczyli karę.

22% uczniów odbyło rozmowę z rodzicami na ten temat, zaś 11% uczniów oznajmiło, że jego rodzice zareagowali w inny sposób.

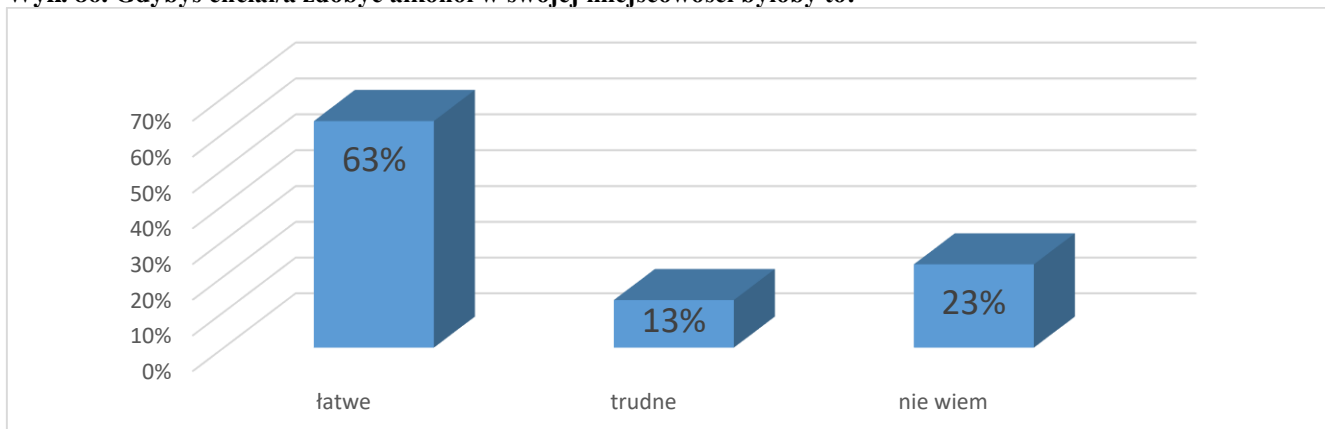
Wyk. 85. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

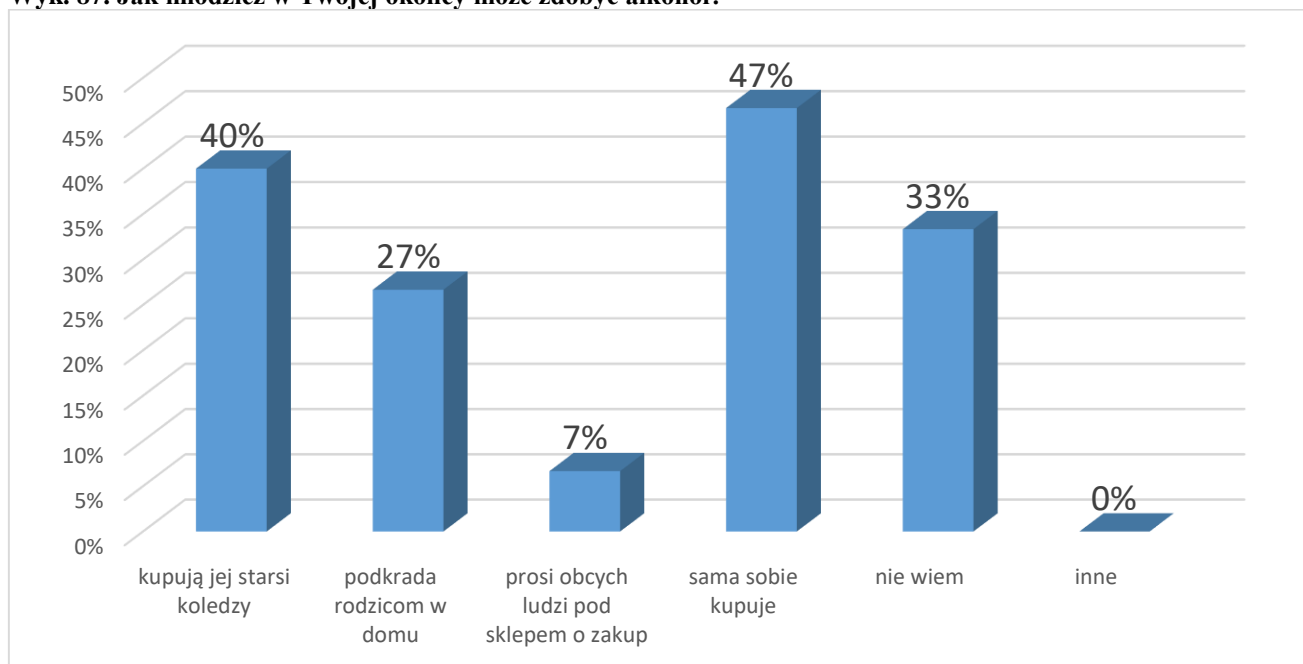
Dodatkowo należy zwrócić uwagę na fakt, iż 63% uczniów uważa, że pozyskanie alkoholu w Gminie Siechnice jest łatwe. Z tą opinią nie zgodziło się 13% osób, zaś 23% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 86. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

Zdaniem ankietowanych uczniów, osoby w ich wieku pozyskują alkohol dzięki starszym kolegom (40%), a także podkradając go rodzicom (27%). 7% uczniów uważa, że proszą oni obcych ludzi pod sklepem. 47% ankietowanych przyznało, że jego rówieśnicy sami kupują sobie alkohol. 33% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 87. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

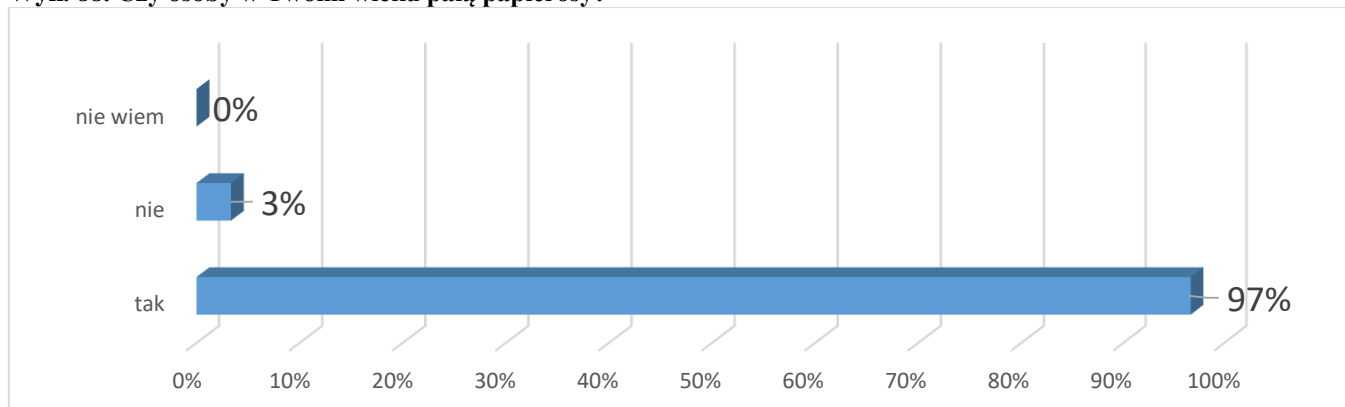
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.3. Problem nikotynowy

Niniejszy blok pytań w młodzieży dotyczył wyrobów nikotynowych. Celem tego rozdziału było oszacowanie skali sięgania po papierosy przez młodzież oraz sprawdzenie, jakie czynniki mają wpływ na kontakt młodzieży z nimi.

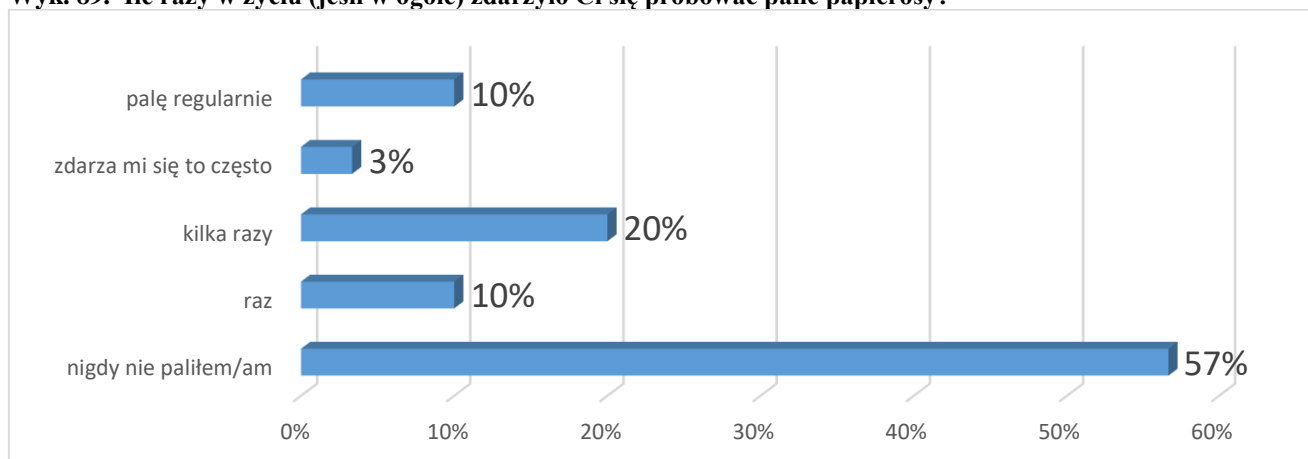
Na początek uczniów zapytano, czy osoby w ich wieku palą papierosy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj, aż 97% uczniów, zaś 3% osób uważa, że ich rówieśnicy nie palą.

Wyk. 88. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Do palenia papierosów przyznało się 43% ankietowanych uczniów. Spośród nich co dziesiąta osoba paliła papierosy raz, co piąty uczeń robił to kilka razy, a 3% osób zdarza się to często. Należy zwrócić również uwagę na fakt, iż co dziesiąty uczeń pali papierosy regularnie.

Wyk. 89. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

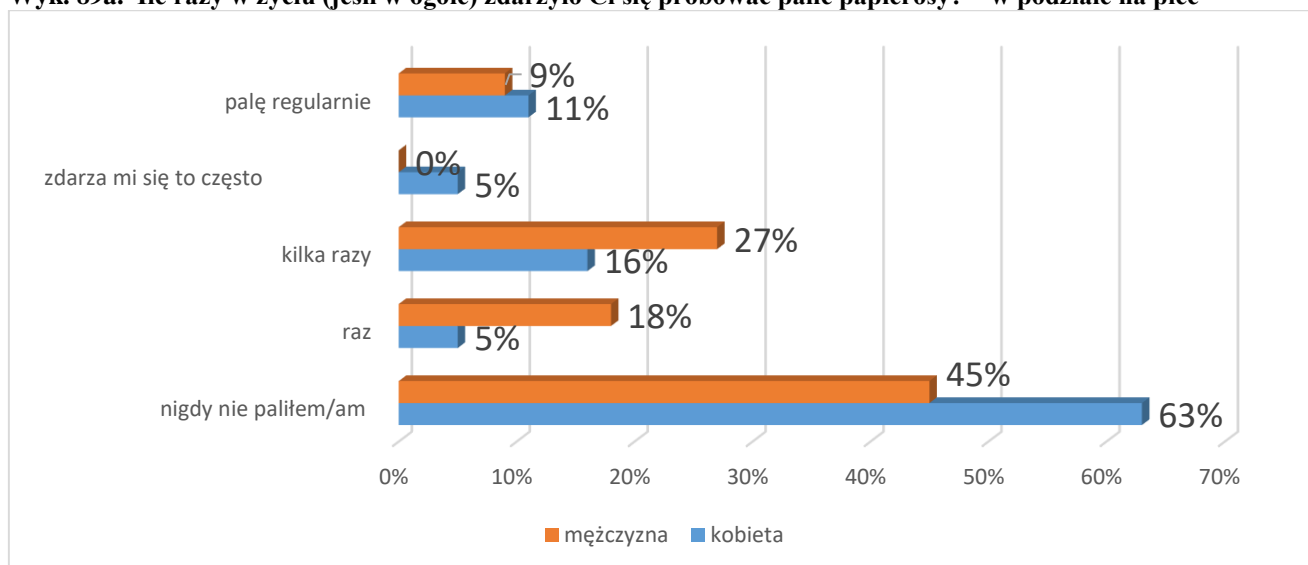

Do palenia papierosów przyznało się 37% dziewczynek i 55% chłopców. Dziewczynki najczęściej przyznawały, iż paliły kilka razy w życiu (16%), raz w życiu (5%) oraz iż zdarza im się to często (5%). 11% uczennic pali regularnie.

Chłopcy najczęściej wskazywali następujące odpowiedzi: kilka razy (27%), raz (18%), a 9% chłopców pali papierosy regularnie.

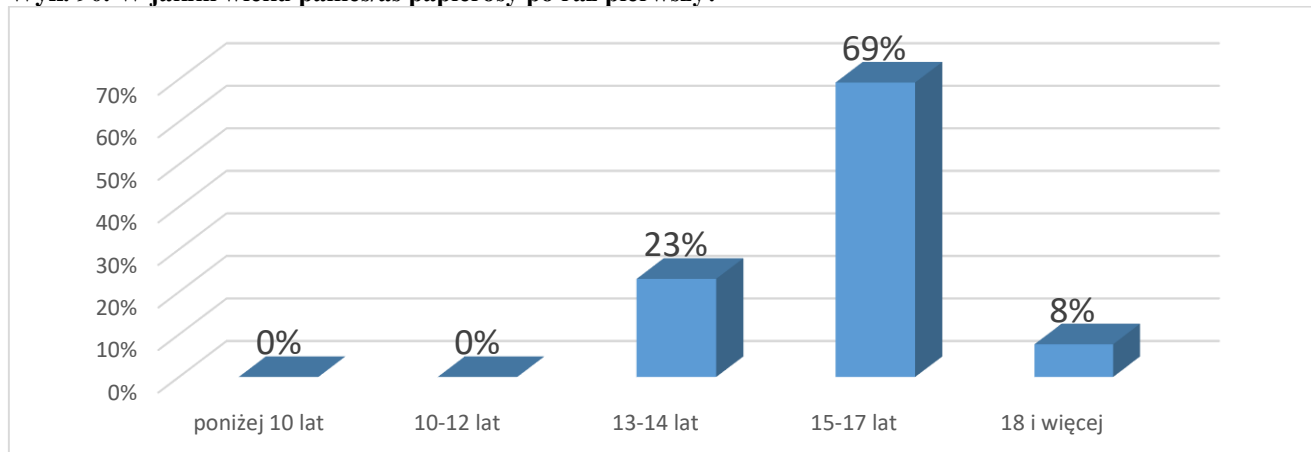
Dane pokazują, iż problem uzależnień nikotynowych jest większy w przypadku uczennic niż uczniów.

Wyk. 89a. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? – w podziale na płeć

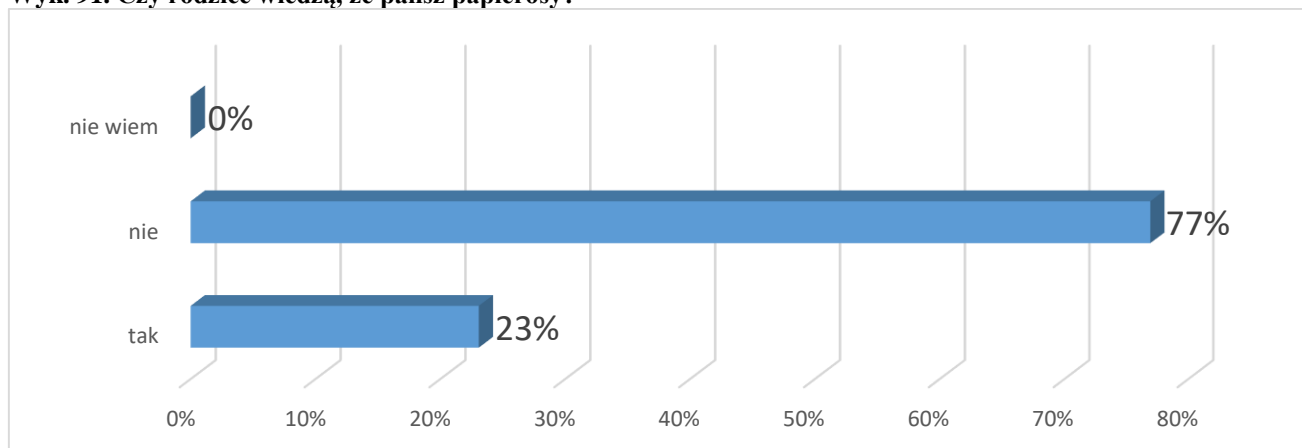
Uczniowie najczęściej pierwszy raz palili papierosy w wieku 15 - 17 lat (69%), 23% uczniów pierwszy raz paliło w wieku 13 – 14 lat, zaś 8% w wieku 18 i więcej lat. Dobrą informacją jest fakt, iż żaden z uczniów nie sięgnął po papierosa w wieku poniżej 12 lat.

Wyk. 90. W jakim wieku palileś/aś papierosy po raz pierwszy?

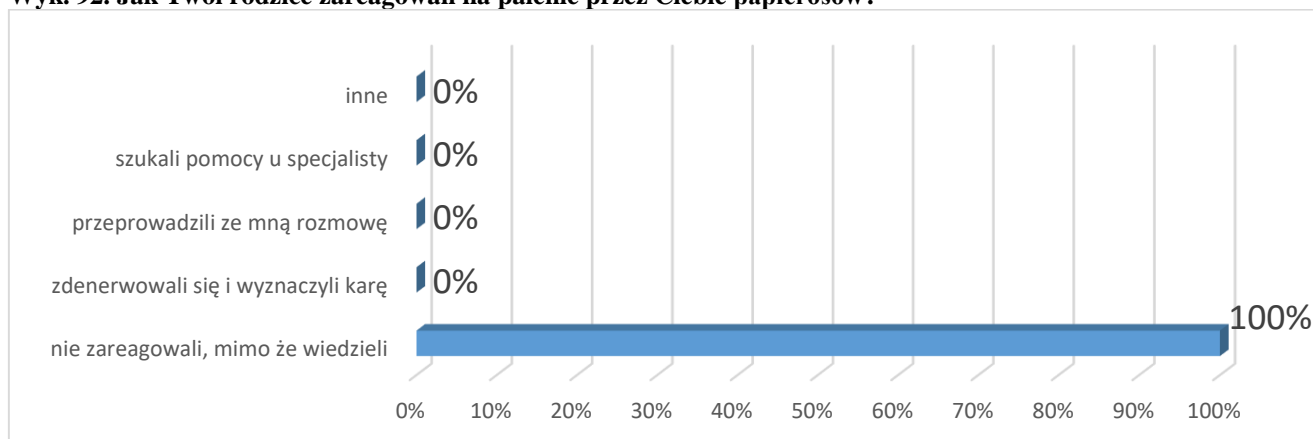
23% uczniów przyznało, że jego rodzice wiedzą o tym, iż palą oni papierosy. 77% badanych uważa, że ich rodzice nie wiedzą o tym fakcie.

Wyk. 91. Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

Niepokój budzi informacja, że żaden z rodziców nie zareagował na palenie papierosów przez dzieci, pomimo, iż wiedzieli o tym fakcie.

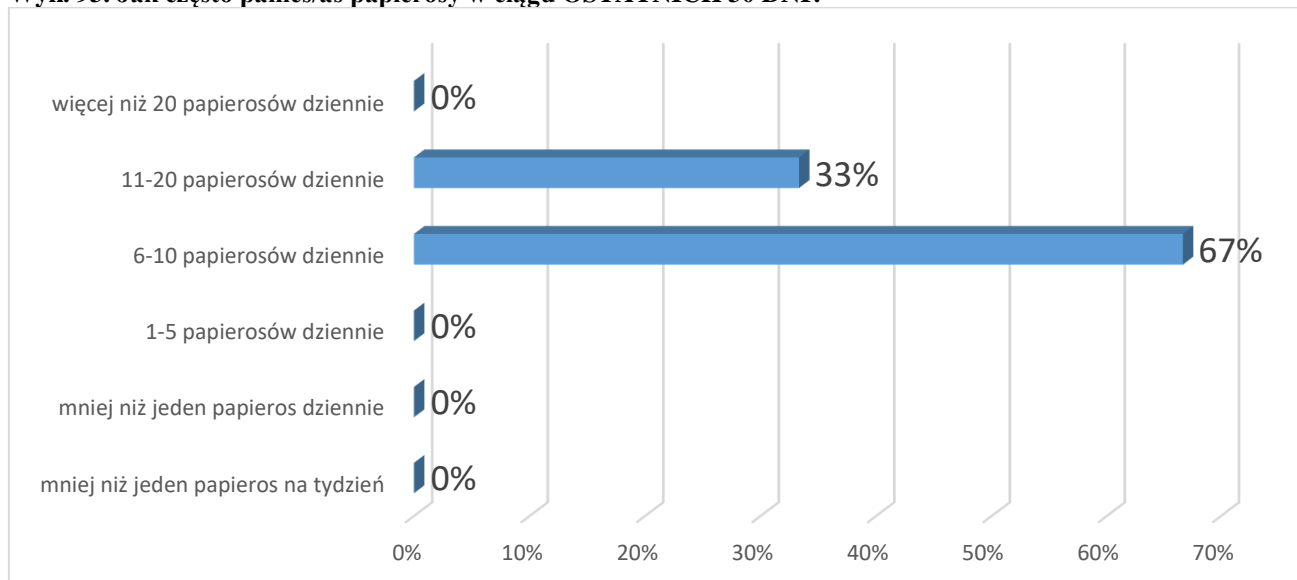
Wyk. 92. Jak Twoi rodzice zareagowali na palenie przez Ciebie papierosów?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

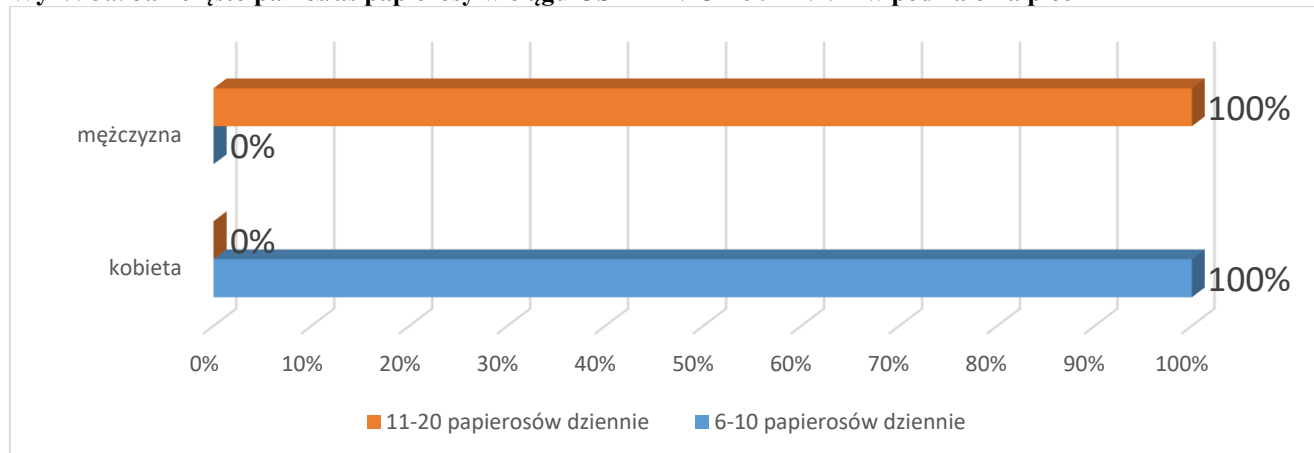
Celem oszacowania grupy osób palących regularnie, poproszono uczniów o wskazanie jak często palili papierosy w ciągu ostatnich 30 dni. Większość uczniów, tj. 67% przyznała, że wypalała od 6 do 10 papierosów dziennie. Natomiast 33% uczniów wypalała dziennie od 11 do 20 papierosów. Ci uczniowie każdego dnia wypalają jedną paczkę papierosów lub też więcej. Wskazuje to na uzależnienie od wyrobów tytoniowych i jest szczególnie niebezpieczne w przypadku tak młodych osób.

Wyk. 93. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

Wszyscy chłopcy, którzy palą papierosy, w ciągu ostatniego miesiąca wypalali dziennie od 11 do 20 papierosów. Natomiast kobiety dziennie wypalają mniejsze ilości papierosów, czyli od 6 do 10 sztuk.

Wyk. 93a. Jak często palileś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI? – w podziale na płeć

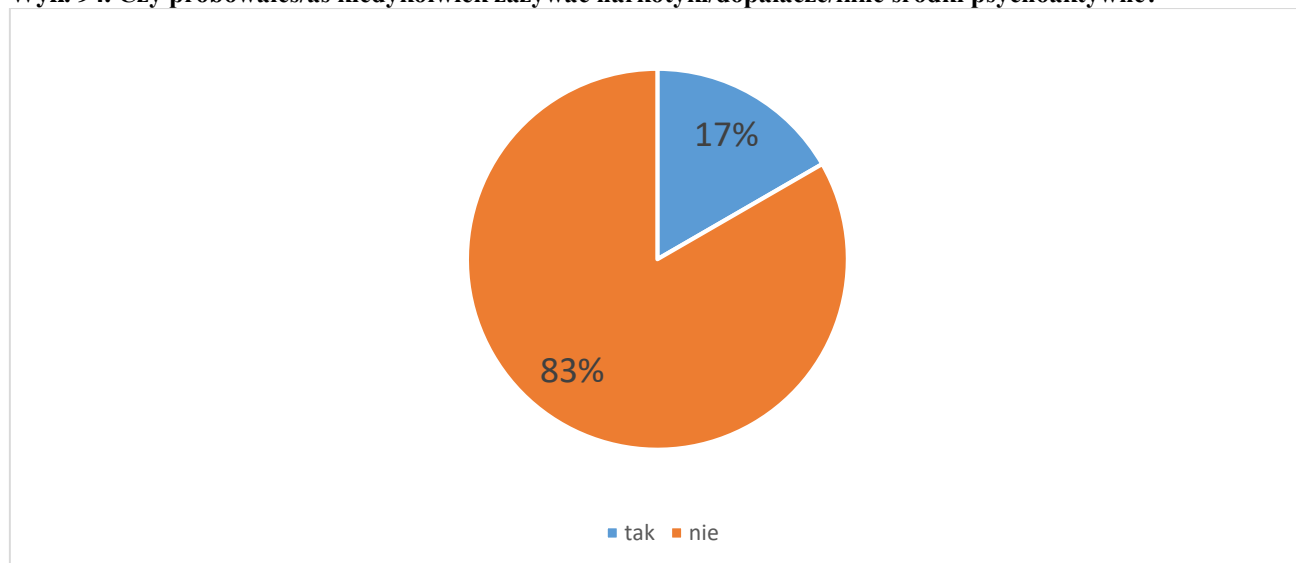

4.4. Problem narkotykowy

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród młodzieży oraz sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczącej środków psychoaktywnych.

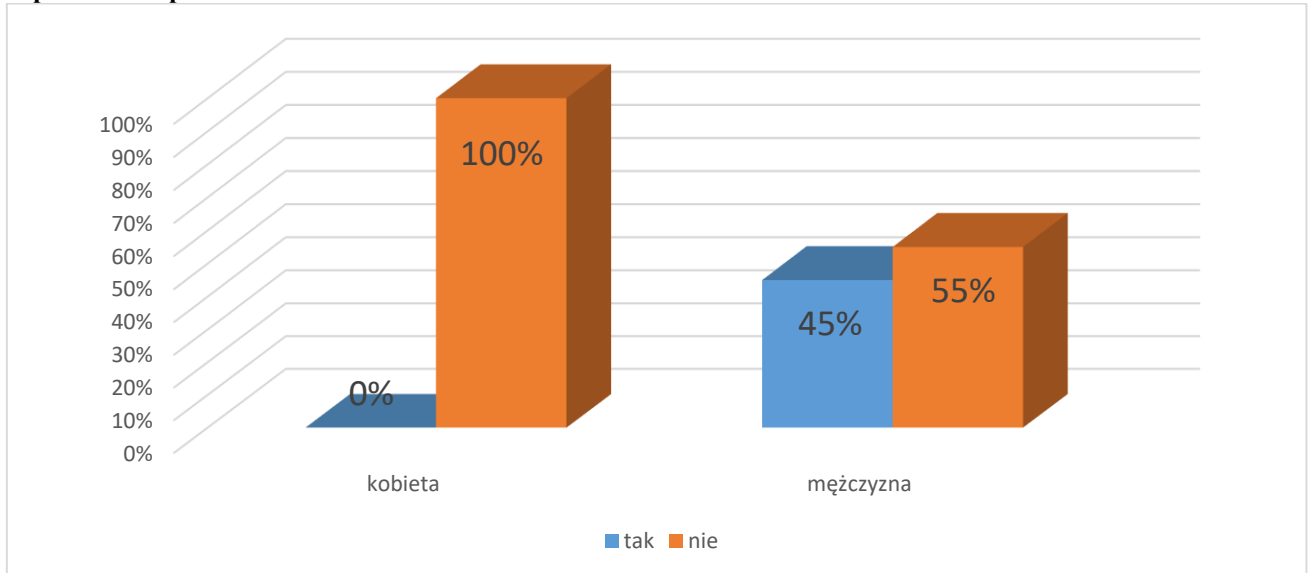
Do kontaktu z środkami psychoaktywnymi przyznało się 17% uczniów.

Wyk. 94. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

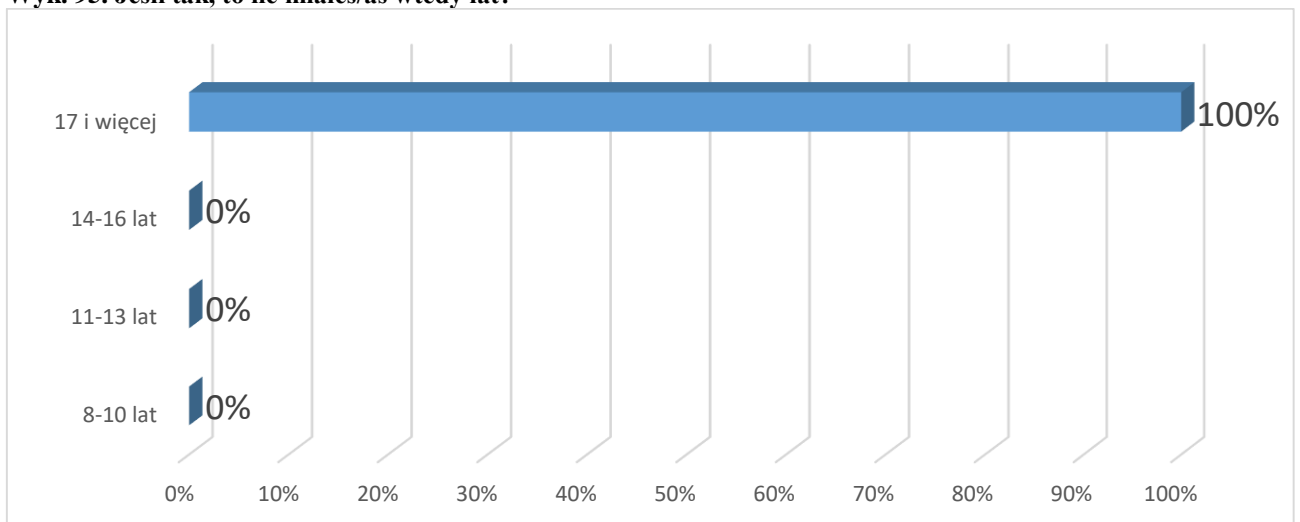
Kontakt z substancjami psychoaktywnymi zadeklarowało 45% chłopców. Dziewczynki biorące udział w badaniu nie zażywały nigdy substancji psychoaktywnych.

Wyk. 94a. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne? – w podziale na płeć

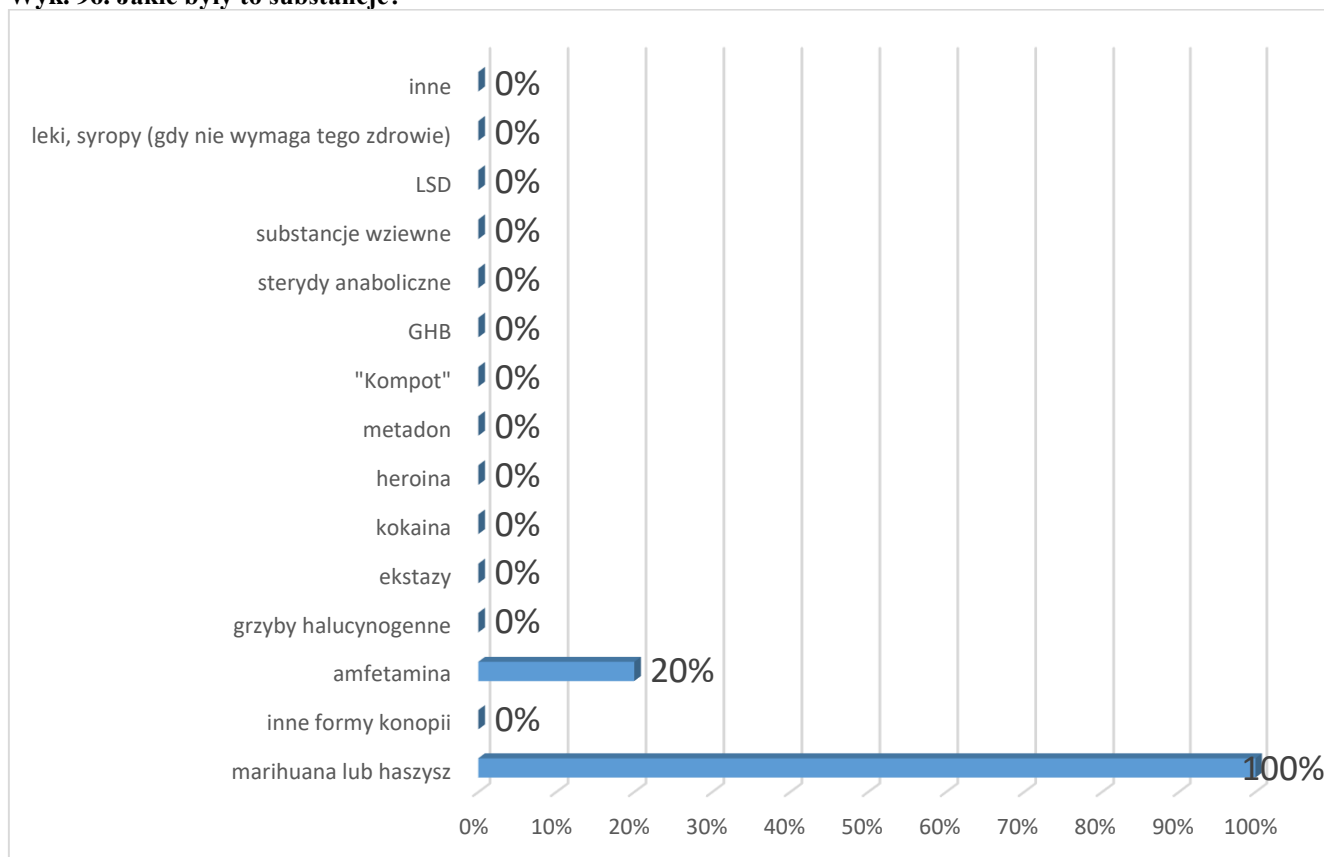
Wszyscy uczniowie, którzy przyznali się do kontaktu z środkami psychoaktywnymi mieli 17 i więcej lat.

Wyk. 95. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

Wszyscy uczniowie, którzy zażywali substancje psychoaktywne stosowali marihuanę lub haszysz, a dodatkowo co piąty z nich próbował również amfetaminę.

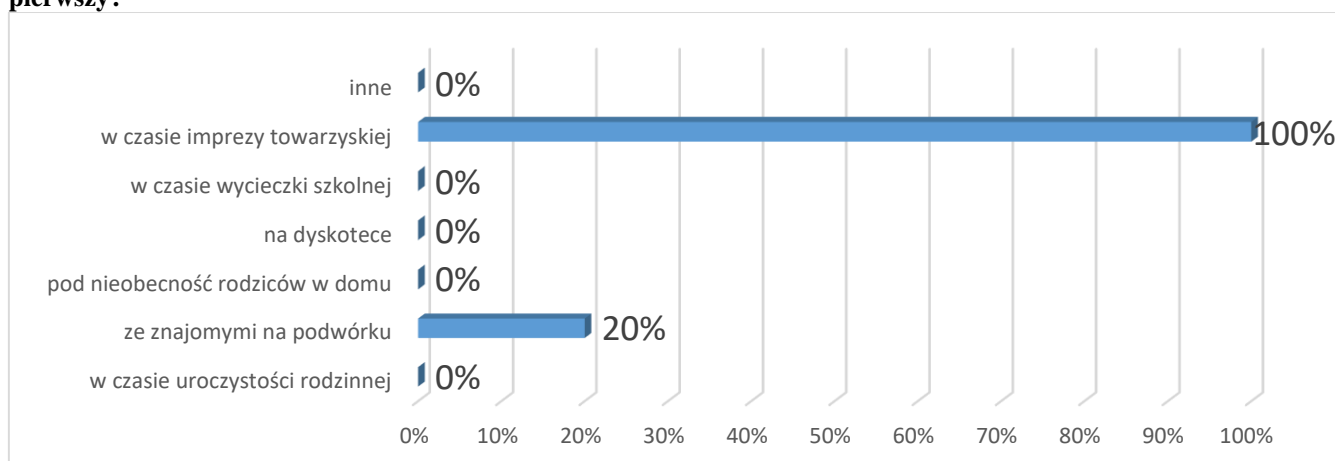
Wyk. 96. Jakie były to substancje?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wszyscy uczniowie pierwszy raz sięgnęli po substancje psychoaktywne w czasie imprezy towarzyskiej oraz co piąty z nich pierwszy raz zażywał je ze znajomymi na podwórku.

Wyk. 97. W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne po raz pierwszy?

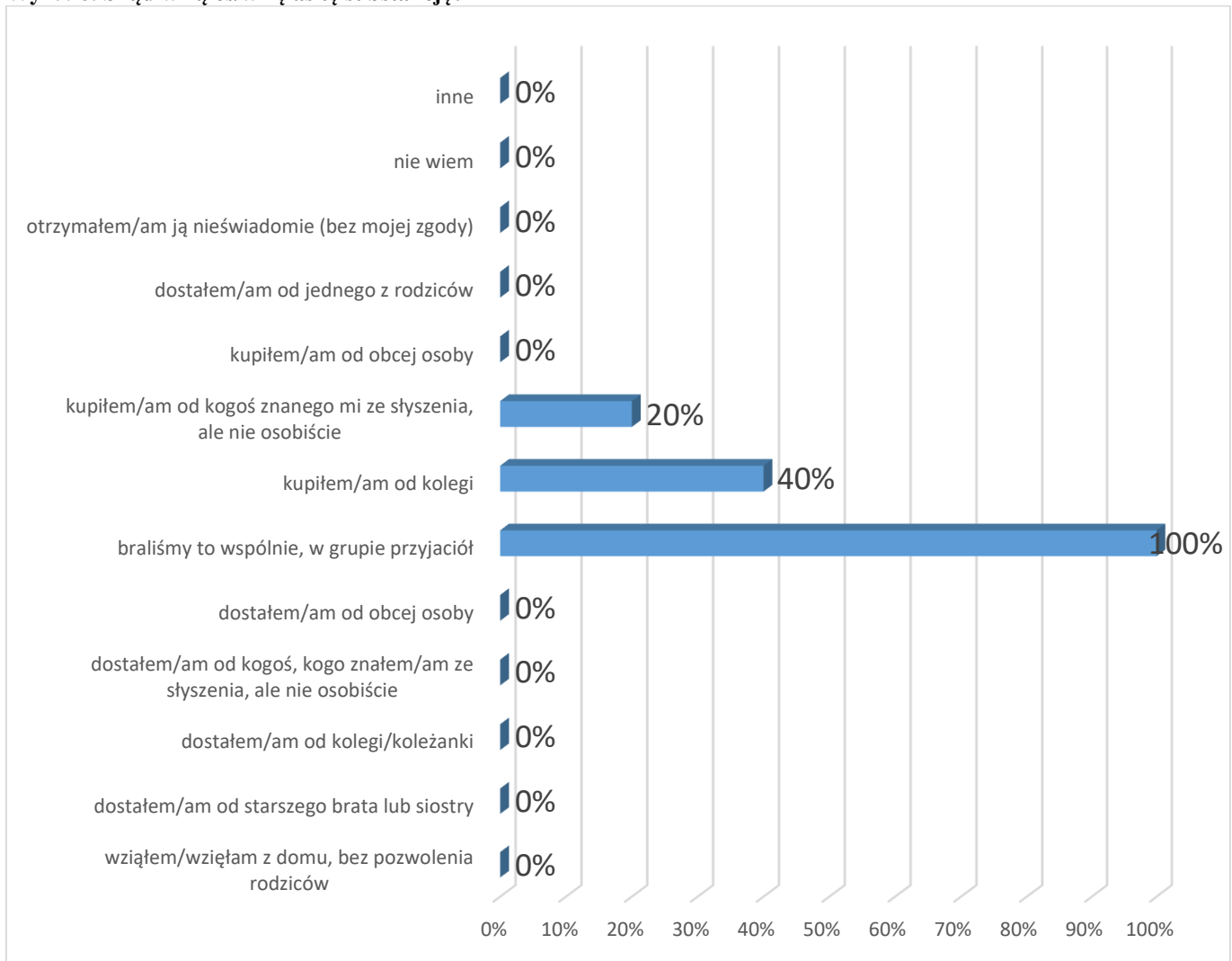

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Niezwykle ciekawe wydaje się to skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawie zabronione. Jednak jak wynika z odpowiedzi uczniów, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Na pytanie: „Skąd bierzesz substancje

psychoaktywne?”, 100% uczniów przyznała, iż brało je wspólnie w grupie znajomych, 40% uczniów kupiło je od kolegi, a co piąty kupił od kogoś znanego ze słyszenia, ale nie osobiście.

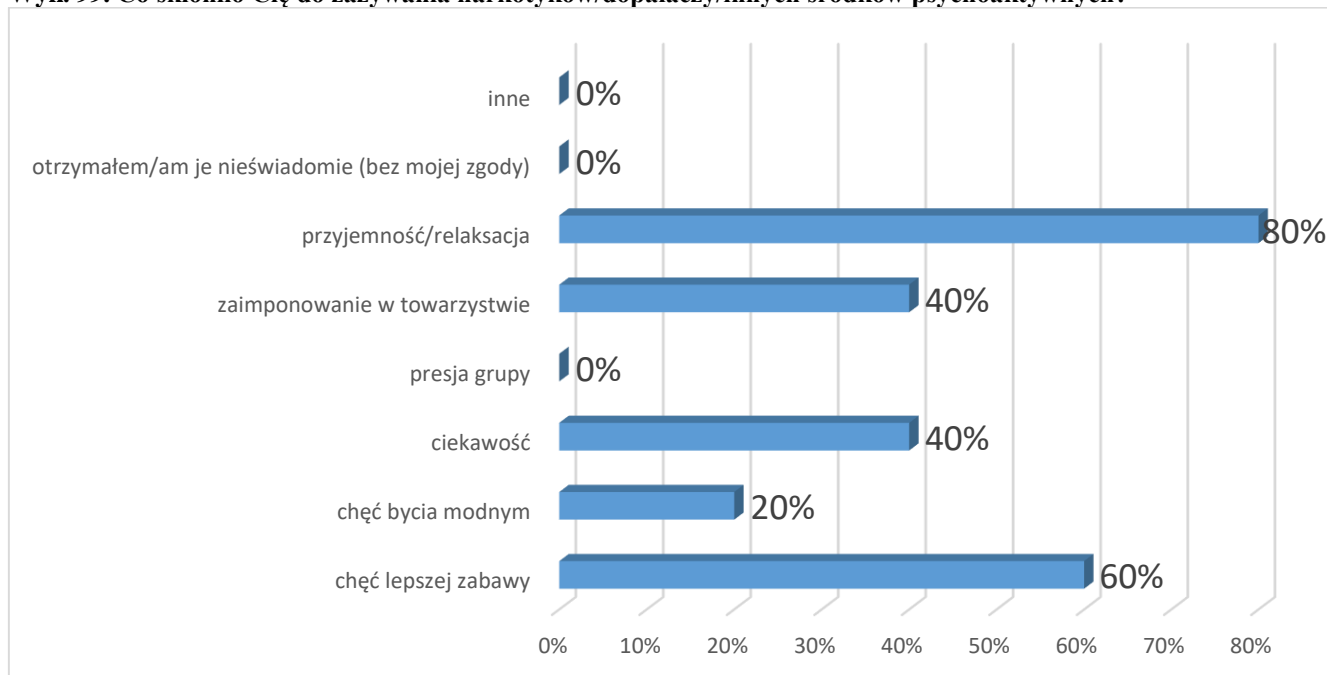
Wyk. 98. Skąd wzięłeś/wzięłaś tę substancję?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Interesujące wydają się także to, dlaczego młodzi ludzie sięgają po narkotyki lub dopalacze. Co ciekawe, ponad połowa respondentów (80%) wskazała tutaj na przyjemność, relaksację oraz chęć lepszej zabawy (60%). Rzadziej wskazywano następujące powody: chęć zaimponowania w towarzystwie (40%), ciekawość (40%) oraz chęć bycia modnym (20%).

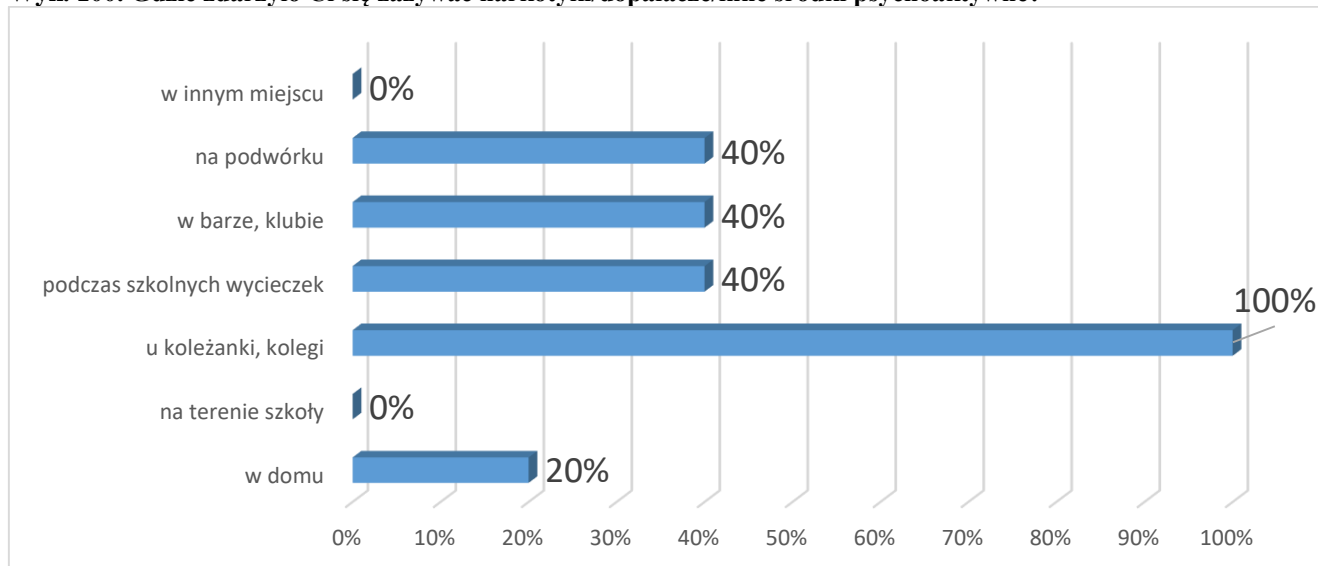
Wyk. 99. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy/innych środków psychoaktywnych?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Środki psychoaktywne zażywali głównie je u koleżanki i kolegi (100%), a także w domu (20%), w barze lub klubie (40%), na podwórku (40%) oraz podczas wycieczek szkolnych (40%).

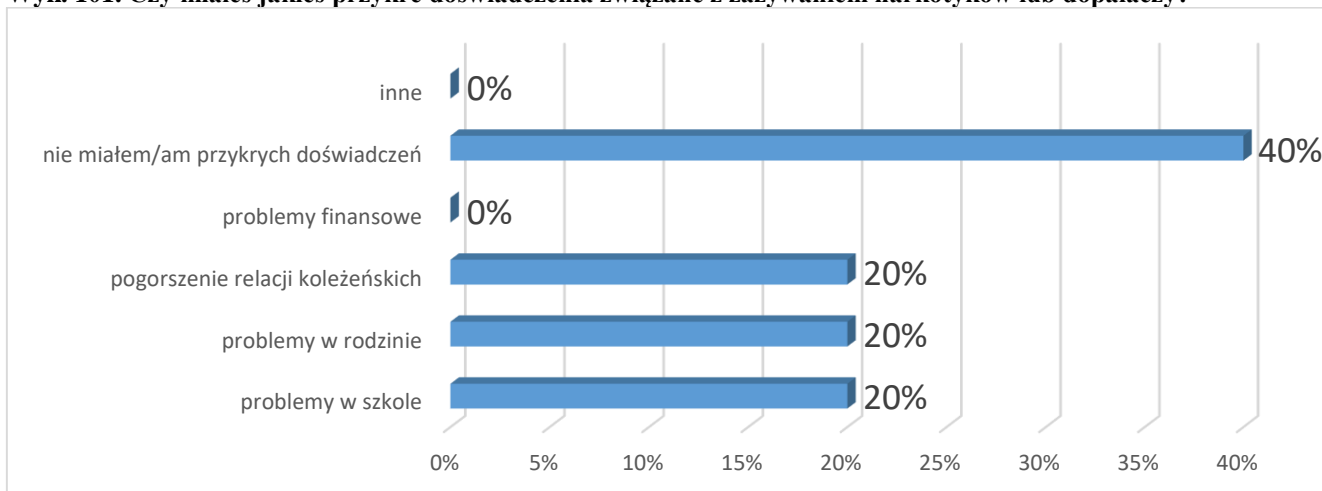
Wyk. 100. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

40% uczniów nie miało nigdy przykrych doświadczeń związanych z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy. Pozostałe osoby wskazały na pogorszenie relacji koleżeńskich (20%), problemy w rodzinie (20%) oraz problemy w szkole (20%).

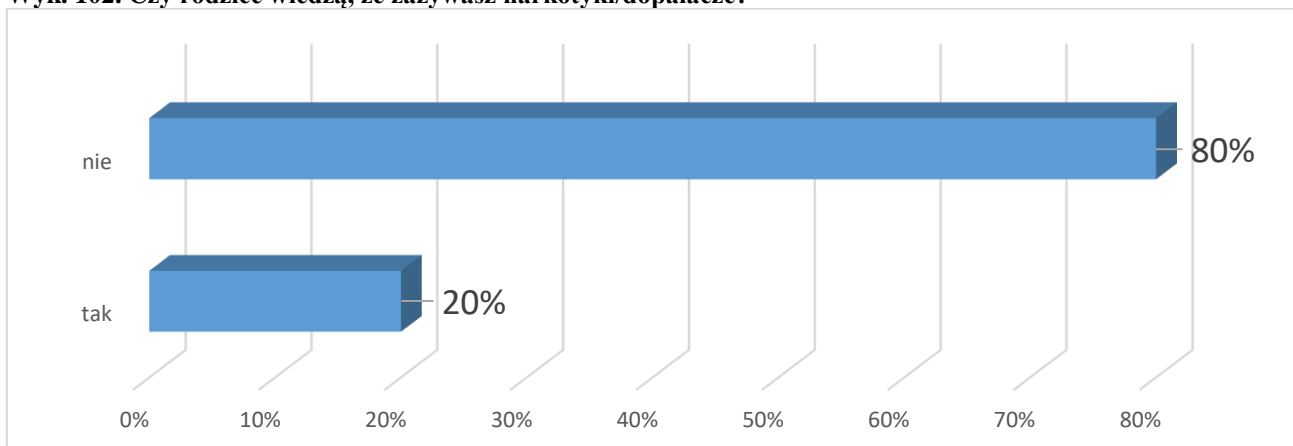
Wyk. 101. Czy miałeś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

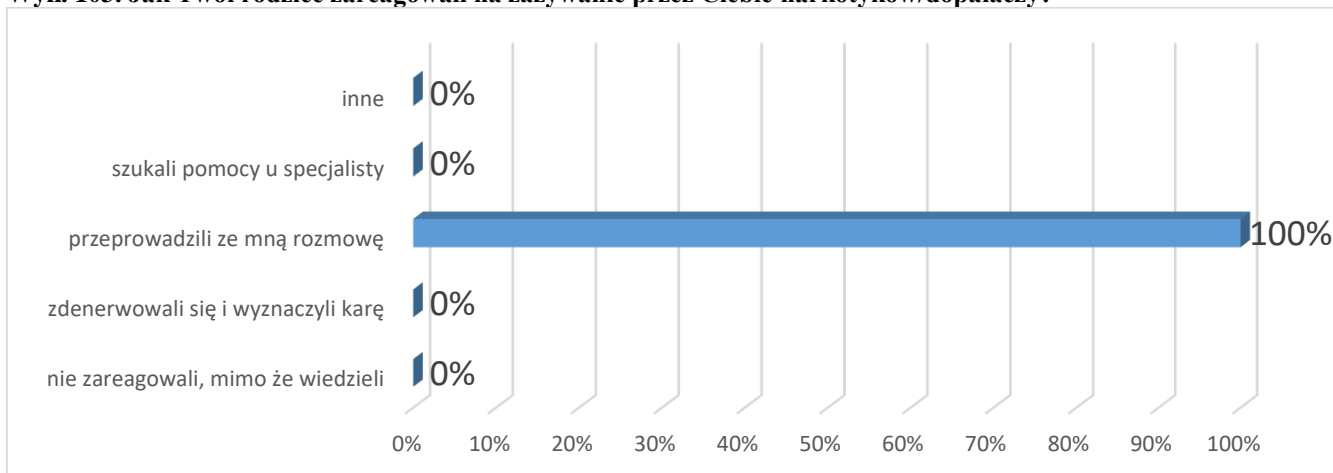
Co piąty uczeń oświadczył, że jego rodzice wiedzą o zażywaniu przez niego substancji psychoaktywnych.

Wyk. 102. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

Wszyscy rodzice, którzy wiedzą o zażywaniu narkotyków lub dopalaczy przez swoich dzieci przeprowadzili z nimi rozmowę.

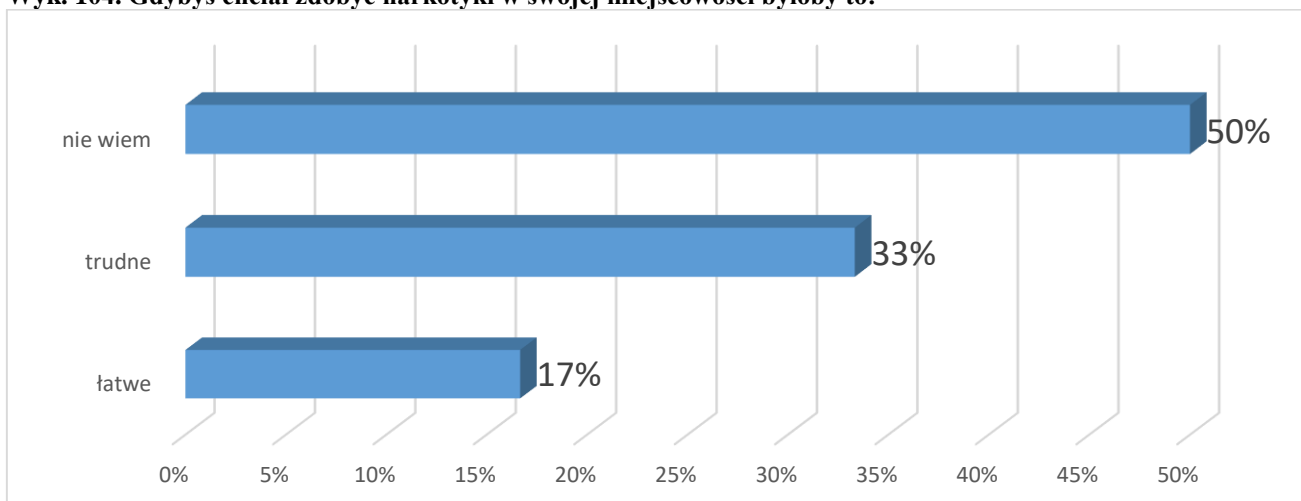
Wyk. 103. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

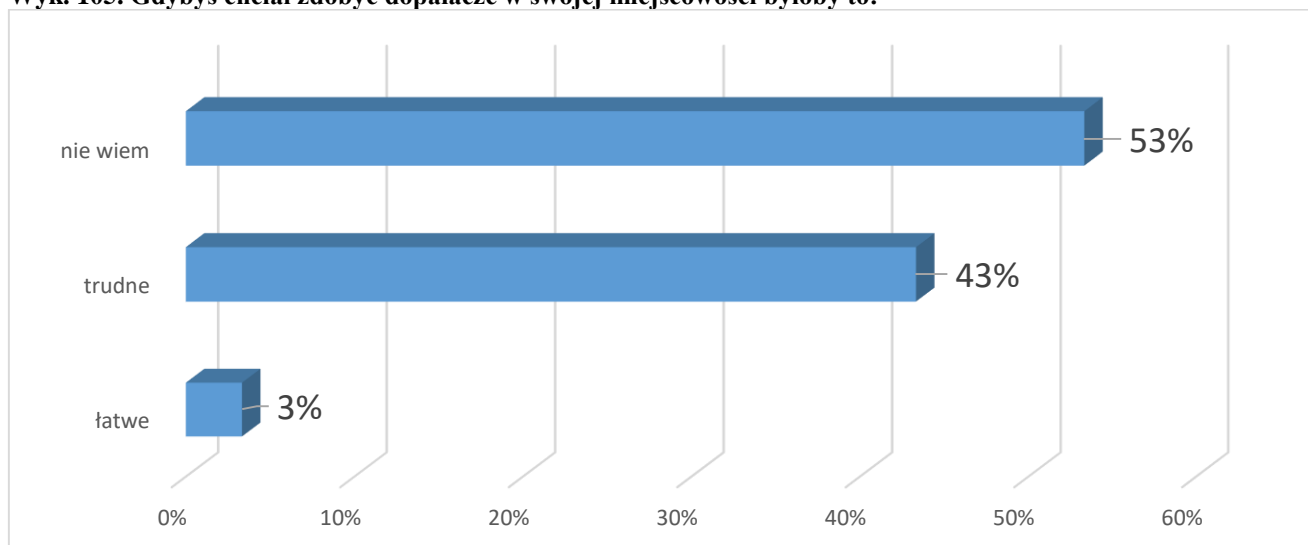
17% ankietowanych uczniów uważa, że pozyskanie narkotyków w ich gminie jest łatwe. Przeciwnego zdania jest natomiast 33% osób. Istotny jest fakt, iż większość uczniów (50%) nie ma wiedzy na ten temat, co świadczy o tym, iż nie poszukiwali tego typu informacji.

Wyk. 104. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki w swojej miejscowości byłoby to:

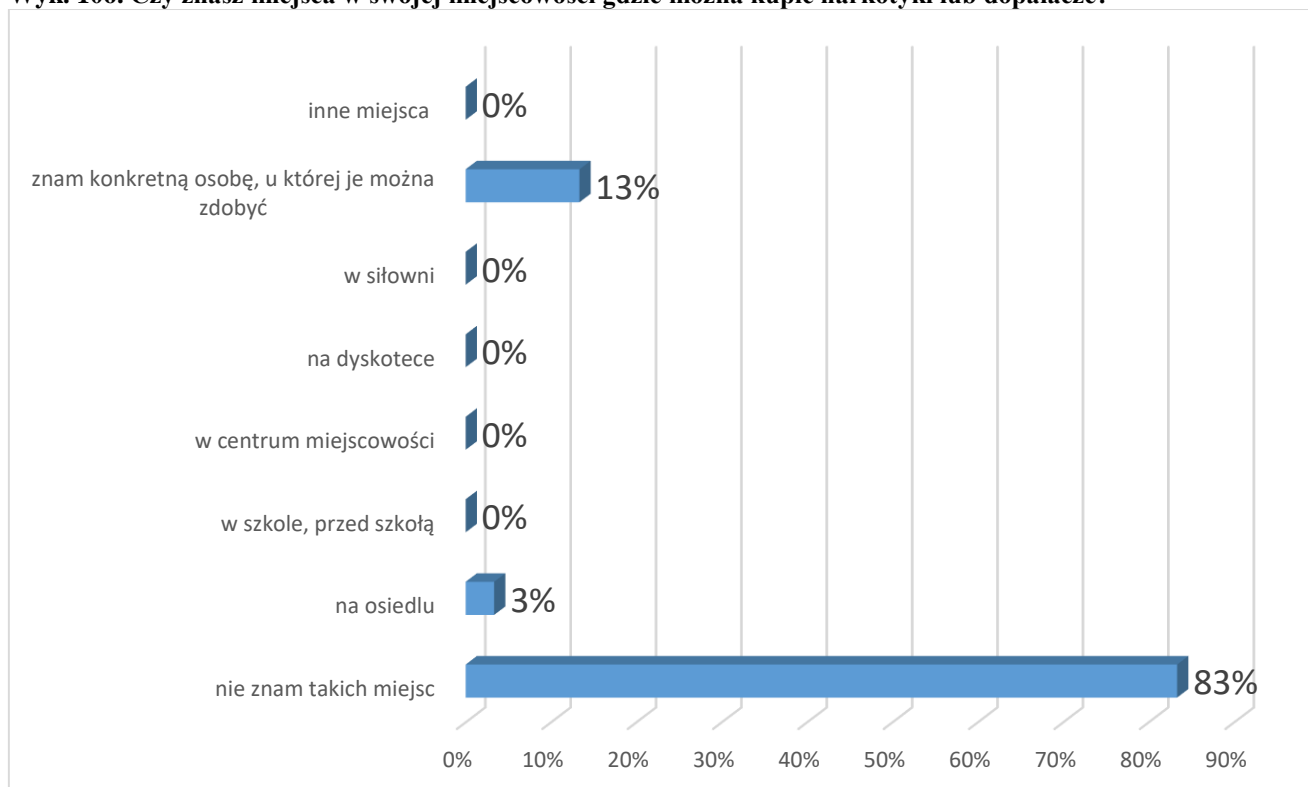
Natomiast, jeśli chodzi o pozyskanie dopalaczy to można zauważyć, iż wiedza dotycząca dostępności tych substancji wśród uczniów jest również niska. 3% uczniów uważa, że pozyskanie dopalaczy jest łatwe. Przeciwnego zdania jest 43% osób. Większość uczniów jednak nie ma wiedzy na ten temat (53%).

Wyk. 105. Gdybyś chciał zdobyć dopalacze w swojej miejscowości byłyby to:

Zdecydowana większość badanych uczniów nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze (83%). Pozostałe 17% uczniów wskazało na: osiedle (3%) oraz znajomość konkretnej osoby, u której można kupić substancje psychoaktywne – takiej odpowiedzi udzieliło 13% uczniów.

Wyk. 106. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

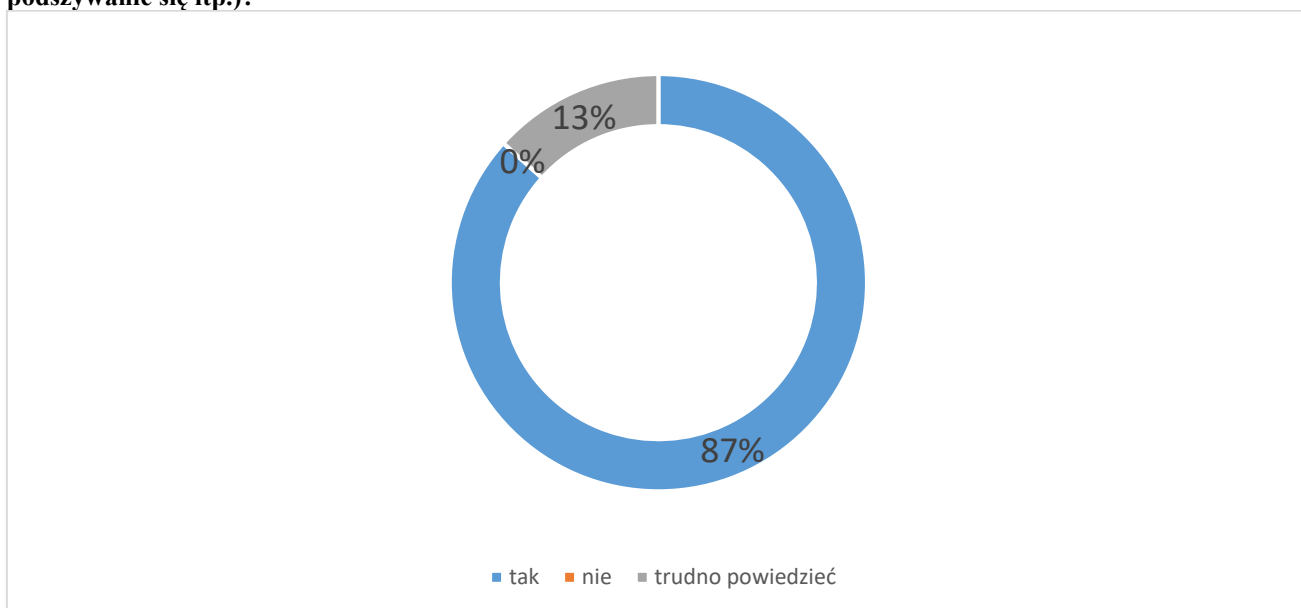

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.5. Cyberprzemoc

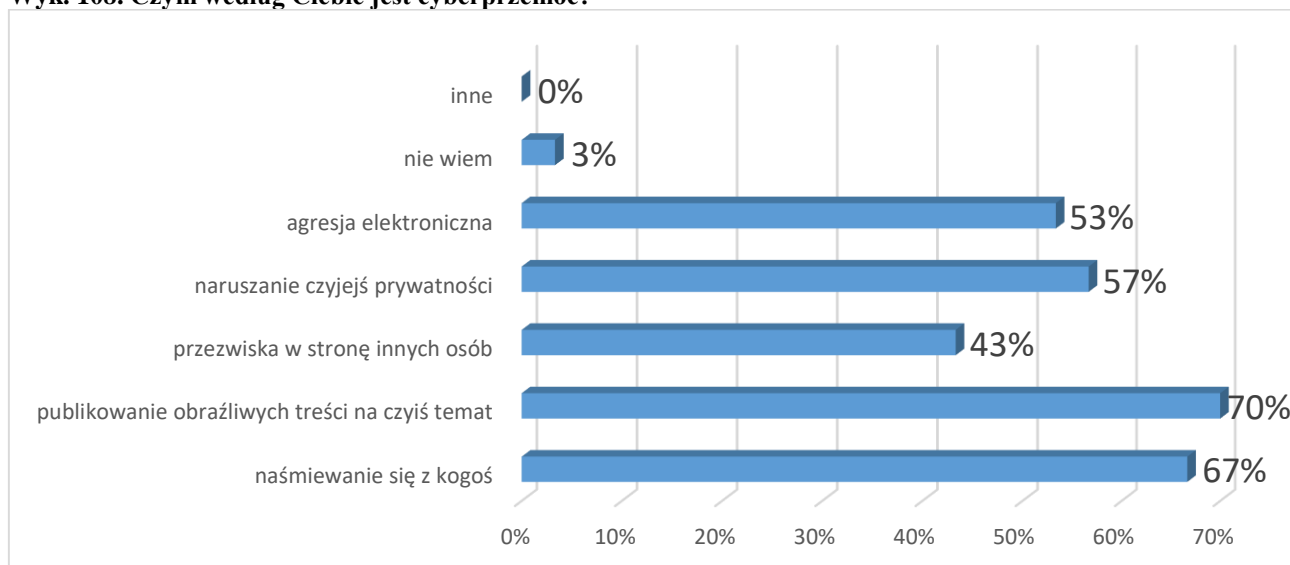
Kolejny blok pytań skierowany do młodzieży dotyczył zjawiska cyberprzemocy. Na początek zapytano uczniów, czy słyszeli kiedykolwiek o tym zjawisku. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 87% osób. 13% uczniów nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 107. Czy słyszałeś/aś o zjawisku cyberprzemocy (wyzywanie, straszenie poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu, publikowanie kompromitujących materiałów wbrew woli bohatera, podszywanie się itp.)?

Następnie respondentów poproszono o zdefiniowanie zjawiska cyberprzemocy. Największa część z nich (70%) uważa, że cyberprzemoc to publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat. 67% wskazało na naśmiewanie się z kogoś. W ocenie 57% uczniów jest to naruszanie czyjejs prywatności, a 53% osób wskazało na agresję elektroniczną oraz 43% na przewiska w stronę innych osób. 3% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

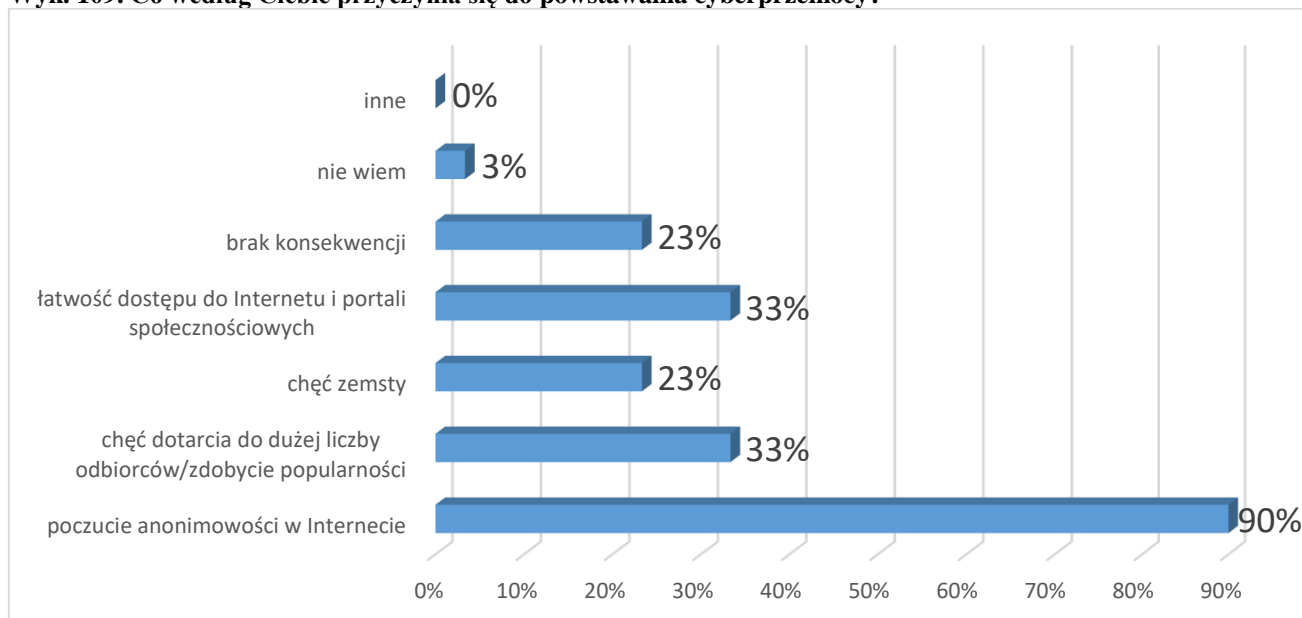
Wyk. 108. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem ankietowanych uczniów, cyberprzemoc powstaje w wyniku: poczucia anonimowości w Internecie - taką odpowiedź wskazało 90% uczniów. W dalszej kolejności wskazywano na następujące odpowiedzi: chęć dotarcia do dużej liczby odbiorców/zdobycie popularności (33%), łatwość dostępu do Internetu i portali społecznościowych (33%), chęć zemsty (23%) oraz brak konsekwencji (23%). 3% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

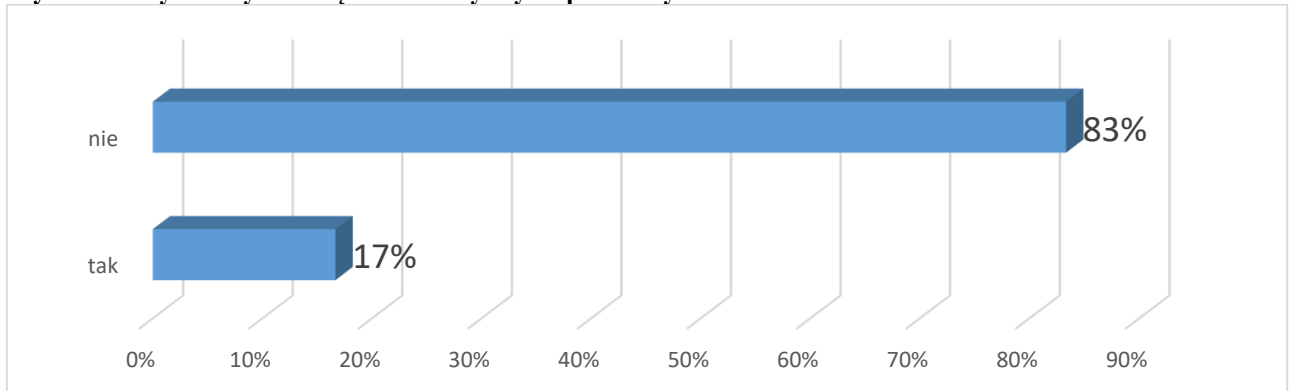
Wyk. 109. Co według Ciebie przyczynia się do powstawania cyberprzemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

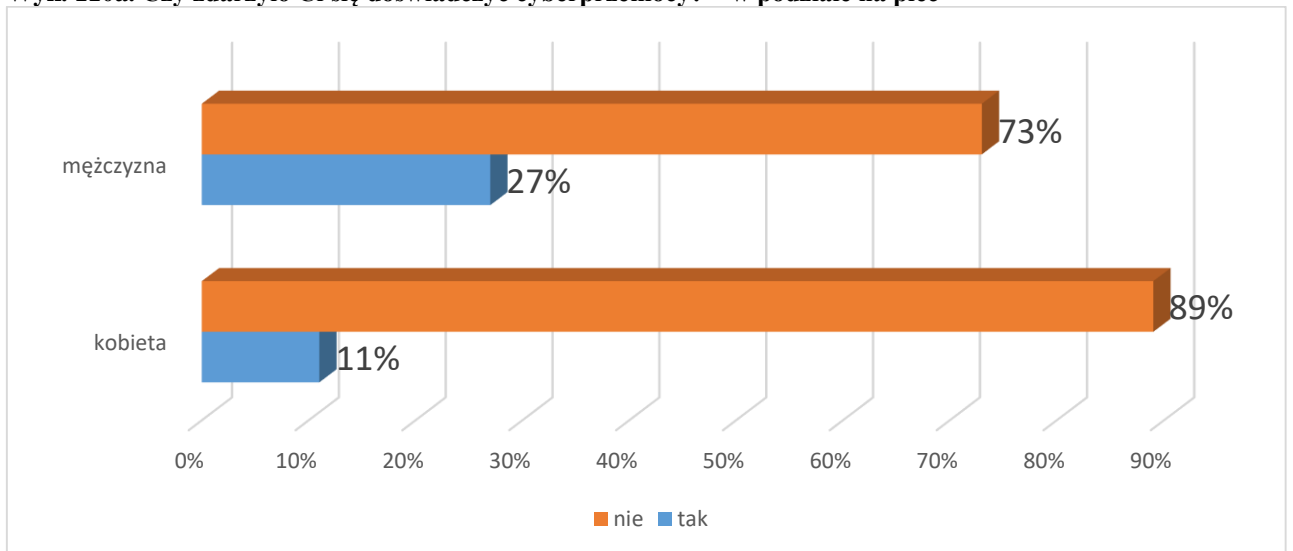
Cyberprzemocy doświadczyło 17% ankietowanych uczniów.

Wyk. 110. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć cyberprzemocy?

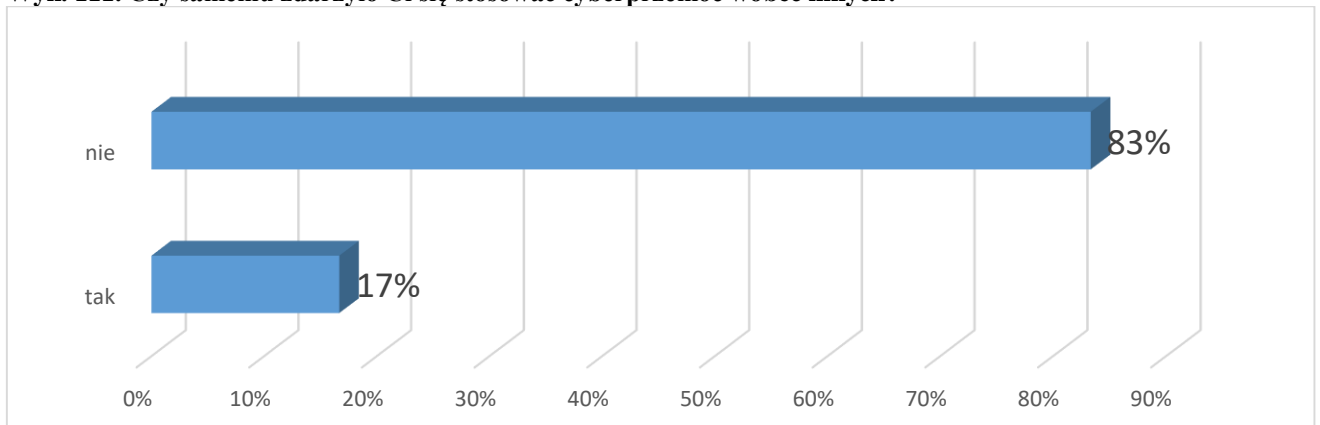
Cyberprzemocy doświadczyło 11% kobiet oraz 27% mężczyzn.

Wyk. 110a. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć cyberprzemocy? – w podziale na płeć

Dodatkowo również 17% ankietowanych przyznało, iż sami stosowali cyberprzemoc wobec innych.

Wyk. 111. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować cyberprzemoc wobec innych?

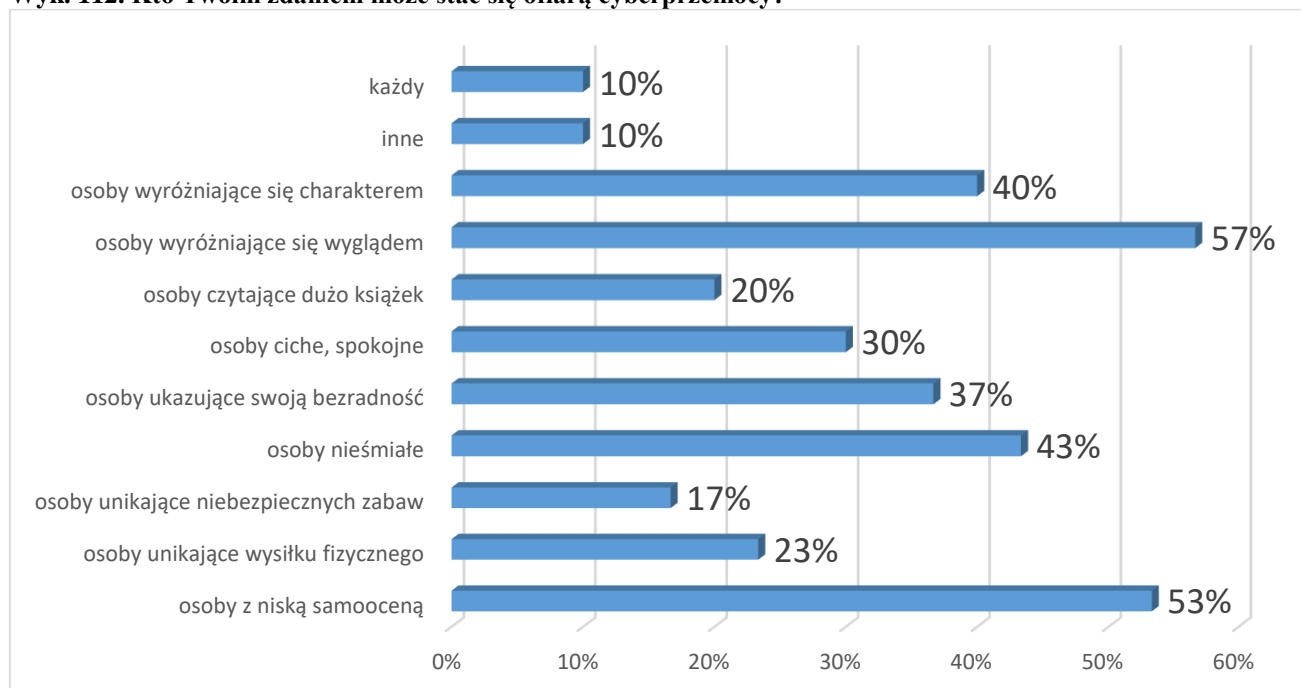

Uczniowie uważają, że ofiarą cyberprzemocy mogą stać się głównie osoby wyróżniające się wyglądem (57%) oraz osoby z niską samooceną (53%) i osoby nieśmiałe (43%).

Rzadziej wskazywano na: osoby wyróżniające się charakterem (40%), osoby ukazujące swoją bezradność (37%), osoby ciche i spokojne (30%), osoby unikające wysiłku fizycznego (23%), osoby czytające dużo książek (20%) oraz osoby unikające niebezpiecznych zabaw (17%).

Natomiast 10% uczniów wskazało, iż ofiarą cyberprzemocy mogą być inne osoby, nie wymienili oni jednak konkretnych przykładów. Dodatkowo co dziesiąty uczeń uważa, że każdy może stać się ofiarą cyberprzemocy.

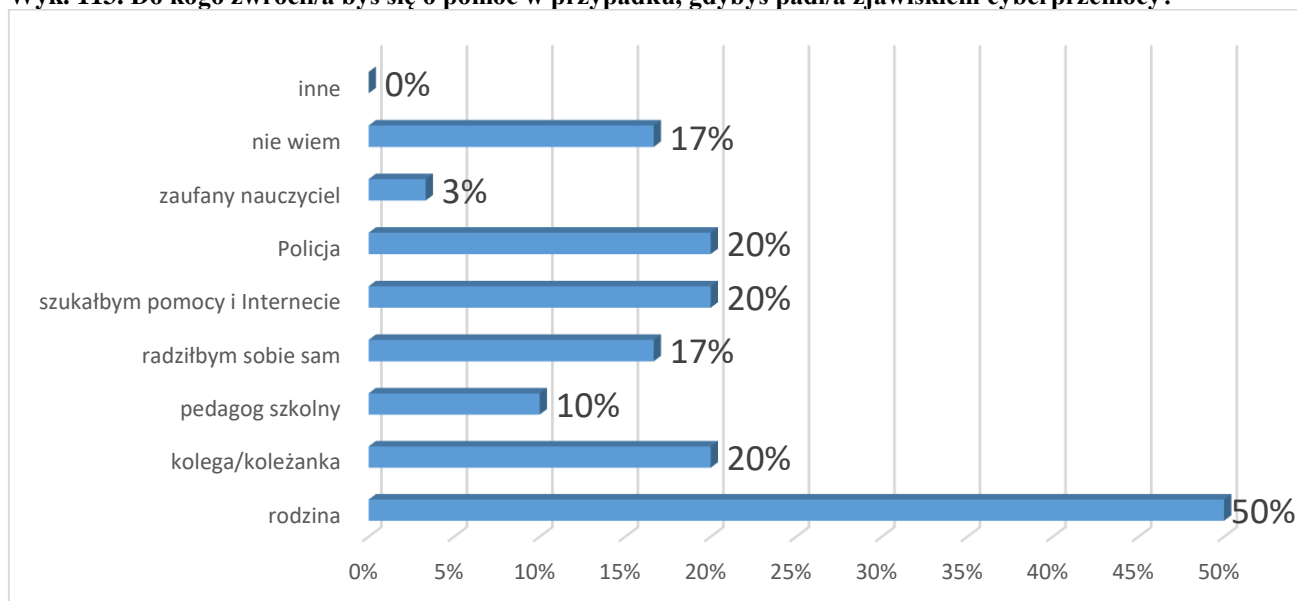
Wyk. 112. Kto Twoim zdaniem może stać się ofiarą cyberprzemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W przypadku doświadczenia cyberprzemocy uczniowie zwróciliby się z prośbą o pomoc głównie do rodziny – taką odpowiedź wskazało 50% uczniów. Co piąty uczeń zgłosiłby się do: Policji oraz koleżanki lub kolegi. 10% uczniów wskazało na pedagoga szkolnego, a 3% zaufanego nauczyciela. Niepokój budzi fakt, iż 17% uczniów uważa, że samodzielnie poradziłoby sobie z tym problemem, zaś 20% uczniów szukałoby pomocy w Internecie. Dodatkowo 17% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

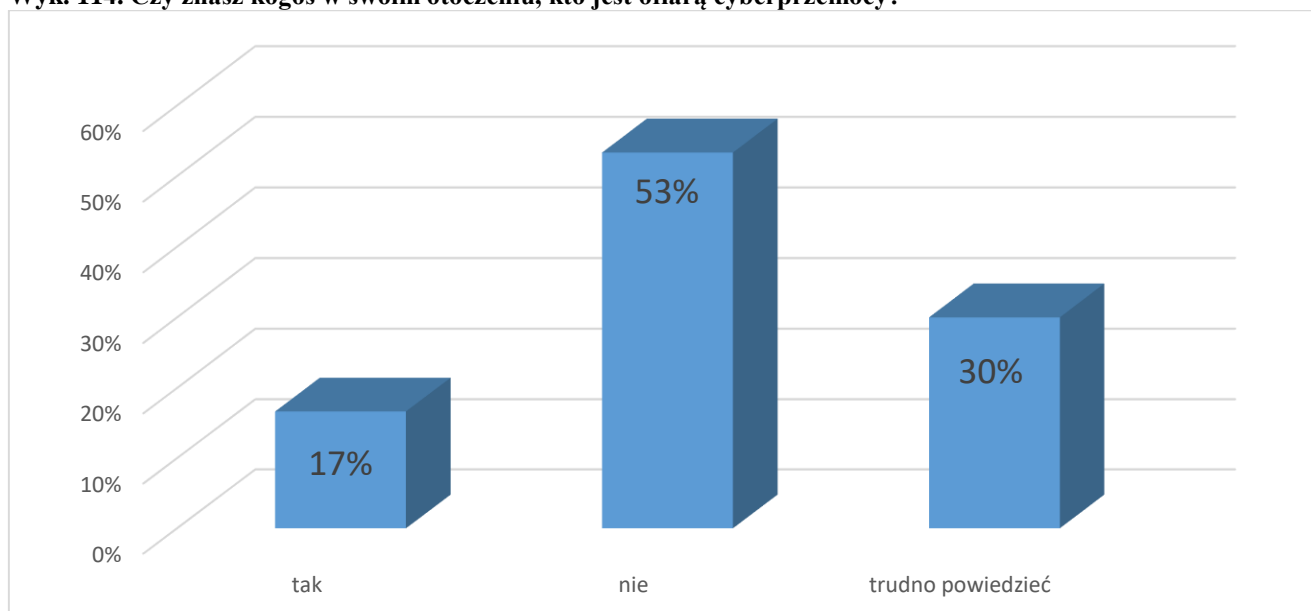
Wyk. 113. Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w przypadku, gdybyś padł/a zjawiskiem cyberprzemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów nie zna nikogo ze swojego otoczenia, kto doświadczałby zjawiska cyberprzemocy – taką opinię wyraziło 53% respondentów. Natomiast 17% ankietowanych zna takie osoby, a 30% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 114. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą cyberprzemocy?

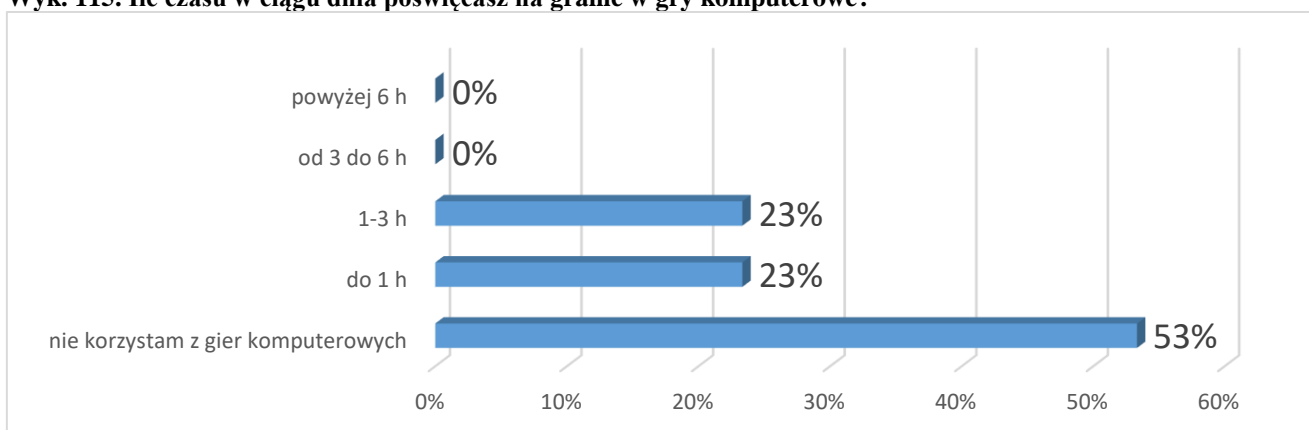

4.6. Uzależnienia behawioralne

Cyberuzależnienia to problem, który przybiera coraz większą skalę. W związku z tym, również w niniejszej diagnozie poświęcono mu miejsce. Celem oszacowania jego skali, poproszono uczniów o udzielenie odpowiedzi na kilka pytań.

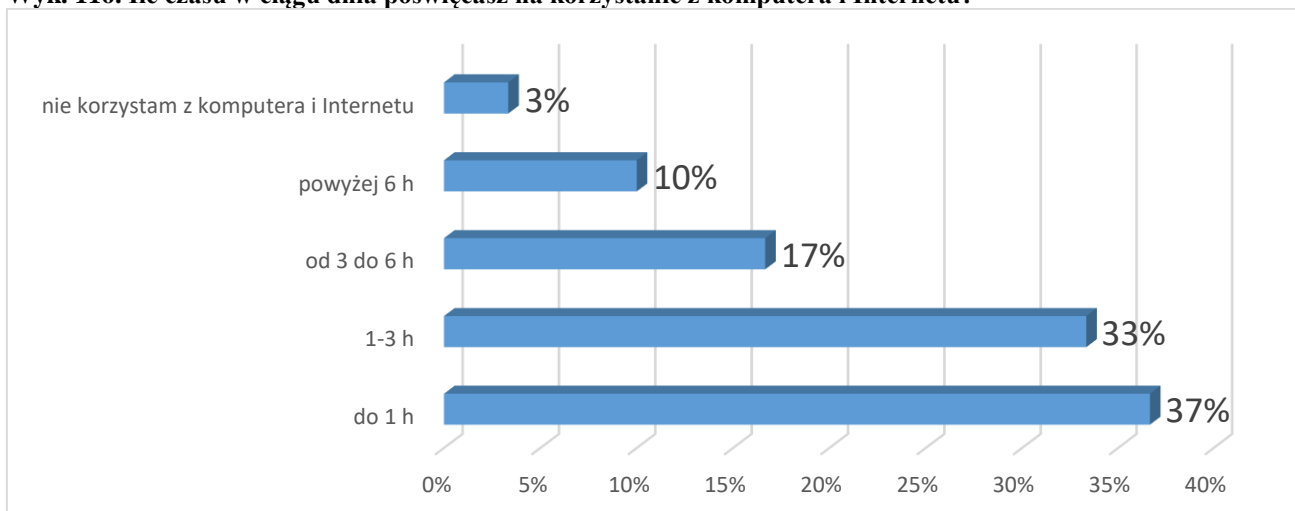
Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, na gry komputerowe uczniowie poświęcają dziennie: do 1 godziny (23%) oraz od 1 do 3 godzin (23%). Ponad połowa uczniów, tj. 53% nie gra w gry komputerowe.

Wyk. 115. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?

Na korzystanie z komputera i Internetu uczniowie poświęcają dziennie: do 1 godziny (37%), od 1 do 3 godzin (33%), od 3 do 6 godzin (17%) oraz powyżej 6 godzin (10%). 3% uczniów nie korzysta w ogóle z komputera i Internetu.

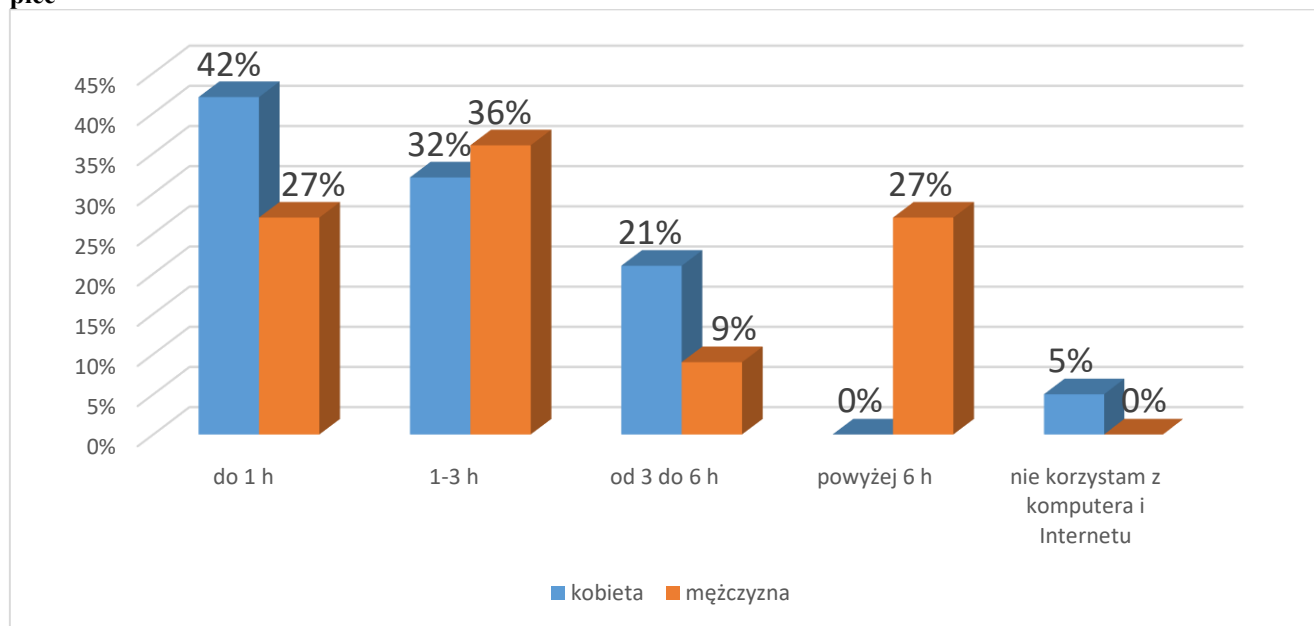
Wyk. 116. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu?

Kobiety na korzystanie z komputera i Internetu poświęcają najczęściej do godziny dziennie (42%) oraz od 1 do 3 godzin dziennie (32%) i od 3 do 6 godzin każdego dnia (21%). 5% uczennic nie korzysta z komputera i Internetu.

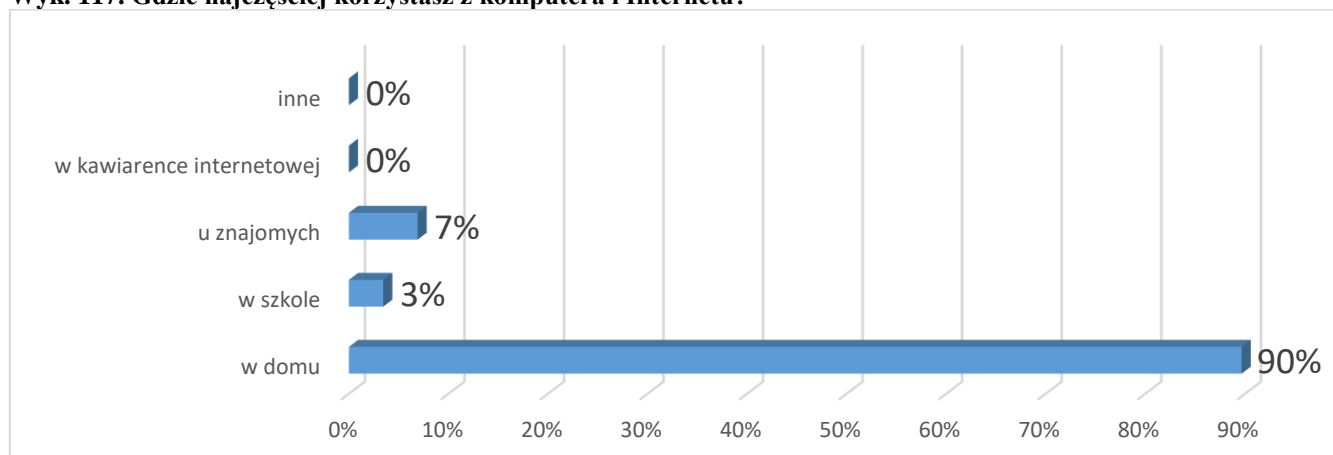
Chłopcy najczęściej poświęcają na tę aktywność od 1 do 3 godzin dziennie (36%) oraz powyżej 6 godzin (27%) i do 1 godziny dziennie (27%). 9% uczniów na tę aktywność poświęca od 3 do 6 godzin.

Wyk. 116a. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu? – w podziale na płeć

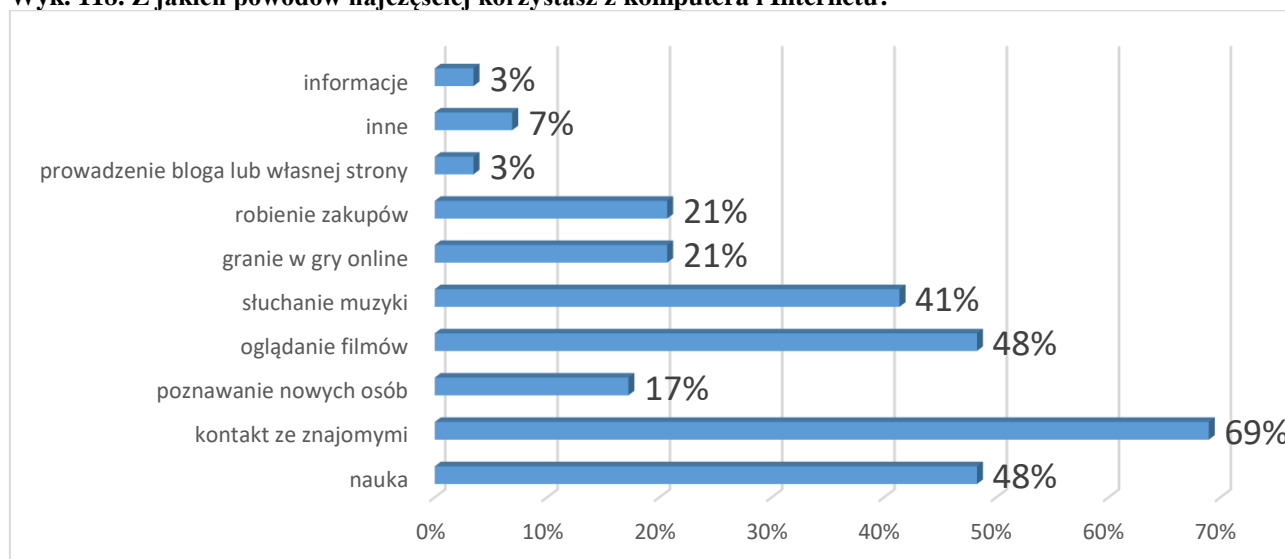
Uczniowie najczęściej korzystają z komputera i Internetu w domu – taką odpowiedź wskazało 90% osób, ale także u znajomych (7%) i w szkole (3%).

Wyk. 117. Gdzie najczęściej korzystasz z komputera i Internetu?

Kontakt ze znajomymi (69%) oraz oglądanie filmów (48%), nauka (48%) i słuchanie muzyki (41%) to główne powody korzystania z komputera i Internetu. W dalszej kolejności uczniowie wymieniali: granie w gry online (21%), robienie zakupów (21%), poznawanie nowych osób (17%), poszukiwanie informacji (3%) i prowadzenie bloga lub własnej strony (3%). 7% uczniów wskazało również na inne powody.

Wyk. 118. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z komputera i Internetu?

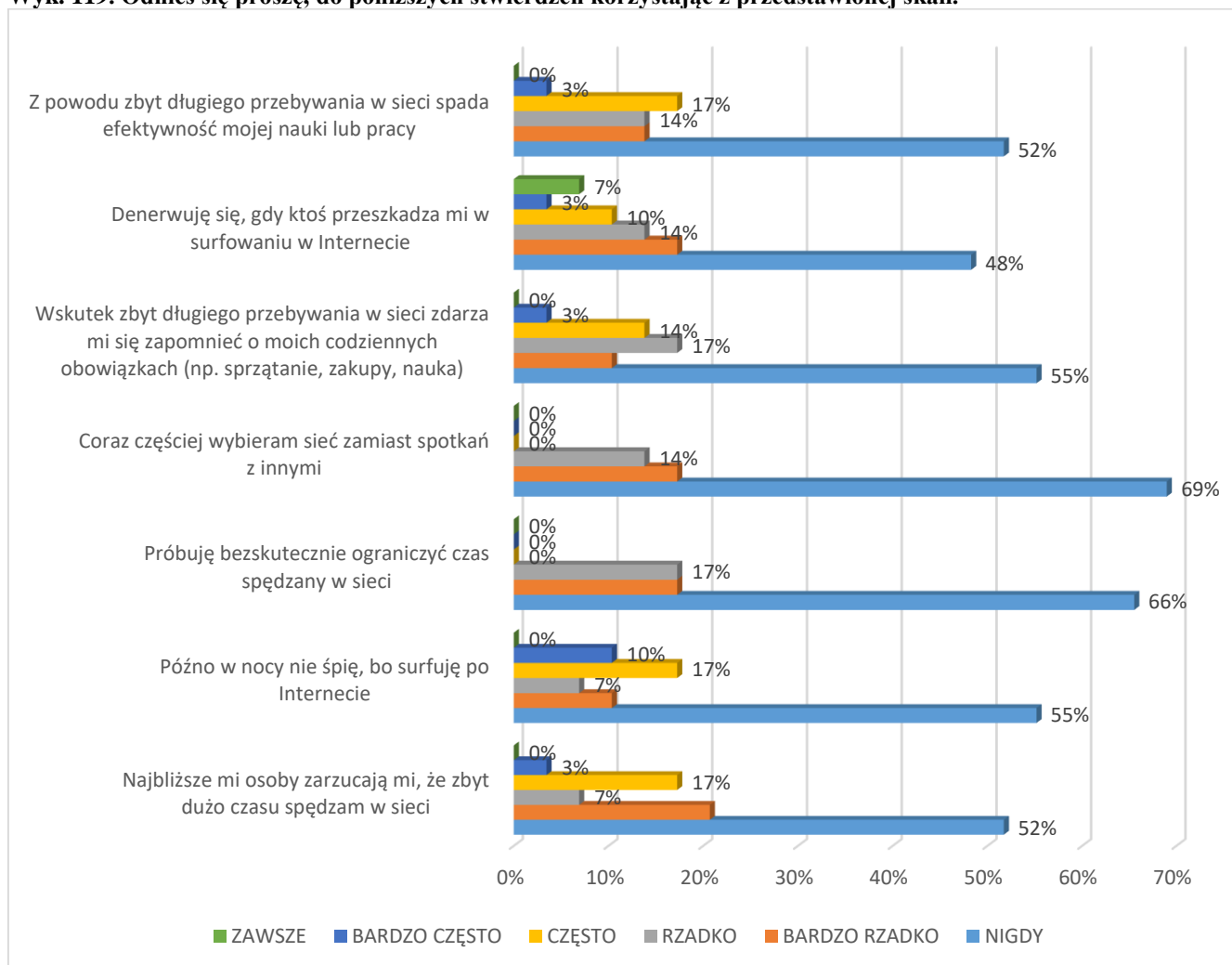

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniów poproszono również o odniesienie się do kilku stwierdzeń. Celem tego pytania było sprawdzenie postaw uczniów wobec korzystania z komputera i Internetu. Dobrą informacją jest fakt, iż odsetek uczniów udzielających odpowiedzi „zawsze” na wymienione zagadnienia nie przekracza 7%.

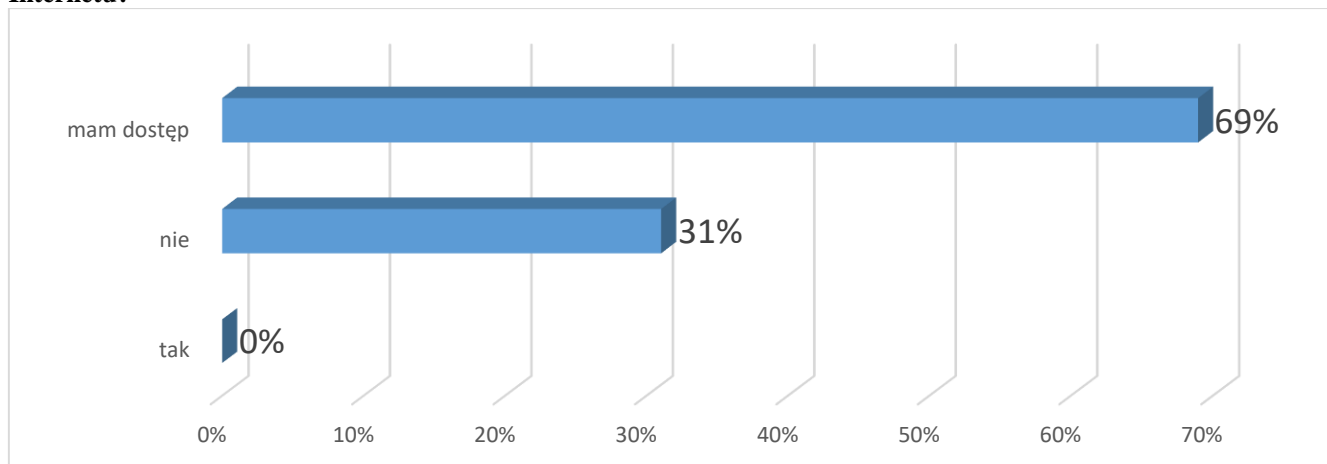
Zdecydowana większość uczniów nigdy nie zauważyła, aby z powodu zbyt długiego przebywania w sieci spadła ich efektywność nauki (52%). Również 48% uczniów nigdy nie denerwuje się, gdy ktoś przeszkadza im w surfowaniu po Internecie. 69% ankietowanych nigdy nie wybiera spotkań w sieci zamiast tych realnych. 66% respondentów nigdy nie próbuje ograniczyć czasu spędzonego w Internecie, a 55% nigdy nie zapomina o codziennych obowiązkach w skutek zbyt długiego przebywania w sieci. Dodatkowo ponad połowa uczniów (55%) nigdy nie zarywała nocy z powodu zbyt długiego korzystania z Internetu, a 52% uczniów zadeklarowało, że nigdy nikt nie zarzucał im, że zbyt dużo czasu spędzają przy komputerze.

Wyk. 119. Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.

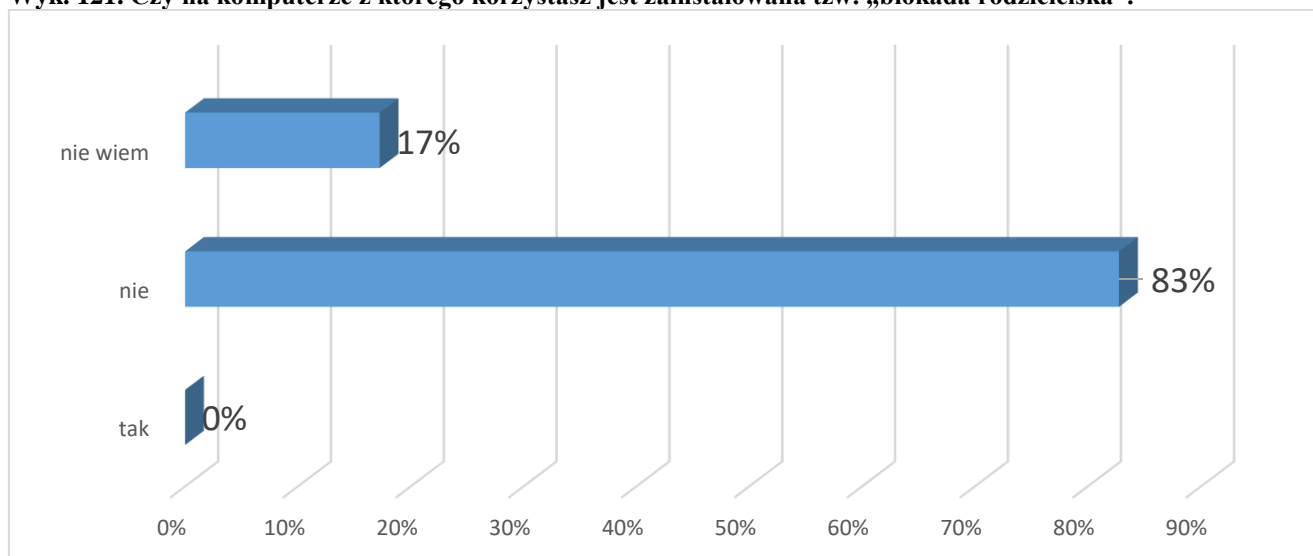
Warto zwrócić uwagę na informację, iż żaden z uczniów nie przyznał, że był kiedykolwiek dyskryminowany ze względu na brak dostępu do komputera i Internetu.

Wyk. 120. Czy czuleś się kiedykolwiek dyskryminowany ze względu na brak dostępu do komputera i Internetu?

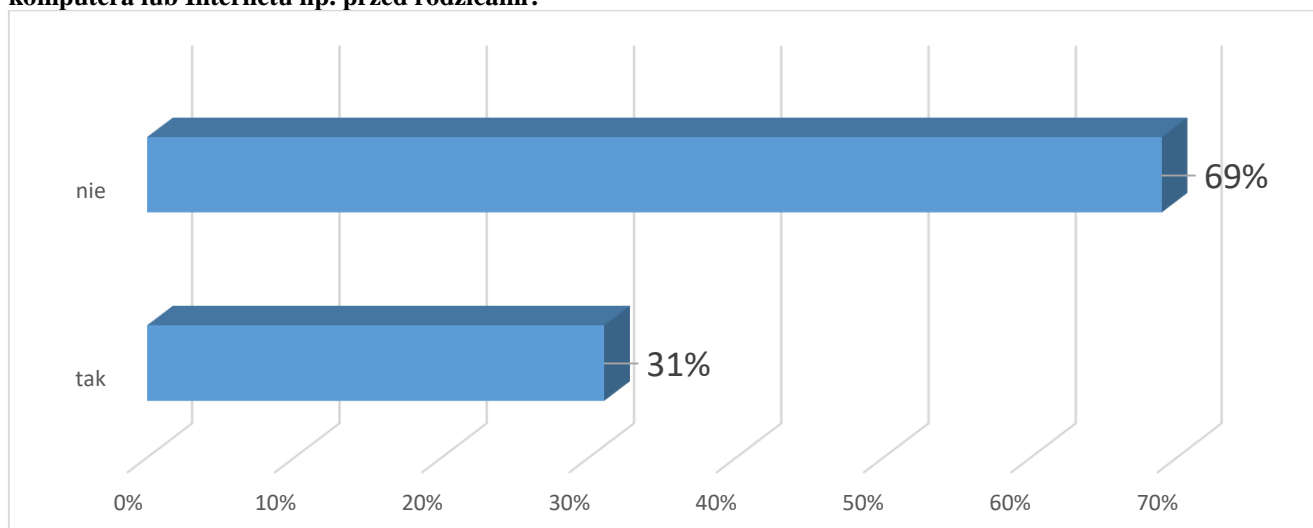
Również żaden z uczniów nie ma zainstalowanej na swoim komputerze blokady rodzicielskiej. Brak wiedzy na ten temat zadeklarowało 17% osób.

Wyk. 121. Czy na komputerze z którego korzystasz jest zainstalowana tzw. „blokada rodzicielska”.

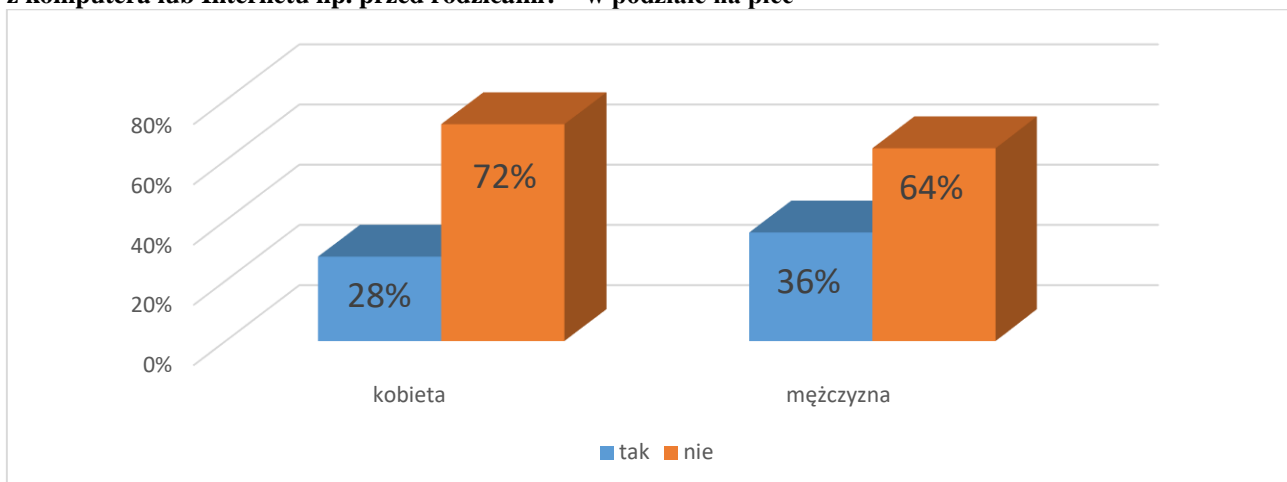
31% uczniów zadeklarowało, że zdarzyło mu się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu.

Wyk. 122. Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera lub Internetu np. przed rodzicami?

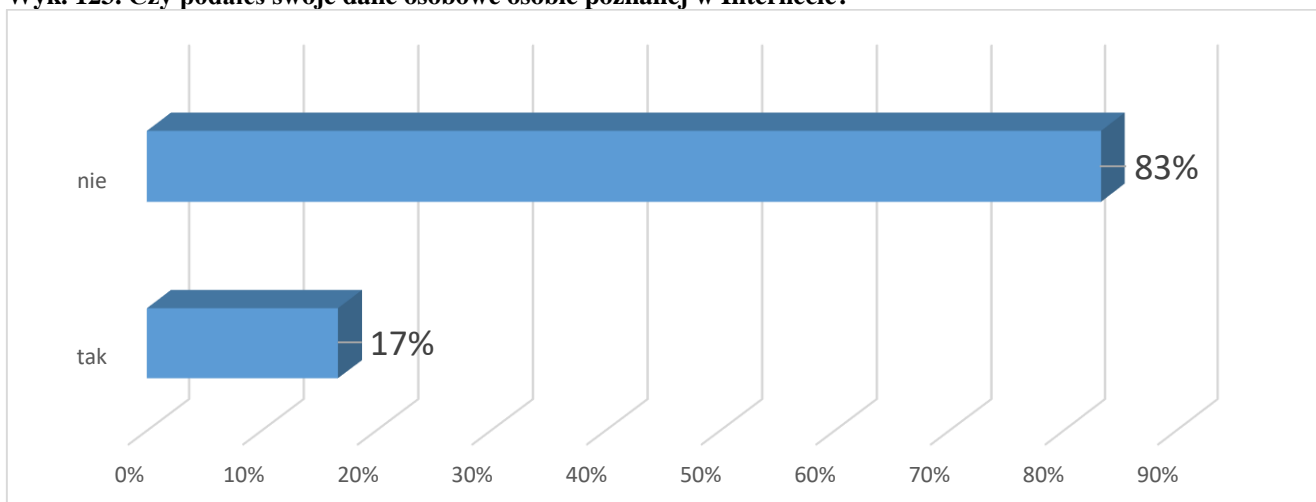
Prawdziwą ilość czasu spędzanego przed komputerem ukrywało 28% kobiet oraz 36% mężczyzn.

Wyk.122a. Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera lub Internetu np. przed rodzicami? – w podziale na płeć

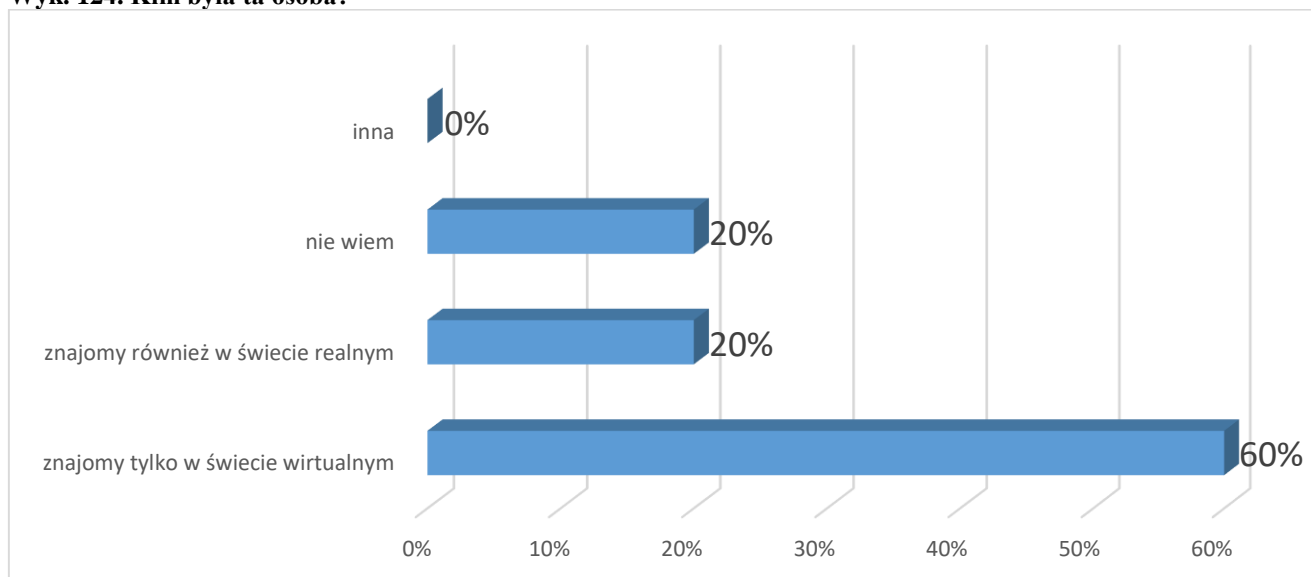
17% osób podałyby swoje dane osobowe osobie poznanej w Internecie. Świadczyć to może o tym, iż uczniowie nie wiedzą jakie niebezpieczeństwa wiążą się z takimi zachowaniami.

Wyk. 123. Czy podałeś swoje dane osobowe osobie poznanej w Internecie?

Osoba, której uczniowie podali swoje dane była: znajomym ze świata wirtualnego (60%) oraz znajomym ze świata realnego (20%). Co piąty uczeń nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

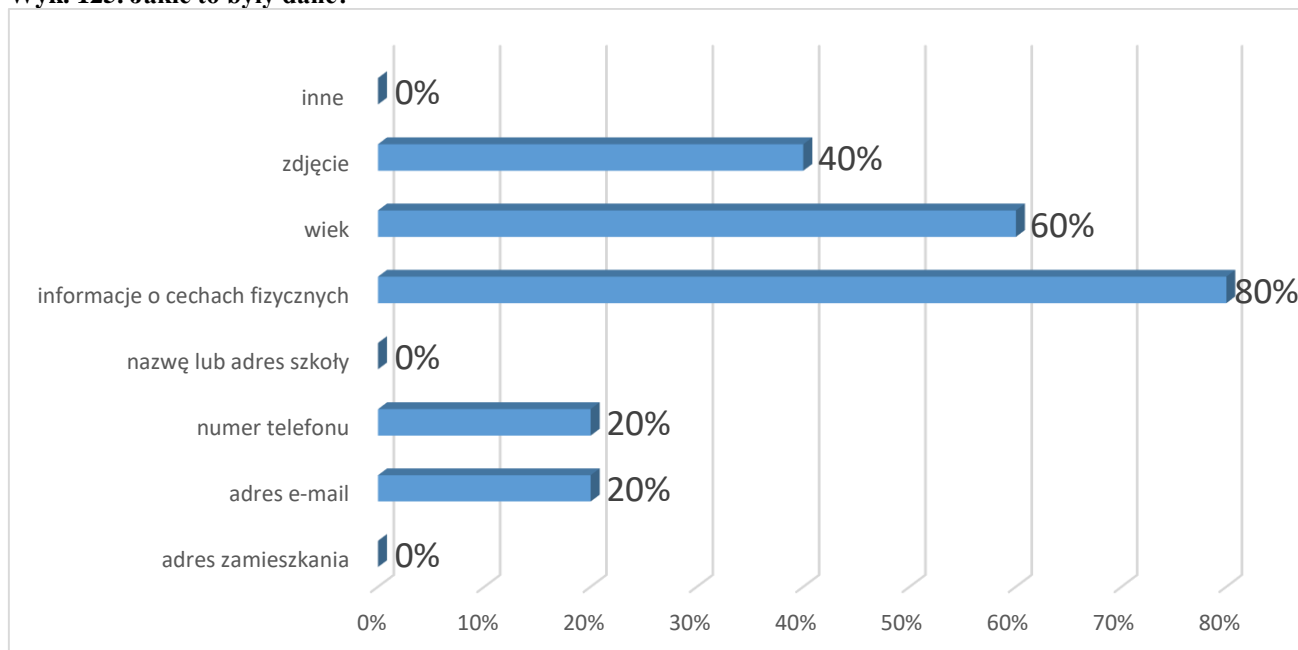
Wyk. 124. Kim była ta osoba?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Podawano przede wszystkim dane o cechach fizycznych (80%), a także wiek (60%), udostępniano swoje zdjęcie (40%), przekazywano numer telefonu (20%) oraz podawano adres e-mail (20%).

Wyk. 125. Jakie to były dane?

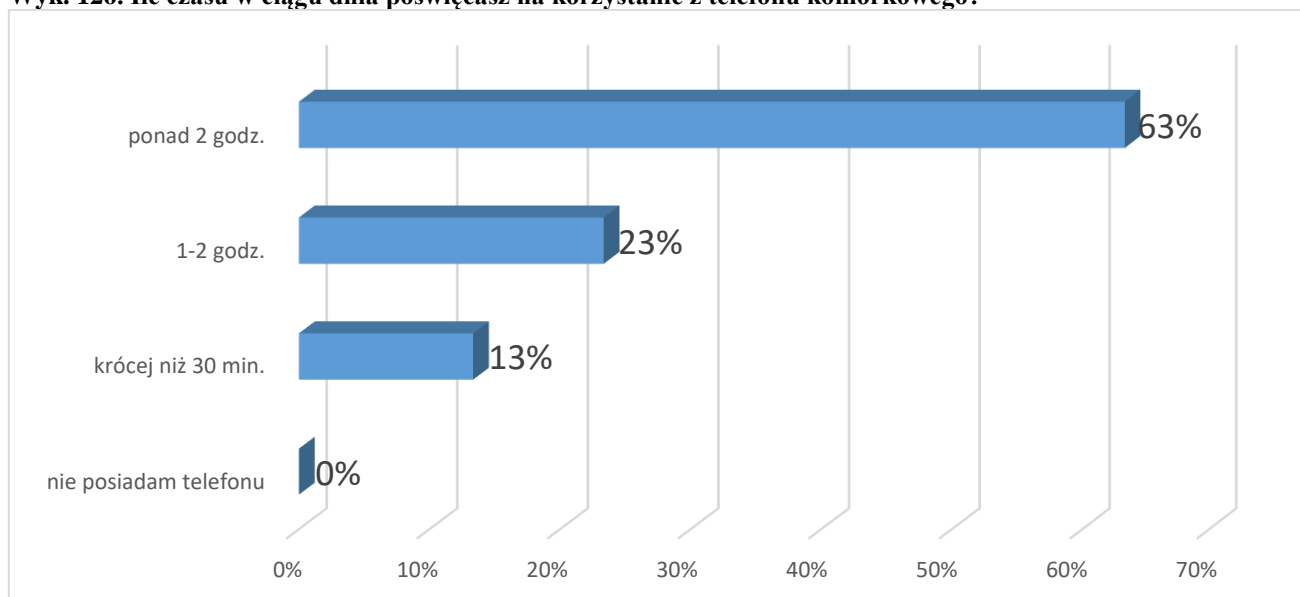

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Fonoholizm to jedno z uzależnień cyfrowych, które coraz częściej dotyczy młodych osób. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, wszyscy respondenci posiadają telefon komórkowy. Dodatkowo ponad połowa z nich korzysta z niego ponad 2 godziny dziennie

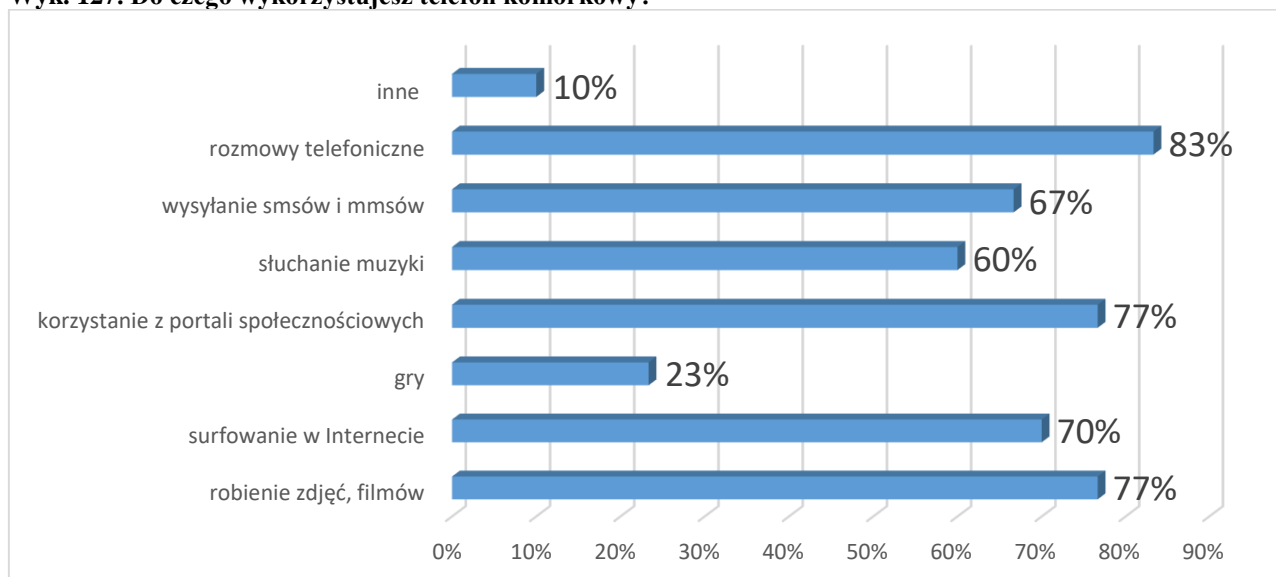
(63%) oraz od 1 do 2 godzin dziennie (23%). Jedynie 13% uczniów na tę aktywność poświęca mniej niż pół godziny każdego dnia.

Wyk. 126. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z telefonu komórkowego?

Uczniowie telefon komórkowy wykorzystują głównie do rozmów telefonicznych (83%), ale także do: korzystania z portali społecznościowych (77%), robienia zdjęć i filmów (77%), surfowania w Internecie (70%), wysyłania sms-ów i mms-ów (67%), słuchania muzyki (60%), grania w gry (23%) oraz innych czynności (10%).

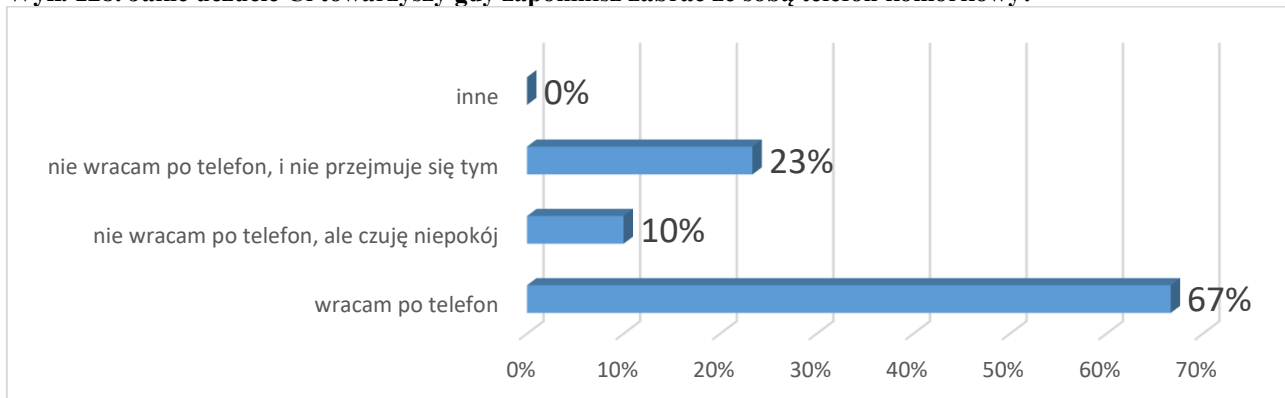
Wyk. 127. Do czego wykorzystujesz telefon komórkowy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

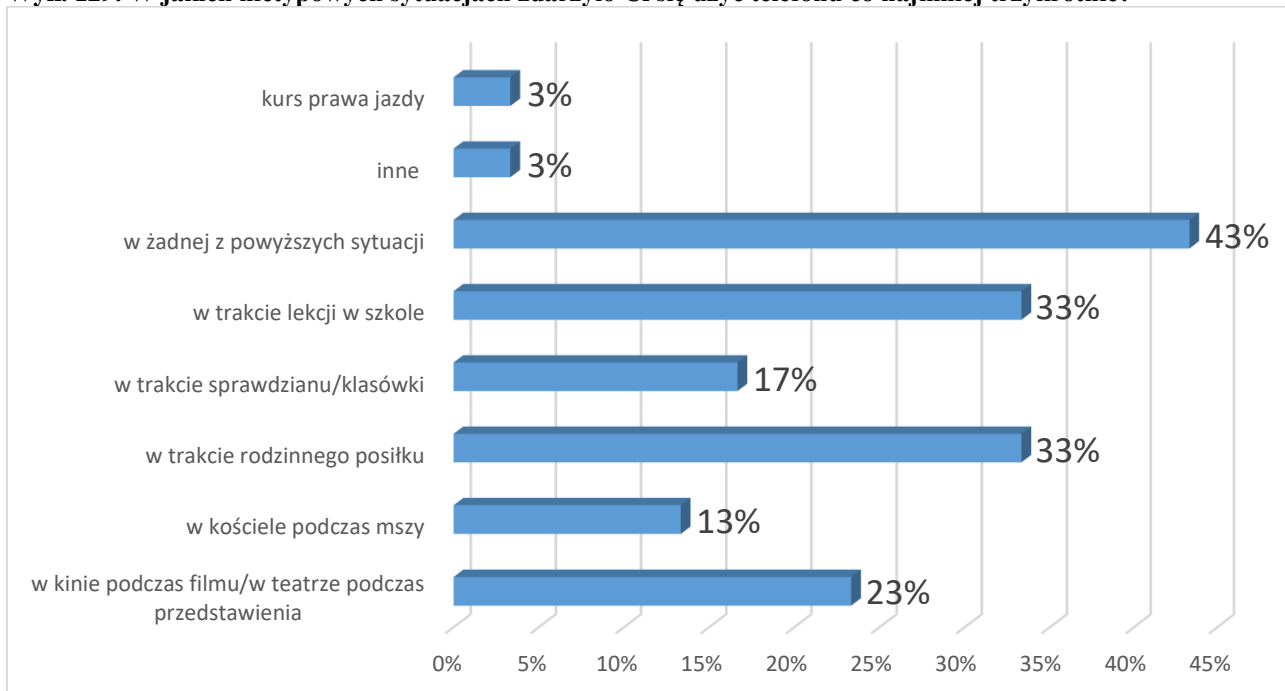
Większość uczniów w sytuacji, gdy zapomnie zabrać ze sobą telefonu decyduje się wrócić po niego (67%). Jedynie 23% ankietowanych nie wraca po telefon i nie przejmują się tym faktem, zaś co dziesiąty uczeń nie wraca po niego, ale czuje niepokój związany z brakiem telefonu.

Wyk. 128. Jakie uczucie Ci towarzyszy gdy zapomnisz zabrać ze sobą telefon komórkowy?

Zapytano ich również w jakich sytuacjach zdarzało im się używać telefonu komórkowego. Z zebranych informacji wynika, iż były to: zajęcia w szkole (33%), rodzinny obiad (33%), w kinie lub teatrze, podczas seansu (23%), w trakcie sprawdzianu lub klasówki (17%), w kościele podczas mszy (13%), na kursie prawa jazdy (3%) oraz w innych sytuacjach (3%). 43% uczniów wskazała odpowiedź „żadne z powyższych”.

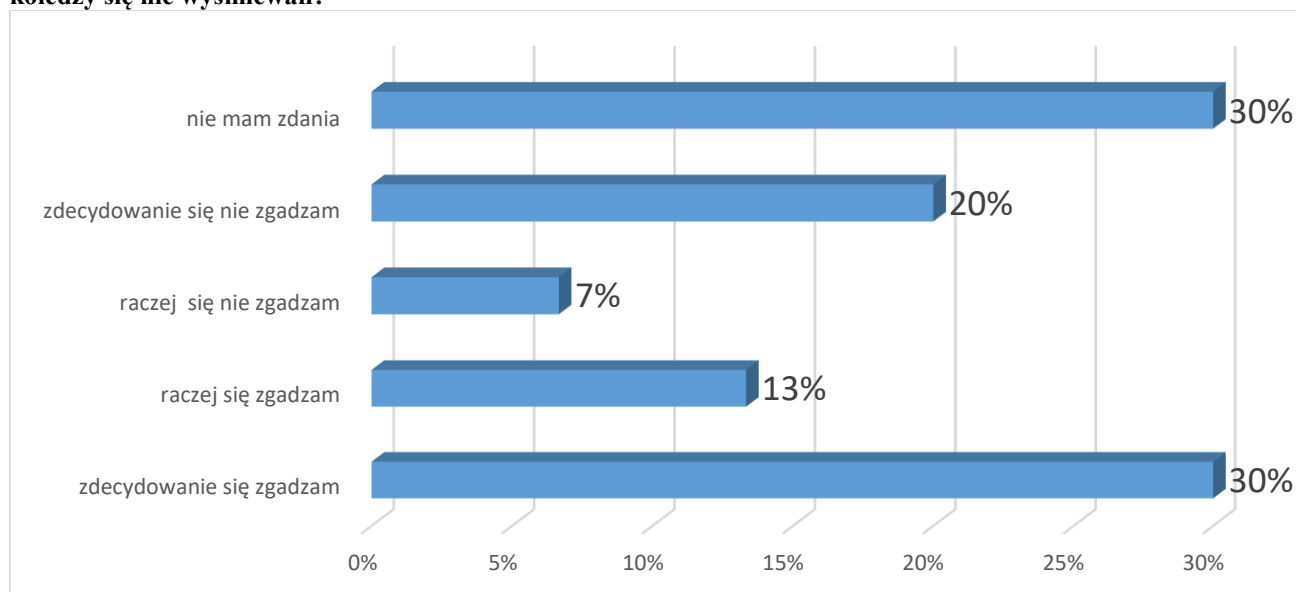
Wyk. 129. W jakich nietypowych sytuacjach zdarzyło Ci się użyć telefonu co najmniej trzykrotnie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na koniec niniejszego działu ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem posiadanie najnowszego modelu telefonu jest niezbędne, by nie być wyśmiewanym przez rówieśników. Co ciekawe, 30% uczniów zgodziło się z tym stwierdzeniem, a 13% raczej się z nim zgodziło. Co piąty uczeń nie uważa, że jest to niezbędne, a 7% raczej się z tym nie zgadza. 30% uczniów nie miało zdania na ten temat.

Wyk. 130. Czy według Ciebie posiadanie najnowszych modeli telefonów komórkowych jest niezbędne, by koledzy się nie wyśmiewali?

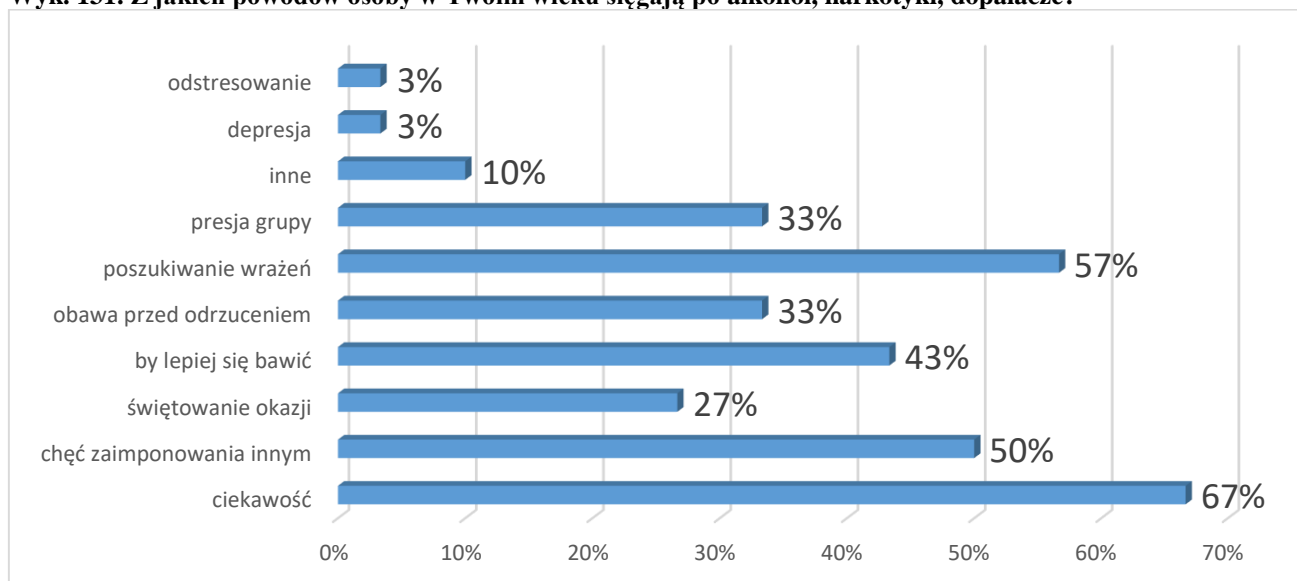
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.7. Profilaktyka z perspektywy młodzieży

Ostatni blok pytań skierowany do młodzieży ma na celu sprawdzenie ich wiedzy oraz poglądów dotyczących substancji psychoaktywnych.

Pierwsze pytanie skierowane do młodzieży miało na celu odkrycie powodów, które motywują młodych ludzi do sięgania po substancje psychoaktywne. Jak wynika z zebranych odpowiedzi, głównym powodem skłaniającymi młodych ludzi do sięgania po używki jest: ciekawość (67%) oraz poszukiwanie wrażeń (57%). W dalszej kolejności wskazywano na: chęć zaimponowania innym (50%), chęć lepszej zabawy (43%), presję grupy (33%), obawę przed odrzuceniem (33%), świętowanie okazji (27%), odstresowanie (3%), depresje (3%) oraz inne powody (10%).

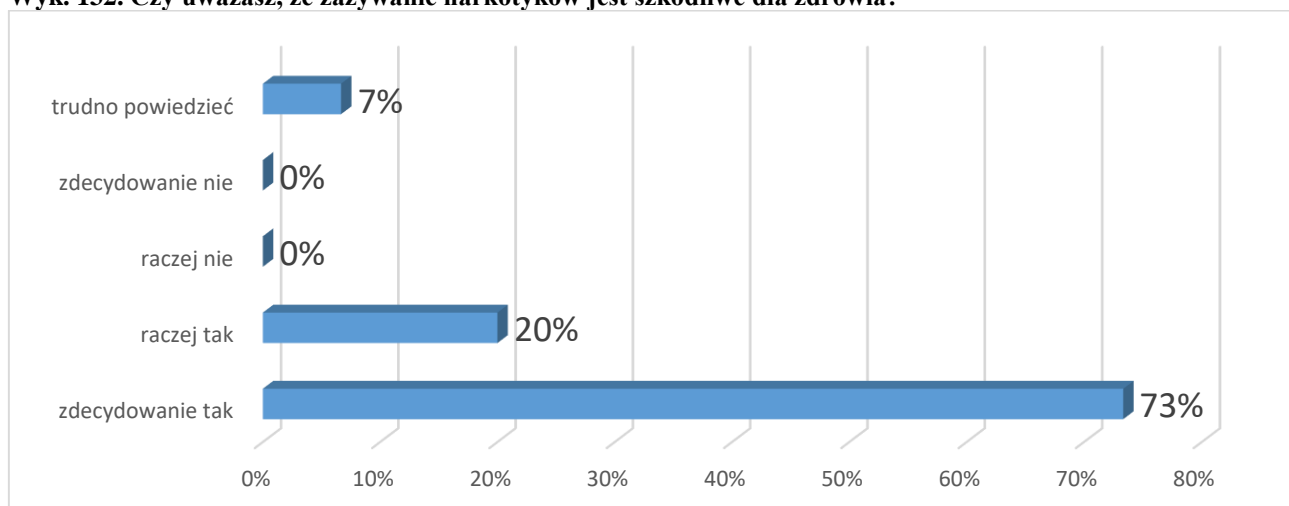
Wyk. 131. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

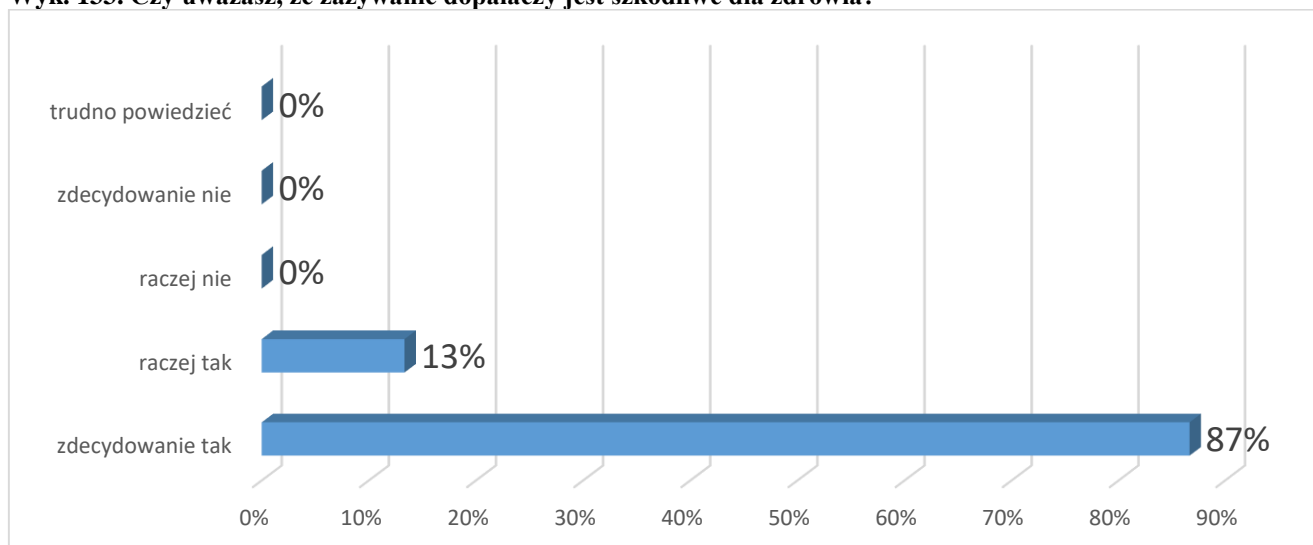
Większość uczniów przyznało, iż zażywanie narkotyków jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia – taką odpowiedź wskazało 73% osób oraz iż jest to raczej szkodliwe dla zdrowia – 20% badanych. Żaden z uczniów nie uważa, że jest to nieszkodliwe dla zdrowia. 7% z nich nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 132. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia?

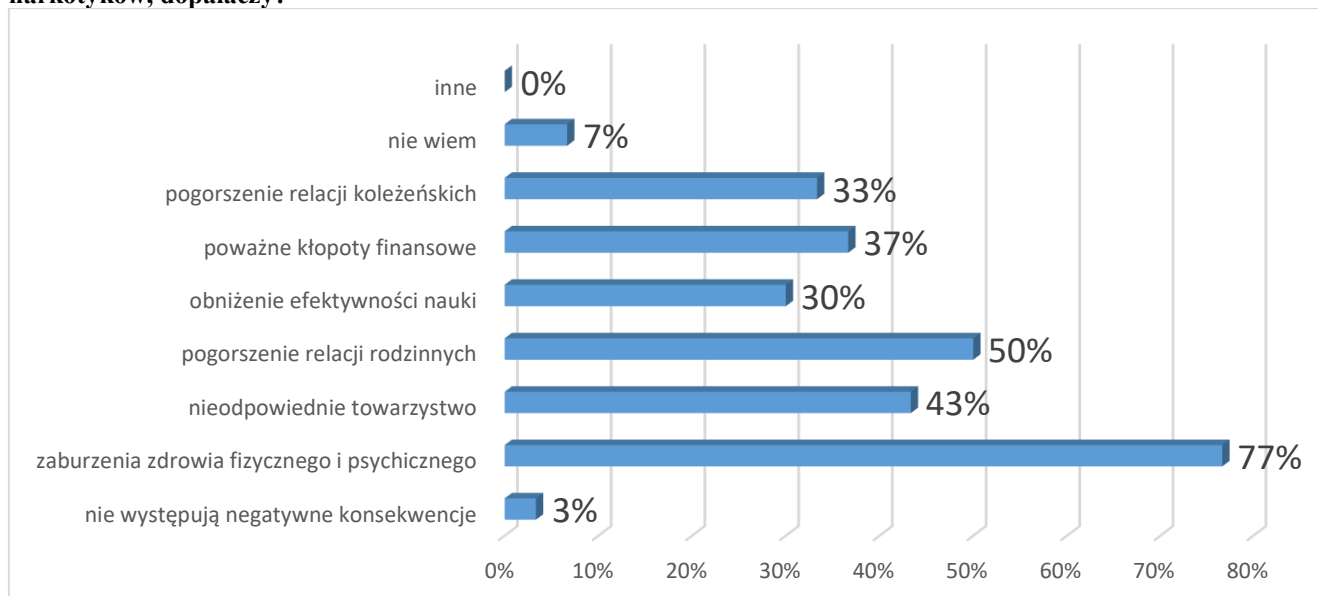
Podobnie sytuacja wygląda w przypadku szkodliwości dopalaczy. Tutaj również większość uczniów przyznało, iż jest to zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia – 87% oraz raczej szkodliwe – 13% osób. Żaden z uczniów nie miał wątpliwości co do szkodliwości dopalaczy.

Wyk. 133. Czy uważasz, że zażywanie dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

Jeśli chodzi o konsekwencje zażywania substancji psychoaktywnych to zdaniem ankietowanych wpływają one przede wszystkim na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (77%), pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (50%), nieodpowiednie towarzystwo (43%), poważne kłopoty finansowe (37%), pogorszenie relacji koleżeńskich (33%), obniżenie efektywności nauki (30%). 3% respondentów uważa, że uzależnienia nie wywołują negatywnych konsekwencji. 7% badanych nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

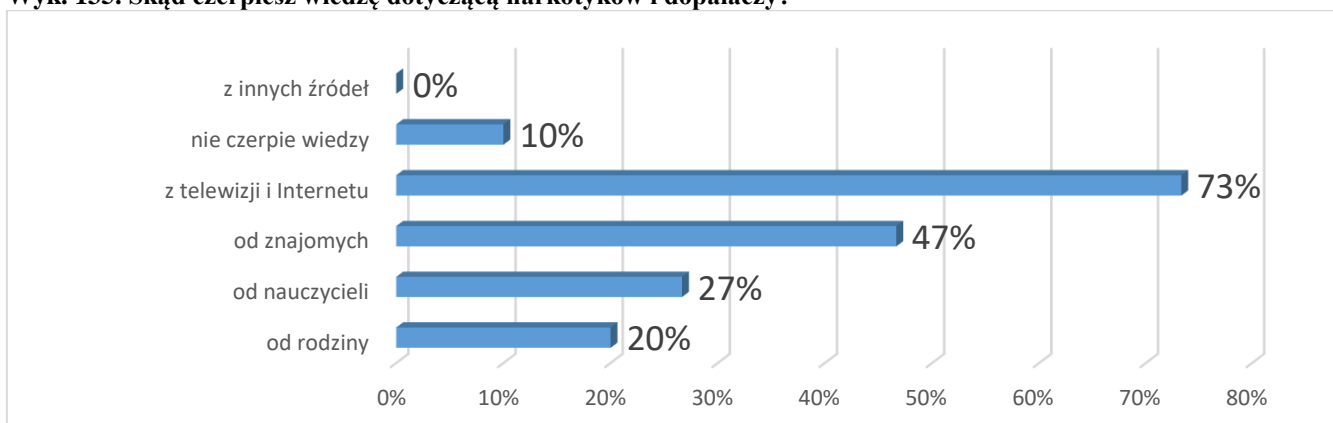
Wyk. 134. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Telewizja i Internet to główne źródło wiedzy na temat substancji psychoaktywnych – taką odpowiedź wskazało 73% uczniów. Mniejszą popularnością cieszą się nauczyciele – wskazało na nich 27% ankietowanych. Na rodzinę wskazało 20% osób, zaś od znajomych wiedzę czerpie 47% uczniów. Niepokój budzi fakt, iż 10% ankietowanych w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat.

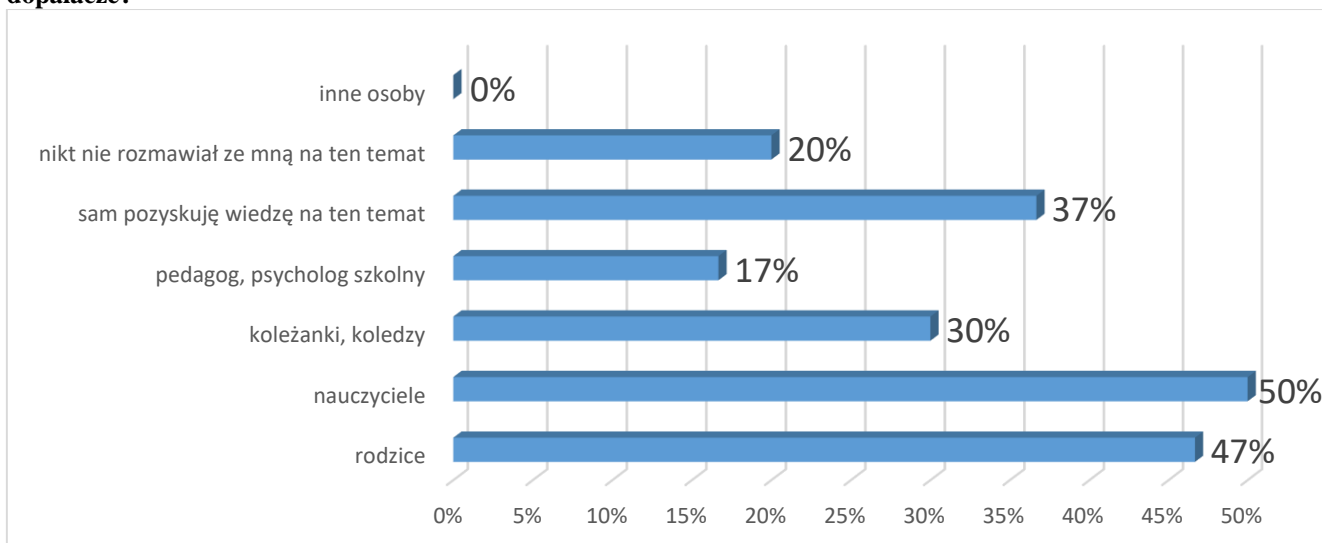
Wyk. 135. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów to nauczyciele (50%) oraz rodzice (47%) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: kolegów/koleżanki (30%), pedagoga/psychologa szkolnego (17%). Niepokojący jest fakt, iż aż 37% uczniów samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz, iż 20% uczniów uważa, że nikt z nim na ten temat nie rozmawiał.

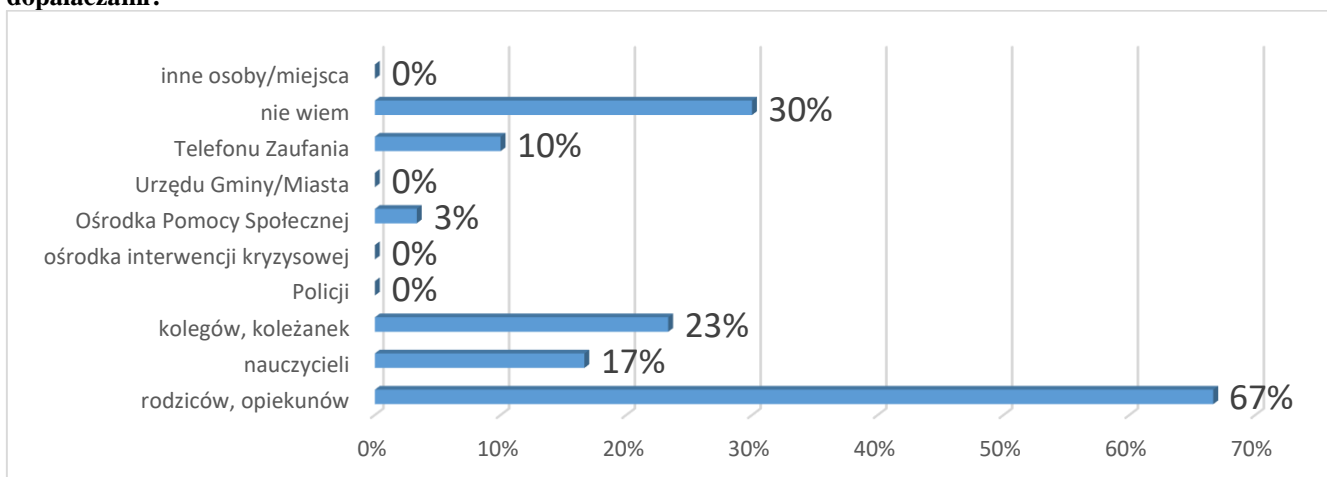
Wyk. 136. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie w sytuacjach problemowych zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraziło 67% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: kolegów i koleżanki (23%), nauczycieli (17%), telefon zaufania (10%), Ośrodek Pomocy Społecznej (3%). 30% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

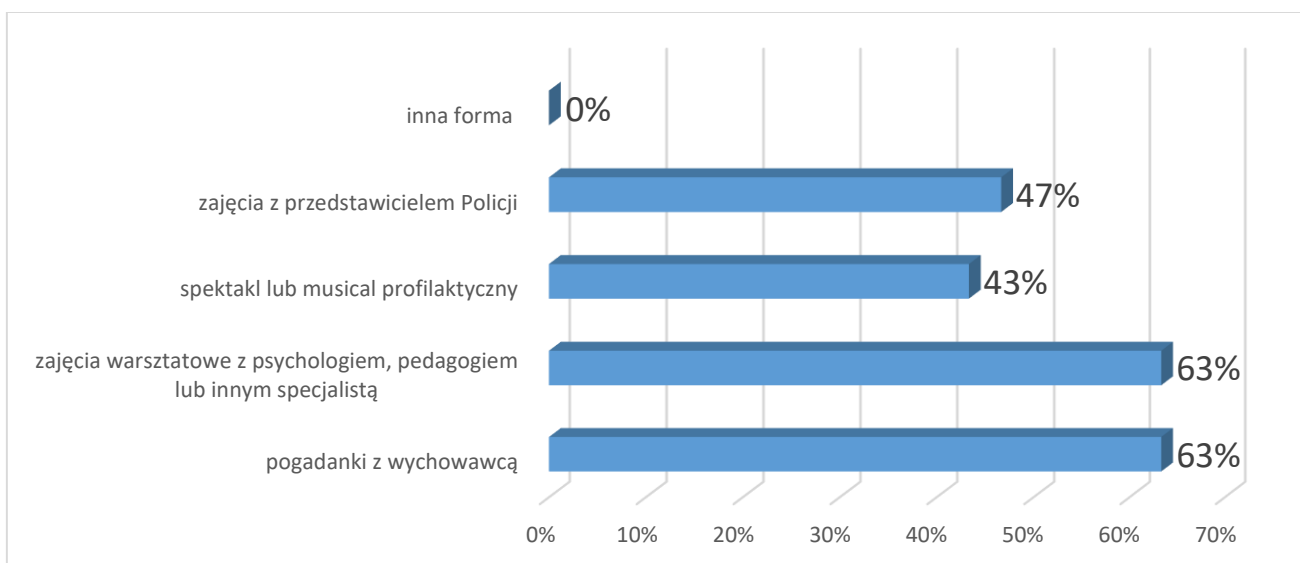
Wyk. 137. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie uważają, że pogadanki z wychowawcą (63%) oraz zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (63%) to najefektywniejsza forma zajęć profilaktycznych. Za równie efektywne uznano zajęcia z przedstawicielem Policji (47%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (43%).

Wyk. 138. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

4.8. Podsumowanie

Celem niniejszego rozdziału było oszacowanie skali problemów uzależnień wśród młodzieży z Gminy Siechnice.

a) Problem alkoholowy

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, większości rówieśników badanej młodzieży spożywa alkohol. **Do kontaktu z alkoholem przyznało się również 63% ankietowanych, w tym 58% kobiet oraz 73% mężczyzn.** Co istotne, na kontakt z alkoholem nie ma wpływu struktura rodziny, w której wychowują się uczniowie.

Młodzież, która sięga po alkohol, przeważnie wybiera **piwo - 84%** uczniów, zaś alkohol spożywają głównie podczas imprez towarzyskich (42%) oraz na dyskotecę (32%). Dodatkowo, uczniowie w większości przyznają, iż nie kupują alkoholu, ponieważ inni ich nim częstują.

Co istotne, zdaniem większości młodzieży, **rodzice mają wiedzę o tym, iż ich dzieci zażywają alkohol, jednak często nie podejmują działań.** Są to bardzo alarmujące dane, pokazujące, iż rodzice nie mają wystarczającej wiedzy na temat konsekwencji zażywania przez dzieci i młodzież środków uzależniających lub też nie potrafią rozmawiać z dziećmi.

Ciekawym wydaje się również fakt, iż **zdaniem młodzieży, alkohol w gminie jest łatwo dostępny.** Co więcej, **uczniowie przyznają także, iż sami kupują sobie alkohol.**

b) Problem nikotynowy

Zdaniem większości uczniów, ich rówieśnicy palą papierosy. Wśród samych ankietowanych do palenia przyznało się 43% osób, w tym 55% mężczyzn i 37% kobiet. Co ciekawe, co dziesiąty uczeń pali regularnie, jednak są to głównie kobiety – to one częściej niż mężczyźni przyznawały się do codziennego palenia papierosów. Uczniowie w większości swój pierwszy kontakt z papierosami mieli w wieku 15 – 17 lat.

c) Problem narkotykowy

Przyglądając się skali **problemu narkotykowego** wśród młodzieży z Gminy Siechnice, można zauważyć, iż **skala tego zjawiska nie jest bardzo powszechna**. Do zażywania narkotyków przyznaje się 17% uczniów. Jak wykazała analiza korelacyjna, byli to mężczyźni. Uczniowie deklarują, iż swój pierwszy kontakt z narkotykami mieli przeważnie w wieku 17 i więcej lat. Po narkotyki sięgają, ponieważ chcą się zrelaksować oraz dobrze bawić. Robili to w głównie w grupie znajomych. Zażywali marihuanę, a co piąty uczeń miał również kontakt z amfetaminą. Podobnie jak w przypadku alkoholu, po narkotyki młodzież sięga przede wszystkim podczas imprezy towarzyskiej.

Większość ankietowanej młodzieży nie ma wiedzy na temat dostępności narkotyków i dopalaczy w gminie.

d) Cyberprzemoc i cyberuzależnienia

Większość uczniów wie czym jest zjawisko cyberprzemocy oraz mają świadomość jakie zachowania można zaliczyć do tego zjawiska. Co istotne, 17% ankietowanych przyznało, że doświadczyło cyberprzemocy, ale również 17% uczniów ją stosowało. Głównie cyberprzemoc stosowali mężczyźni (27%). Ankietowani w przypadku doświadczenia agresji internetowej zwróciliby się o pomoc do rodziny.

W gry komputerowe gra 47% uczniów, jednak nie poświęcają oni na tę aktywność więcej niż 3 godziny dziennie. Uczniowie częściej korzystają z komputera i Internetu. Niestety co dziesiąty uczeń na tę aktywność poświęca więcej niż 6 godzin dziennie. Problem ten dotyczy głównie mężczyzn – 27% z nich na tę czynność poświęca więcej niż ¼ dnia. Kobiety nie poświęcają tylu godzin na tę czynność.

Jeśli chodzi o powody, które skłaniają uczniów do korzystania z nowych mediów to największa część z nich wskazała na kontakt ze znajomymi.

Warto zwrócić uwagę, że aż 17% uczniów podałyby swoje dane osobowe obcym osobom. Być może nie zdają sobie sprawy, z konsekwencji takich zachowań.

e) Profilaktyka

Podobnie jak młodsi uczniowie, **młodzież również ma wiedzę na temat uzależnień i ich konsekwencji**. Zdecydowana większość respondentów przyznała, że narkotyki i dopalacze są szkodliwe dla zdrowia. Co ważne, żaden uczeń nie sądzi, że mogłyby być one nieszkodliwe. Wśród negatywnych konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych, młodzież wymieniała głównie zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego oraz pogorszenie relacji rodzinnych.

Głównym źródłem wiedzy na temat uzależnień jest telewizji i Internet. Jednak to nauczyciele i rodzice najczęściej rozmawiają z uczniami na temat tych problemów.

Dodatkowo w sytuacji kryzysowej, uczniowie najczęściej zgłaszają swoje problemy do rodziców.

Za najciekawszą formę zajęć profilaktycznych uznano pogadanki z wychowawcą oraz zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą.

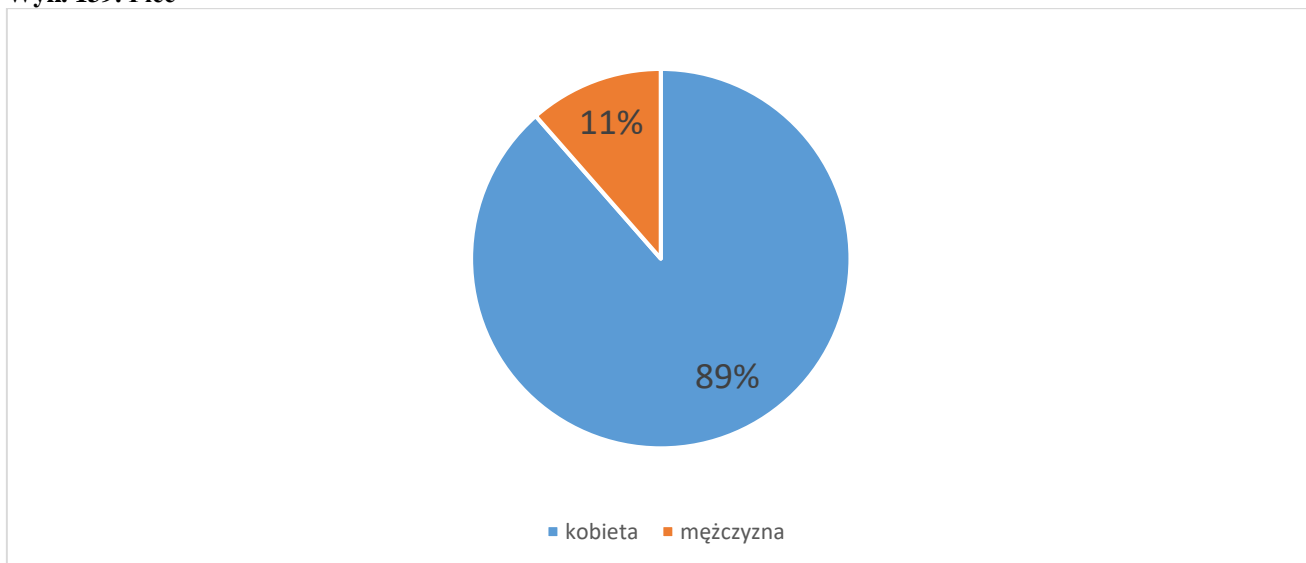
BADANIE NAUCZYCIELI

Nauczyciele to kolejna grupa społeczna biorąca udział w badaniu problemów uzależnień na terenie gminy Siechnice. Ich wiedza oraz doświadczenie zawodowe pomoże w oszacowaniu skali problemu uzależnień wśród uczniów oraz w wyjaśnieniu przyczyn występowania tego rodzaju problemów wśród najmłodszych mieszkańców gminy.

W ankielowaniu wzięło udział 192 nauczycieli. Zdecydowaną większość stanowiły tutaj kobiety – 89%. Mężczyźni tworzyli 11% badanej społeczności. Dysproporcję tę można tłumaczyć faktem, iż w Polsce to kobiety głównie wykonują zawód nauczyciela. Ta teza ma potwierdzenie także w tym badaniu.

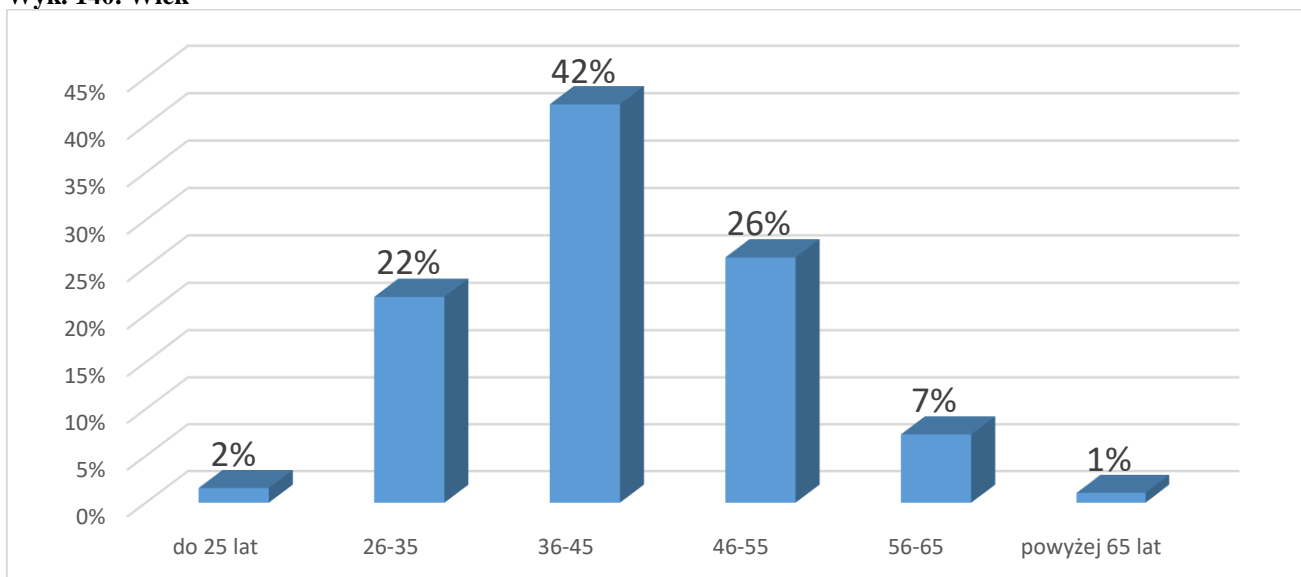
5.1. Struktura badanej próby

Wyk. 139. Płeć

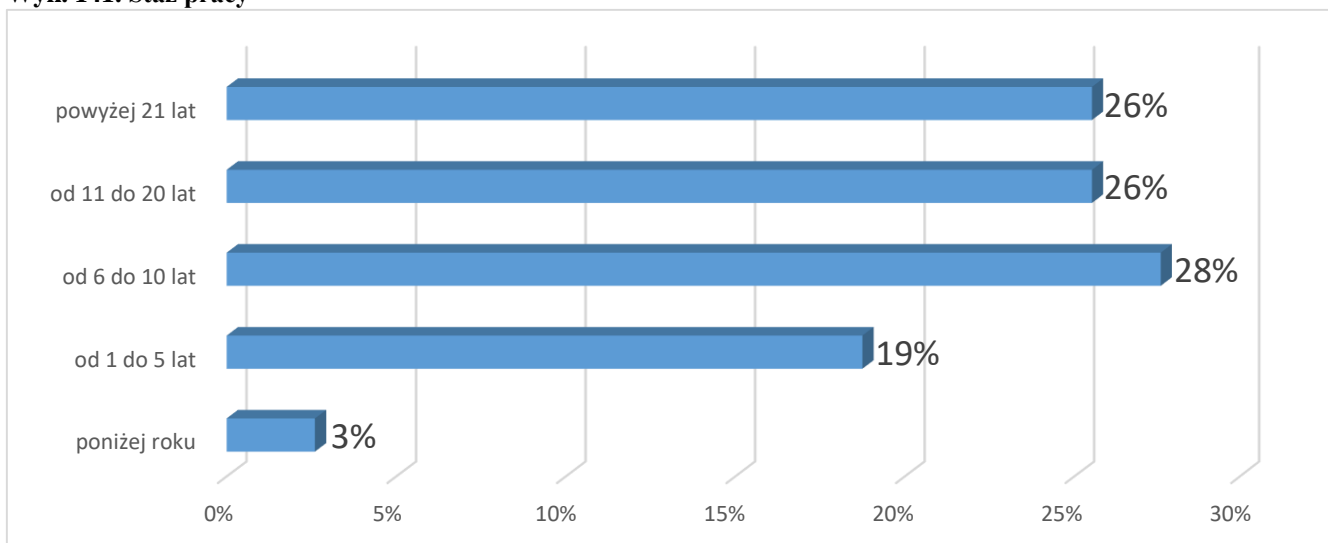
Najliczniejszą grupą ankietowanych tworzyli respondenci w wieku 36 – 45 lat – tj. 42%. Grupa osób znajdujących się w przedziale wiekowym 46 – 55 stanowił 26% badanej społeczności, 22% to osoby w wieku 26 – 35 lat, 7% ankietowanych to osoby w wieku 56 – 65 lat. Najmniej liczną grupę tworzyły osoby w wieku do 25 lat – 2% oraz osoby w wieku powyżej 65 lat – 1%.

Wyk. 140. Wiek

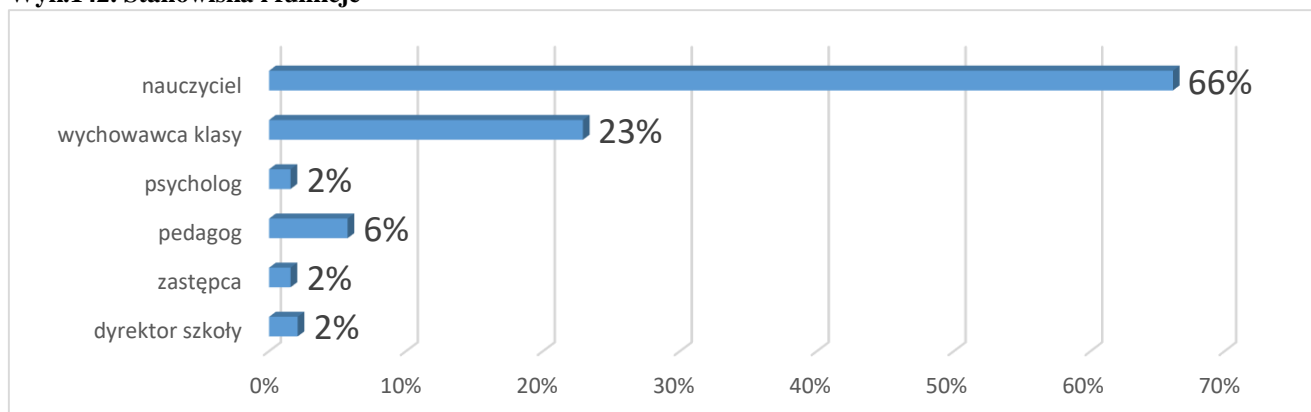
Analizując staż pracy respondentów można zauważyć, że 28% osób pracuje w tym zawodzie od 6 do 10 lat. Po 26% osób pracuje jako nauczyciel od 11 do 20 lat oraz powyżej 21 lat. Blisko co piąty ankietowany pracuje w swoim zawodzie od roku do 5 lat, a 3% osób wykonuje zawód nauczyciela krócej niż rok.

Wyk. 141. Staż pracy

66% badanych osób to nauczyciele, natomiast 23% respondentów sprawuje wychowawstwo nad klasą. Mniej liczną grupę ankietowanych stanowili: pedagodzy (6%), dyrektorzy szkoły (2%), zastępcy dyrektorów (2%) oraz psychologodzy (2%).

Wyk.142. Stanowiska i funkcje

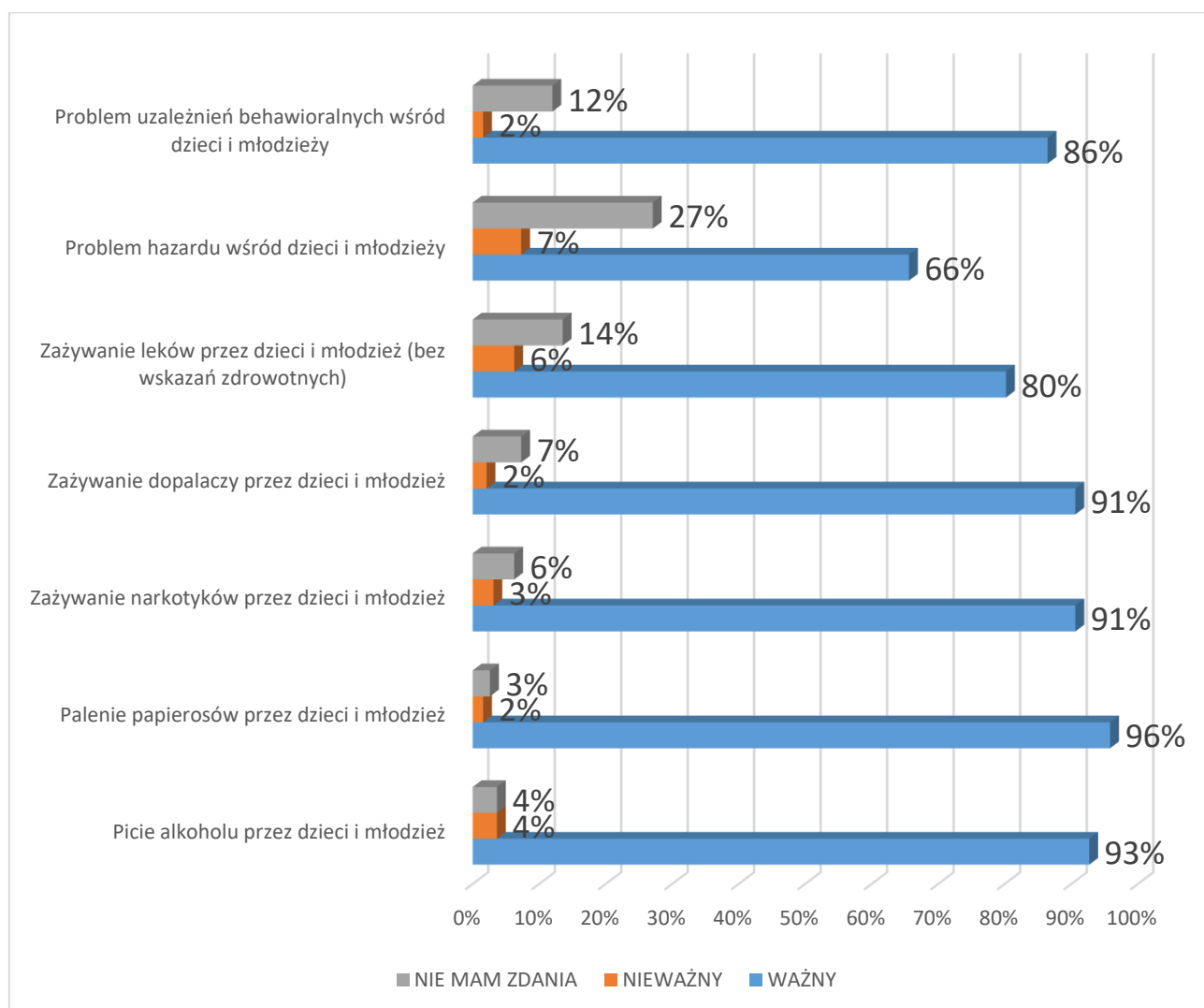
5.2. Problemy społeczne w Gminie Siechnice w opinii nauczycieli

Pierwszy blok pytań skierowanych do nauczycieli reprezentujących Gminę Siechnice ma na celu sprawdzenie jak badani postrzegają problemy społeczne występujące w gminie.

Na początek poproszono ich, aby ocenili istotność problemów występujących na terenie Gminy Siechnice. W związku z tym nauczycielom przedstawiono listę 7 problemów, które mogą występować w gminie i poproszono ich, aby ocenili każdy z nich jako ważny, czyli przybierający wysoką skalę oraz nieważny, czyli taki, który nie przybiera dużych rozmiarów

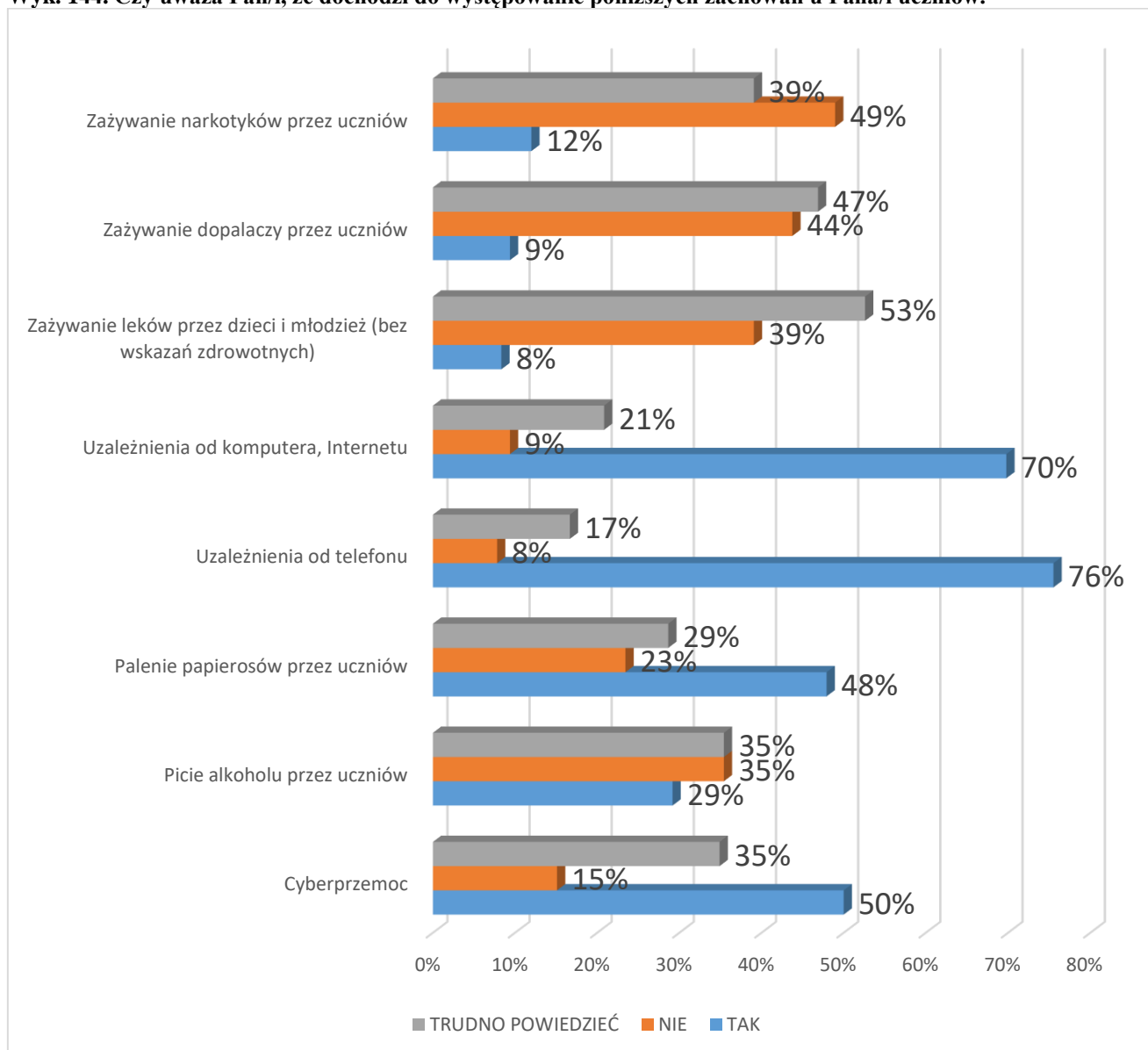
Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, za najistotniejszy problem uznano palenie papierosów przez dzieci i młodzież – taką odpowiedź wskazało 96% osób. W dalszej kolejności badani wskazywali na: picie alkoholu przez dzieci i młodzież (93%), zażywanie narkotyków przez dzieci i młodzież (91%), zażywanie dopalaczy przez dzieci i młodzież (91%), problem uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży (86%), zażywanie leków przez dzieci i młodzież (80%). Natomiast za najmniej istotny problem uznano problem hazardu wśród dzieci i młodzieży (66%).

Wyk. 143. Jak ocenia Pan/i istotność wymienionych problemów społecznych?

Badanych poproszono również o wskazanie zachowań, które obserwują wśród swoich uczniów. Co ciekawe, zachowania związane z cyberuzależnieniami zostały najczęściej wskazywane przez nauczycieli: 76% z nich zauważa uzależnienia od telefonu, a 70% dostrzega uzależnienia od komputera i Internetu. Połowa nauczycieli zauważa również problem cyberprzemocy, a 48% widzi problem palenia papierosów przez uczniów. Rzadziej wskazywano natomiast na: picie alkoholu przez uczniów (29%), zażywanie narkotyków przez uczniów (12%), zażywanie dopalaczy przez uczniów (9%) oraz zażywanie leków przez uczniów (8%).

Wyk. 144. Czy uważa Pan/i, że dochodzi do występowanie poniższych zachowań u Pana/i uczniów.

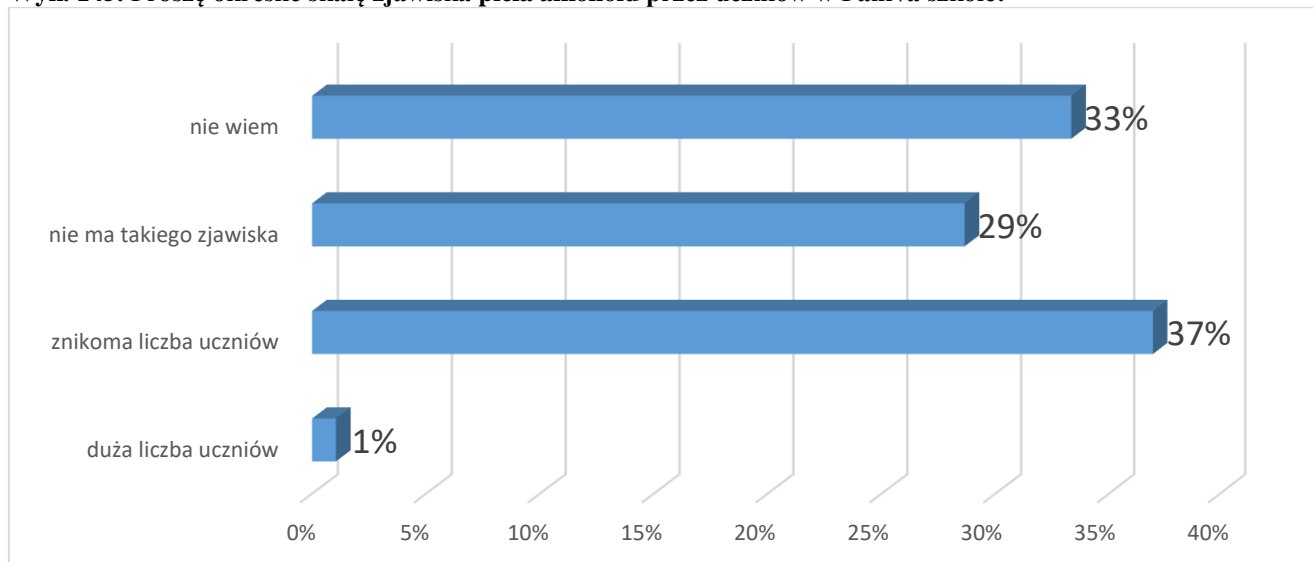
5.3. Skala uzależnienia wśród uczniów w opinii nauczycieli

Niniejszy podrozdział ma na celu oszacowanie skali problemu uzależnień wśród uczniów z Gminy Siechnice. Opinia osób, które na co dzień pracują z dziećmi i młodzieżą pozwoli skonfrontować dane dotyczące skali uzależnień zebrane wśród uczniów z postrzeganiem problemu przez nauczycieli.

Na początek ankietowani poproszeni zostali o ocenę zjawiska picia alkoholu przez uczniów. 37% respondentów uważa, że po alkohol sięga znikoma liczba uczniów. W opinii 29% osób

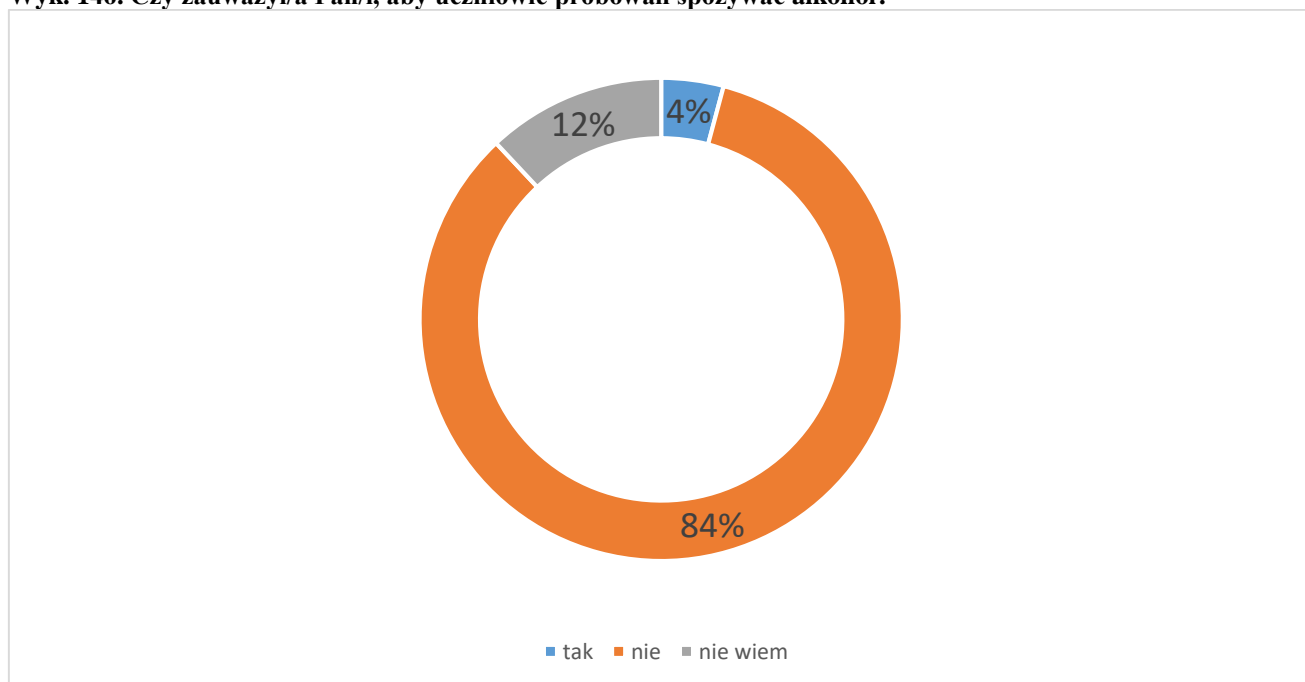
problem ten w ogóle nie istnieje. Natomiast 1% nauczycieli uważa, że alkohol spożywa duża liczba uczniów. 33% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 145. Proszę określić skalę zjawiska picia alkoholu przez uczniów w Pani /a szkole:

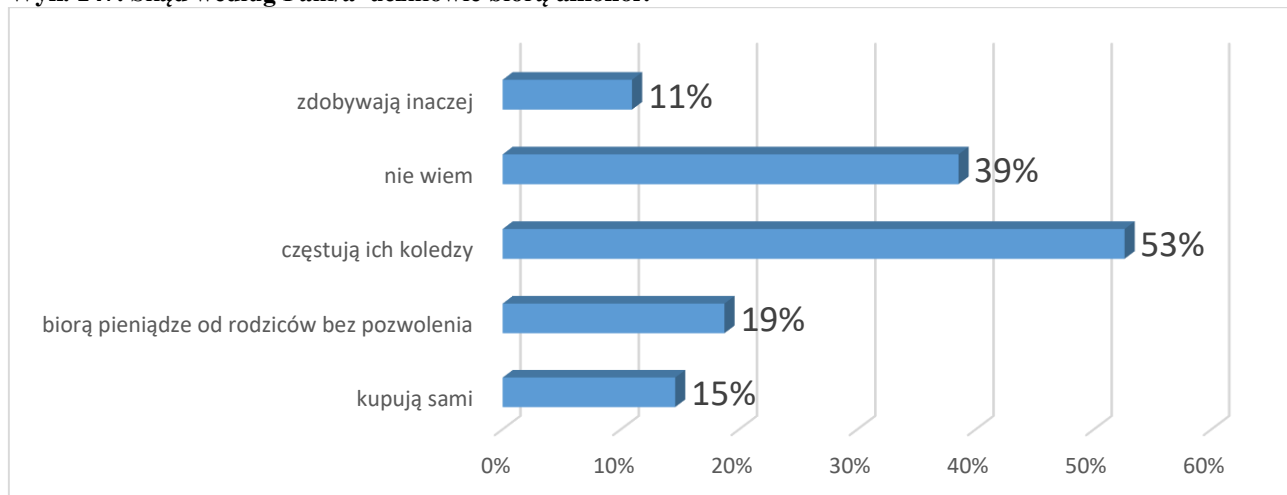
Dodatkowo jedynie 4% nauczycieli zauważyło, aby uczniowie próbowali spożywać alkohol, a 12% osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 146. Czy zauważył/a Pan/i, aby uczniowie próbowali spożywać alkohol?

W opinii nauczycieli, uczniowie zdobywają alkohol w następujący sposób: częstują ich koledzy (53%), biorą pieniądze od rodziców bez pozwolenia (19%), kupują sobie go sami (15%) oraz zdobywają w inny sposób (15%). Badani nie podali innych przykładów zdobywania alkoholu przez młodzież. 39% respondentów nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

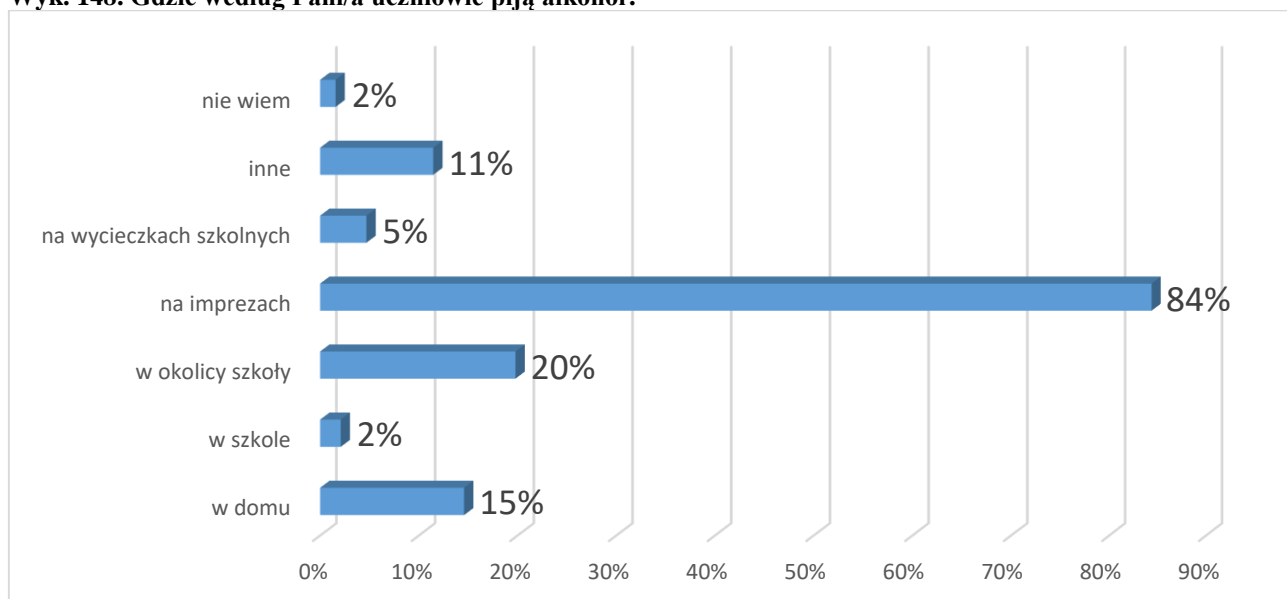
Wyk. 147. Skąd według Pani/a uczniowie biorą alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W opinii nauczycieli uczniowie piją alkohol głównie na imprezach - taką odpowiedź wskazało 84% osób. Wśród innych miejsc wymieniano: okolice szkoły (20%), dom rodzinny (15%), inne miejsca (11%), wycieczki szkolne (5%) oraz szkołę (2%). Również 2% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

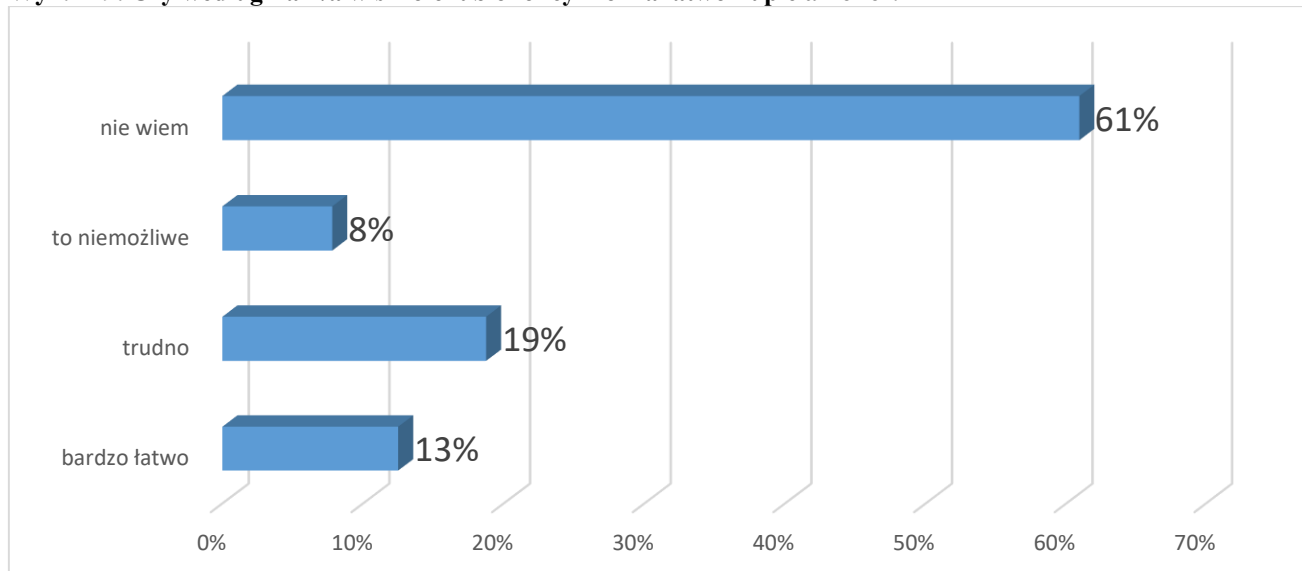
Wyk. 148. Gdzie według Pani/a uczniowie piją alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

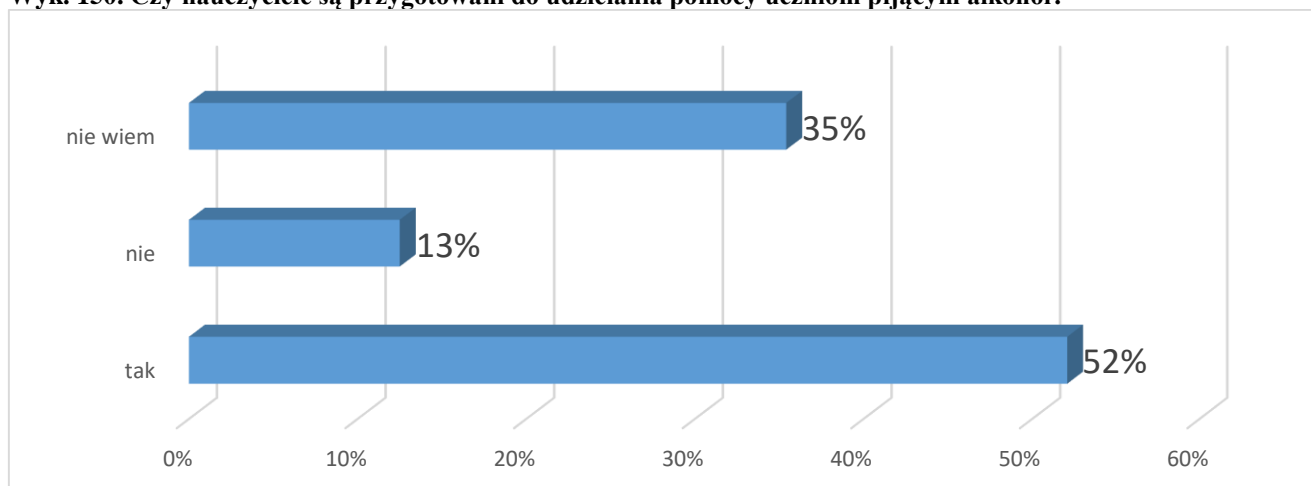
Większość respondentów nie ma wiedzy na temat dostępności alkoholu dla osób nieletnich (61%). Zdaniem 13% badanych w gminie te osoby z łatwością mogą zdobyć alkohol, 19% osób uważa, że jest to trudne, a w opinii 8% badanych jest to niemożliwe.

Wyk. 149. Czy według Pani/a w szkole lub okolicy można łatwo kupić alkohol?

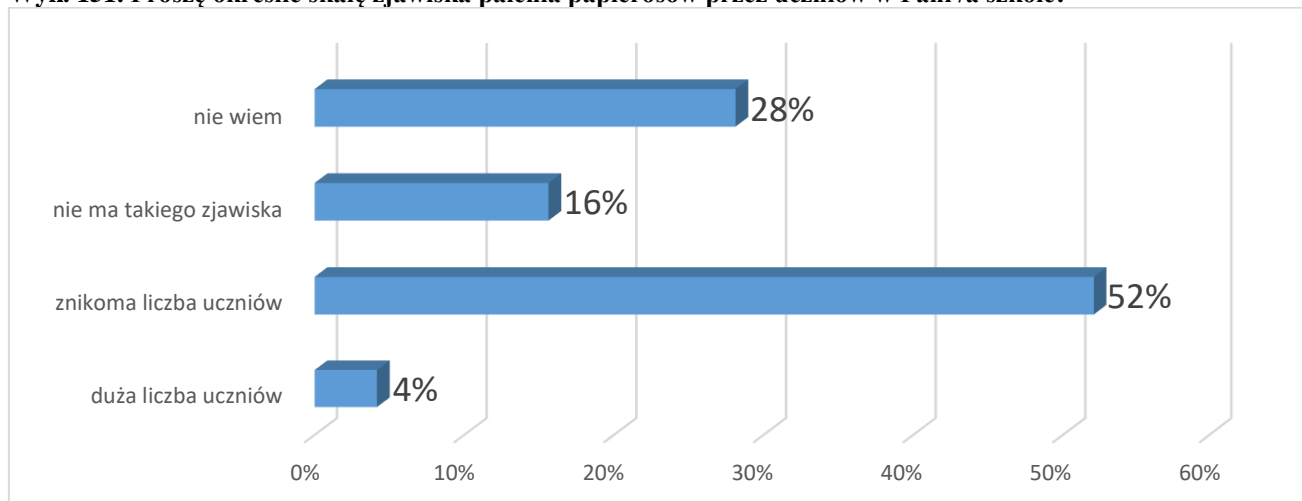
Co istotne, niewiele ponad połowa nauczycieli uważa, że są oni przygotowani do udzielania pomocy uczniom pijącym alkohol. 13% osób przyznało, że zauważa, brak takich kompetencji, zaś 35% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 150. Czy nauczyciele są przygotowani do udzielania pomocy uczniom pijącym alkohol?

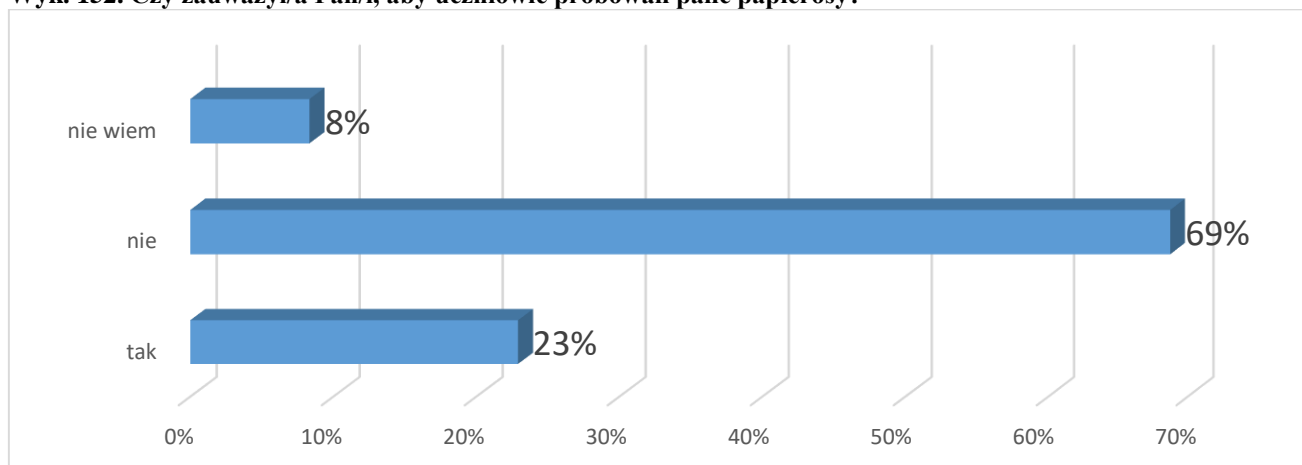
Palenie papierosów przez dzieci i młodzież to problem, który nauczycieli wskazywali za najpowszechniejszy i najistotniejszy wśród uczniów. Jednak, gdy poproszono ich o ocenę skali zjawiska to ponad połowa respondentów (52%) przyznała, że znikoma liczba uczniów pali papierosy. W opinii 16% osób w gminie w ogóle nie ma takiego zjawiska, a 4% respondentów uważa, że duża liczba uczniów pali. 28% nauczycieli nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 151. Proszę określić skalę zjawiska palenia papierosów przez uczniów w Pani /a szkole:

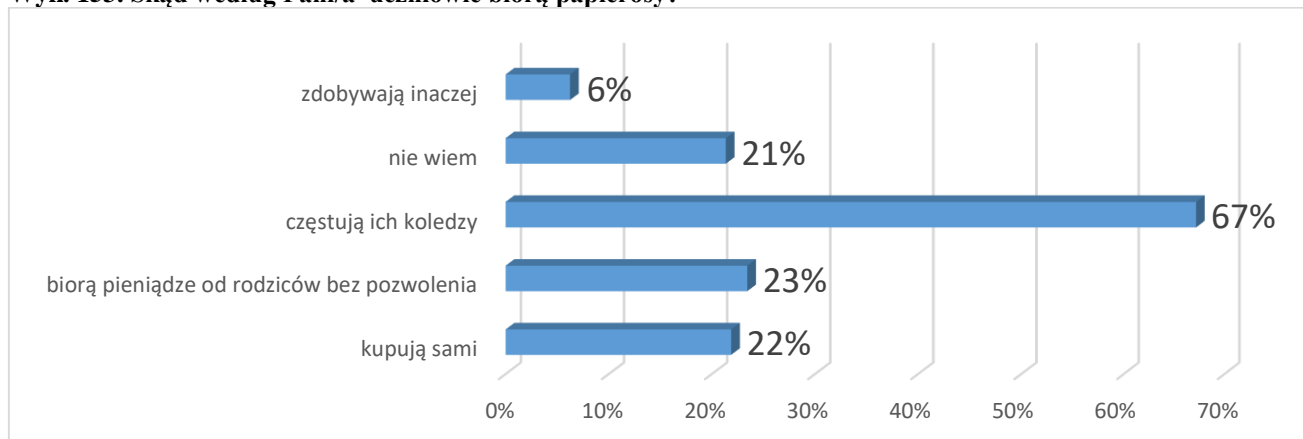
Dodatkowo 23% nauczycieli zauważyło, że uczniowie próbowali palić papierosy. Natomiast 69% osób nie spotkało się z takim zachowaniem. 8% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 152. Czy zauważył/a Pan/i, aby uczniowie próbowali palić papierosy?

Nauczyciele sądzą, że uczniowie zdobywają papierosy dzięki starszym kolegom. 67% z nich uważa, że uczniowie są częstowani papierosami przez innych uczniów. W opinii 23% osób uczniowie biorą pieniądze od rodziców bez pozwolenia, aby kupić ten produkt, 22% nauczycieli uważa, że uczniowie sami kupują sobie papierosy, zaś 6% osób wskazało na inne sposoby, nie podając konkretnych przykładów. 21% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

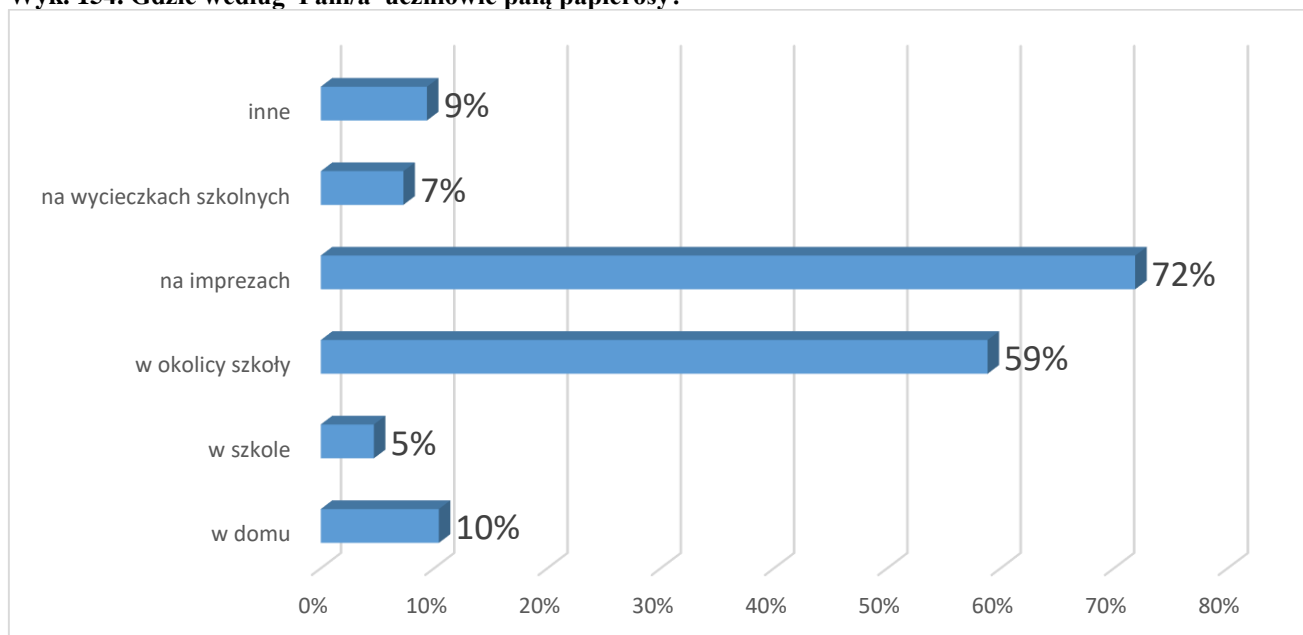
Wyk. 153. Skąd według Pani/a uczniowie biorą papierosy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie, zdaniem ankietowanych nauczycieli, palą papierosy głównie na imprezach (72%) oraz w okolicy szkoły (59%). W dalszej kolejności wskazywano na następujące miejsca: dom (10%), na wycieczkach szkolnych (7%) oraz w szkole (5%).

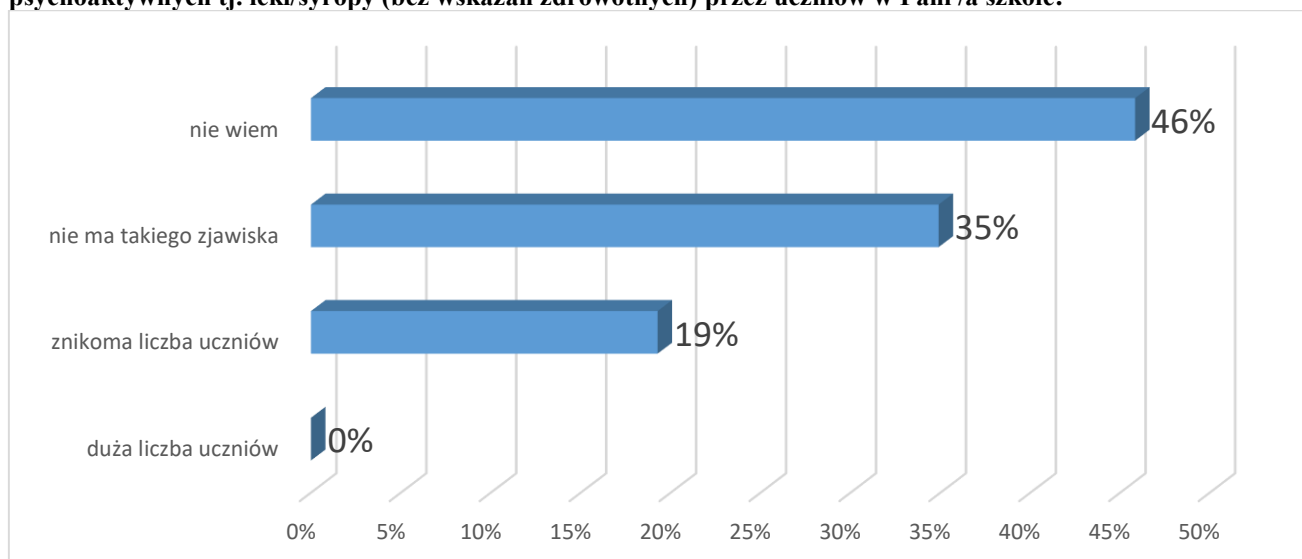
Wyk. 154. Gdzie według Pani/a uczniowie palą papierosy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

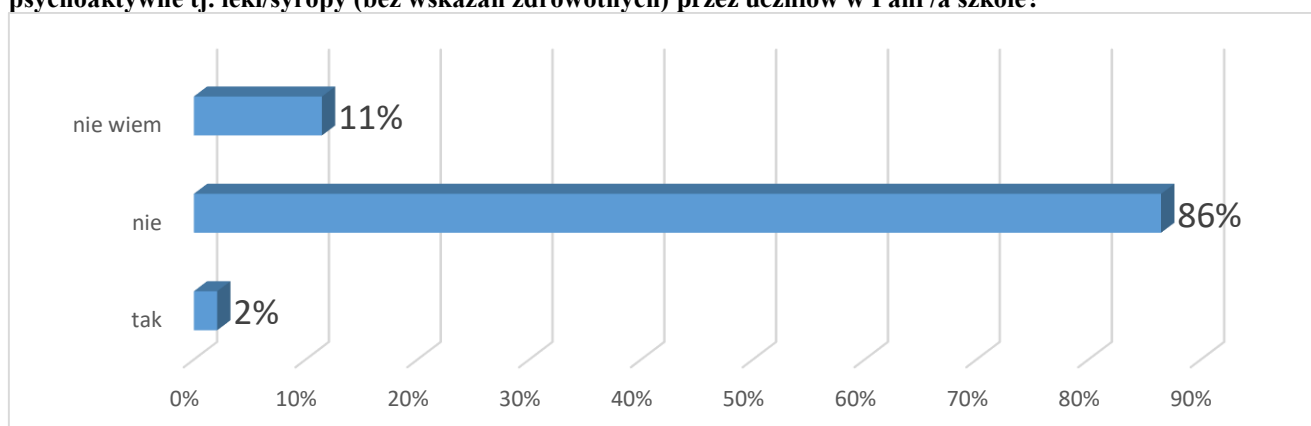
Żaden z nauczycieli nie przyznał, iż duża liczba uczniów zażywa substancje psychoaktywne. W opinii 19% osób kontakt z tymi substancjami ma znikoma liczba uczniów, 35% badanych osób uważa, że w gminie nie ma takiego zjawiska, zaś 46% respondentów nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 155. Proszę określić skalę zjawiska zażywania narkotyków/dopalaczy/innych substancji psychoaktywnych tj. leki/syropy (bez wskazań zdrowotnych) przez uczniów w Pani /a szkole:

Jednak 2% nauczycieli widziało sytuację, w której uczniowie próbowali zażywać substancje psychoaktywne. Natomiast 86% badanych nigdy nie spotkało się z takim zachowaniem, a 11% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

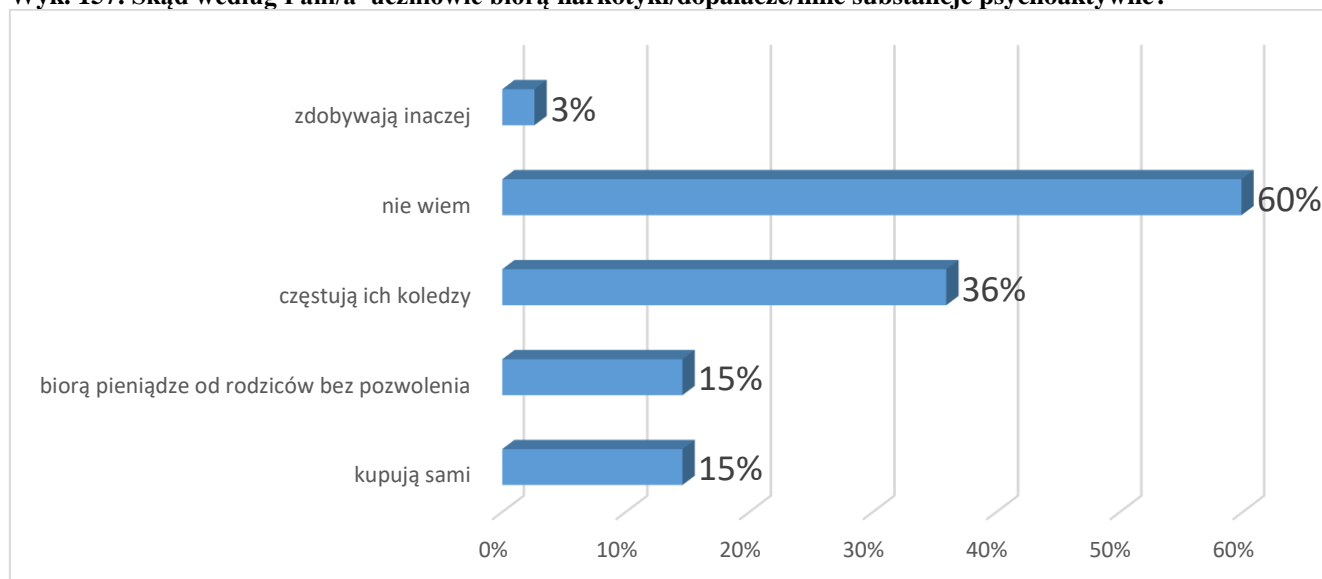
Wyk. 156. Czy zauważył/a Pan/i, aby uczniowie próbowali zażywać narkotyki/dopalacze/inne substancje psychoaktywne tj. leki/syropy (bez wskazań zdrowotnych) przez uczniów w Pani /a szkole?

Nauczyciele w większości nie mają wiedzy na temat tego skąd uczniowie biorą środki psychoaktywne – taką opinię wyraziło 60% osób. Zdaniem 36% ankietowanych są oni nimi częstowani przez kolegów, a także biorą pieniądze bez pozwolenia rodziców, aby je kupić

(15%) i kupują sobie je samodzielnie (15%). 3% badanych wskazało na inne sposoby, nie podając konkretnych przykładów.

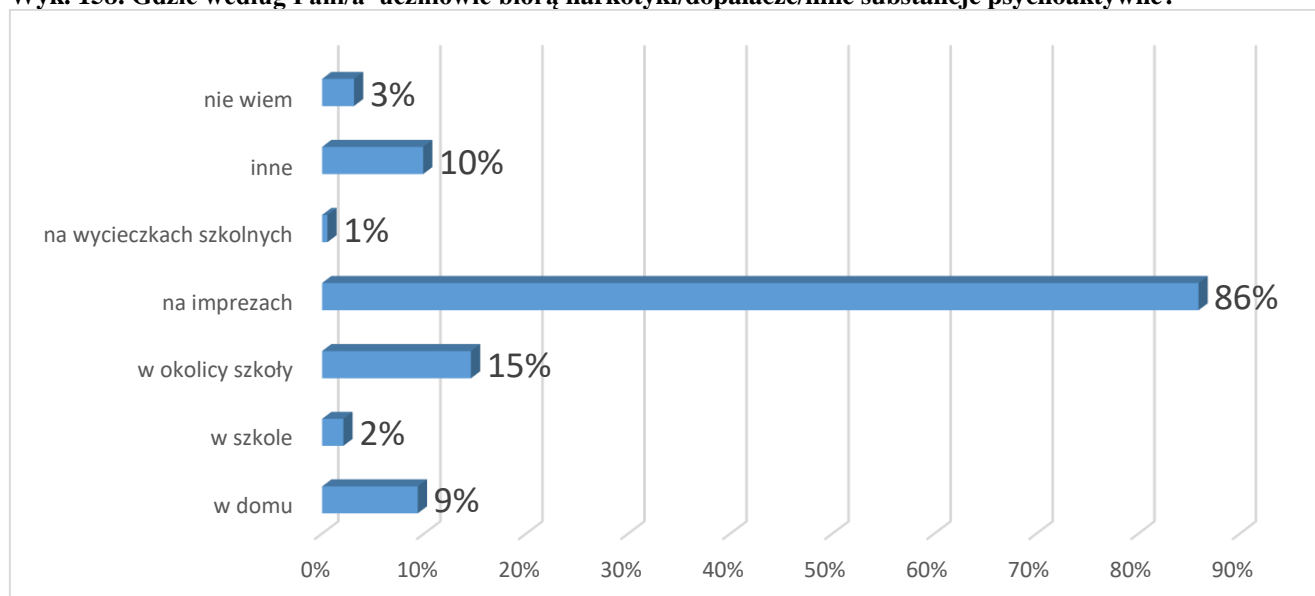
Wyk. 157. Skąd według Pani/a uczniowie biorą narkotyki/dopalacze/inne substancje psychoaktywne?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie, w opinii nauczycieli, zażywają substancje psychoaktywne na imprezach (86%) oraz: w okolicach szkoły (15%), w domu (9%), w szkole (2%) i na wycieczkach szkolnych (1%). 3% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 158. Gdzie według Pani/a uczniowie biorą narkotyki/dopalacze/inne substancje psychoaktywne?

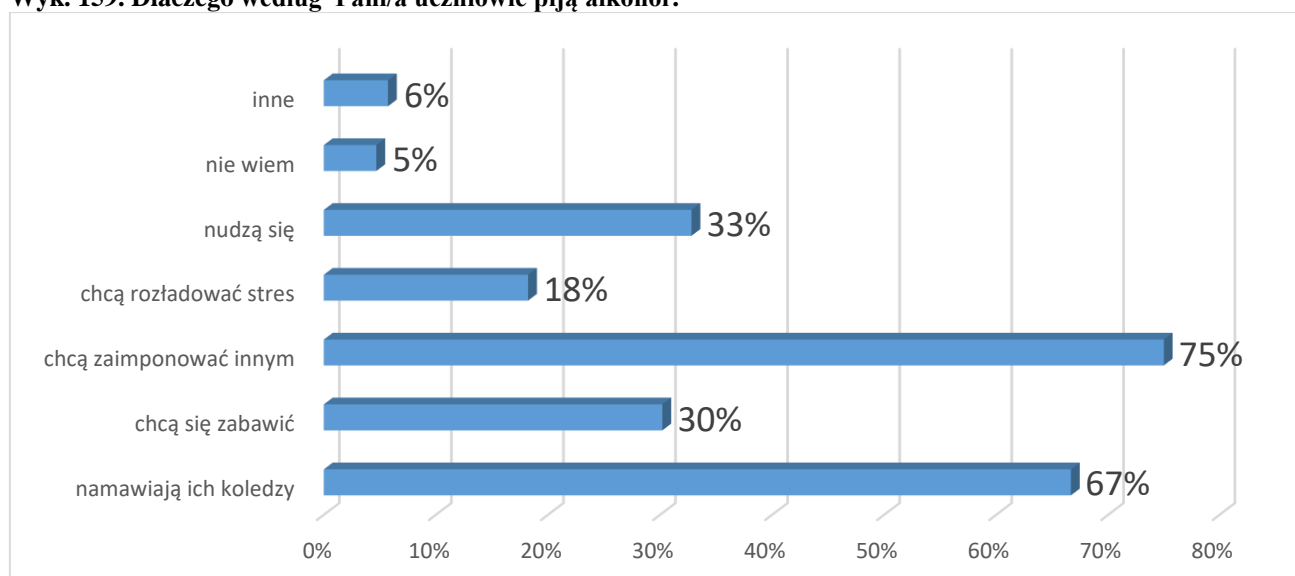
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5.4. Czynniki wywołujące uzależnienia wśród uczniów w opinii nauczycieli

Niniejszy podrozdział ma na celu wskazanie przyczyn oraz czynników, które zdaniem nauczycieli mogą mieć wpływ na występowanie uzależnień wśród uczniów.

Chęć zaimponowania innym (75%) oraz presja kolegów (67%) to główne powody sięgania po alkohol wskazywane przez nauczycieli. W dalszej kolejności wymieniano również: nudę (33%), chęć lepszej zabawy (30%), próbę rozładowania stresu i inne powody, bez podawania konkretnych przykładów (6%). 5% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

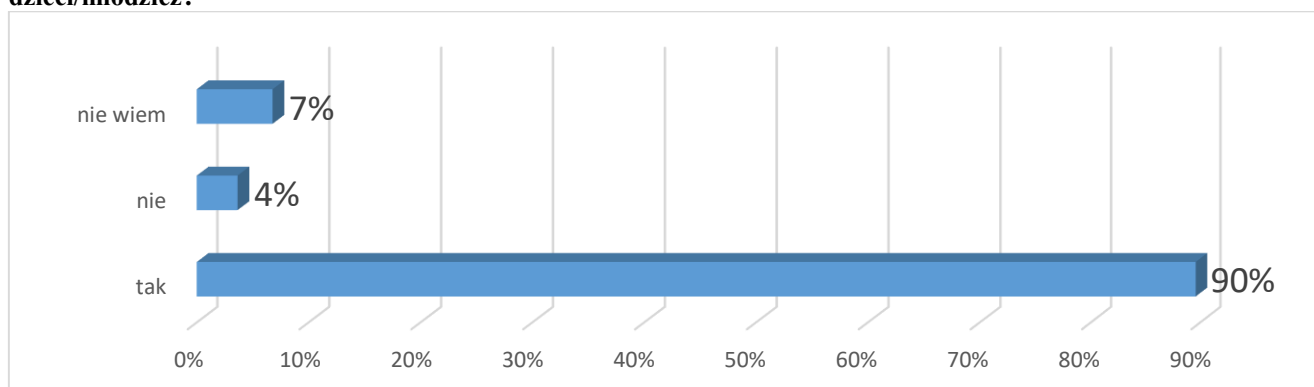
Wyk. 159. Dlaczego według Pani/a uczniowie piją alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

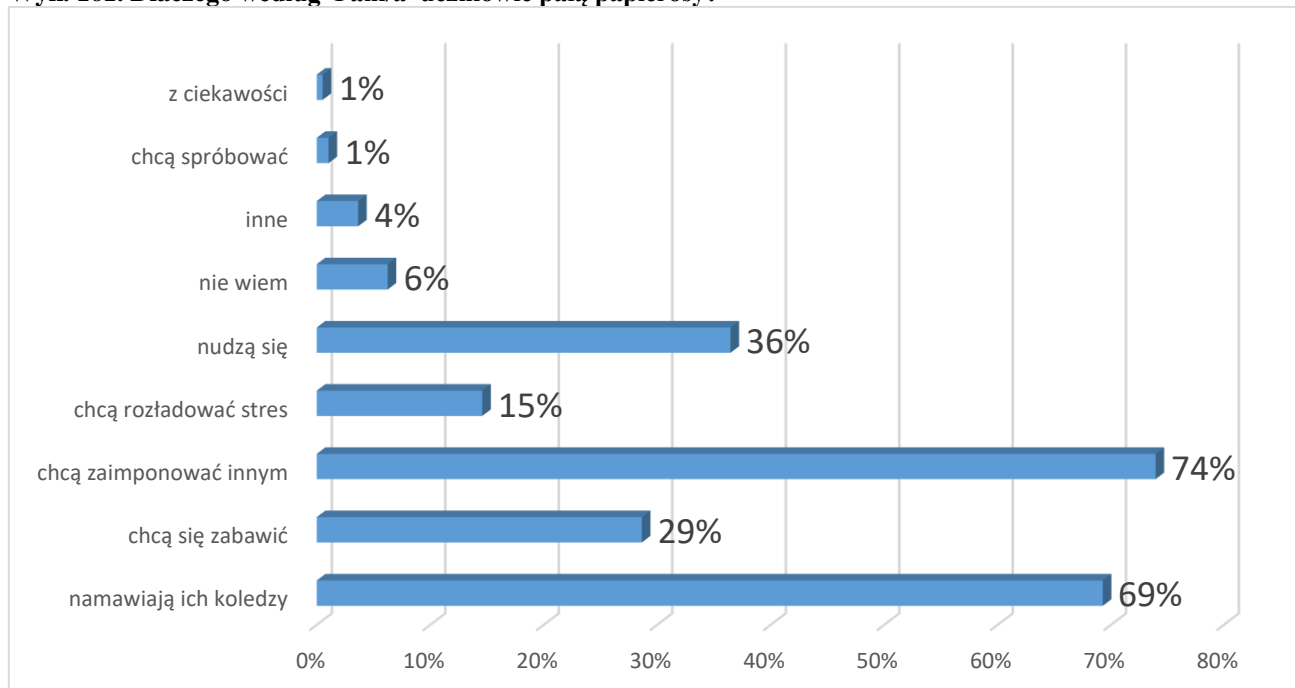
Niniejsze pytanie miało na celu sprawdzenie, czy zdaniem nauczycieli, atmosfera w domu ma wpływ na kontakt uczniów z alkoholem. Jak wynika z ich opinii, ten czynnik ma wpływ na kontakt najmłodszych z napojami alkoholowymi. Taką odpowiedź wskazało 90% osób, natomiast 4% badanych nie zgodziło się z tą opinią, a 7% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 160. Czy według Pani/a atmosfera w domu rodzinnym ma wpływ na picie alkoholu przez dzieci/młodzież?

Podobnie jak w przypadku sięgania po alkohol, chęć zaimponowania innym (74%) oraz presja kolegów (69%) to zdaniem nauczycieli główne czynniki skłaniające uczniów do palenia papierosów. W dalszej kolejności wskazywano na: nudę (36%), chęć lepszej zabawy (29%), próbę rozładowania stresu (15%), ciekawość (1%), chęć spróbowania (1%) oraz inne czynniki (4%). 6% osób nie potrafiła wskazać powodów sięgania uczniów po papierosy.

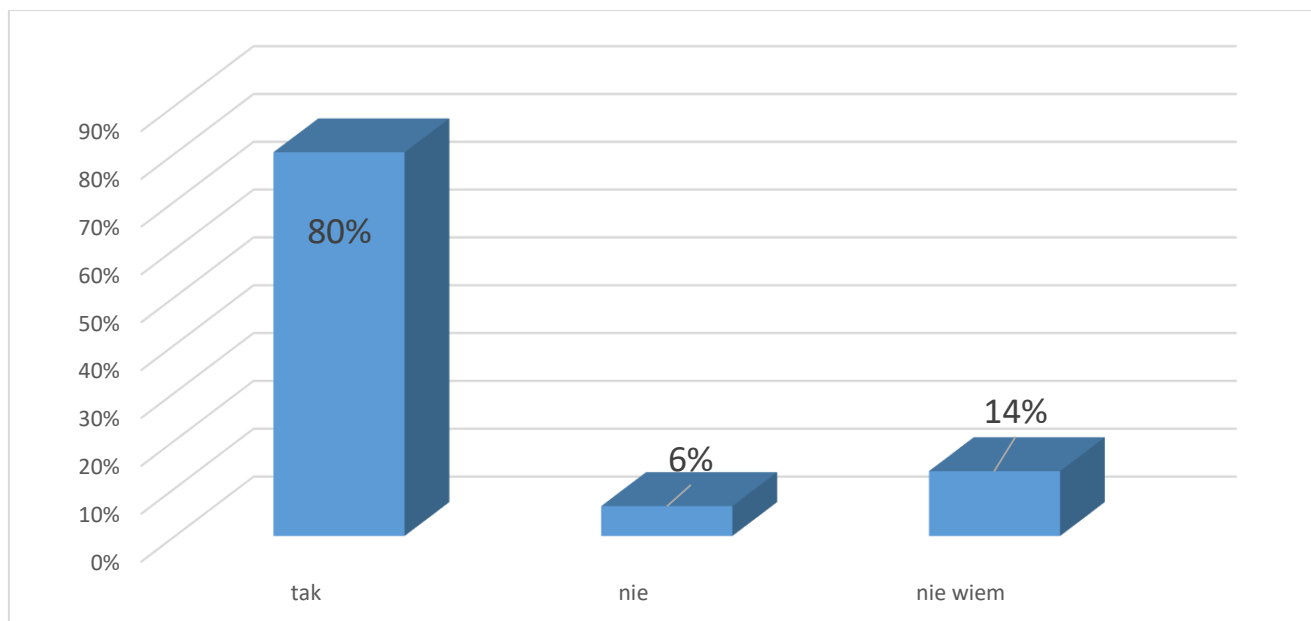
Wyk. 161. Dlaczego według Pani/a uczniowie palą papierosy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

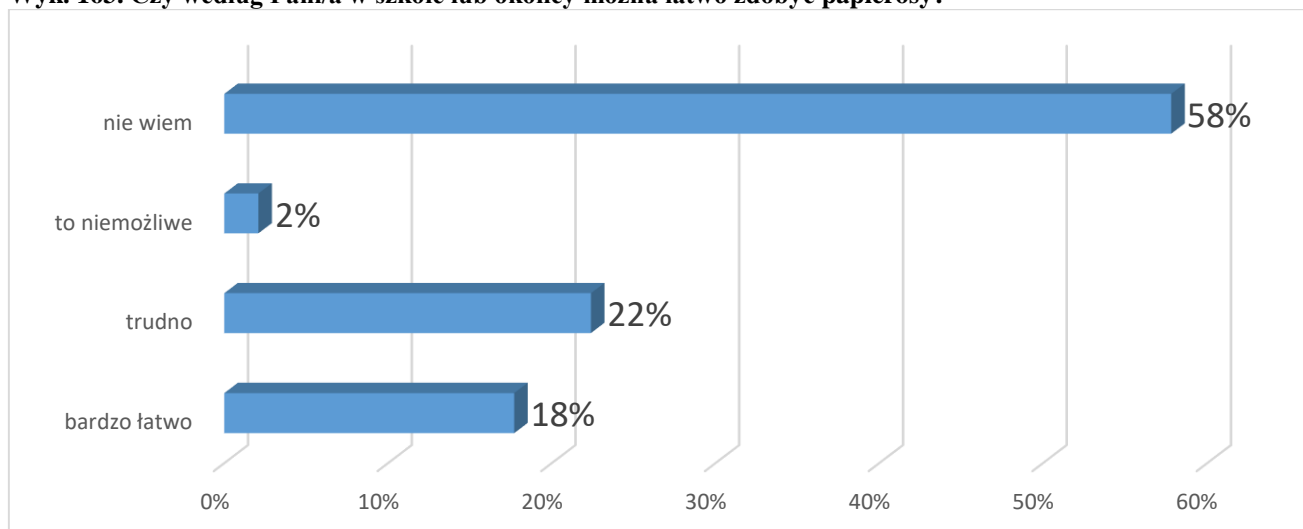
Jeśli chodzi o palenie papierosów to nauczyciele w większości zgodzili się ze stwierdzeniem, iż atmosfera w domu rodzinnym ma wpływ na kontakt uczniów z papierosami – taką opinię wyraziło 80% osób. 6% badanych nie zgodziło się z tym zdaniem, a 14% nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 162. Czy według Pani/a atmosfera w domu rodzinnym ma wpływ na palenie papierosów przez dzieci/młodzież?

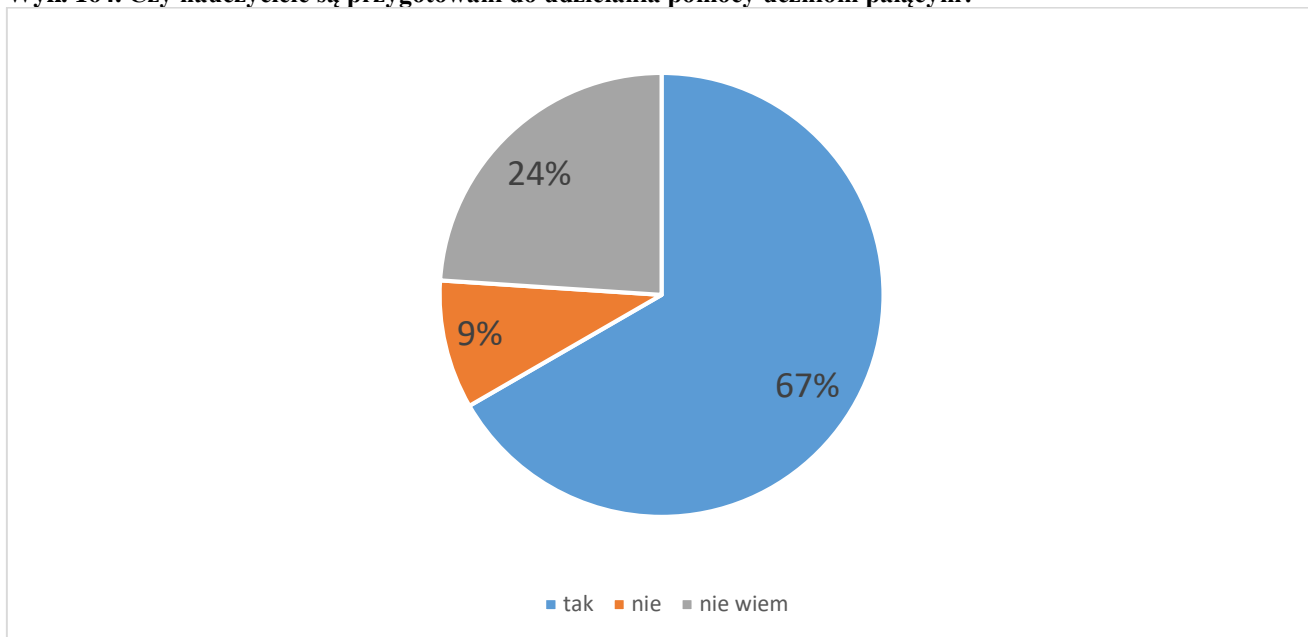
Ponad połowa nauczycieli (58%) nie wie, czy w okolicy szkoły można łatwo zdobyć papierosy. Natomiast 18% osób uważa, że uczniowie bardzo łatwo mogą je pozyskać, 22% badanych uważa, że jest to trudne, w opinii 2% osób jest to niemożliwe.

Wyk. 163. Czy według Pani/a w szkole lub okolicy można łatwo zdobyć papierosy?

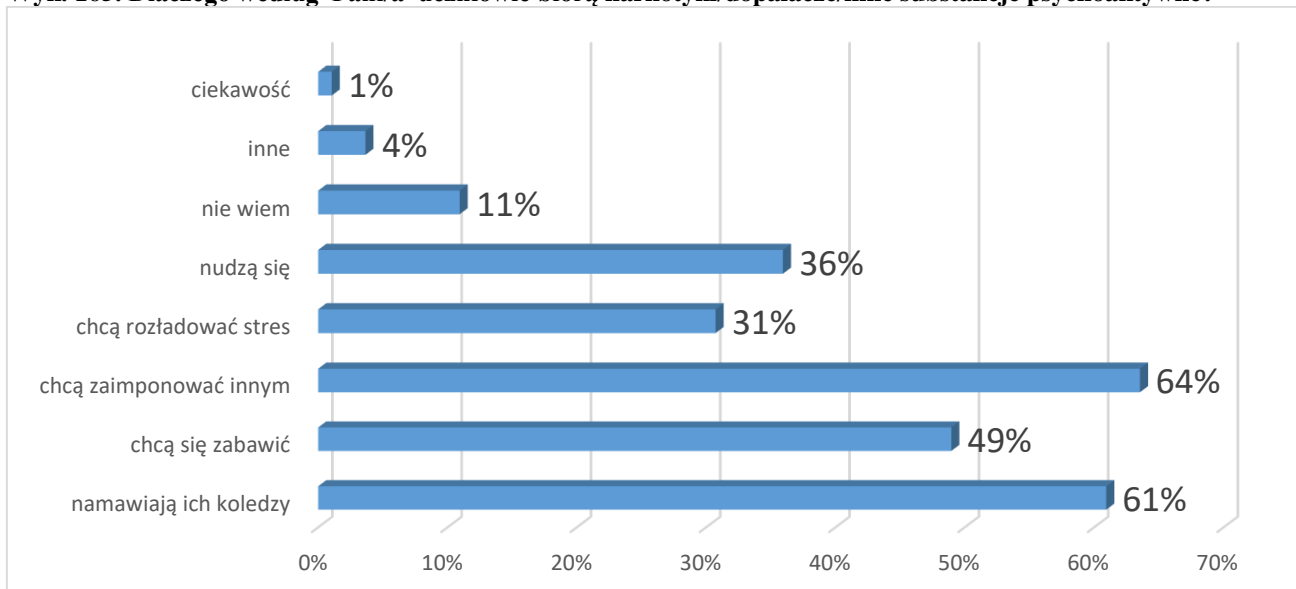
Większość respondentów uważa, że nauczyciele są przygotowani do udzielania pomocy osobom palącym papierosy – potwierdziło to 67% osób. 9% badanych sądzi, że nauczyciele nie są dobrze przygotowani, a 24% próby badawczej nie ma zdania na ten temat.

Wyk. 164. Czy nauczyciele są przygotowani do udzielania pomocy uczniom palącym?

Uczniowie zażywają substancje psychoaktywne, ponieważ chcą zaimponować innym oraz ze względu na nacisk ze strony innych uczniów (61%). Nauczyciele wskazywali również na następujące powody: chęć zabawy (49%), nudę (36%), próbę rozładowania stresu (31%), inne powody (4%) oraz ciekawość (1%). 11% nauczycieli nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

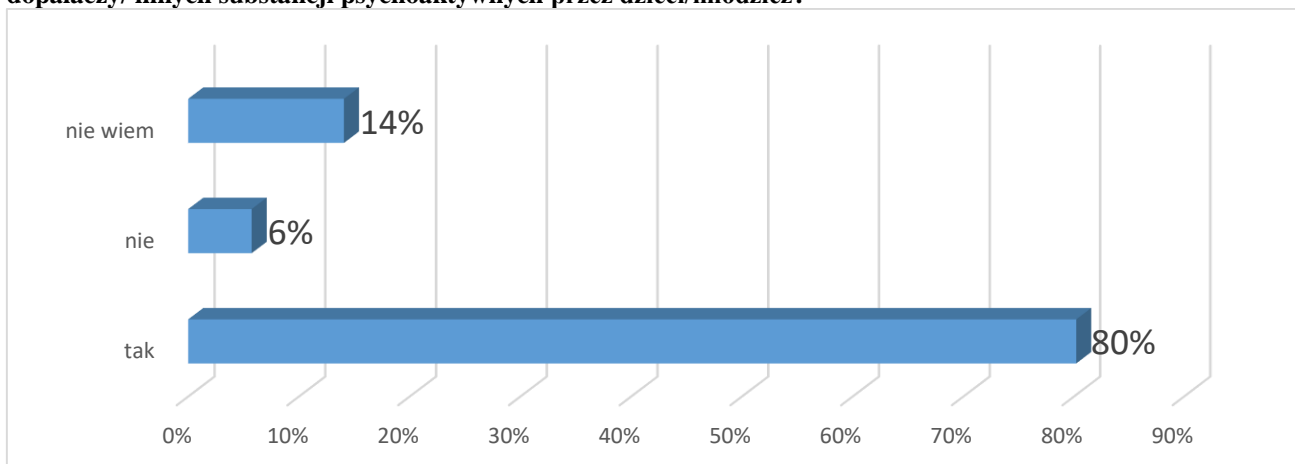
Wyk. 165. Dlaczego według Pani/a uczniowie biorą narkotyki/dopalacze/inne substancje psychoaktywne?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

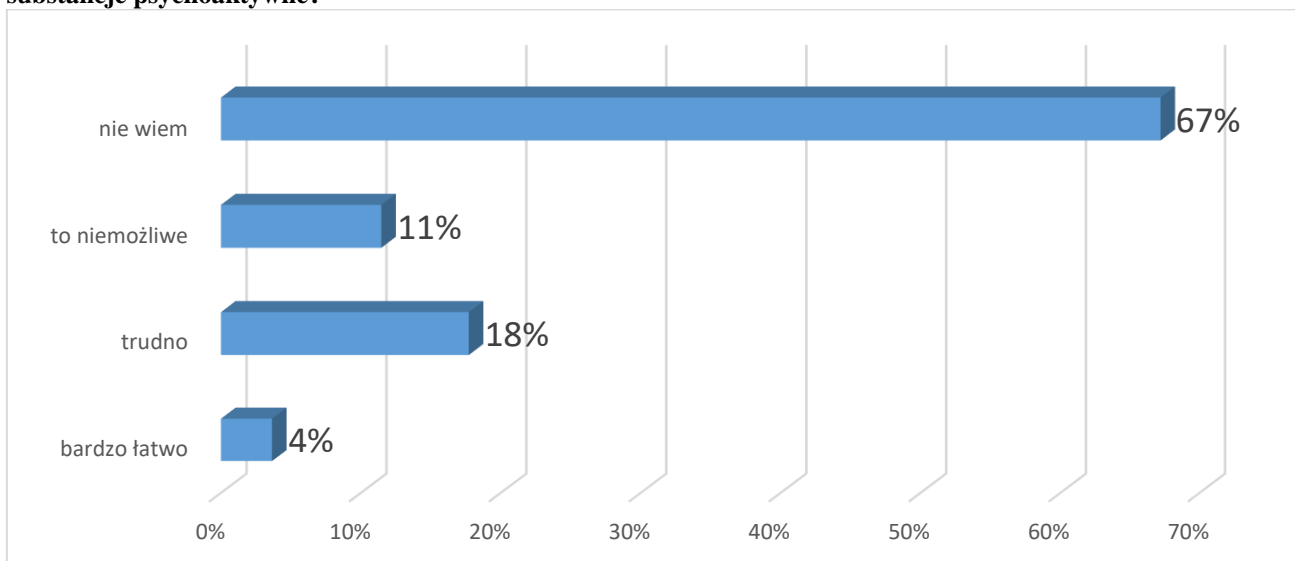
Podobnie jak w przypadku pozostałych uzależnień, nauczyciele uważają, że atmosfera w domu ma wpływ na kontakt uczniów z narkotykami, dopalaczami i innymi środkami psychoaktywnymi – taką opinię wyraziło 80% osób. 6% nie zgodziło się z tą opinią, a 14% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 166. Czy według Pani/a atmosfera w domu rodzinnym ma wpływ na zażywanie narkotyków/dopalaczy/ innych substancji psychoaktywnych przez dzieci/młodzież?

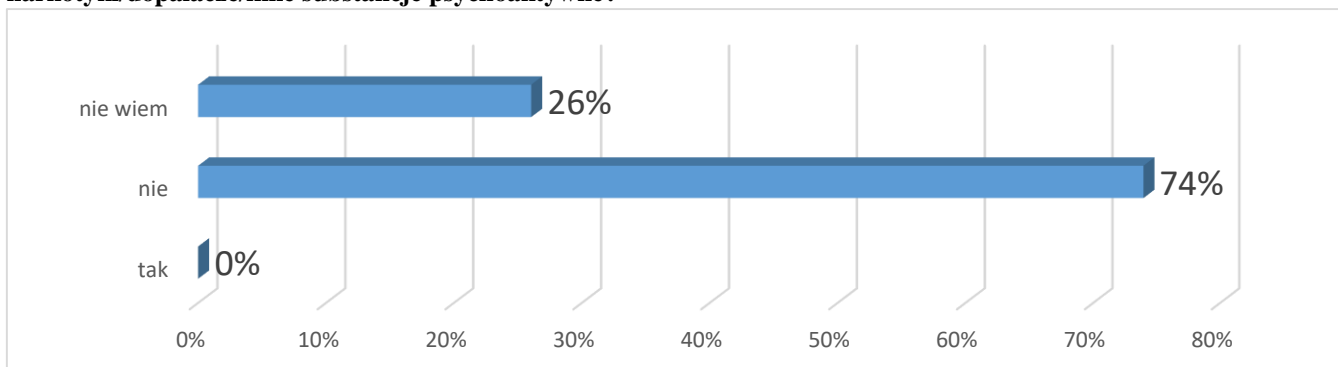
Większość nauczycieli nie ma wiedzy na temat dostępności substancji psychoaktywnych w okolicy szkoły. Taką opinię wyraziło 67% osób. 18% badanych uważa, że substancje te są trudno dostępne, 11% osób uważa, że ich pozyskanie jest niemożliwe, a 4% nauczycieli uważa, że są one bardzo łatwo dostępne.

Wyk. 167. Czy według Pani/a w szkole lub okolicy można łatwo kupić narkotyki/dopalacze/inne substancje psychoaktywne?

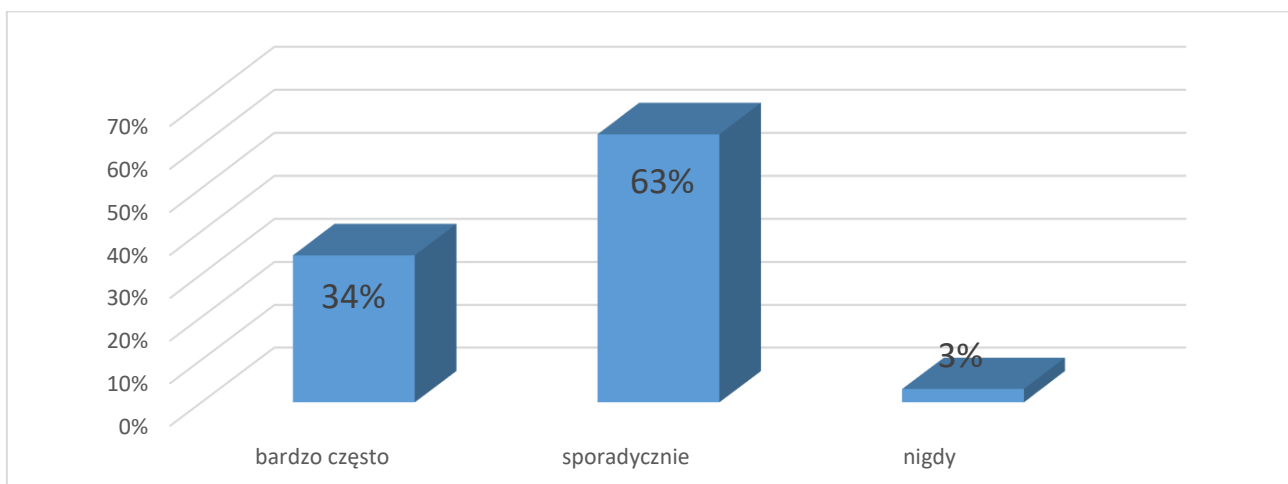
Żaden z nauczycieli nie zauważył, aby uczniowie rozpowszechniali substancje psychoaktywne na terenie szkoły lub w jej okolicy. 74% nauczycieli nie spotkała się nigdy z taką sytuacją, a 26% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 168. Czy uważa Pan/i, aby uczniowie rozpowszechniali na terenie szkoły lub w okolicy narkotyki/dopalacze/inne substancje psychoaktywne?

Trudności w nauce, w opinii 34% nauczycieli są bardzo często powodem uzależnień wśród uczniów. Natomiast 63% respondentów uważa, że sporadycznie zdarzają się sytuacje, iż są one powodem kontaktu uczniów z środkami uzależniającymi. 3% nauczycieli nie uważa, aby nauka miała wpływ na uzależniania.

Wyk. 169. Pani/a zdaniem jak często trudności w nauce są powodem uzależnień wśród dzieci/ młodzieży?

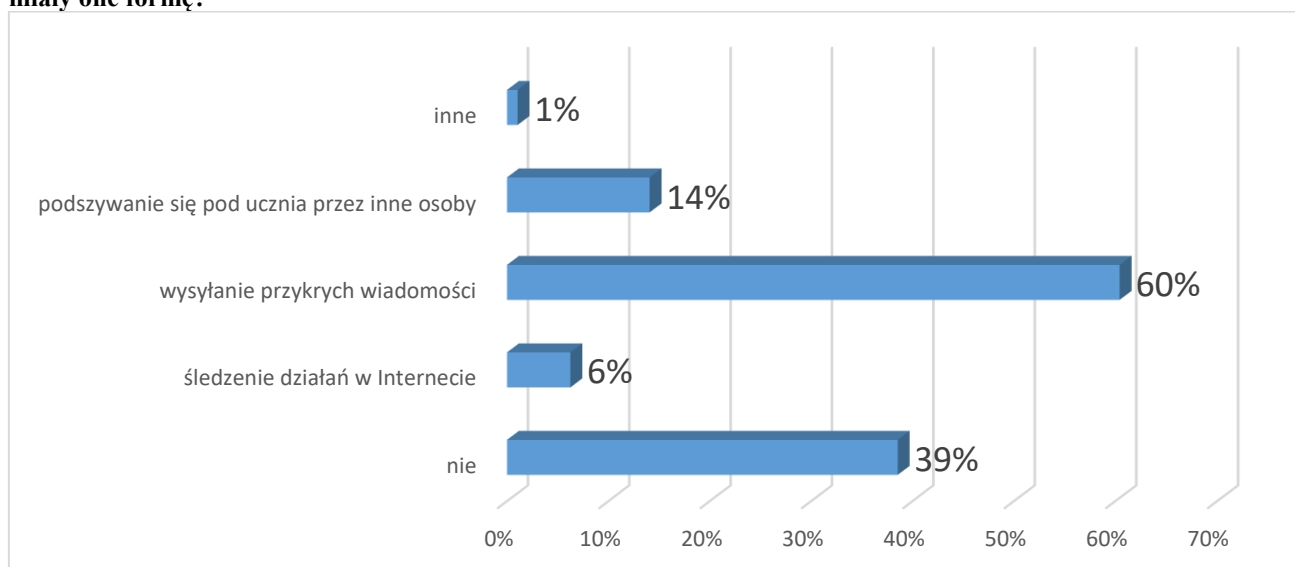

5.5. Cyberprzemoc w opinii nauczycieli

Istotnym problemem wskazanym przez nauczycieli jest cyberprzemoc. Celem oszacowania skali zjawiska, poproszono ankietowanych o informację dotyczącą występowania problemu wśród uczniów.

39% nauczycieli nie ma informacji o doświadczaniu przez uczniów przykrych zachowań przez Internet. Pozostali ankietowani przyznali, iż słyszeli o występowaniu następujących zachowań – wysyłaniu przykrych wiadomości przez Internet (60%), podszywaniu się pod ucznia przez inne osoby (14%), śledzeniu działań w Internecie (6%) oraz innych zachowań (1%).

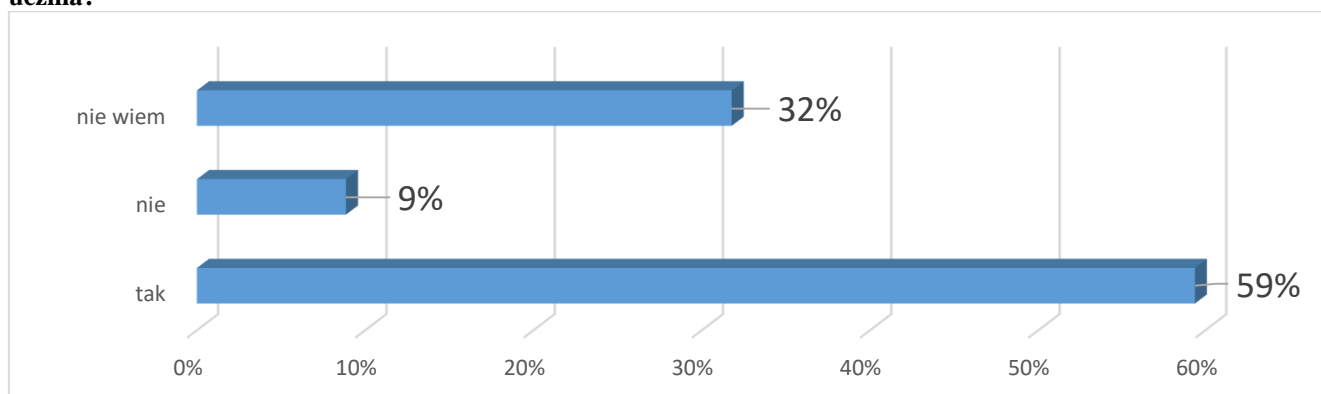
Wyk. 170. Czy wie Pan/i, aby uczeń doświadczył przykrych zachowań przez Internet? Jeżeli tak, to jaką miały one formę?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

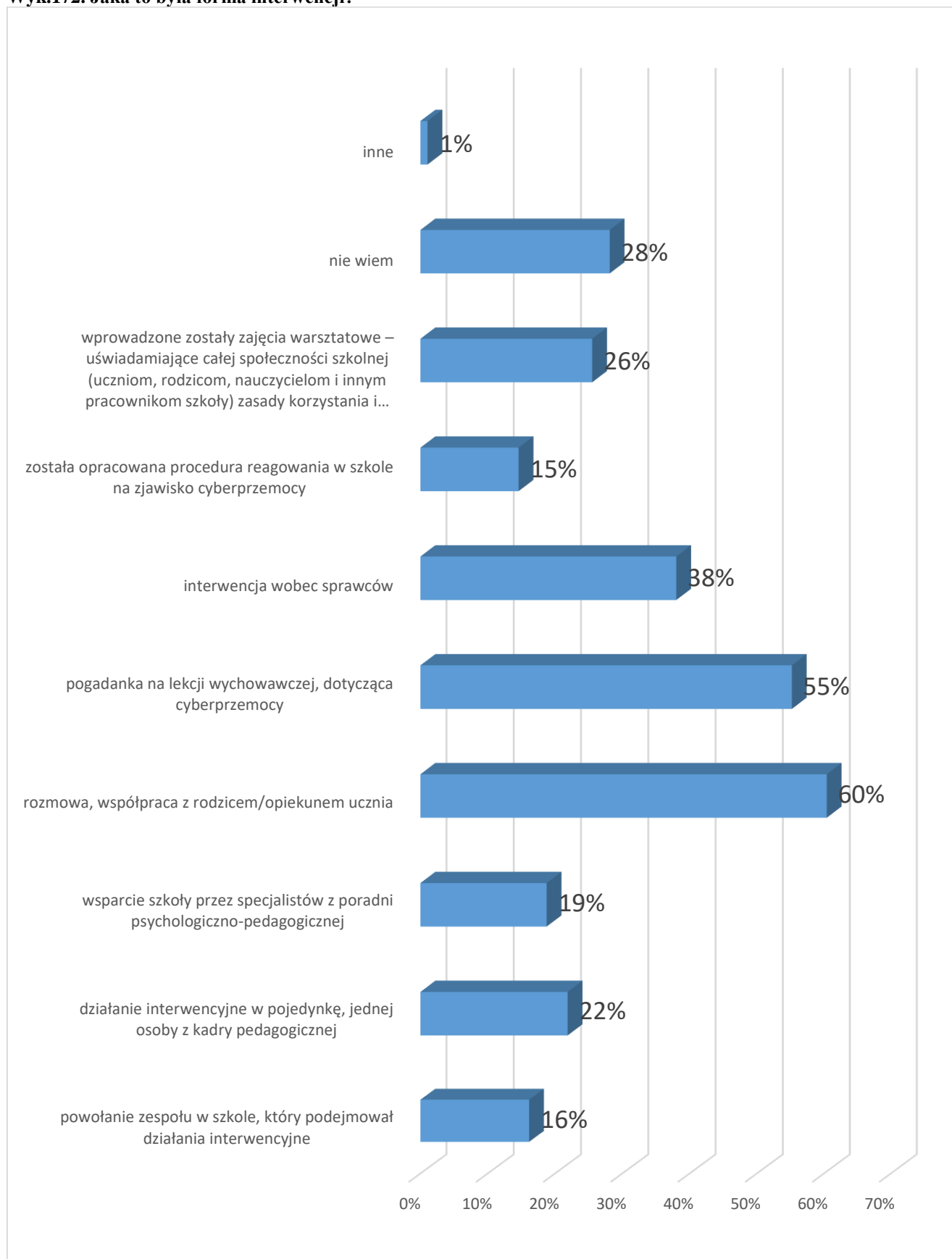
Interesującą informacją jest fakt, iż ponad połowa nauczycieli (59%) przyznała, że szkoła podejmowała interwencje w związku z cyberprzemocą. 9% nauczycieli uważa, że taka sytuacja nie miała miejsca, zaś 32% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 171. Czy szkoła podjęła interwencje w związku z cyberprzemocą doznawaną/stosowaną przez ucznia?

Nauczyciele deklaruwali, że szkoła podjęła następujące formy interwencji: rozmowę, współpracę z rodzicami lub opiekunami ucznia (60%), pogadankę na lekcji wychowawczej dotyczącą cyberprzemocy (55%), interwencję wobec sprawców (38%), wprowadzenie zajęć warsztatowych (26%), działania interwencyjne w pojedynkę jednej osoby z kadry pedagogicznej (22%), wsparcie szkoły przez specjalistów z poradni psychologiczno – pedagogicznej (19%), powołanie zespołu w szkole, który podejmował działania interwencyjne (16%), opracowano procedury reagowania w szkole na zjawisko cyberprzemocy (15%). 28% nauczycieli nie potrafiła wskazać działań podejmowanych przez szkołę.

Wyk.172. Jaka to była forma interwencji?

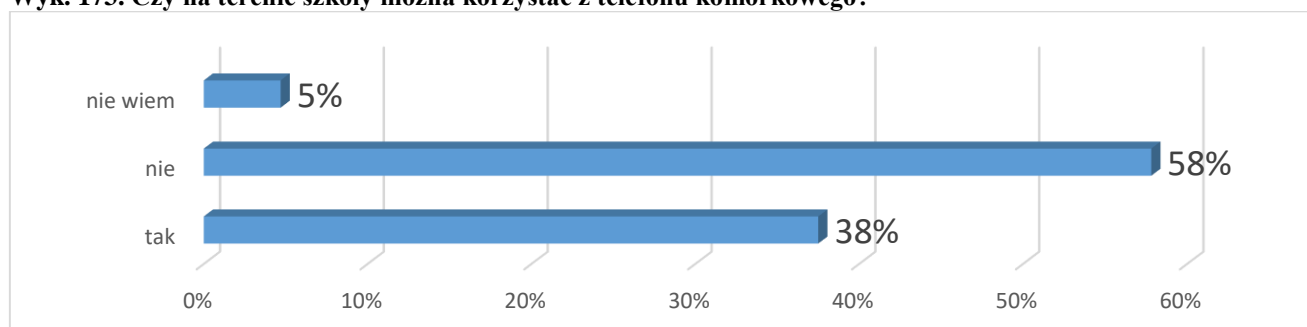
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5.6. Cyberuzależnienia w opinii nauczycieli

Niniejszy podrozdział ma na celu oszacowanie skali cyberuzależnień wśród uczniów.

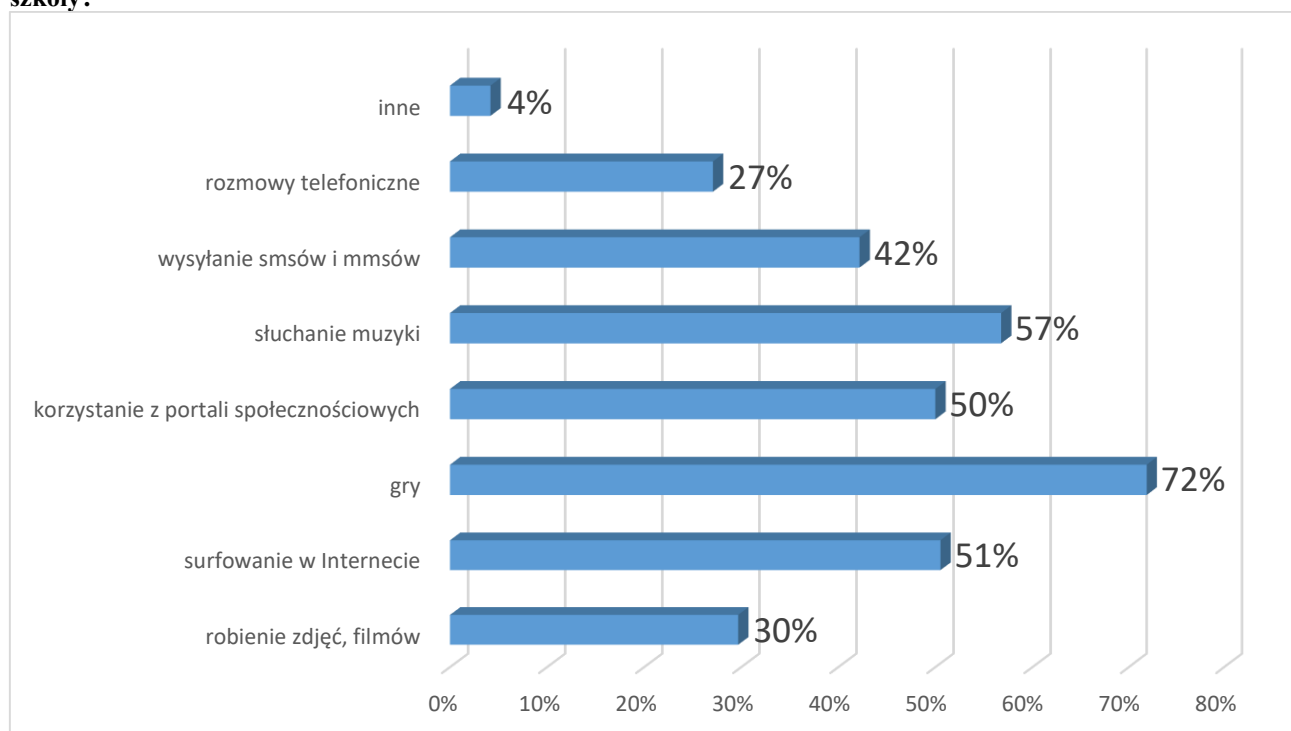
Na początek zapytano nauczycieli, czy na terenie szkoły można korzystać z telefonu komórkowego. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 38% osób, zaś 58% nauczycieli uważa, że jest to zabronione. 5% respondentów nie miała wiedzy na ten temat.

Wyk. 173. Czy na terenie szkoły można korzystać z telefonu komórkowego?

Uczniowie w szkole korzystają z telefonu komórkowego, aby: grać (72%), słuchać muzyki (57%), surfować po Internecie (51%), korzystać z portali społecznościowych (50%), wysyłać sms-y i mms-y (42%), robić zdjęcia i filmy (30%) oraz rozmawiać (27%).

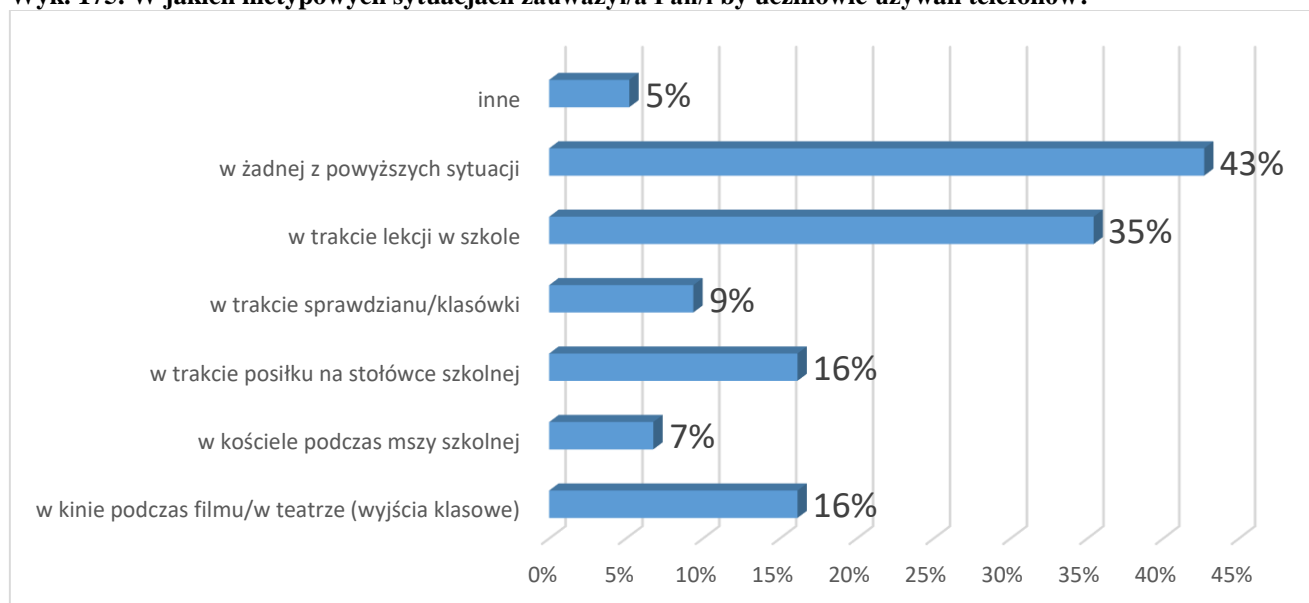
Wyk. 174. Do czego najczęściej Pana/i zdaniem uczniowie wykorzystują telefon komórkowy na terenie szkoły?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Nauczyciele zauważali, że uczniowie korzystają z telefonu: w trakcie lekcji w szkole (35%), w kinie podczas seansu (16%), w trakcie posiłku w stołówce szkolnej (16%), w trakcie sprawdzianów i klasówek (9%), w kościele podczas mszy (7%) oraz w innych miejscach (5%). 43% nauczycieli uważa, że uczniowie nie korzystają z telefonów komórkowych w wymienionych miejscach.

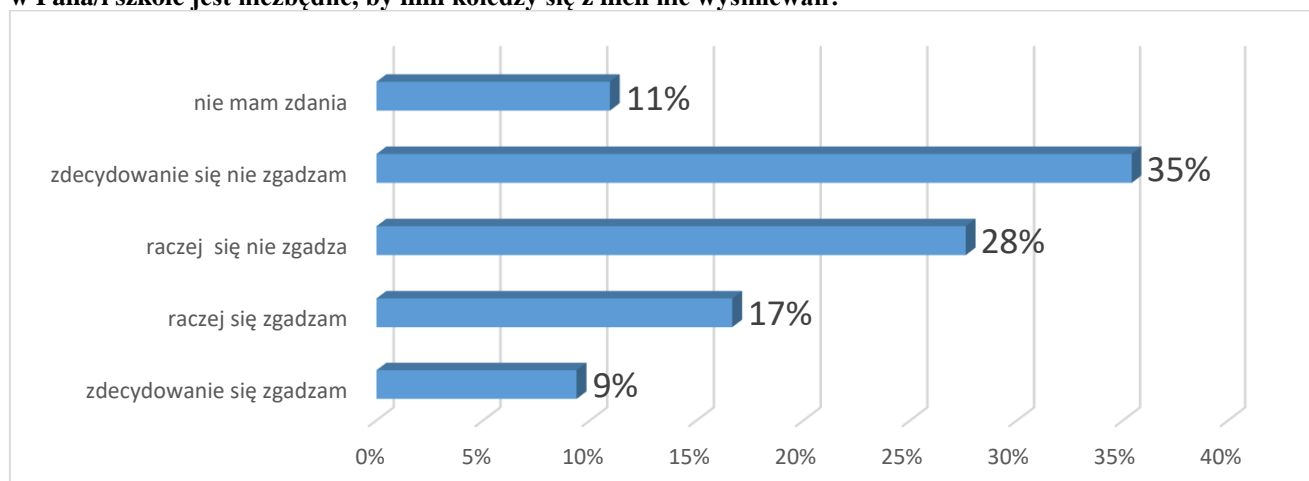
Wyk. 175. W jakich nietypowych sytuacjach zauważył/a Pan/i by uczniowie używali telefonów?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

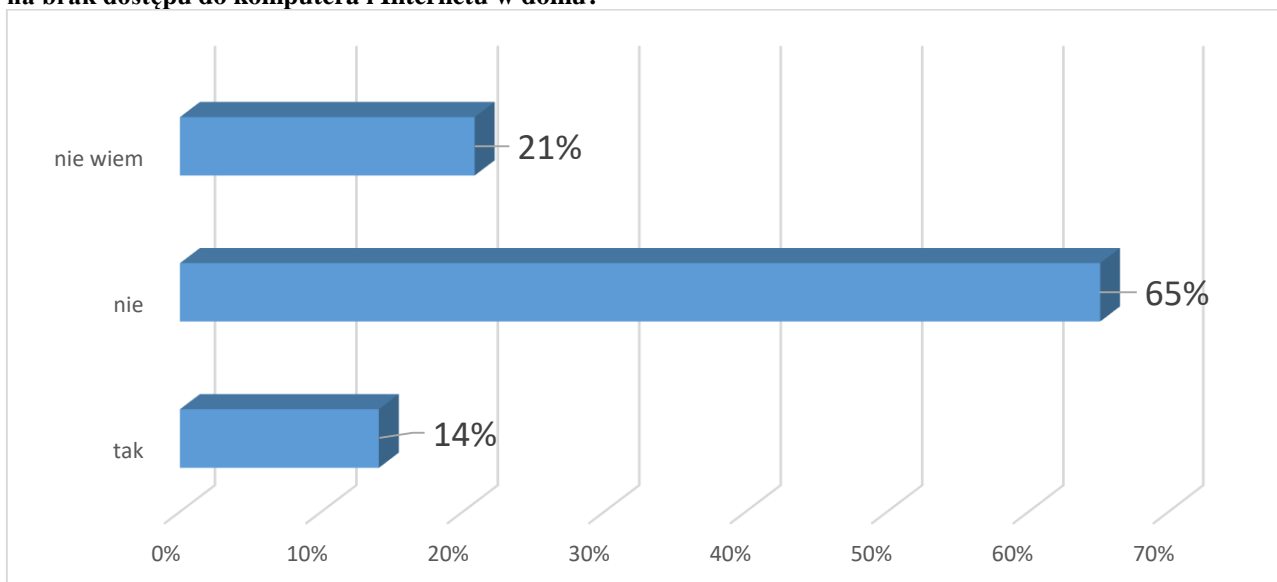
Większość nauczycieli (35%) zdecydowanie się nie zgadza z tym, że posiadanie najnowszych modeli telefonów komórkowych jest niezbędne, aby uczniowie nie byli wyśmiewani. 28% osób raczej nie zgadza się z tą opinią. Natomiast zgadza się z nią zdecydowanie 9% ankietowanych, a 17% raczej się z nią zgadza. 11% osób nie ma zdania na ten temat.

Wyk. 176. Czy według Pana/i posiadanie najnowszych modeli telefonów komórkowych przez uczniów w Pana/i szkole jest niezbędne, by inni koledzy się z nich nie wyśmiewali?

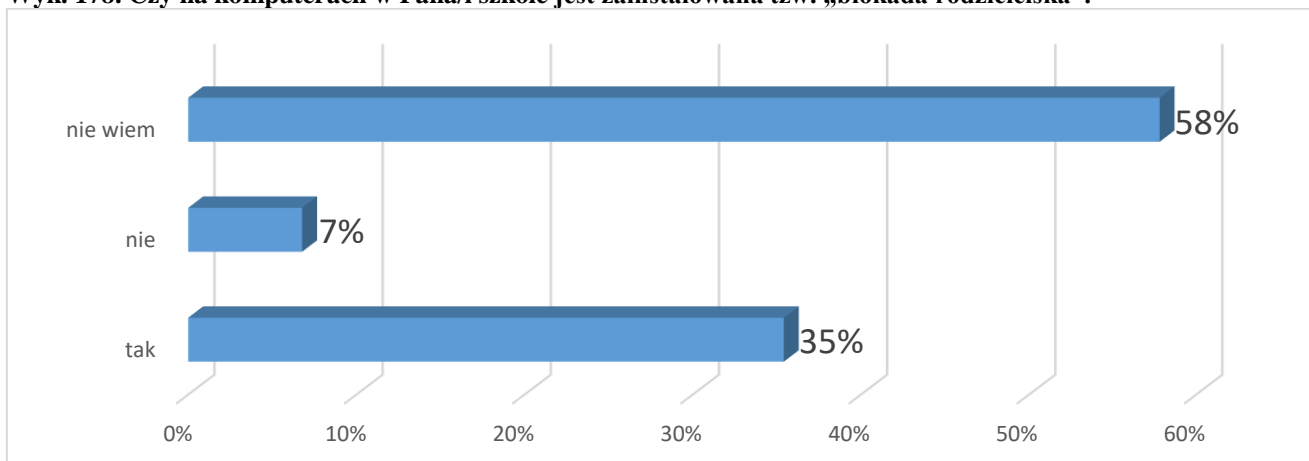
Jedynie 14% ankietowanych zauważyła, że uczniowie byli kiedykolwiek dyskryminowani przez innych uczniów ze względu na brak dostępu do komputera i Internetu. 65% nauczycieli nigdy nie zauważyła takiej sytuacji, a 21% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 177. Czy zauważyła Pan/i by uczniowie kiedykolwiek byli dyskryminowani przez innych ze względu na brak dostępu do komputera i Internetu w domu?

Jedynie 35% nauczycieli uważa, że na komputerach w szkole zainstalowana jest „blokada rodzicielska”, czyli, że uczniowie mają poblokowane niektóre, nieodpowiednie dla nich treści. 7% osób przyznało, że w szkole nie ma takich zabezpieczeń, a 58% badanych nie ma wiedzy na ten temat.

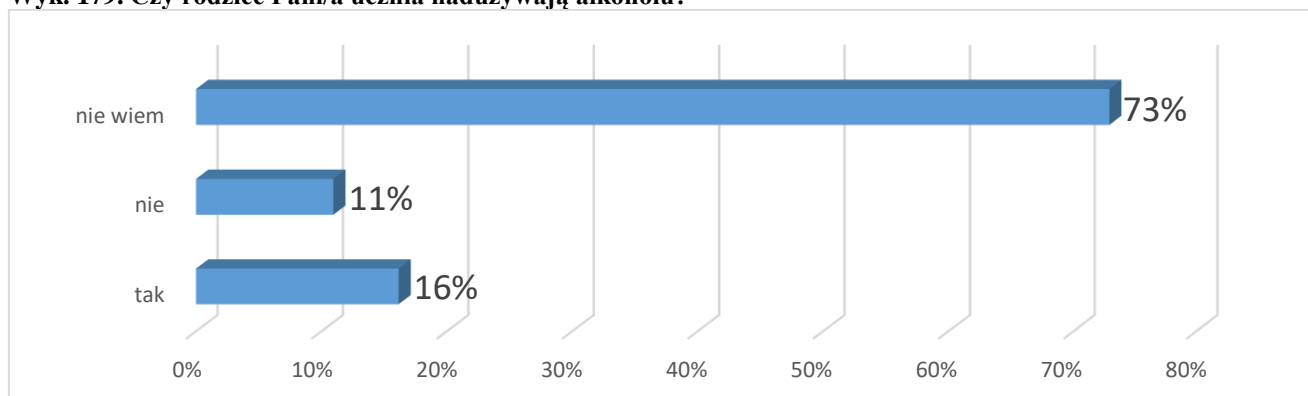
Wyk. 178. Czy na komputerach w Pana/i szkole jest zainstalowana tzw. „blokada rodzicielska”.

5.7. Sytuacja rodzinna uczniów w opinii nauczycieli

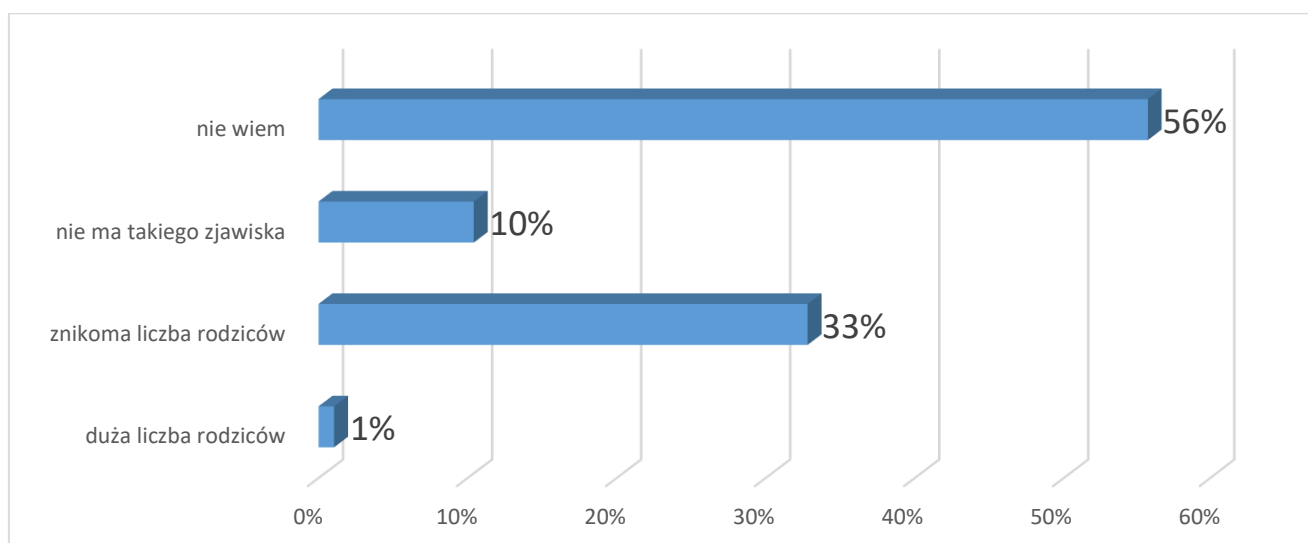
Nauczyciele uważają, że atmosfera w domu rodzinnym ma wpływ na kontakt uczniów z substancjami uzależniającymi. W związku z tym, zapytano ich, czy rodzice uczniów nadużywają alkoholu. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 16% nauczycieli, zaś 11% uważa, że taka sytuacja nie ma miejsca. 73% osób nie ma wiedzy na ten temat.

Wyk. 179. Czy rodzice Pani/a ucznia nadużywają alkoholu?

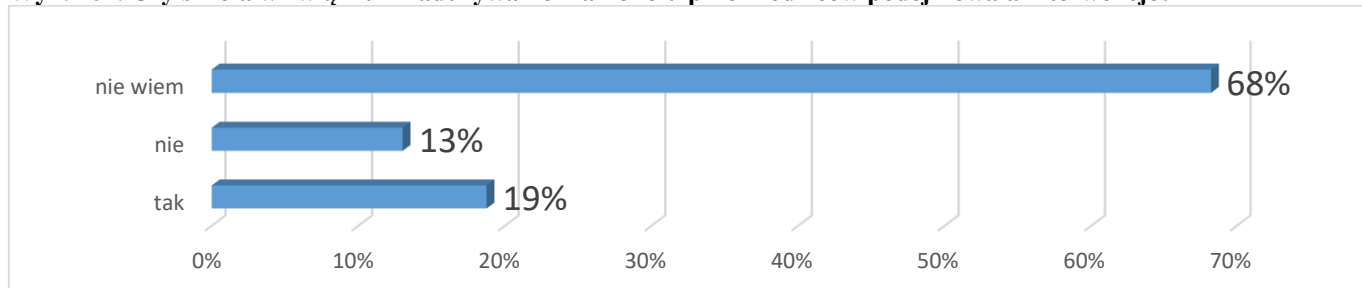
Opisując skalę problemów uzależnień alkoholowych w domach uczniów można zauważyć, iż 1% nauczycieli uważa, że problem ten dotyczy dużej liczby rodziców, 33% osób sądzi, iż alkoholizm jest obecny w przypadku znikomej liczby rodziców. Co dziesiąty respondent twierdzi, iż takie zjawisko nie ma miejsca, a 56% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk.180. Proszę określić skalę zjawiska nadużywania alkoholu przez rodziców Pani /a uczniów:

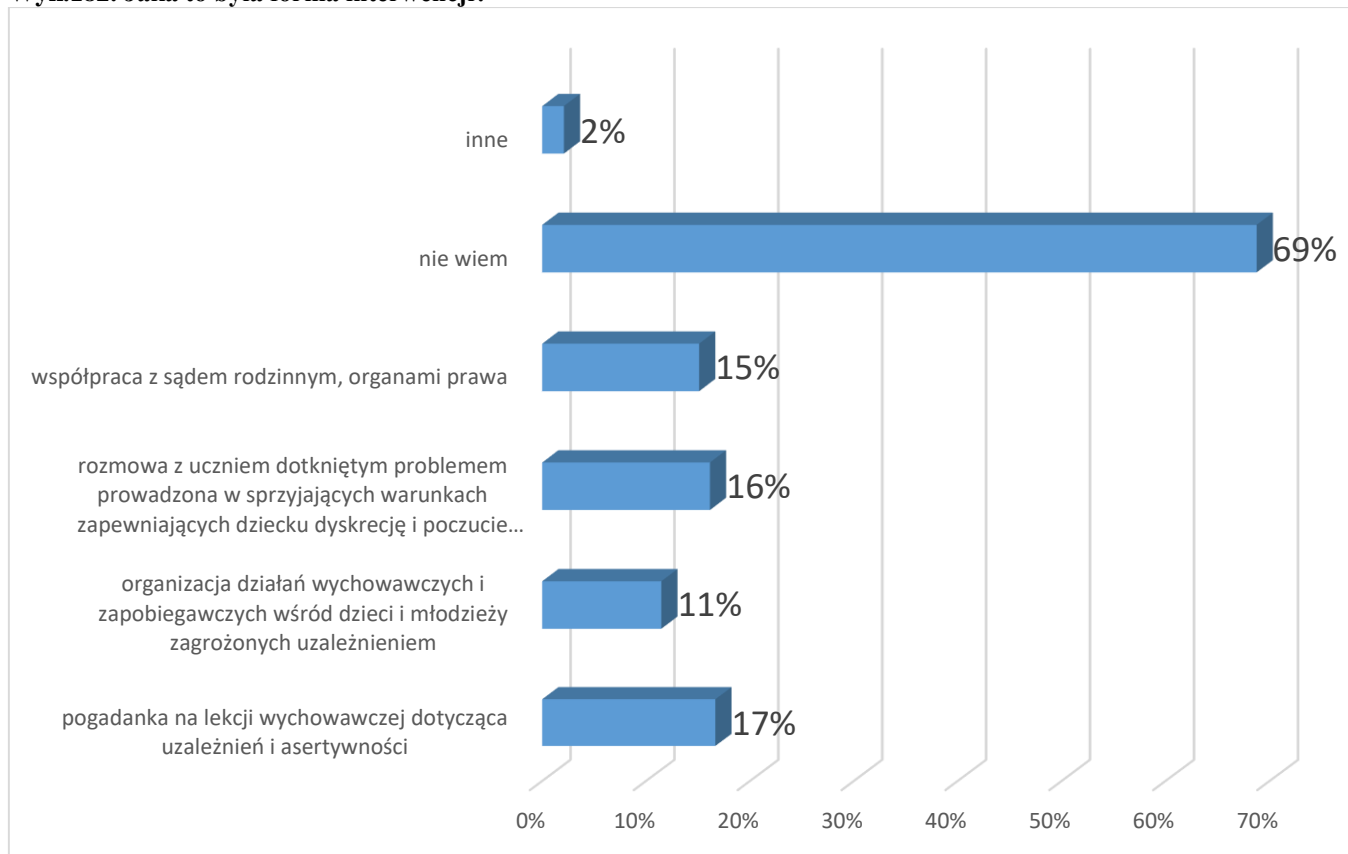
19% nauczycieli potwierdziło, że szkoła podejmowała interwencje w związku z nadużywaniem alkoholu przez rodziców uczniów. 13% osób sądzi, że taka sytuacja nie miała miejsca, a 68% badanych nie ma wiedzy na ten temat.

Wyk. 181. Czy szkoła w związku z nadużywaniem alkoholu przez rodziców podejmowała interwencje?

Szkoła w związku z nadużywaniem alkoholu przez rodziców podejmowała następujące działania: prowadziła pogadanki na lekcjach wychowawczych dotyczące uzależnień i asertywności (17%), rozmawiała z uczniami dotkniętymi problemem (16%), współpracowała z sądem rodzinnym i organami prawa (15%) oraz organizowała działania wychowawcze i zapobiegawcze wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (11%). 69% nauczycieli nie potrafiło wskazać form interwencji szkoły.

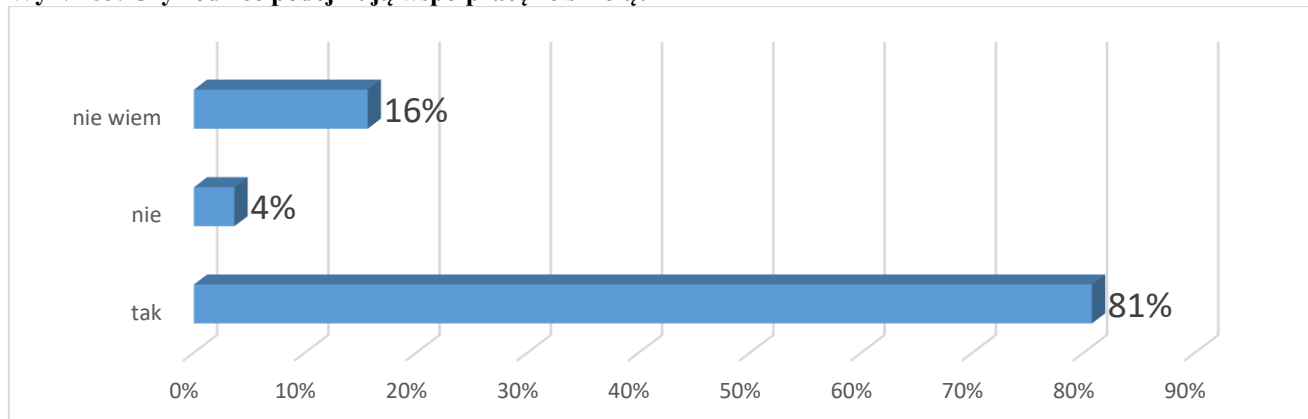
Wyk.182. Jaka to była forma interwencji?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

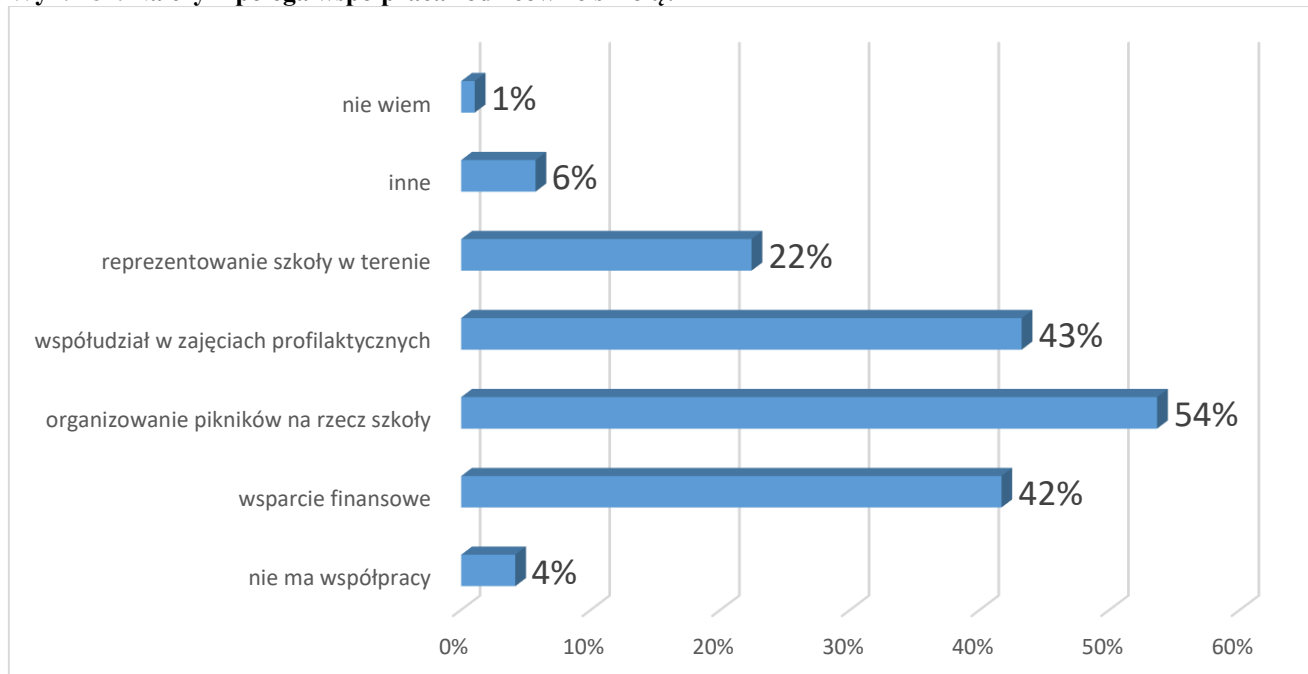
Większość nauczycieli uważa, że rodzice podejmują współpracę ze szkołą – taką odpowiedź wskazało 81% osób. 4% ankietowanych nie zgodziło się z tą opinią, a 16% nie miało zdania na ten temat.

Wyk. 183. Czy rodzice podejmują współpracę ze szkołą?

Współpraca rodziców ze szkołą polega głównie na: organizowaniu pikników na rzecz szkoły (54%), współudziale w zajęciach profilaktycznych (43%), wsparciu finansowym (42%), reprezentowaniu szkoły w terenie (22%) oraz innych działaniach (6%). 4% nauczycieli uważa, że rodzice nie współpracują ze szkołą, a 1% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 184. Na czym polega współpraca rodziców ze szkołą?

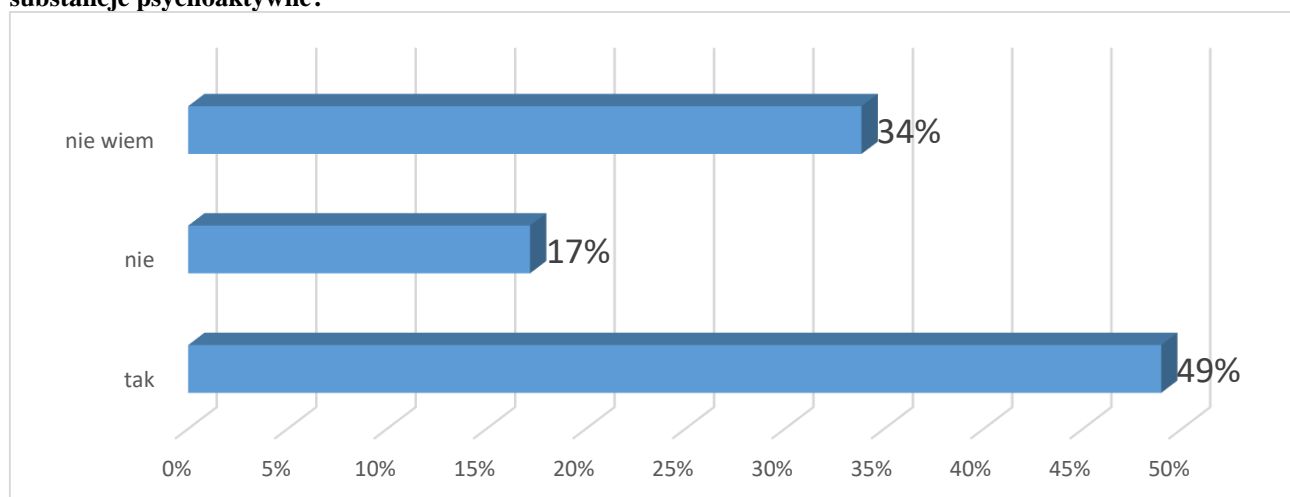
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5.8. Profilaktyka w opinii nauczycieli

Ostatni blok pytań skierowany do nauczycieli dotyczyć będzie działań profilaktycznych prowadzonych przez szkołę, a także ma na celu sprawdzenie wiedzy ankietowanych na temat pomocy uczniom w sytuacjach problemowych.

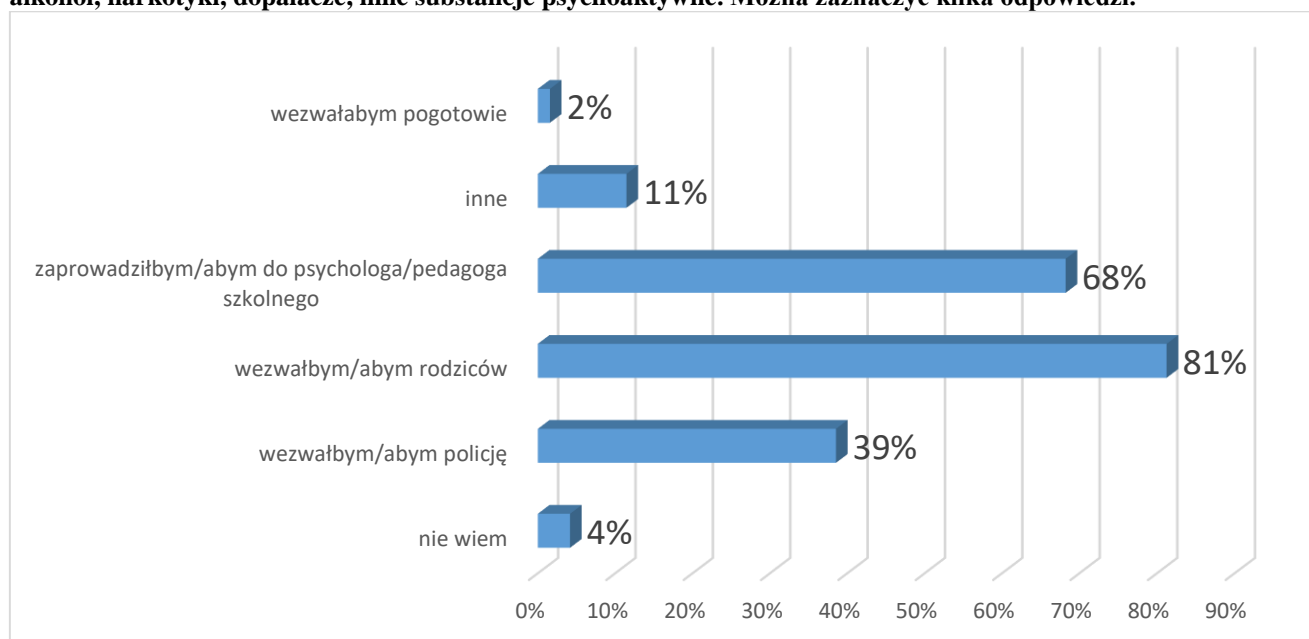
Blisko połowa respondentów uważa, że nauczyciele są przygotowani do udzielania pomocy uczniom, którzy biorą substancje psychoaktywne. Natomiast 17% osób sądzi, że nauczyciele nie są go tego przygotowani, a 34% ankietowanych nie ma wiedzy na ten temat.

Wyk. 185. Czy nauczyciele są przygotowani do udzielania pomocy biorącym narkotyki/dopalacze/inne substancje psychoaktywne?

Nauczycieli zapytano również jak zareagowałiby w sytuacji, gdyby uczeń był pod wpływem środków odurzających. Większość nauczycieli przyznała, że wezwałaby rodziców (81%) lub zaprowadziłaby go do psychologa lub pedagoga szkolnego (68%). Rzadziej nauczyciele wskazywano na następujące działania: wezwanie policji (38%), wezwanie pogotowia (2%) oraz inne działania, nie podając konkretnych przykładów (11%). 4% nauczycieli nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

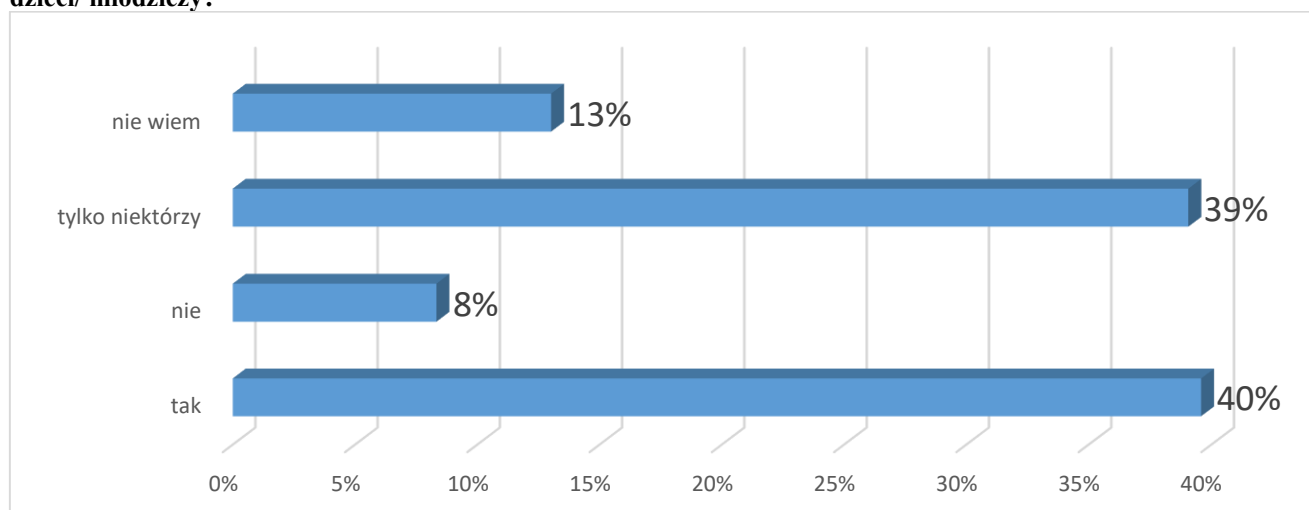
Wyk. 186. Jak zareagowałby Pan/i w sytuacji, kiedy uczeń był pod wpływem środków odurzających, np. alkohol, narkotyki, dopalacze, inne substancje psychoaktywne. Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

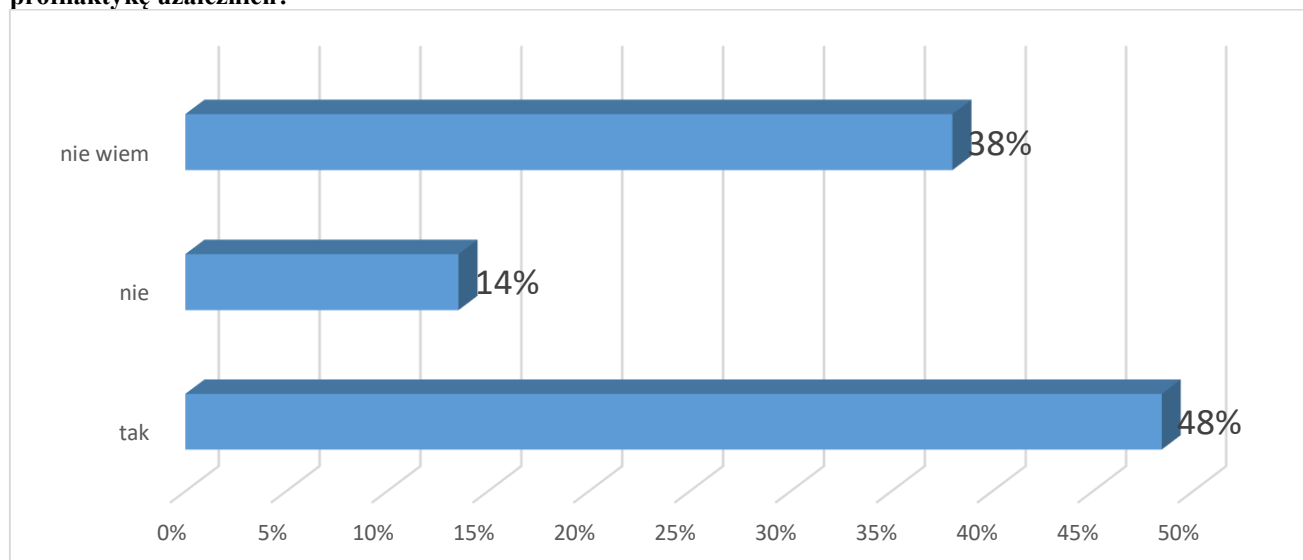
Jedynie 40% nauczycieli uważa, że ich koledzy poświęcają wystarczającą ilość uwagi na problem uzależnień wśród uczniów. 39% osób sądzi, że temu problemowi poświęca uwagę nieliczna grupa nauczycieli, a 8% osób twierdzi, że nauczyciele nie poświęcają wystarczającej ilości czasu na ten problem. 13% nauczycieli nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 187. Czy Pani/a zdaniem nauczyciele poświęcają wystarczająco uwagi problemom uzależnień wśród dzieci/ młodzieży?

Blisko połowa nauczycieli uważa, że na lekcjach wychowawczych poświęca się wystarczającą ilość czasu na profilaktykę uzależnień. 14% badanych nie zgadza się z tą opinią, a 38% osób nie ma wiedzy na ten temat.

Wyk. 188. Czy Pani/a zdaniem na lekcjach wychowawczych wystarczająco dużo czasu poświęca się na profilaktykę uzależnień?

Nauczyciele najlepiej oceniają swoją wiedzę dotyczącą papierosów – 53% osób uważa, że ich wiedza w tym temacie jest bardzo duża. Natomiast 39% respondentów twierdzi, że posiada dużą wiedzę na ten temat. Co czwarty nauczyciel nie jest pewien, czy posiada wystarczającą wiedzę na temat papierosów, a po 24% nauczycieli uważa, że raczej nie mają wiedzy na ten temat oraz że nie mają wiedzy na ten temat.

Jeśli chodzi o narkotyki to jedynie 9% nauczycieli ma bardzo dużą wiedzę na ich temat. 16% badanych posiada dużą wiedzę, a 21% osób nie jest pewnych, czy ich wiedza jest wystarczająca. 8% nauczycieli nie ma wiedzy na ten temat, a 5% na pewno nie ma wiedzy.

22% nauczycieli ma bardzo dużą wiedzę na temat alkoholu, 24% osób posiada dużą wiedzę, 11% respondentów nie jest pewnych, czy ich wiedza jest wystarczająca, a 6% osób raczej nie ma wiedzy na ten temat, zaś 5% badanych nie ma na pewno wiedzy w tym temacie.

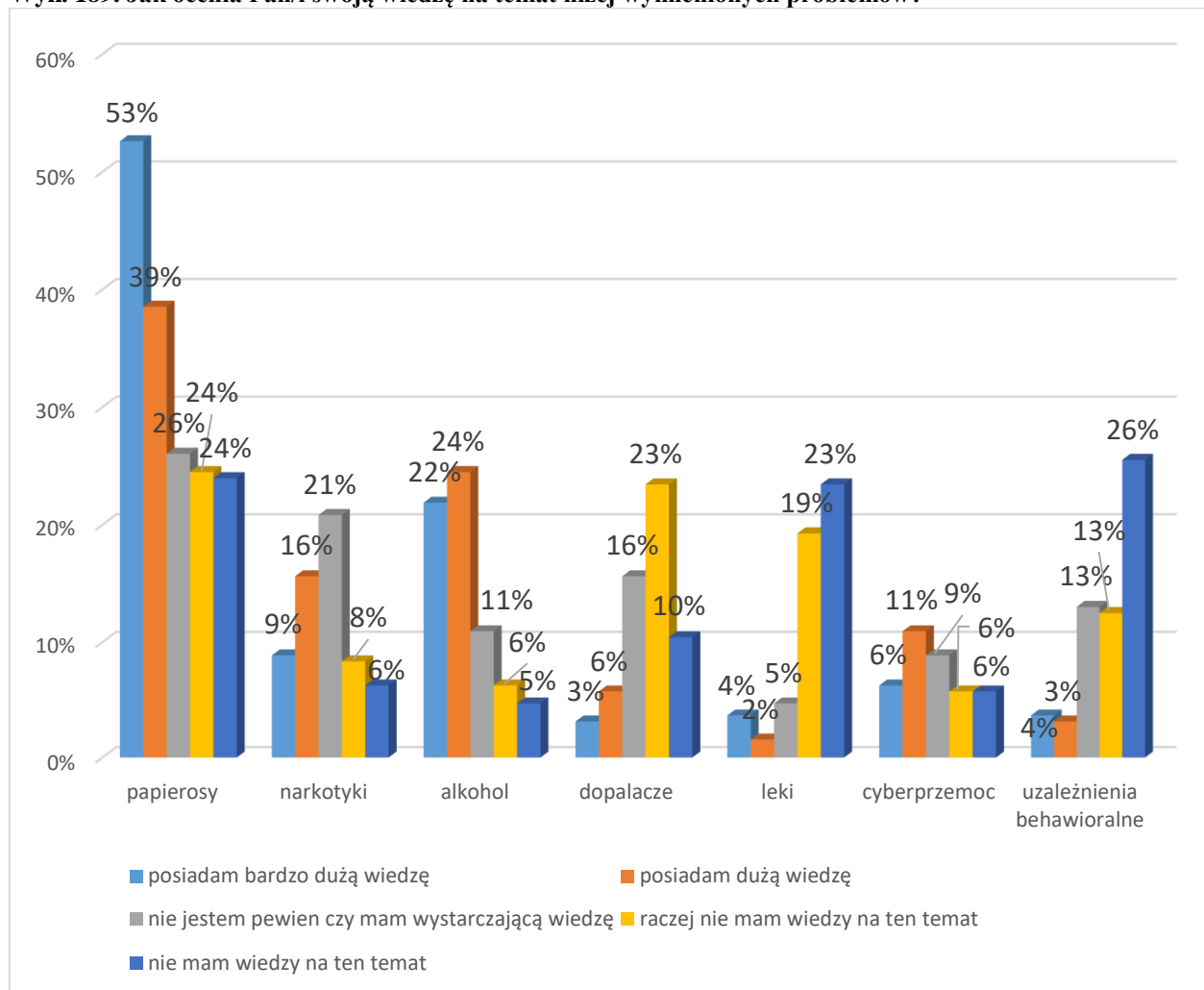
Dużą wiedzę dotyczącą dopalaczy ma jedynie 3% nauczycieli, a 6% ocenia swoją wiedzę jako dużą. 16% osób nie jest pewnych, czy ich wiedza jest wystarczająca, 23% nauczycieli uważa,

że raczej nie mają wiedzy w tym temacie, zaś co dziesiąty nauczyciel jest pewny, że nie ma wiedzy na ten temat.

Dużą wiedzę na temat cyberprzemocy ma 6% nauczycieli, 11% osób posiada dużą wiedzę na ten temat, 9% osób nie jest pewnych, czy ich wiedza jest wystarczająca, a po 6% twierdzi, że raczej nie mają wiedzy na ten temat oraz że na pewno nie mają wiedzy na ten temat.

Największa część nauczycieli nie ma wiedzy na temat uzależnień behawioralnych (26%). 13% osób raczej nie ma wiedzy w tej dziedzinie, a kolejne 13% nie jest pewny, czy ich wiedza jest wystarczająca. Jedynie 4% nauczycieli uważa, że ich wiedza jest bardzo duża, a 3% twierdzi, że posiada dużą wiedzę.

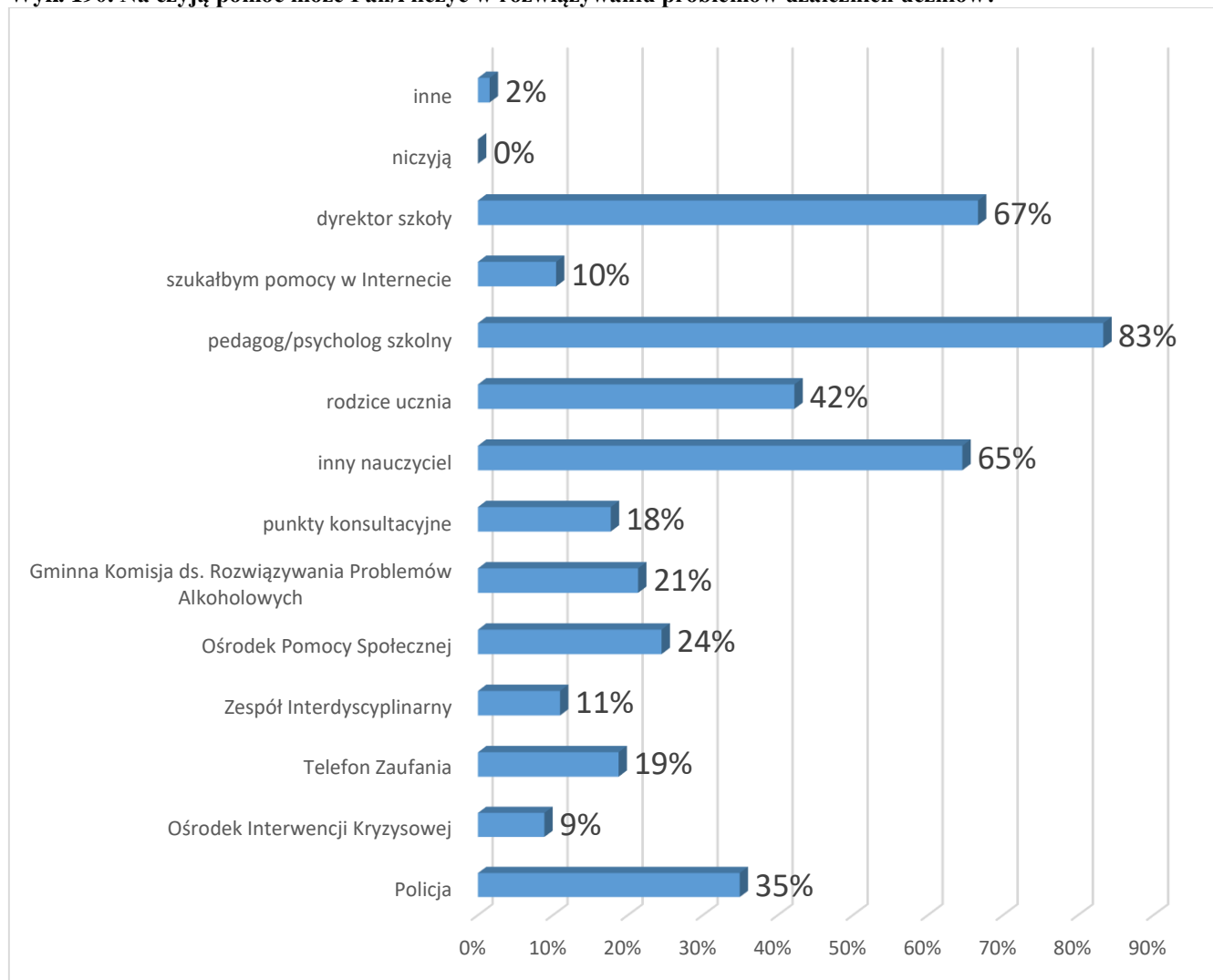
Wyk. 189. Jak ocenia Pan/i swoją wiedzę na temat niżej wymienionych problemów?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W przypadku rozwiązywania problemów uzależnień, nauczyciele mogą liczyć na pomoc: pedagoga/psychologa szkolnego (83%), dyrektora szkoły (67%), innego nauczyciela (65%), rodziców (42%), Policji (35%), Ośrodka Pomocy Społecznej (24%), GKRPA (21%), Telefonu Zaufania (19%), Punktu Konsultacyjnego (18%), Zespołu Interdyscyplinarnego (11%) oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej (9%). Co dziesiąty nauczyciel szukałby pomocy w Internecie, a 2% w innych miejscach.

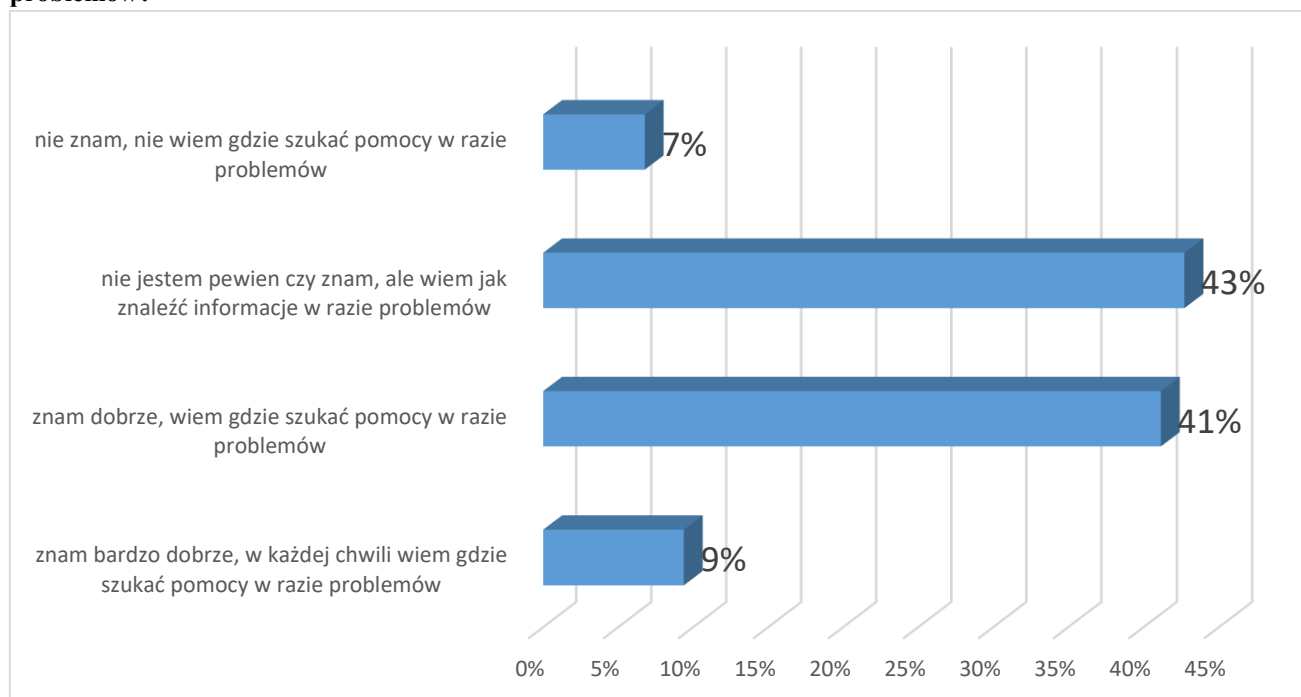
Wyk. 190. Na czyją pomoc może Pan/i liczyć w rozwiązywaniu problemów uzależnień uczniów?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

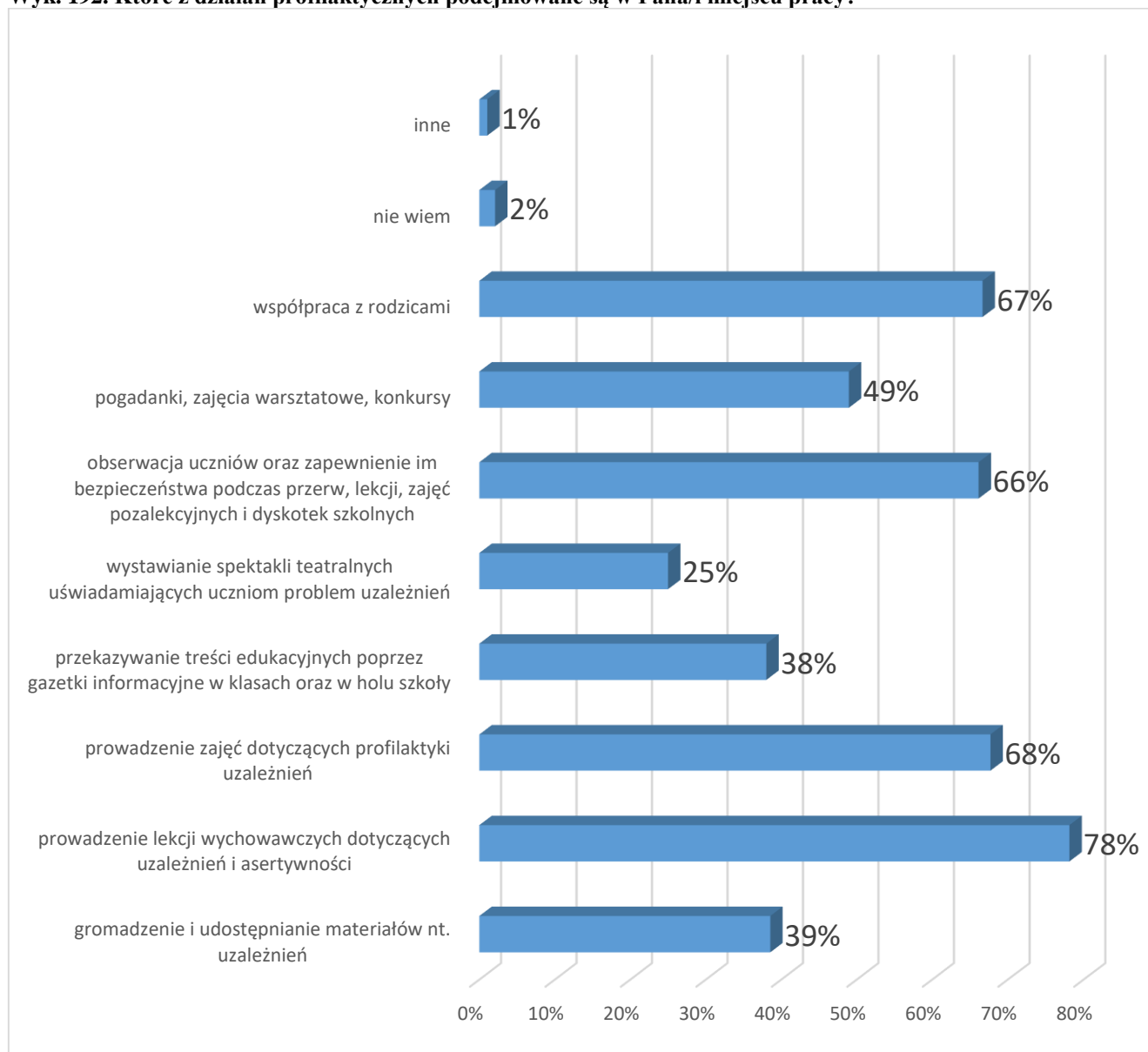
Niepokojącą informacją jest fakt, że nie wszyscy nauczyciele znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Ich bardzo dobrą znajomość potwierdziło jedynie 9% nauczycieli. 43% osób nie jest pewnych, czy zna te dane, ale wie jak ich szukać. 41% badanych zna dobrze dane instytucji pomocowych oraz wie, gdzie ich szukać w razie problemów. Natomiast 7% nauczycieli nie zna danych tych instytucji i nie potrafi ich szukać w razie problemów.

Wyk. 191. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Szkoły, w których pracują ankietowani nauczyciele realizują następujące działania profilaktyczne: prowadzą lekcje wychowawcze dotyczące uzależnień i asertywności (78%), prowadzą zajęcia dotyczące profilaktyki i uzależnień (68%), współpracują z rodzicami (67%), obserwują uczniów i zapewniają im bezpieczeństwo na terenie szkoły (66%), organizują pogadanki, zajęcia warsztatowe i konkursy (49%), gromadzą i udostępniają materiały na temat uzależnień (39%), przekazują treści edukacyjne poprzez gazetki informacyjne w klasach oraz holu szkoły (38%) oraz wystawiają spektakle teatralne uświadamiające uczniom problem uzależnień (25%). 1% nauczycieli wskazało na inne działania, a 2% nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

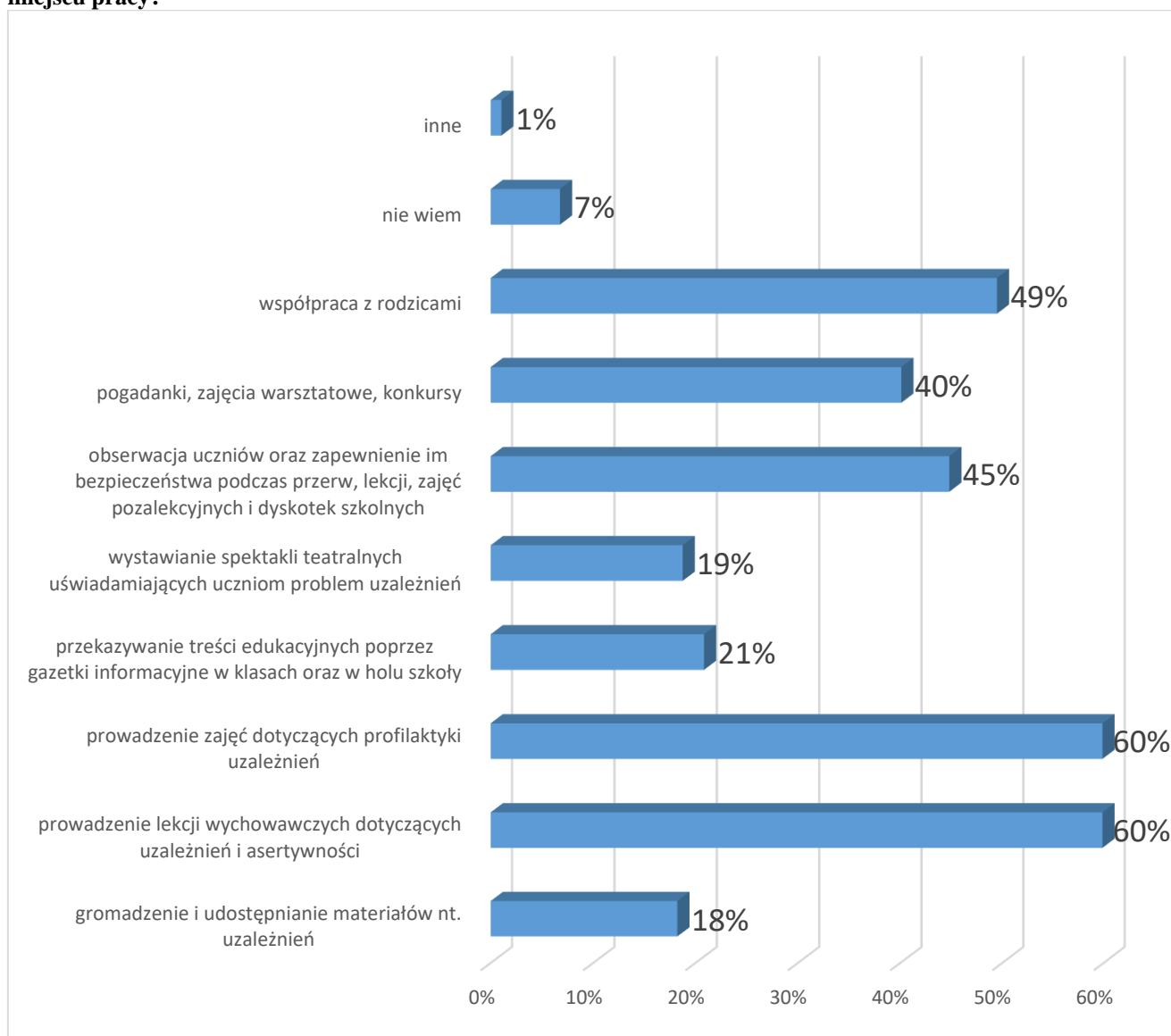
Wyk. 192. Które z działań profilaktycznych podejmowane są w Pana/i miejscu pracy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Za najbardziej skuteczną formę profilaktyki uznano: zajęcia dotyczące profilaktyki i uzależnień (60%) oraz lekcje wychowawcze dotyczące uzależnień i asertywności (60%). W dalszej kolejności nauczyciele wymieniali: współpracę z rodzicami (49%), obserwację uczniów i zapewnienie im bezpieczeństwa na terenie szkoły (45%), organizację pogadanek, zajęć warsztatowych i konkursów (40%), przekazywanie treści profilaktycznych za pomocą gazetek (21%), wystawianie spektakli teatralnych uświadamiających uczniom problem uzależnień oraz gromadzenie i udostępnianie materiałów dotyczących uzależnień. 1% nauczycieli wskazał również na inne działania, a 7% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 193. Które z niżej wymienionych działań profilaktycznych są najbardziej skuteczne w Pana/i miejscu pracy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

5.9. Podsumowanie

Celem niniejszego działu było sprawdzenie opinii i wiedzy nauczycieli na temat uzależnień wśród uczniów oraz odkrycie czynników powodujących sytuacje problemowe.

a) Postrzeganie problemów społecznych

Za najistotniejsze problemy w gminie nauczyciele uznali: **problem palenie papierosów przez dzieci i młodzież oraz picie alkoholu przez dzieci i młodzież**. Natomiast za najmniej istotny problem uznano hazard wśród dzieci i młodzieży.

Wśród uczniów nauczyciele obserwują najczęściej zachowania związane z cyberprzemocą oraz uzależnienia od telefonu i komputera i Internetu. Rzadziej wskazywano natomiast na uzależnienia od alkoholu, papierosów, czy też innych substancji psychoaktywnych.

b) Skala uzależnienia wśród uczniów

W opinii nauczycieli **problem picia alkoholu przez dzieci i młodzież nie przybiera dużych rozmiarów**. 37% osób uznało, że znikoma liczba uczniów w gminie sięga po alkohol, zaś 1% ankietowanych uważa, że liczba uczniów sięgających po wyroby alkoholowe jest duża. Dodatkowo 4% nauczycieli widziało uczniów spożywających alkohol.

Zdaniem badanych **większą skalę przyjmuje problem nikotynizmu**. 4% respondentów uważa, że duża liczba uczniów pali, zaś 52% sądzi, iż liczba uczniów palących papierosy jest znikoma. Jednak 23% nauczycieli przyznało, że widziało dzieci i młodzież palących papierosy.

Najmniejszą skalę przyjmuje problem uzależnień narkotykowych wśród uczniów. 19% nauczycieli uważa, że w gminie jest znikoma liczba dzieci i młodzieży, którzy mają kontakt z substancjami psychoaktywnymi, zaś w opinii 35% osób ten problem w ogóle nie istnieje.

Uczniowie w większości przypadków nie kupują alkoholu, papierosów, czy też narkotyków. Nauczyciele uznali, iż są oni nimi częstowane przez inne osoby. **Zażywają je głównie na imprezach**.

c) Czynniki wywołujące uzależnienia wśród uczniów

Nauczyciele uważają, że uczniowie sięgają po substancje uzależniające głównie, aby **zaimponować innym oraz pod wpływem znajomych**. Ich zdaniem, na **problem z alkoholem, papierosami oraz narkotykami wśród uczniów ma wpływ atmosfera w domu rodzinnym**.

Uznano również, że trudności w nauce bardzo często (36%) oraz często (63%) mogą mieć wpływ na kontakt uczniów z substancjami uzależniającymi.

d) Cyberprzemoc i cyberuzależnienia

Problem cyberprzemocy jest widoczny wśród uczniów. Nauczyciele sądzą, że uczniowie doświadczają głównie wysyłania przykrych wiadomości. Przyznali także, że szkoła podejmuje interwencje w związku z doświadczaniem oraz stosowaniem cyberprzemocy przez uczniów. Często w ramach działań interwencyjnych prowadzone są rozmowy z rodzicami lub opiekunami.

Uczniowie, w opinii większości nauczycieli, mogą korzystać z telefonów komórkowych na terenie szkół. Respondenci przyznali, iż dzieci i młodzież telefony najczęściej używa do grania oraz słuchania muzyki. Co istotne, nie zauważano, aby uczniowie byli dyskryminowani ze względu na brak dostępu do komputera i Internetu oraz nieposiadania najnowszego modelu telefonu.

e) Sytuacja rodzinna uczniów

Problem uzależnień alkoholowych jest obecny w rodzinach uczniów. 16% nauczycieli przyznało, że problem ten istnieje. Blisko co piąty respondent przyznał także, że szkoła podejmowała interwencje w związku z nadużywaniem alkoholu przez rodziców.

Co istotne, rodzice współpracują ze szkołą, głównie przy okazji organizacji imprez szkolnych, ale także biorą udział w zajęciach profilaktycznych.

f) Profilaktyka

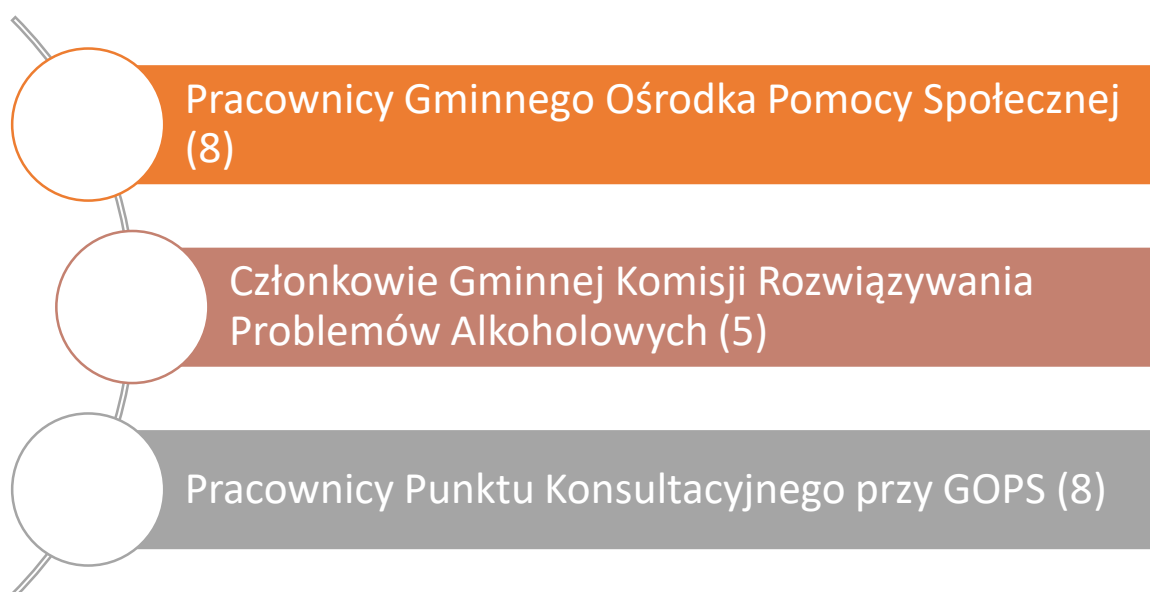
Nauczyciele są przygotowani do udzielania pomocy uczniom zmagającym się z problemem alkoholowym, nikotynowym oraz narkotykowym. Wiedzą również jak reagować w sytuacjach kryzysowych oraz mogą liczyć na pomoc pedagogów i psychologów szkolnych. Badani najlepiej oceniają swoją wiedzę dotyczącą papierosów, najslabiej natomiast ocenili swoją wiedzę dotyczącą leków.

Respondenci przyznali, że poświęcają sporo uwagi uczniom zmagającym się z uzależnieniami, a na lekcjach wychowawczych tym zagadnieniom także poświęca się sporo czasu.

BADANIE PRZEDSTAWICIELI SŁUŻ POMOCOWYCH

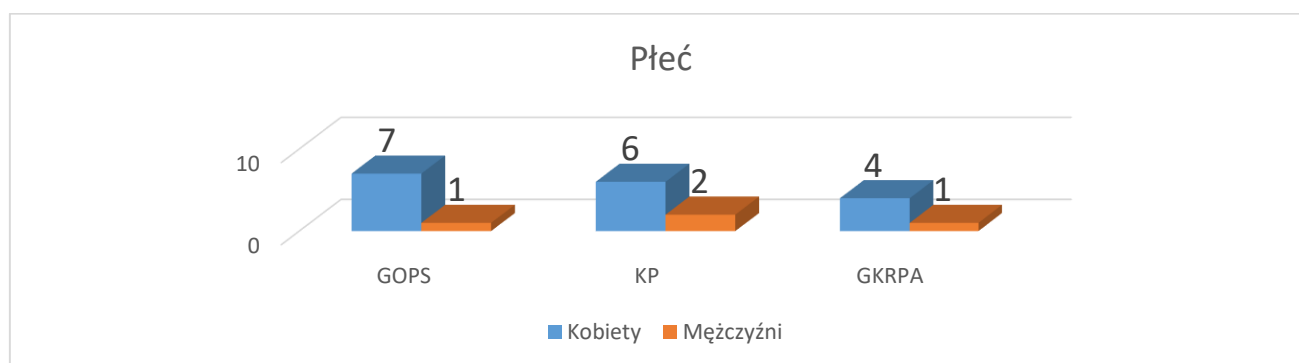
6.1. Struktura próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Siechnice wzięli udział również przedstawiciele służb pomocowych. Zostali oni dobrani za pomocą metody dogodnościowej. Zgodnie z przyjętą metodą badawczą, z każdym przedstawicielem służb pomocowych przeprowadzono indywidualny wywiad pogłębiony. Wywiady zostały przeprowadzone według scenariusza rozmowy sporządzonego dla tej grupy. Poniższy wykres przedstawia szczegółowy rozkład próby badawczej:

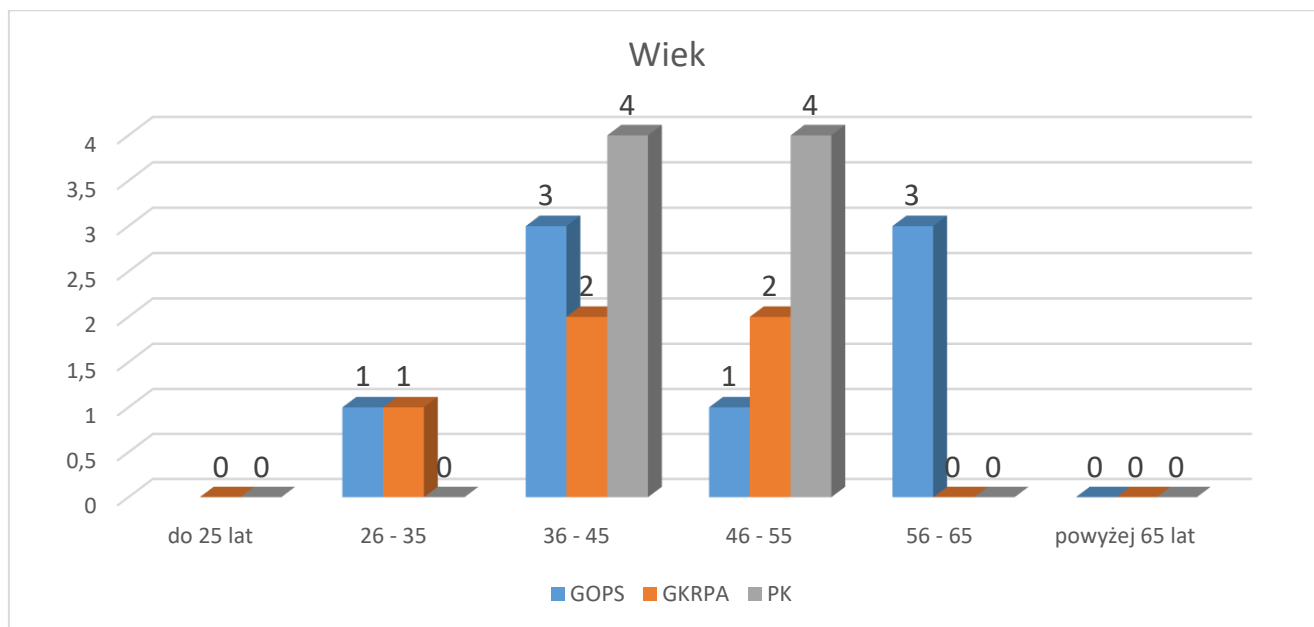
Analizując strukturę demograficzną badanych można dostrzec, iż w badaniu uczestniczyły głównie kobiety – dominowały one liczebnie w każdej z badanych instytucji.

Wyk.194. Płeć

Rozmówcy w większość znajdowali się w przedziale wiekowych 36 – 45 lat oraz 46 – 55 lat. W GOPS-ie oraz GKRPA pracują dwie osoby, które znajdują się w przedziale 26 – 35 lat. Natomiast trzech badanych w wieku 56 – 65 lat pracuje w GOPS-ie.

Wyk.195. Wiek

6.2. Postrzeganie problemów społecznych

Przedstawiciele służb pomocowych poproszono o **wskazanie najbardziej widocznych problemów w gminie**. Miało to na celu ukazanie obszarów najbardziej problematycznych, pokazanie potencjalnych zagrożeń, miejsc, gdzie te zagrożenia są najbardziej widoczne oraz grup społecznych, których zagrożenia najbardziej dotyczą.

Problemy społeczne występujące w gminie

Po wnikliwej analizie zebranego materiału badawczego można dostrzec, iż **najbardziej uciążliwym problemem w Gminie Siechnice jest problem alkoholizmu**. Zwrócili na niego uwagę wszyscy pracownicy służb pomocowych, co świadczyć może o jego istotności i powszechności. Badani zauważyli, iż problem ten dotyczą wszystkich grup społecznych – zarówno osób dorosłych, a także dzieci i młodzieży. Dodatkowo uznali także, iż jest on przyczyną innych problemów występujących w gminie.

Zdaniem badanych, alkoholizm jest także czynnikiem wpływającym na problem przemocy w rodzinie. Występowanie **przemocy w rodzinie** podkreślali głównie przedstawiciele GKRPA oraz pracownicy Punktu Konsultacyjnego. Jak zauważa jeden z pracowników Punktu Konsultacyjnego: „Z mojego punktu widzenia najbardziej widoczne problemy społeczne to przemoc i alkoholizm, idą one często w parze”. Badani podkreślali również, że przemoc coraz częściej dotyczy rodzin, które są dobrze sytuowane finansowo.

Oprócz przemocy w rodzinie zauważano występowanie **przemocy szkolnej**. W opinii badanych ma ona swoje źródło w rodzinie, a dokładniej w problemach, z którymi ta rodzina się zmagają: alkoholizmem, przemoc fizyczną i psychiczną, zaniedbaniem dzieci oraz trudnościami wychowawczymi.

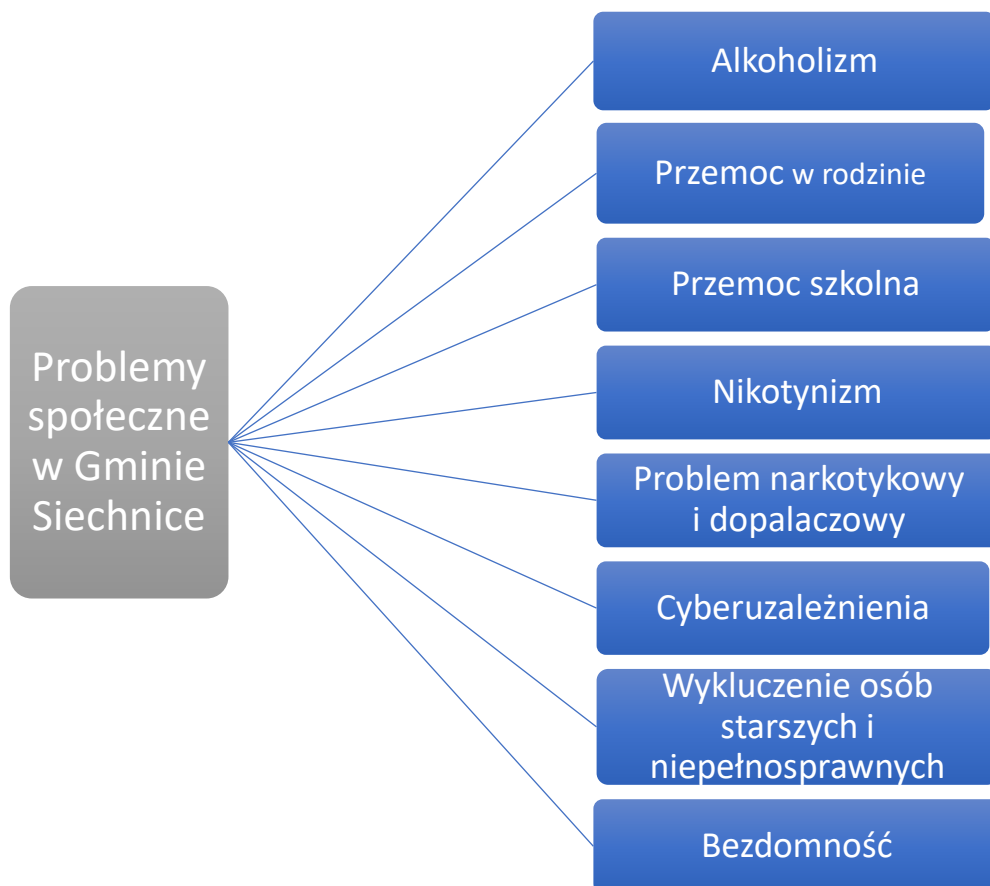
W dalszej kolejności za istotny uznano także **problem nikotynowy**, na który wskazywali głównie pracownicy GOPS.

Znacznie rzadziej wskazywano na **problem narkotykowy, problem cyberuzależnień, bezdomności, wykluczenia osób starszych i niepełnosprawnych oraz problem wykorzystywania instytucji publicznych do rozwiązywania konfliktów rodzinnych**. Badani przyznali, że problemy te występują w gminie, jednak nie na bardzo dużą skalę. W opinii większości rozmówców, nie wymagają one podjęcia natychmiastowych działań.

Brak miejsc pracy powoduje nie tylko złą sytuację materialną i bytową rodzin, wpływa także na zachowania jednostek – wzrost zachowań agresywnych, skłonność do używek oraz frustrację. Jednak jak zauważa jeden respondentów: „W gminie nie ma bezrobocia. Nie pracują tylko Ci co nie chcą lub są dłużnikami alimentacyjnymi. Ubóstwo występuje wśród osób starszych i niepełnosprawnych”. Podobna opinia pojawia się również w wypowiedziach pozostałych badanych.

Wspólnie podkreślali oni, iż w **gminie problem bezrobocia praktycznie nie występuje**, a jeśli osoby zdolne do pracy jej nie posiadają to wynika to z ich indywidualnych decyzji.

Graf.1. Problemy społeczne występujące w Gminie Siechnice

Powody występowania problemów społecznych w gminie

Respondentów poproszono o wskazanie głównych powodów występowania problemów społecznych w gminie.

W opinii członków **GKRPA** problemy społeczne występujące na terenie gminy wynikają przede wszystkim z **niewydolności wychowawczej rodziców**. Jak podkreślają badani wzory zachowań przekazywane przez rodziców w dużej mierze przyczyniają się do powielania problemów społecznych, które w rodzinie już występują.

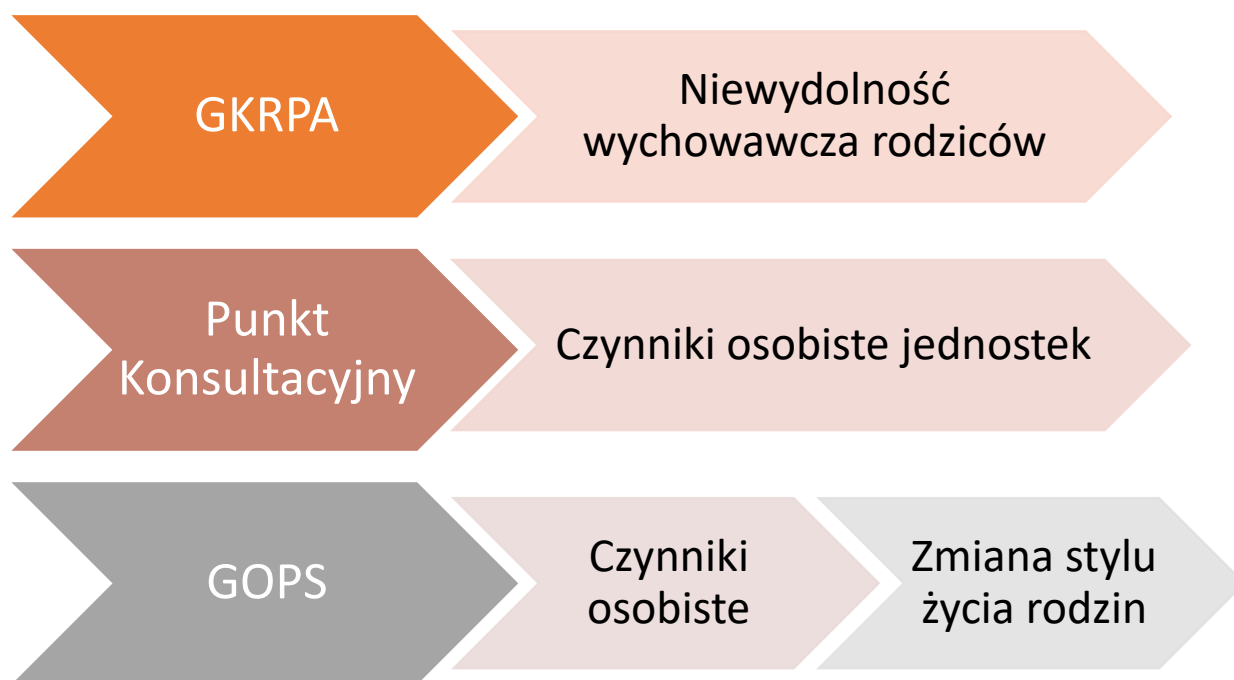
Co istotne, respondenci podkreślają, iż obecnie problemy społeczne nie wynikają głównie z bezrobocia, ubóstwa, czy też patologii społecznej związanej z pokoleniowym uzależnieniem w rodzinach. Zdaniem ankietowanego przedstawiciela GKRPA: *„Obecnie struktura problemów społecznych zmienia się w kierunku rozluźnienia więzi rodzinnych mieszkańców, przepracowania i związanego z tym mniejszego wpływu na wychowanie dzieci”*. Z tą opinią zgadzają się pozostali badani, którzy w swoich wypowiedziach podkreślali, iż niskie zaangażowanie rodziców w sprawy dzieci skutkuje występowaniem problemów społecznych oraz powielaniem niewłaściwych wzorców.

Dodatkowo podkreślano wpływ współczesnego stylu życia – dążenie do powiększania zasobów finansowych, przekładanie obowiązków zawodowych nad życie rodzinne, czy też dążenie do kariery.

W opinii **pracowników Punktu Konsultacyjnego**, problemy społeczne powodowane są głównie przez **czynniki osobiste jednostek**. Tutaj zwracano uwagę przede wszystkim na indywidualne cechy jednostek, które powodują skłonność do uzależnień oraz innych sytuacji problemowych, np. bezrobocia, czy ubóstwa. *„To głównie czynniki osobiste, niskie poczucie własnej wartości, konflikty w rodzinie, czy też traumy z dzieciństwa”*.

Natomiast **pracownicy GOPS** również zwracali uwagę na wpływ **czynników osobisty** na występowanie problemów społecznych. Dodatkowo podkreślali, oni, iż problemy te mają swoje źródło w niewydolności wychowawczej rodziców oraz zmianie stylu życia rodzin, rozluźnieniu więzi rodzinnych oraz złe sytuacji ekonomicznej. Jeden z pracowników GOPS zauważył, iż problemy społeczne mogą być powodowane tzw. cyberuzależnieniami, czyli wszechobecnością i niewłaściwym korzystaniem z Internetu, telefonów komórkowych, gier itp.

Graf.2. Powody występowania problemów społecznych

Grupy społeczne najbardziej narażone na występowanie problemów społecznych

W opinii dwóch przedstawicieli **GKRPA** wszystkie grupy społeczne są narażone na występowanie problemów społecznych. Rozmówcy Ci uważają, że przynależność do określonej grupy nie ma wpływu na doświadczanie problemów społecznych. Osoby te zwracały uwagę, że to indywidualne cechy jednostek mają wpływ na to zjawisko.

Pozostali przedstawiciele GKRPA uznali, iż problemami społecznymi zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne, niesamodzielne oraz niepełnosprawne.

Zwracano uwagę również na fakt, iż to **dzieci oraz młodzież** są grupą najbardziej zagrożoną występowaniem problemów społecznych. Zdaniem rozmówcy: „*Dzieci w wieku szkolnym poprzez rozluźnienie więzi rodzinnych, brak „instytucji” babci i dziadka*”.

Podobną opinię wyrazili pracownicy **Punktu Konsultacyjnego** – ich zdaniem nie ma żadnych prawidłowości wpływającej na występowanie problemów społecznych. Jak zauważa jeden z pracowników: „*Osobom o wyższym statusie materialnym zwykle dłużej udaje się zachować pozory i ukryć problem, ale nie oznacza to, że go nie ma*”. Badani wspólnie podkreślali, iż przynależność do grupy nie jest kategorią, która ma wpływ na występowanie lub nie problemów społecznych.

Natomiast **pracownicy GOPS** uznali, iż największe zagrożenie związane z występowaniem problemów społecznych występuje wśród osób o niskim statusie materialnym, osób starszych, bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży.

Graf.3. Grupy społeczne zagrożone występowaniem problemów społecznych

Respondentów poproszono o wskazanie miejsc, w których występuje **największe ryzyko zagrożeń związanych z przemocą lub używkami**.

Patrząc na ten problem z perspektywy instytucji społecznych, respondenci uważają, iż zagrożenie może występować w rodzinach, głównie tych zmagających się z problemem uzależnień oraz w szkołach. Teoretycznie dom rodzinny i szkoła to miejsca, gdzie każda jednostka powinna czuć się bezpiecznie, jednak niestety nie zawsze tak się dzieje.

Wskazywano również, iż problem związany z przemocą lub używkami występuje w miejscach publicznych: parkach, skwerkach, przystankach autobusowych.

6.3. Problem uzależnień na terenie gminy

Przedstawiciele służb pomocowych to osoby, które na co dzień mają do czynienia z problematyką uzależnień. W związku z tym, ich opinia wydaje się niezwykle istotna i wiarygodna.

Analizę rozpoczęto od oceny spożycia alkoholu w gminie na przestrzeni ostatnich 5 lat. Na to pytanie nie potrafili udzielić odpowiedzi pracownicy **Punktu Konsultacyjnego**. Wszyscy zgodnie podkreślali, iż ze względu na zajmowane środowisko oraz krótki staż pracy i zamieszkiwanie innej gminie nie są w stanie udzielić rzetelnej odpowiedzi na to pytanie.

Pracownicy GOPS uznali, iż na przestrzeni ostatnich 5 lat nie można stwierdzić ani wzrostu ani spadku spożycia Alkoholu. Rozmówcy twierdzą, iż **obecnie pije się tyle samo co dawniej** - „*Nie zauważyłam wzrostu spożycia. Osoby, które piły w miejscach ogólnie znanych nadal się tam spotykają i wspólnie piją*”.

Rozmówcy zwrócili jednak uwagę na problem sprzedaży i spożycia alkoholu przez młodzież. Jeden z ankietowanych zauważył: „*Zwiększyła się sprzedaż alkoholu młodzieży – piją coraz młodsi*”. Dodatkowo uznano, iż wynika to z ogólnej dostępności alkoholu, niskiej ceny, zmiany postaw społecznych młodzieży.

Przedstawiciele GKRKA nie byli zgodni w ocenie spożycia alkoholu w ostatnim pięcioleciu. Wśród nich pojawiały się głosy potwierdzające wzrost spożycia alkoholu, a szczególnie wzrost spożycia piwa. Jeden z rozmówców uważa, że wynika to z wzrostu liczby ludności w gminie. Twierdzi on, że: „*Spożycie alkoholu stale rośnie co jest związane z bardzo szybkim przyrostem liczby ludności w gminie*”. Pojawiały się również opinie, podkreślające, iż spożycie alkoholu jest na stałym poziomie.

Zjawisko uzależnień alkoholowych w gminie

Co ciekawe, **pracownicy GOPS** uważają, że z problemem alkoholowym zmagają się głównie mężczyźni, przeważnie Ci znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej – bezrobotni, samotni, czy też zmagający się z problemami finansowymi. Są to głównie osoby w wieku 40 – 60 lat, z wykształceniem zawodowym lub podstawowym, pracujące raczej dorywczo niż na pełen etat.

Pojawiła się także opinia wskazująca, że z problemem alkoholowym zmagają się coraz częściej osoby młode, dobrze wykształcone, które w alkoholu szukają ucieczki od codziennych problemów oraz relaksu. Co ciekawe, problem ten dotyczy coraz większej ilości kobiet.

Przedstawiciele **Punktu Konsultacyjnego** uważają, że nie można jednoznacznie scharakteryzować tej grupy, ponieważ tworzą ją bardzo zróżnicowane jednostki. *„Tutaj wiek nie gra roli. Piją i starsi i młodszy, kobiety i mężczyźni, klasa średnia oraz bezrobotni, gdzie sytuacja materialna nie jest stabilna” – podkreśla jeden z badanych.*

Natomiast **Przedstawiciele GKRPA** zauważają, że coraz częściej osobami pijącymi szkodliwie są ludzie młodzi i coraz częściej są to kobiety. Zauważają oni również jeszcze jedną grupę osób pijących szkodliwie – to osoby w wieku 60 – 70 lat, które znajdują się już na emeryturze lub rencie.

Graf.4. Charakterystyka grupy osób uzależnionych od alkoholu

GKRPA	GOPS	PK
<ul style="list-style-type: none">• Osoby młode, posiadające małe dzieci,• Coraz częściej kobiety,	<ul style="list-style-type: none">• Mężczyzna• 40 - 60 lat• Brak stałego zatrudnienia• Wykształcenie zawodowe lub podstawowe	<ul style="list-style-type: none">• Nie można jednoznacznie określić grupy, ponieważ jest ona bardzo zróżnicowana.

Zjawisko uzależnień narkotykowych w gminie

Natomiast jeśli chodzi o **problem narkomanii** to zdaniem badanych na pewno jest on obecny w Siechnicach, trudno go zidentyfikować i określić dokładnie jego skalę. Najczęściej występuje on jednak **wśród najmłodszych mieszkańców** gminy – dotyczy głównie młodzieży. Większość rozmówców przyznało, iż nie posiada szczegółowej wiedzy dotyczącej skali zjawiska, w związku z tym nie może wypowiedzieć się na ten temat.

Jednak jak zauważa przedstawiciel GKRPA obecnie problem z dopalaczami i narkotykami nie jest obecny w gminie - *„Obecnie o dopalaczach nie słyszę. Wcześniej dopalacze zażywali młodzi ludzie, karani sądownie. Po narkotyki typu marihuana oraz amfetamina sięgali również młodzi ludzie, na ogół uczęszczający do gimnazjum i szkół średnich”*.

Z tą opinią nie zgodził się rozmówca reprezentujący GOPS, który uważa, że problem uzależnień narkotykowych istnieje. Uważa, że na terenie gminy są dilerzy, którzy sprzedają narkotyki i dopalacze. Wspomina on także, że młodzież obecnie może zamówić te środki przez Internet. W związku z czym, ich pozyskanie nie stanowi dużego problemu.

Przedstawiciele Punktu Konsultacyjnego zauważają, że problem z środkami psychoaktywnymi dotyczy głównie młodzieży. Jednak nie zauważają oni na terenie gminy powszechności tego problemu.

Zjawisko uzależnień behawioralnych w gminie

Zjawisko uzależnień zdaniem wszystkich przedstawicieli służb pomocowych nie stanowi obecnie dużego problemu na terenie gminy.

Przedstawiciele **Punktu Ponsultacyjnego** w większości deklarowali, iż ze względu na charakter wykonywanej pracy nie mają informacji na temat skali uzależnień behawioralnych w gminie. Dwie osoby przyznały, iż ich zdaniem problem ten na pewno istnieje w gminie, jednak nie sposób jak na razie oszacować jego skali.

W opinii członków **GKRPA** problem uzależnień behawioralnych dotyczy głównie młodych matek, które uzależniają się od portali społecznościowych. Jak zauważa jeden z badanych, problem ten jest widoczny w związku z procedurą Niebieskiej Karty. To wtedy wychodzi, iż rodzice i dzieci nadmiernie korzystają z nowych mediów, czasem w sposób, który może stanowić dla nich zagrożenie.

Czterech z respondentów nie słyszało nigdy o uzależnieniu od hazardu występującym na terenie gminy. Jeden rozmówca przyznał, iż problem ten występował kiedyś w gminie i dotyczył młodych mężczyzn.

Pracownicy **GOPS** oceniali, iż uzależnienia behawioralne dotyczą niewielkiej ilości osób. Częściej, ich zdaniem, są to ludzie dobrze usytuowani finansowo, głównie dotyczy on dzieci i młodzieży. Dodatkowo jeden z rozmówców oświadczył, że w swojej pracy miał styczność z dzieckiem dotkniętym cyberuzależnieniem. Natomiast 3 badanych nie spotkało się z tym zjawiskiem, w związku z tym nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Pomoc osobom uzależnionym

W Gminie Siechnice osoby uzależnione mogą liczyć na wsparcie instytucji pomocowych. Za pomoc osobom uzależnionym odpowiedzialna jest przede wszystkim Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Po pomoc osoby te mogą zwrócić się również do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też Punktu Konsultacyjnego. W gminie prowadzone są również grupy wsparcia dla osób uzależnionych.

Rola pracowników instytucji pomocowych polega przede wszystkim na docieraniu do osób uzależnionych, proponowaniu im leczenia, wskazywaniu miejsc, gdzie mogą odbyć terapię oraz motywowaniu do podjęcia terapii.

W Polsce nie ma jednak przymusu leczenia uzależnień, w związku z tym, nie można nikogo zmusić to podjęcia terapii. W sytuacji, gdy osoba uzależniona nie szkodzi swoim zachowaniem innym osobom, np. zaniedbując nieletnich, czy pozostających pod ich opieką rodziców, nie można ich prawnie zobligować do podjęcia leczenia.

Jak zauważa jeden z pracowników Punktu Konsultacyjnego: *„Osoby uzależnione od momentu nakazu sądowego muszą wyrazić zgodę na leczenie, więc to one są odpowiedzialne za trzeźwienie. Jeśli już trafią do specjalisty ich problem jest oceniany pod kątem stopnia uzależnienia i proponowana jest im odpowiednia forma terapii. Osoby takie są motywowane do jej podjęcia, jednak decyzja należy do nich”*.

Od osób zmagających się z problemem uzależnień zależy, czy będą chcieli z tej pomocy skorzystać. Celem sprawdzenia, czy osoby zmagające się z problemami zwracają się o pomoc do instytucji poproszono rozmówców o opinię na ten temat.

Pracownicy GOPS uważają, że osoby uzależnione zwracają się o pomoc, jednak są zainteresowani głównie pomocą materialną. Bardzo rzadko zdarza się, iż dostrzegają u siebie problem uzależnienia i szukają pomocy, aby sobie z nim poradzić. Jak zauważa jeden z badanych: „*Więcej jest zgłaszanych niż przychodzących samodzielnie*”. Inny rozmówca zauważa również, że: „*Raczej nie zdarza się, aby osoby uzależnione same zgłosiły się o pomoc*”. Osoby te zgłaszane są głównie przez członków najbliższej rodziny: współmałżonków, dzieci, rodziców, ale także przez pracowników socjalnych, grupy robocze, kuratorów.

Tę opinię potwierdzają **przedstawiciele GKRPA** oraz **przedstawiciele Punktu Konsultacyjnego**. Z ich doświadczenia wynika, iż osoby uzależnione zgłaszane są do instytucji pomocowych przez członków rodziny, ale także przez Policję, pracowników socjalnych oraz szkołę. „*Osoby uzależnione rzadko proszą o pomoc, ale zawsze jest im ona proponowana, gdyż o pomoc proszą członkowie rodziny*” – komentuje jeden z rozmówców.

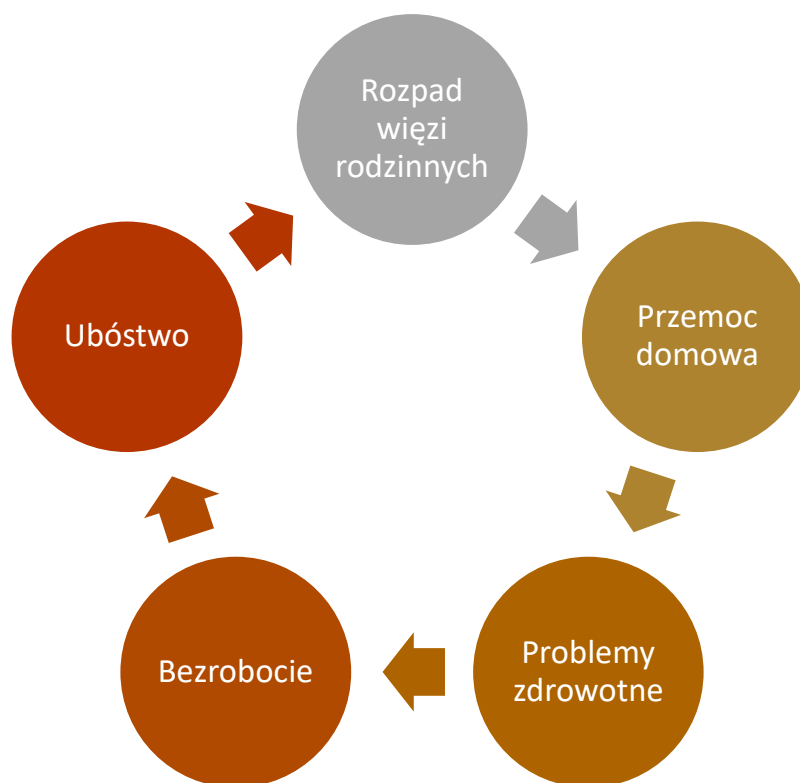
Konsekwencje stosowania alkoholu

Badanych poproszono również o wskazanie **głównych konsekwencji stosowania alkoholu** widocznych w gminie. Jak wynika z zebranego materiału badawczego, alkohol przede wszystkim ma bardzo negatywny **wpływ na rodzinę**. Efektem nadużywania alkoholu przez jednego lub kilku członków rodziny jest **rozpad więzi rodzinnych**, demoralizacja dzieci i młodzieży. Pracownik Punktu Konsultacyjnego zauważa, że nadużywanie alkoholu w rodzinie ma negatywny wpływ na dzieci, które w przyszłości nie radzą sobie w dorosłym życiu i często przejmują wzorzec życia rodziców.

Alkohol także często przyczynia się do występowania **zjawiska przemocy domowej**, wzmaga występowanie zachowań agresywnych. Wywołuje także **problemy zdrowotne**. Utrata pracy oraz problemy finansowe to kolejne, często występujące problemy wynikające z nadużywania alkoholu. Wiąże się z tym również **bezrobocie oraz ubóstwo**.

Podsumowując, przytoczyć można słowa pracownika Punktu Konsultacyjnego: „*Alkohol zaburza funkcjonowanie osoby uzależnionej w każdym obszarze jej życia, zarówno rodzinnym, zawodowym, społecznym i zdrowotnym*”.

Graf.5. Konsekwencje nadużywania alkoholu

Jak zauważyli wszyscy przedstawiciele instytucji pomocowych, alkohol ma wpływ przede wszystkim na członków rodziny osób uzależnionych, a przede wszystkim na dzieci i młodzież.

Jak zauważają **przedstawiciele GKRPA**, alkohol w rodzinie powoduje problemy w nauce oraz problemy w nawiązywaniu relacji z rówieśnikami. Dzieci z domów, gdzie nadużywa się alkoholu, często mają tendencję do zachowań przemocowych, stosują agresję.

Pracownicy Punktu Konsultacyjnego zauważają, że dzieci te posiadają niskie poczucie własnej wartości, zmagają się ze stanami depresyjnymi, mają kłopoty zdrowotne oraz emocjonalne. Często towarzyszy im wyuczona bezradność, mają poczucie, iż nie mają wpływu na swoje życie oraz na życie swojej rodziny.

Również **pracownicy GOPS** podkreślają, iż problem uzależnień alkoholowych w rodzinie negatywnie oddziałuje przede wszystkim na dzieci, wywołując u nich poczucie braku bezpieczeństwa. Istotnym problemem są zaniedbania rodzicielskie – rodzice, którzy zmagają się z problemem alkoholowym często niewłaściwie wypełniają funkcje opiekuńczo – wychowawcze. W opinii jednego pracownika GOPS: „*Dzieci z rodzin z problemem alkoholowym doświadczają ciągłego stresu, który niszcząco wpływa na ich rozwój. Czują się gorsi, mniej wartościowi, nie potrafią zaufać i nawiązać właściwych relacji z innymi*”.

Graf.6. Wpływ uzależnień w rodzinie na dzieci i młodzież

Problem uzależnień, a dzieci i młodzież

Celem sprawdzenia skali problemu uzależnień wśród dzieci i młodzieży rozmówców zapytano, jak często spotykają się ze spożywaniem alkoholu lub zażywaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Większość **pracowników GOPS** nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie, ponieważ nie posiadali wiedzy na ten temat. Wyjątkiem był tutaj jeden rozmówca, który uważa, że coraz częściej zdarza mu się widywać młodzież spożywającą alkohol. Są to głównie uczniowie końcowych klas szkoły podstawowej oraz uczniowie klas średnich. Podkreślał on jednak, iż nie jest to zjawisko występujące nagminnie.

Również pracownicy **Punktu Konsultacyjnego** oraz **GKRPA** na co dzień nie pracują z osobami nieletnimi, w związku z tym, nie byli w stanie wypowiedzieć się na ten temat. Jednak kilku rozmówców przyznało, że spotykają się z młodzieżą sięgającą po alkohol oraz narkotyki. Uważają dodatkowo, iż powodem takiego zachowania może być nie radzenie sobie ze swoimi emocjami, wpływ znajomych, brak kontroli ze strony rodziców oraz łatwy dostęp do używek. Jak zauważa przedstawiciel GKRPA: „*Po narkotyki i alkohol sięgają dzieci z domów, w których rodzice nie poświęcają im uwagi. Są to często dzieci z tzw. dobrych domów*”.

Dzieci, które sięgają po używki wywodzą się z różnych środowisk - „*Każde środowisko stwarza możliwości zażywania alkoholu i substancji psychoaktywnych. Jest to problem wychowawczy, osobowościowy, ale i środowiskowy*” – podkreśla pracownik Punktu Konsultacyjnego. Jak zauważają badani, coraz częściej są to **rodziny dobrze sytuowane**, w których rodzice bardziej niż na dzieciach skupiają się na swojej karierze i pracy. Problem ten widoczny jest również **w rodzinach, w których istnieje problem z uzależnieniami**, rodzinach niewydolnych wychowawczo oraz w rodzinach, w których któryś z domowników zmaga się z chorobą. W tych rodzinach obserwuje się także brak więzi między dziećmi, a rodzicami, który ma ogromny wpływ na kontakt nieletnich z substancjami uzależniającymi.

6.4. Profilaktyka na terenie gminy

Osoby zmagające się z problemem uzależnień, nie tylko alkoholowych, ale także tych związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych, mogą liczyć na pomoc gminy.

W gminie Siechnice funkcjonują placówki, które udzielają pomocy osobom uzależnionym – taką opinię wyrazili wszyscy badani. Mieszkańcy mogą korzystać z pomocy:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Punktu Konsultacyjnego działającego przy nim,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Grup Wsparcia dla osób uzależnionych oraz dla rodziców młodzieży szkolnej,
- Zespołu Interdyscyplinarnego,
- Policji i Straży Miejskiej,
- Instytucji Pozarządowych,
- MONAR-u,
- Zakładów Opieki Zdrowotnej.

Zdaniem przedstawicieli trzech instytucji pomocowych: GKRPA, GOPS oraz PK, gmina podejmuje wiele działań, których celem jest ograniczenie popytu na zażywanie alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. **Prowadzi liczne programy profilaktyczne**, skierowane do wszystkich mieszkańców – począwszy od dzieci i kadry pedagogicznej na osobach dorosłych kończąc.

Dorośli mieszkańcy w ramach programu profilaktycznego skorzystać mogą między innymi z bezpłatnych konsultacji psychologicznych lub prawnych. Dla rodzin organizowany jest rokrocznie piknik profilaktyczny, a także soboty profilaktyczne.

Jak zauważa przedstawiciel GKRPA, nauczyciele uczestniczą w programach profilaktycznych realizowanych przez firmy zewnętrzne wyłonione w drodze zamówień publicznych. Nauczyciele ze wszystkich szkół z terenu gminy zostali przeszkoleni z zakresu realizacji programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPE.

Również do uczniów kierowane są programy profilaktyczne realizowane przez firmy zewnętrzne. Jak wynika z opinii rozmówcy, dzieci bardzo chętnie uczestniczą w tych zajęciach.

Prowadzi również **kampanie społeczne** oraz **spotkania z młodzieżą**, których celem jest zwrócenie uwagi na konsekwencje sięgania po substancje psychoaktywne. Organizuje także **warsztaty i szkolenia dla rodziców**.

W gminie są prowadzone zajęcia grupowe dla rodziców, wspierające ich w procesie wychowawczym, Funkcjonuje również grupa wsparcia dla osób nadużywających alkoholu, a także telefon zaufania dla osób uzależnionych od narkotyków.

Wraz z GKRPA prowadzi **kontrole punktów sprzedaży i szkolenia dla sprzedawców** alkoholu oraz współpracuje w tej kwestii z przedstawicielami Policji i Straży Miejskiej.

Gmina **finansuje także działanie Punktu Konsultacyjnego** dla mieszkańców, a także **rozpowszechnia materiały informacyjne**, czy też **organizuje szkolenia i spotkania ze znanymi osobami, skierowane dla mieszkańcami gminy**.

Dane te świadczą o tym, iż Gmina Siechnice nie tylko stara się pomagać osobom uzależnionym, ale prowadzi również liczne działania profilaktyczne.

Mieszkańcy informowani są o tych działaniach za pomocą ogłoszeń rozwieszanych w GOPS-ie, ze strony internetowej, ulotek informacyjnych oraz informacji zamieszczanych w placówkach oświatowych. Pracownicy instytucji pomocowych, którzy uczestniczyli w badaniu przyznają, iż mieszkańcy są świadomi działań instytucji pomocowych i zawsze informuje się ich o wydarzeniach, czy też możliwościach pomocowych gminy.

6.5. Polityka alkoholowa w gminie

Ostatni blok pytań skierowanych do przedstawicieli instytucji pomocowych miał na celu scharakteryzowanie polityki alkoholowej w gminie. Ze względu na fakt, iż pytania te dotyczą kwestii, którą zajmuje się GKRPA to właśnie jej przedstawiciele przede wszystkim udzielali odpowiedzi na pytania w tym bloku. Przedstawiciele PK oraz GOPS, ze względu na zajmowane stanowisko i zakres obowiązków w większości nie posiadali wiedzy oraz danych na ten temat.

Na początek rozmówców poproszono o opisanie liczby punktów sprzedaży alkoholu na przestrzeni ostatnich 5 lat.

Z opinii **przedstawicieli GKRPA**, liczba ta nie uległa zmianie, ponieważ pojedyncze punkty się zamykają, ale inne otwierają swoją działalność. Pojawiały się także głosy wskazujące, iż liczba ta wzrosła, jednak nie był to bardzo duży wzrost.

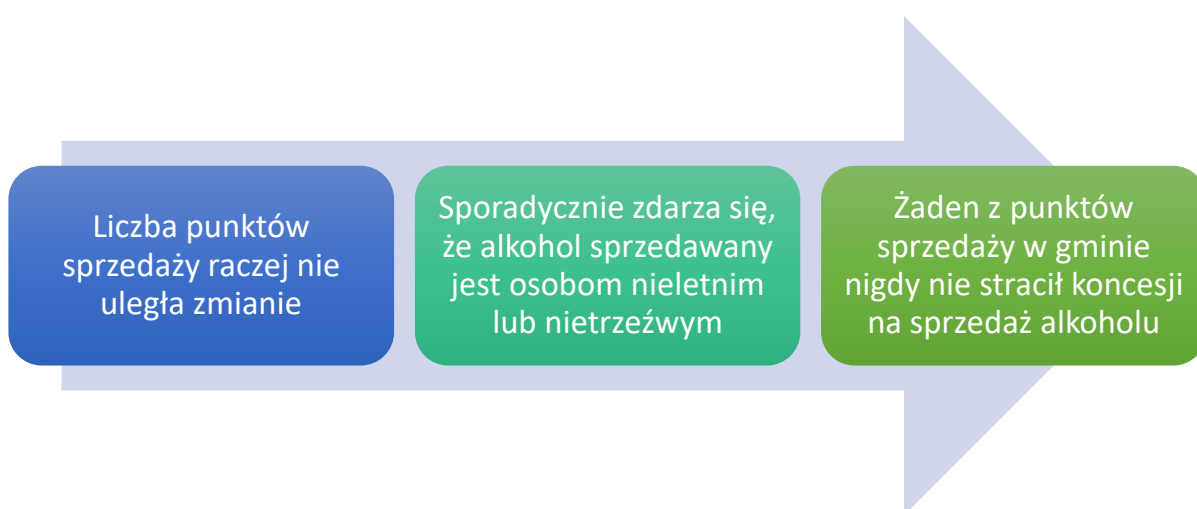
Następnie badanych poproszono o wskazanie jak często zdarza się, że alkohol sprzedawany jest osobom nieletnim lub nietrzeźwym. Zgodnie z opinią przedstawicieli GKRPA, takie sytuacje mają miejsce sporadycznie. Jeden z rozmówców wspomniał, iż sporadycznie Komisja otrzymuje anonimowe zgłoszenia (ok. 2 -3 w ciągu ostatnich 5 lat).

Z analizy danych statystycznych dotyczących ilości zgłoszeń można byłoby sądzić, iż w gminie nie sprzedaje się alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym, jednak jak zauważa przedstawiciel GKRPA: *„Zgłoszeń nie mamy, ale prowadzone są badania tzw. zakup kontrolowany, gdzie niestety okazuje się, że sprzedawcy sprzedają nieletnim alkohol”*.

Co istotne, zgodnie z opinią rozmówców, **żaden z punktów sprzedaży w gminie nigdy nie stracił koncesji na sprzedaż alkoholu**. Potwierdza to pracownik GOPS, który przyznaje, iż w ciągu jego 12 lat pracy taka sytuacja nie miała miejsca.

Ważną informacją jest fakt, iż zgodnie z opinią przedstawicieli GKRPA, zdecydowana większość sprzedawców zna i stosuje się do Ustawy o wychowaniu w trzeźwości. W większości sklepów znajdują się tabliczki informujące o szkodliwości alkoholu oraz zakazie sprzedaży dla osób nieletnich i nietrzeźwych. Pracownicy sklepów uczestniczą również w szkoleniach. Te wszystkie elementy są regularnie sprawdzane podczas kontroli.

Graf.7. Polityka alkoholowa w gminie

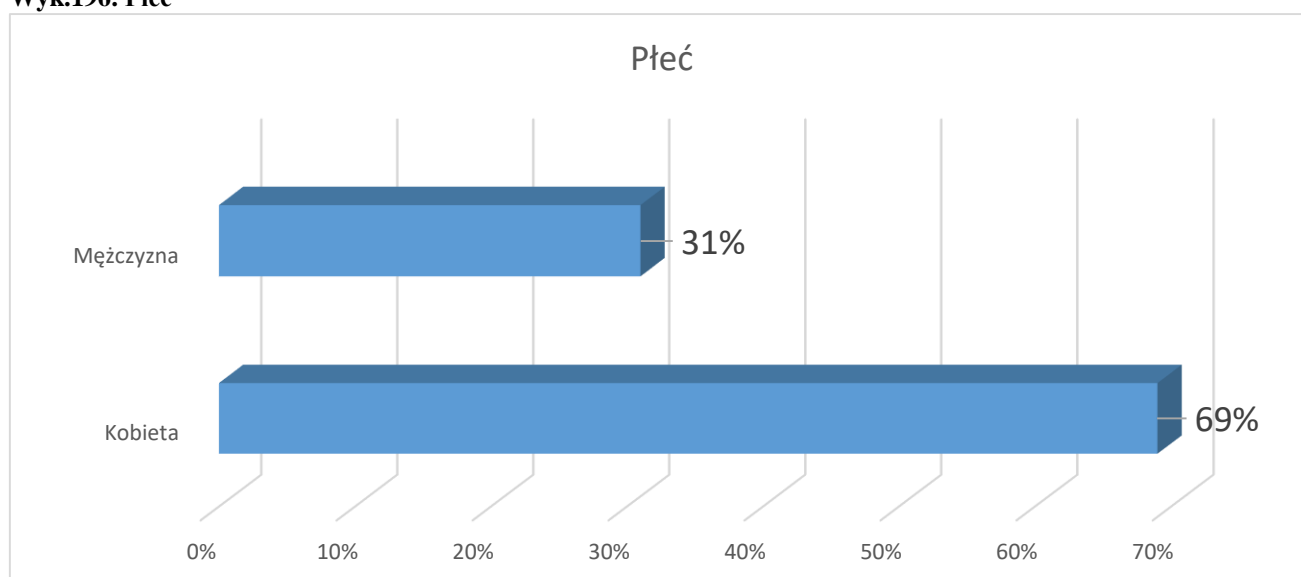
BADANIE KADRY PEDAGOGICZNEJ

7.1. Struktura próby

Wśród przedstawicieli oświaty także przeprowadzono badania jakościowe mające na celu pogłębienie i uszczegółowienie badanych problemów w Gminie Siechnice. W badaniu wzięło udział 44 przedstawicieli oświaty. Zostali dobrani za pomocą metody dogodnościowej. Zgodnie z przyjętą metodą badawczą, z każdą osobą przeprowadzono indywidualny wywiad pogłębiony. Wywiady zostały przeprowadzone według scenariusza rozmowy sporządzonego dla tej grupy badawczej.

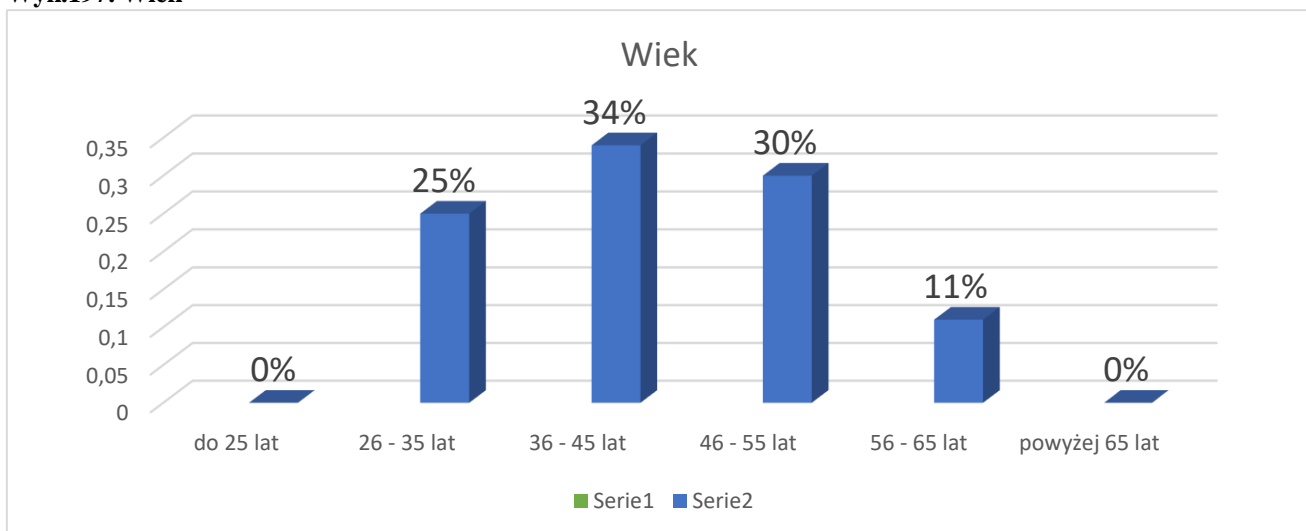
Analizując rozkład próby badawczej można powiedzieć, iż zdecydowaną większość rozmówców stanowiły kobiety (69%). Mężczyźni tworzyli 31% próby badawczej.

Wyk.196. Płeć

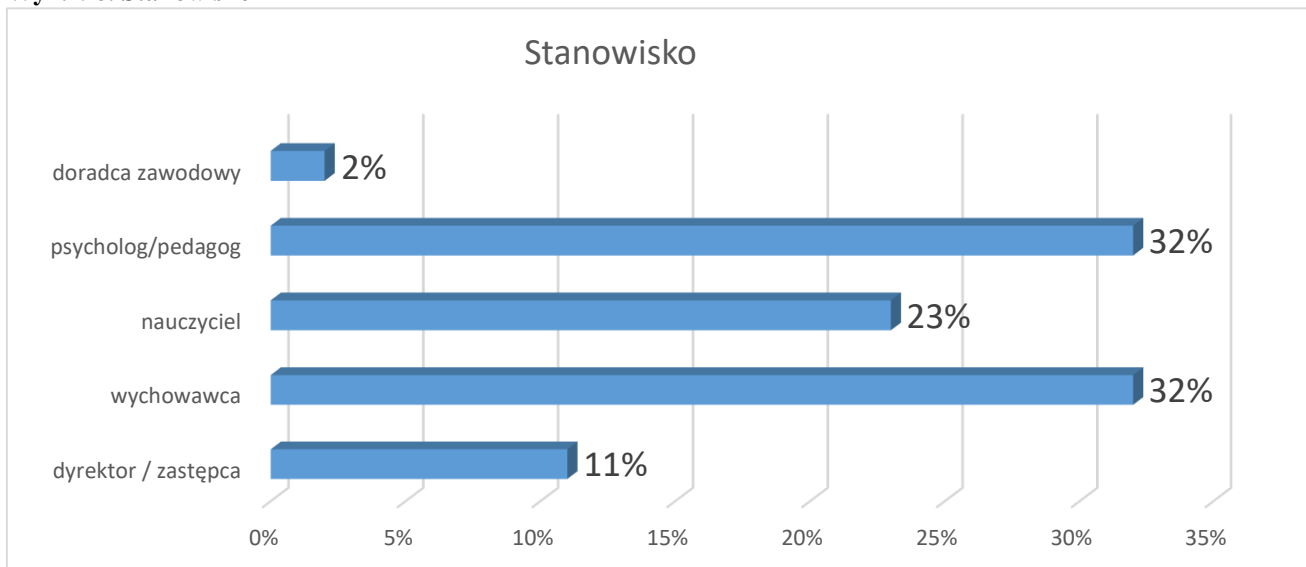
Najliczniejszą grupę wiekową tworzyli rozmówcy w wieku 36 – 45 lat (34%) oraz osoby w wieku 46 – 55 lat (30%). Co czwarty ankietowany mieścił się w przedziale wiekowym 26 – 35 lat, zaś najmniej liczną grupę tworzyły osoby w wieku 56 – 65 lat.

Wyk.197. Wiek

W badaniu wzięli udział: dyrektorzy lub zastępcy szkół (11%), wychowawcy klas (32%), psychologzy i pedagodzy (32%), inni nauczyciele (23%) oraz doradcy zawodowi (2%).

Wyk.198. Stanowisko

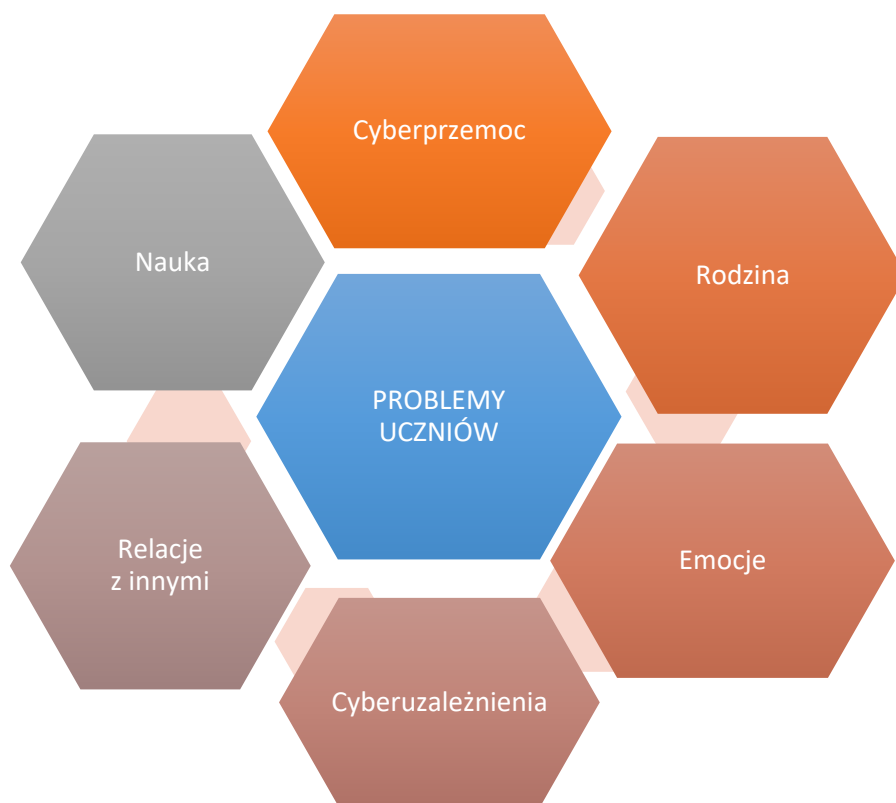
7.2. Problemy uczniów

Nauczyciele, psycholodzy oraz pedagodzy, podobnie jak rodzice, odpowiedzialni są za wychowanie młodych ludzi, zapewnienie im właściwego rozwoju oraz wsparcia w razie pojawienia się problemów. W związku z tym, poproszono ich o wskazanie głównych problemów, z jakimi zgłaszają się do nich dzieci i młodzież.

Jak wynika z zebranych danych, uczniowie proszą o pomoc przede wszystkim w przypadku **problemów z rówieśnikami**, między innymi: konfliktów w klasach, braku tolerancji, przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy, brak akceptacji w grupie oraz nietolerancji. *„Są to problemy z kolegami i koleżankami z klas lub rówieśników ze szkoły, czasem przemocy słownej, rzadko agresji fizycznej”* (Nauczyciel). Inny nauczyciel dodaje: *„Dokuczanie ze strony rówieśników, przemoc słowną, publikowanie w sieci niewłaściwych treści o sobie nawzajem”* (Wychowawca). Jedna z nauczycielek dostrzegła, iż konflikty uczniów wynikają przede wszystkim z braku szacunku do siebie nawzajem: *„Uczniowie mówią o konfliktach między sobą, ale są to raczej blahe sytuacje. Zauważyłam również, że nie szanują się nawzajem i np. gorsze możliwości intelektualne, niższy status społeczny czy inna narodowość są powodem do ataków słownych”*. (Nauczyciel).

Uczniowie zgłaszają także **problemy związane z rodzicami**: konflikty rodzinne, trudności w kontaktach i relacjach z rodzicami.

Informują oraz proszą o pomoc także w przypadku problemów osobistych: uzależnień od telefonów, komputerów i Internetu, problemów związanych z uczuciami lub stresem, problemów z nauczycielami, problemów z nauką, lękiem szkolnym, czy też depresją.

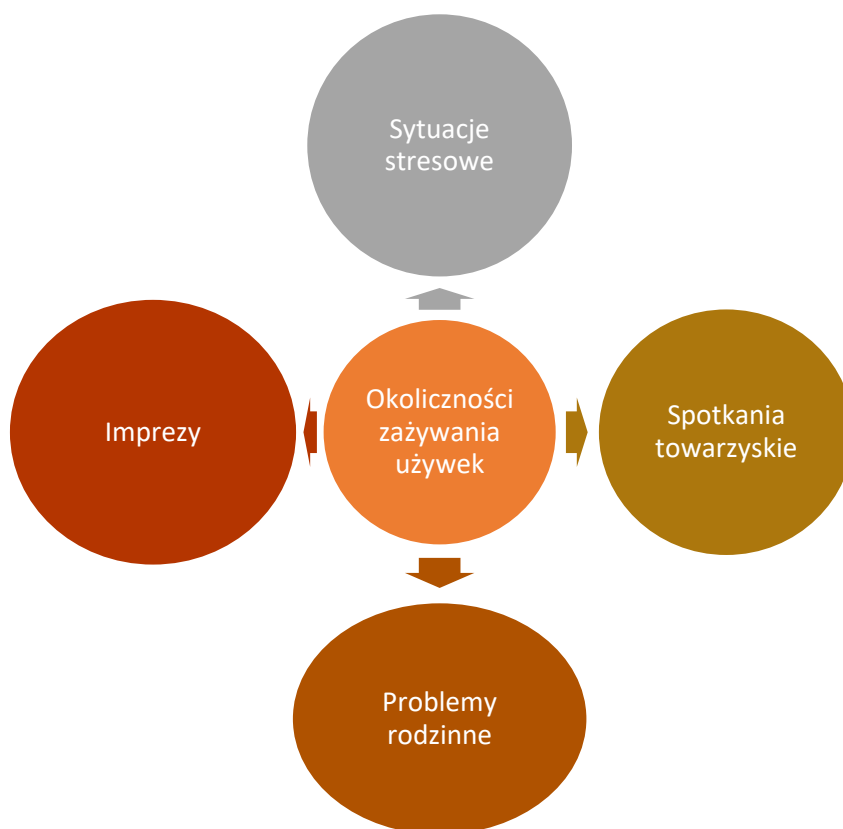
7.3.Substancje psychoaktywne a dzieci i młodzież

Nauczycieli poproszono również o ocenę skali problemu uzależnień wśród uczniów ich szkoły. Przyznają oni zgodnie, iż **w ich szkole problem uzależnień od alkoholu, czy też narkotyków jest raczej mało widoczny**. Jeden z psychologów zaznacza: *„Nie spożywają. Na podstawie rozmów z uczniami, a także w związku z informacjami od rodziców mogę stwierdzić, że te problemy nie występują w szkole”*. (Pedagog).

Nauczyciele, pedagodzy oraz psychologowie zwracają jednak uwagę na problem nikotynizmu wśród dzieci. Jak wynika z ich opinii, **palenie papierosów, a w szczególności e-papierosów pojawiło się ostatnio w szkołach**. Nauczyciele przyznają, iż zdarzyło im się kilka razy przyłapać uczniów na paleniu na terenie szkoły. Jak zauważa jeden z wychowawców: *„Uczniowie naszej szkoły w zasadzie nie mają kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, jednak w tym roku szkolnym pojawiła się pierwszy raz od wielu lat sytuacja palenia papierosa elektronicznego”*. (Wychowawca). Inny nauczyciel dodaje: *„Zauważyłem jak uczniowie palą e-papierosy, zdarzyło się to na terenie szkoły. Myślę jednak, że było to robione na pokaz, jako rodzaj buntu młodzieńczego i chęć zwrócenia na siebie uwagi”* (Nauczyciel).

Wszyscy rozmówcy podkreślali zgodnie, iż nic nie wiedzą na temat problemów z narkotykami lub dopalaczami wśród uczniów. Sami nie spotkali się z takimi przypadkami, nie dostali również zgłoszeń od rodziców.

Uczniowie najczęściej po używki sięgają podczas spotkań ze znajomymi i imprez. To przede wszystkim wśród rówieśników uczniowie pierwszy raz je zażywają. Jak zauważają nauczyciele, grupy rówieśnicze często wywierają presję na jednostki, zmuszając ich do sięgania po substancje psychoaktywne. Poza tym, uczniowie sięgają po używki także: podczas sytuacji stresowych oraz problemów rodzinnych. Jak zauważa jeden z nauczycieli: *„Uczniowie piją alkohol i palą papierosy dla towarzystwa, na imprezach, chcą spróbować czegoś nowego, czasem dla zabawy i z nudów oraz żeby nie odstawać od reszty towarzystwa, które to robi. Nie chcą być wyśmiani”* (Wychowawca).

Za **główne konsekwencje** zażywania przez uczniów alkoholu oraz substancji psychoaktywnych, nauczyciele, pedagodzy oraz psychologowie wskazali: problemy z koncentracją, zmiany zachowania: nadmierną senność lub nadpobudliwość, złe samopoczucie, zmęczenie, rozdrażnienie, a także zaburzenia prawidłowego rozwoju, problemy zdrowotne: fizyczne i psychiczne. Zwracano także uwagę na niechęć do nauki, obniżenie wyników w nauce, wagary, brak planów na przyszłość oraz zaburzone relacje rówieśnicze.

Poza tym, nauczyciele zwracają uwagę, iż nie wszyscy uczniowie są świadomi konsekwencji zażywania środków psychoaktywnych oraz zupełnie je lekceważą, uznając, iż ich na pewno one nie będą dotyczyć. Zdaniem nauczyciela: „Świadomość zagrożeń jeśli chodzi o wszelkiego rodzaju używki jest dość niska wśród uczniów” (Nauczyciel).

Jednak pojawiały się także opinie potwierdzające fakt, iż uczniowie mają świadomość konsekwencji zażywania środków psychoaktywnych. Jeden z pedagogów zaznaczył: „Podczas wielu lekcji wychowawczych, w czasie uczestnictwa w zajęciach profilaktycznych organizowanych przez GOPS, w ramach realizacji przedmiotu wychowania do życia w rodzinie omawia się konsekwencje i skutki stosowania używek”. Podkreślono także, że udział w grupie rówieśniczej, złe relacje w rodzinie i dostępność środków psychoaktywnych mogą odsuwać konsekwencje ze świadomości uczniów.

Nauczycieli poproszono również o **ocenę zainteresowania uczniów używkami**. Ponad połowa badanych nauczycieli uważa, że w przeciągu ostatnich pięciu lat nie można mówić o nagłym wzroście sięgania uczniów po używki. Nauczyciele wskazują także, że są to jedynie ich opinie wynikające z doświadczeń, nie mogą poprzeć tych danych rzetelnymi wynikami badań. Większość nauczycieli podkreślała, że w szkołach, w których pracują nie można mówić o wzroście zainteresowania uczniów używkami. Dodatkowo nauczyciel zaznacza, iż: „Obecnie największym zagrożeniem jest uzależnienie od gier i telefonów. Używki w szkole podstawowej nie są tak popularne jak kiedyś”.

Natomiast inni nauczyciele sądzą, iż obecnie uczniowie wykazują coraz większe zainteresowanie substancjami psychoaktywnymi. Wynika ono przede wszystkim z łatwego dostępu do tego typu środków, a także mody na palenie, picie oraz zażywanie narkotyków i dopalaczy. Nauczyciel zaznacza: „Wraz z postępem technologicznym zauważalna jest tendencja wzrostowa palenia tytoniu oraz używana e-papierosów oraz obniżona konsumpcja alkoholu wynikająca z braku dostępności” (Nauczyciel).

Większość nauczycieli uważa także, iż **odsetek uczniów sięgających po używki** jest raczej niewielki. Jak wskazuje nauczyciel: „*Myszę, że sięganie po jakiegokolwiek używki nie jest zjawiskiem powszechnym i nie przekracza 5% ogółu uczniowskiego*” (Nauczyciel). Podkreślano także, że od lat nie pojawiały się sygnały potwierdzające problem uzależnień wśród uczniów.

Nauczycieli poproszono również o **wskazanie środowisk**, w których uczniowie najbardziej podatni są na kontakt z używkami.

Zauważono, że środowisko, w którym wychowują się uczniowie ma bardzo duży wpływ na sięganie po używki. „*Spotkania z nieodpowiednią grupą rówieśniczą, nieprawidłowo funkcjonujący dom rodzinny może wpływać na zwiększoną podatność na kontakty z używkami*” (Dyrektor). Zauważono również, iż problem ten jest także widoczny wśród przedstawicieli tzw. klasy średniej i wyższej, w których dzieci nie spełniają ambicji rodziców lub mają zbyt dużo obowiązków.

Rozmówcy w większości przyznali, iż problem uzależnień wśród uczniów dotyczy głównie rodzin dysfunkcyjnych i niewydolnych wychowawczo, w których złym wzorcem postępowania są rodzice lub rodzeństwo. Wpływ na to ma rozpad więzi rodzinnych – w takich rodzinach dziecko ma poczucie osamotnienia, a używki mogą mieć charakter odstresowujący i mogą stanowić ucieczkę od problemów. Zwrócono uwagę także na fakt, iż z jednej strony nadopiekuńczość rodziców, a co za tym idzie obniżenie poczucie własnej wartości dziecka i bunt wobec rodziców, a z drugiej chłód emocjonalny objawiający się odrzuceniem, brakiem zrozumienia, miłości i akceptacji może powodować tendencje do sięgania po używki. Istotnym czynnikiem jest tutaj także występowanie uzależnień i przemocy w rodzinie.

W dalszej części wywiadu, nauczycieli poproszono o **ocenę swoich umiejętności i możliwości dotyczących pomocy uczniom zażywającym alkohol lub narkotyki, czy też dopalacze**. Większość nauczycieli przyznała, iż potrafi udzielić uczniom pomocy oraz czuje się kompetentna do świadczenia wsparcia tym osobom. Nauczyciele przyznają, iż odbywali szkolenie w tym zakresie, znają formy profilaktyki, a także wiedzą co zrobić w sytuacji problemowej. Natomiast rozmówcy, którzy nie czuli się kompetentni w rozwiązywaniu problemów z używkami zawsze podkreślali, że wiedzą kogo wezwać w razie sytuacji problemowej.

Dodatkowo podkreślano, iż **uczniowie wiedzą do kogo mogą zwrócić się z prośbą o pomoc**. W każdej szkole funkcjonuje gabinet pedagoga lub psychologa, gdzie uczniowie mogą przyjść z każdym problemem. Również inni nauczyciele chętnie udzielają wsparcia uczniom w razie potrzeby. Wszyscy nauczyciele deklarują, iż na lekcjach wychowawczych poświęca się dużo czasu problematyce uzależnień oraz profilaktyce. Lekcje te mają formę przede wszystkim pogadanek prowadzonych przez pedagoga lub też zaproszone osoby zajmujące się na co dzień danym problemem.

7.4. Profilaktyka

Celem sprawdzenia jak wygląda **profilaktyka w szkołach**, poproszono nauczycieli o opisanie programu profilaktycznego stosowanego w placówkach.

Programy profilaktyczne często realizowane są w ramach godzin wychowawczych. Nauczyciele realizują na nich program, który zawiera elementy wykładu, pogadanek, dyskusji, scenek rodzajowych, czy też zadań do wykonania przez uczniów. Jeden z wychowawców zauważył: *„Myślę, że poświęca się dużo czasu, choć można by zrobić więcej, ale nie zawsze jest na to czas”* (Wychowawca). Rozmówcy podkreślają, że często na poruszanie tych zagadnień brakuje wychowawcom czasu. Zauważono potrzebę wprowadzenia dodatkowych zajęć, które w całości byłyby poświęcone profilaktyce.

Co istotne, większość nauczycieli podkreślała, że uczniowie wiedzą do kogo mogą się zwrócić, gdy zmagają się z problemem uzależnień.

W większości szkół profilaktyka przybiera formę przede wszystkim: warsztatów, podczas których dzieci uczą się między innymi asertywności, a także zdobywają wiedzę dotyczącą konsekwencji sięgania po używki. Poza tym, organizuje się pogadanki, wykłady, prelekcje, wolontariat, zajęcia sportowe oraz spotkania ze specjalistami. Szkoły współpracują także z GOPS, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną oraz rodzicami.

Wśród realizowanych programów wymieniano: program „Cukierek” i „Mamo tato nie pal”, „Trzy koła”, „Snajper”, „Falochron”, „Przyjaciel Zippiego”, „Spójrz inaczej”, „Jaś i Małgosia na tropie”.

Rozmówcy podkreślają skuteczność realizowanych działań: „Ewaluacja zeszłoroczna dotycząca programu wychowawczo-profilaktycznego przeprowadzona wśród uczniów, rodziców i nauczycieli wykazała, że program spełnia oczekiwania i należy go kontynuować” (Wychowawca).

Zdaniem nauczycieli w **szkołach warto wprowadzić dodatkowe formy zajęć profilaktycznych**, które mogłyby wzmocnić dotychczasowe działania. Wśród preferowanych metod profilaktycznych, które warto wprowadzić wymieniano: spotkania z przedstawicielami organizacji rządowych i pozarządowych, działającymi na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, zaproszenie osób, które same zmagają się z problemem uzależnień, czy też wyjazdy do ośrodków dla osób uzależnionych. Dodatkowo wymieniano także następujące metody: zajęcia warsztatowe, praktyczne, metodami aktywnymi, rozwiązujące problem agresji wśród uczniów, prelekcje. Pojawiały się także opinie, iż nie ma potrzeby wprowadzania nowych form profilaktyki, ponieważ obecne są skuteczne.

Zdaniem nauczycieli należy indywidualnie dobierać metody do potrzeb danej klasy lub grupy uczniów. Jednak kilku nauczycieli uznało, iż to **warsztaty oraz spotkania są przeważnie najbardziej lubianą i skuteczną formą profilaktyki**. Jak zauważa jedno z psychologów „Spotkania z uzależnionymi abstynentami, policją, psychologiem, psychoterapeutami uzależnień – są to formy skuteczne w pracy z dziećmi i młodzieżą, co dotyczy również naszej szkoły” (Psycholog). Uznano także, że najbardziej skuteczne są: cykliczne warsztaty

profilaktyczne, godziny wychowawcze w formie warsztatowej, spotkania z osobami wykwalifikowanymi. Jeden z nauczycieli zwrócił uwagę, że należy również wspomóc kadre pedagogiczną dodatkowymi warsztatami podnoszącymi kwalifikacje.

Zdaniem badanych, **uczniowie chętnie uczestniczą** w spotkaniach ze specjalistami, warsztatach oraz zajęciach, które wymagają od nich jakiejś kreatywności, na których trzeba się zaangażować w jakieś zadanie. Nie są lubiane zajęcia czysto teoretyczne. Ważne jest także to, aby osoba prowadząca zajęcia była lubiana przez uczniów – taką opinię wyraził jeden z pedagogów. Preferowanymi przez uczniów formami zajęć są również filmy oraz przedstawienia teatralne.

Programy profilaktyczne w większości szkół układane są przez terapeutów oraz psychologów i pedagogów szkolnych. Czasem także przez radę pedagogiczną, wychowawców oraz dyrekcję. Realizacja programów jest nadzorowana przez dyrektora. Podczas tworzenia programów uwzględnia się wnioski i pomysły sugerowane przez rodziców, nauczycieli i uczniów.

Warto podkreślić, iż **szkoły realizując programy profilaktyczne, często współpracują** także z instytucjami zewnętrznymi, takimi jak: Urząd Miasta, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Leczenia Uzależnień, Gmina Komisja Rozwiązywania Problemów Uzależnień, Biblioteka Gminna, Policja, Straż Miejska, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczną, a także fundacjami organizującymi warsztaty dotyczące zdrowego żywienia oraz warsztaty profilaktyczne.

Skuteczność działań profilaktycznych jest sprawdzana przez osobę nadzorującą program profilaktyczny, tj. w większości szkół pedagoga lub psychologa szkolnego oraz dyrektora. Zdaniem rozmówcy: *„Ewaluujemy rokrocznie nasze działania poprzez badania ankietowe uczniów, rodziców i nauczycieli”*. (Pedagog). Zdanie rodziców i uczniów jest uwzględniane przy realizacji kolejnych edycji programu.

Zdaniem badanych, **skuteczność programów profilaktycznych jest widoczna**. Uważają oni, że zwiększyła się świadomość uczniów. Mają oni wiedzę dotyczącą konsekwencji stosowania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z ich stosowania. Wiedzą także jak pomóc osobie uzależnionej. Co istotne, nauczyciele podkreślają, że coraz więcej uczniów zaczyna mieć świadomość istnienia problemu uzależnień, zaczynają rozumieć istotę problemu, coraz częściej dostrzegają uzależnienia wśród swoich znajomych, czy też bliskich. Zdaniem nauczycieli, to duży sukces programów profilaktycznych.

Jednak co najistotniejsze **problem uzależnień od alkoholu, nikotyny, czy narkotyków i dopalaczy praktycznie nie jest obecny w szkołach** co potwierdza skuteczność działań.

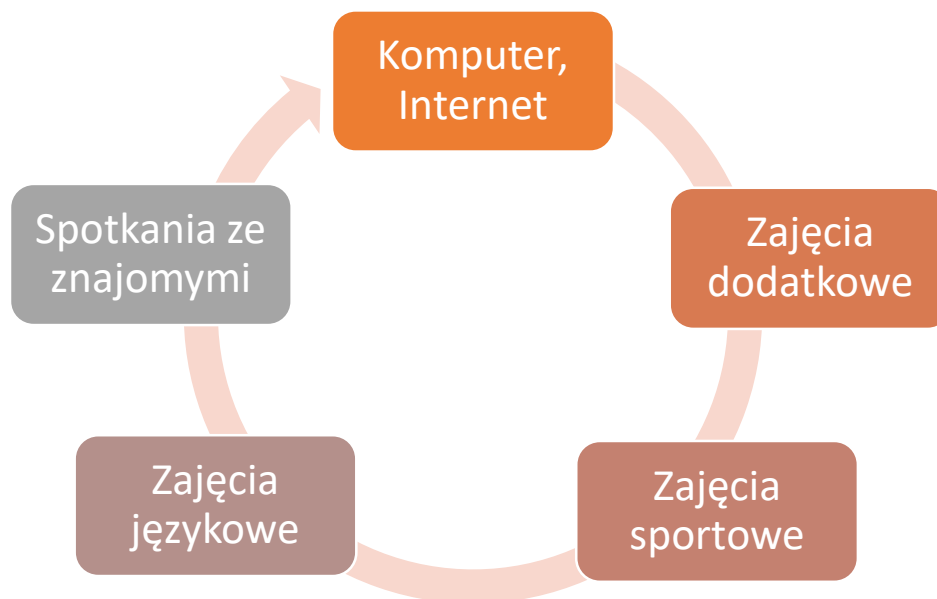
WZROST ŚWIADOMOŚCI UCZNIÓW

7.5. Czas wolny dzieci i młodzieży

To jak uczniowie spędzają swój **wolny czas** ma niebagatelne znaczenie nie tylko z punktu widzenia rozwoju dziecka. Analiza zachowań w czasie wolnym pozwala także wnioskować o potencjalnym niebezpieczeństwie związanym z zażywaniem substancji psychoaktywnych.

Zdaniem nauczycieli, **uczniowie swój wolny czas** spędzają przede wszystkim przed komputerem lub telefonem, grając w gry, oglądając filmy, czy też słuchając muzyki i komunikując się ze znajomymi. Zaznaczano także, że uczniowie rzadko czytają książki. Jak zauważył jeden z pedagogów: „*Wielu z nich nie czyta książek, ale większość spędza czas przed komputerem*”. Jednak część nauczycieli, przyznaje, iż uczniowie także poświęcają swój czas wolny na realizację swoich pasji: uczęszczają na koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe, kursy językowe, czy też zajęcia sportowe oraz spotkania ze znajomymi, jednak często podkreślano, że uczniowie coraz częściej komunikują się z rówieśnikami za pomocą mediów społecznościowych.

Jak wynika z zebranego materiału badawczego, **szkoły także dają możliwość spędzania czasu wolnego**. W większości szkół organizowane są zajęcia pozalekcyjne prowadzone przez nauczycieli. Uczniowie mogą korzystać z zajęć sportowych, kółek zainteresowań (teatralnych, muzycznych, tanecznych, fotograficznych) oraz zajęć wyrównujących. Organizowane są także wyjazdy i wycieczki dla uczniów. Jak oznajmia jeden z nauczycieli: *„Szkoła zapewnia wiele możliwości korzystania z zajęć pozaszkolnych od zajęć koszykówki przez zespoły taneczno-muzyczne, kółko fotograficzne, plastyczne, a także bezpłatne dla uczniów zajęcia finansowane z Unii Europejskiej”* (Nauczyciel).

Niepokojący jest fakt, iż zdaniem nauczycieli, **uczniowie bardzo mało czasu spędzają z rodzicami**. *„Zdarza się, że rodzice wracają późno do domu i ten kontakt jest utrudniony. Rodzice nie zawsze mają kontrolę nad tym co robią dzieci”* (Pedagog). Wynikać to może z współczesnego trybu życia oraz nadmiaru pracy. Co istotne, badani zwrócili uwagę na problem „bycia obok” – dzieci teoretycznie są z rodzicami, jednak nie robią nic wspólnie, każda strona jest zajęta czymś innym.

Uczniowie spędzają czas wolny z rodzicami głównie w czasie weekendów. Wtedy spędzają czas aktywnie, odwiedzając różne miejsca, czy też spożywają wspólne posiłki. W tygodniu wspólnie z rodzicami odrabiają zadania domowe.

Warto zwrócić również uwagę, iż zdaniem większości badanych, **współcześnie kontakty rodziców z uczniami ulegają pogorszeniu**. Sytuacja ta nie dotyczy jednak wszystkich uczniów. Jak zauważali rozmówcy, w wielu przypadkach ta więź jest dobra, jednak zdarzają się przypadki, że uczniowie nie mają dobrych relacji z rodzicami. Jak zauważa jeden z badanych: *„Raczej jest to bliska więź. Uczniowie zwracają się do rodziców z problemami, ale nie mam wiedzy, jak wielu z nich to robi. Zmiany w relacjach są obserwowane. Wynikają one z racji wieku uczniów oraz sytuacji rodzinnej, np. rozwodu”* (Nauczyciel).

PROBLEM ALKOHOLOWY W GMINIE – ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

Celem scharakteryzowania grupy osób uzależnionych w Gminie Siechnice przeprowadzono również analizę materiału zastanego. Badaniu poddano materiał badawczy zgromadzony w latach 2016 – 2018. Łącznie przeanalizowano 67 teczek osób skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W analizie nie brano po uwagę przypadków, w których z powodu zgonu nie dokończono lub nie przeprowadzono procedury. W badanych okresie odnotowano 4 takie przypadki.

W poszczególnych latach odnotowano następującą liczbę zgłoszeń (dane nie zawierają przypadków, gdy procedura nie została dokończona z powodu zgonu osoby skierowanej do Komisji).

Rok 2018 (do listopada) - 20

Rok 2017 - 27

Rok 2016 - 20

Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z zachowaniem zasad ochrony danych osobowych.

8.1. Dane demograficzne osób uzależnionych

Problem alkoholowy w gminie dotyczy przede wszystkim **mężczyzn**. To oni głównie kierowani są do GKRPA. Analiza treści pokazała, iż w badanym okresie odnotowano zgłoszenie 48 mężczyzn oraz 19 kobiet.

Analizując **wiek** osób zgłoszonych do GKRPA można zauważyć, iż najmłodsza osoba ma 27 lat, natomiast najstarsza 73 lata. Rozkład wieku przedstawia się następująco:

- Do 30 lat – 2 osoby
- 30 – 39 lat – 21 osób
- 40 – 49 lat – 17 osób
- 50 – 59 lat – 13 osób
- 60 – 69 lat – 13 osób
- 70 – 79 lat – 1 osoba

Wykształcenie nie ma istotnego statystycznie związku z nadużywaniem alkoholu. Potwierdzają to również dane statystyczne zebrane podczas badania. Wśród osób uzależnionych 9 posiada wykształcenie podstawowe, 12 osób średnie, 4 osoby posiadają wykształcenie wyższe, 21 osób ma wykształcenie zawodowe, zaś w przypadku 21 osób nie odnotowano informacji o posiadanym wykształceniu.

Większość osób zgłoszonych do GKRPA to osoby **niepracujące**. Bez zatrudnienia pozostaje 25 osób. Jednak kilka osób szuka pracy, zdarzały się także przypadki osób zwolnionych z powodu nadużywania alkoholu oraz świadomej rezygnacji z pracy z powodu uzależnienia.

Pracę zawodową wykonują obecnie 23 osoby, a 10 osób podejmuje się prac dorywczych. Jedna osoba pracuje w gospodarstwie rolnym, zaś 3 są na emeryturze, a dwie osoby posiadają rentę. O trzech osobach nie posiadano informacji.

8.2. Sytuacja rodzinna osób uzależnionych

Sytuacja rodzinna ma ogromny wpływ na skłonność jednostek do alkoholu. Samotność, brak wsparcia, czy też niewłaściwe relacje czasem mogą być powodem wpływającym na występowanie uzależnienia.

Przyglądając się **sytuacji rodzinnej** tych osób dostrzec można, iż stan cywilny oraz posiadanie bądź nieposiadanie rodziny nie ma dużego znaczenia na występowanie uzależnień. Potwierdzają to dane: wśród osób uzależnionych: 16 osób jest stanu wolnego, 29 osób znajduje

się w związku małżeńskich, 11 osób jest rozwiedzionych, 5 to wdowy lub wdowcy, zaś o 6 osobach nie posiadano informacji.

Nie można tutaj dostrzec jednoznacznego wzorca, który jednoznacznie pokazywałby, iż osoby o określonym stanie cywilnym częściej nadużywają alkoholu.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę, iż większość osób **posiada dzieci**. W niektórych przypadkach są one już pełnoletnie i nie zamieszkują z osobami uzależnionymi, jednak niektóre osoby posiadają małoletnie i nieletnie dzieci pod opieką. Trzem osobom odebrano dzieci i umieszczono je w domu dziecka oraz rodzinie zastępczej.

Większość osób **mieszka** z rodziną: współmałżonkiem oraz dziećmi lub z matką bądź ojcem, czasem osoby te mieszkają także z rodzeństwem. 6 osób mieszka samotnie, jedna przebywa aktualnie w zakładzie karnym, zaś jedna osoba jest bezdomna.

Analizie poddano również **dom rodzinny** osób uzależnionych. Na jej podstawie można wysunąć wniosek, iż **sytuacja w domu rodzinnym, problem alkoholowy w rodzinie oraz występowanie zjawiska przemocy może mieć wpływ na problem alkoholowy w życiu dorosłym**.

Zdecydowana większość osób zgłoszonych do GKRPA to osoby, które wychowywały się w domu, gdzie istniał problem alkoholowy, w niektórych domach pojawiała się także przemoc i zaniedbanie. Kilka osób wychowywało się w rodzinach niepełnych lub rozbitych. Z danych wynika, iż jedynie 3 osoby wychowywały się w rodzinach pełnych, gdzie nie było problemów alkoholowych. (Należy zaznaczyć, iż nie odnotowano informacji o sytuacji rodzinnej wszystkich badanych).

8.3. Informacje o przebiegu procedury

Zgłoszenia do Gminnej Komisji Problemów Alkoholowych dokonywali głównie członkowie rodzin osób uzależnionych: żona, dzieci, rodzice, rodzeństwo oraz partner bądź partnerka.

Zgłoszeń dokonywała także: Grupa robocza (15 zgłoszeń), Kurator (5 zgłoszeń), pracownik socjalny (8 zgłoszeń), pracownik GOPS (2 zgłoszenia), Zespół Interdyscyplinarny (4 zgłoszenia) oraz Policja (3 zgłoszenia). W przypadku siedmiu osób zgłoszenia były wielokrotne.

Wszystkie osoby zgłaszane do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zostają wezwane do osobistego zgłoszenia się na posiedzenie Komisji, na tzw. rozmowę motywującą do podjęcia leczenia. Następnie istnieją trzy możliwości działania:

- a) Osoba, którą Komisja wzywa, przychodzi na posiedzenie i przyznaje, że ma problem alkoholowy oraz że chce podjąć leczenie.
- b) Osoba wezwana przychodzi na posiedzenie Komisji i oświadcza, że nie ma problemu alkoholowego i nie zamierza podjąć leczenia - w takiej sytuacji zawsze kierowana jest na badanie do biegłych sądowych, którzy są uprawnieni do orzekania o uzależnieniu.
- c) Kierowanie wniosku o zobowiązanie do leczenia odwykowego do Sądu.

W przypadku osób uzależnionych z terenu Gminy Siechnice, najczęściej osoby, co do których podejrzewa się uzależnienie od alkoholu nie przyznają się do problemu. W związku z tym są one kierowane na badanie stopnia uzależnienia. Większość osób, które przeszły badanie, pomimo stwierdzenia uzależnienia odmawiały podjęcia leczenia. W związku z tym kierowano wnioski o zobowiązanie do leczenia odwykowego przez Sąd.

Ten schemat powtarzał się w zdecydowanej większości analizowanych przypadków. Jedynie 4 osoby dobrowolnie zdecydowały się na podjęcie leczenia. W przypadku 9 osób badania stopnia uzależnienia wykazały, że osoby te nie są uzależnione od alkoholu. W przypadku dwóch osób nie stwierdzono nawet, aby piły one szkodliwie. Pozostałe osoby piją szkodliwie, więc powinny ograniczyć spożywanie alkoholu, jednak nie ma tutaj podstaw do skierowania do podjęcia leczenia. W tych przypadkach procedura została zakończona.

W analizowanym okresie Komisja skierowała również 2 wnioski do Sądu o zmianę formy leczenia z niestacjonarnego na stacjonarny.

8.4. Działania osób uzależnionych

Większość osób zgłaszanych do Komisji to osoby nadużywające alkoholu od wielu lat. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego przypadki, gdy osoby te spożywają alkohol krócej niż 5 lat są marginalne (ok. 9 osób). Pozostałe osoby przyznawały, że piją od około 10 lat (3 osoby), od 15 lat (3 osoby), od 20 lat (7 osób) oraz od 30 lat (2 osoby). Pojawiały się również określenia, iż osoby te piją alkohol od kilku lat (6 osób), od wielu lat (16 osób) i od zawsze (2 osoby). Nie wszystkie osoby określiły czas, w którym nadużywają alkoholu.

Piwo oraz bardzo sporadycznie wódka to alkohole, po które sięgają osoby uzależnione. Jedna osoba przyznała, że pije wino.

Osoby z Gminy Siechnice kierowane do Gminnej Komisji do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w większości odpowiadają na wezwanie i przychodzą na posiedzenie Komisji. Zaobserwowane nieliczne przypadki (ok. 6) niezgłoszenia się na posiedzenie oraz niewstawienia się na badania stopnia uzależnienia. Jednak zdecydowana większość osób nie uważa, że ma problem z alkoholem i nie chce podjąć leczenia. Osoby te często są obligowane sędawnie do badania stopnia uzależnienia.

Około 20 osób zgłosiło się na Komisję i przyznało, że ma problem z alkoholem. Osoby te zdecydowały się na podjęcie leczenia. Jednak nie wszystkie osoby rzeczywiście uczęszczały na terapię. Zdarzały się przypadki przerwania leczenia, a także sytuacje, gdy osoby w ogóle nie podjęły próby leczenia pomimo wcześniejszych deklaracji. Około trzech osób kilkakrotnie deklarowało chęć podjęcia leczenia, jednak za każdym razem terapię przerywały.

W kilku przypadkach (ok. 28) osoby zgłoszone do Komisji miały założoną **Niebieską Kartę** w związku z stosowaniem przemocy wobec członków rodziny. Dodatkowo trzem osobom ograniczono prawa rodzicielskie do dzieci, a jednej osobie odebrano dzieci.

Dwóm osobom zabrano prawo jazdy za kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu.

8.5. Podsumowanie

Problem alkoholowy w gminie dotyczy przede wszystkim mężczyzn.

Większość osób, które przeszły badanie, pomimo stwierdzenia uzależnienia odmawiały podjęcia leczenia. W przypadku 9 osób badania stopnia uzależnienia wykazały, że osoby te nie są uzależnione od alkoholu.

Sytuacja w domu rodzinnym, problem alkoholowy w rodzinie oraz występowanie zjawiska przemocy może mieć wpływ na problem alkoholowy.

W kilku przypadkach osoby zgłoszone do Komisji miały założoną Niebieską Kartę w związku z stosowaniem przemocy wobec członków rodziny.

Wiek, wykształcenie oraz status cywilny nie mają istotnego statystycznie wpływu na występowanie uzależnień.

Zgłoszenia do Gminnej Komisji Problemów Alkoholowych dokonywali głównie członkowie rodzin.

WNIOSKI

Badania realizowane na terenie gminy Siechnice pozwoliły na wyciągnięcie następujących wniosków:

Skala zjawiska uzależnień chemicznych i behawioralnych

Skala uzależnień chemicznych wśród dzieci i młodzieży nie przybiera dużych rozmiarów. Wynika to z deklaracji uczniów, ale dane te potwierdzają także przedstawiciele oświaty, którzy podkreślają, iż w szkołach problem uzależnień od alkoholu, papierosów, czy narkotyków nie występuje. Sądzą oni, iż liczba uczniów, która może sięgać po te substancje jest znikoma. Jedyny problem, który zauważono (jednak są to pojedyncze przypadki) to problem z e-papierosami, które wróciły do szkół. Skala tego problemu nie przybiera dużych rozmiarów.

Istotnym problemem wśród dzieci i młodzieży jest problem cyberuzależnień i cyberprzemocy. Z zebranego materiału badawczego wynika, że uczniowie bardzo dużo czasu poświęcają na nowe media: komputer, Internet, telefony komórkowe oraz gry komputerowe. Dodatkowo zarówno przedstawiciele oświaty jak i uczniowie zwracali uwagę na problem cyberprzemocy, który jest widoczny w szkołach.

W przypadku **osób dorosłych**, przedstawiciele instytucji pomocowych oraz nauczyciele za najistotniejszy problem uznali alkoholizm. Badani potwierdzili, że może on występować we wszystkich grupach społecznych, dodatkowo ma on wpływ na występowanie przemocy w rodzinie. Potwierdza to analiza danych zastanych – znaczna część osób uzależnionych stosowała przemoc wobec członków rodziny. Nauczyciele deklarują, iż szkoła podejmowała interwencje w związku z nadużywaniem alkoholu przez rodziców uczniów, co pokazuje, iż problem jest obecny i nie należy go bagatelizować.

Czynniki wpływające na sięganie po substancje odurzające

Badania dowiodły, iż **pleć nie ma dużego znaczenia, jeśli chodzi o kontakt z substancjami psychoaktywnymi oraz uzależnieniami cyfrowymi.** Problem dotyczy podobnej liczby chłopców co dziewcząt. Również przynależność do określonej klasy społecznej nie ma wpływu na to zjawisko.

Jak zauważają badani, **wpływ na tendencje do sięgania po środki odurzające mają czynniki osobiste jednostek** – cechy charakteru, sytuacja osobista, czy też wzory zachowań wyniesione z domu. Dodatkowo w przypadku uczniów, istotną rolę odgrywają rówieśnicy. To

oni przede wszystkim nakłaniają się wzajemnie do sięgania po substancje uzależniające. Dane pokazały, że uczniowie palą papierosy, piją alkohol, czy też sięgają po narkotyki podczas imprez towarzyskich. W związku z tym można wysunąć wniosek, że presja rówieśników oraz obawa przed byciem odrzuconym przez grupę skłania młodych ludzi do zażywania substancji psychoaktywnych. Wnioski te potwierdzają przedstawiciele oświaty oraz pracownicy instytucji pomocowych.

Bardzo istotnym czynnikiem mającym wpływ na kontakt uczniów ze środkami odurzającymi ma rodzina. Dane te potwierdzają przedstawiciele instytucji pomocowych, przedstawiciele oświaty oraz analiza danych zastanych. Atmosfera w domu oraz problemy, które występują w rodzinie odgrywają ogromną rolę na kontakt uczniów z substancjami odurzającymi, ale także mają wpływ na dorosłe życie. Dane pokazują, iż osoby uzależnione od alkoholu bardzo często wychowywały się w rodzinach, w których występował problem alkoholowy. Należy tutaj zwrócić uwagę, iż problemem jest także współczesny styl życia – rodzice nie mają czasu dla dzieci, zostawiają je same sobie. W efekcie są one osamotnione, nie mają wsparcia i szukają ucieczki od problemów za pomocą środków uzależniających.

Co istotne, **uczniowie posiadają wiedzę na temat zagrożeń wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych.** Potrafią wskazać ich konsekwencje, wiedzą do kogo zwrócić się w razie sytuacji problemowej. Dużą rolę odgrywają tutaj szkoły – dzięki realizowanym programom profilaktycznym wiedza uczniów jest na wysokim poziomie, a skala uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Jednak jak zauważyli przedstawiciele oświaty, wiedza uczniów często jest wypierana przez presję rówieśników.

Również Gmina podejmuje wiele działań mających na celu zmniejszenie skali problemów uzależnień. Mieszkańcy mogą liczyć na pomoc: Punktu Konsultacyjnego, Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na terenie gminy działają liczne grupy wsparcia, organizowane są także szkolenia i warsztaty dla mieszkańców.

Skala uzależnień chemicznych wśród dzieci i młodzieży nie przybiera dużych rozmiarów.

Istotnym problemem wśród dzieci i młodzieży jest problem cyberuzależnień i cyberprzemocy.

Uczniowie posiadają wiedzę na temat zagrożeń wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych.

W przypadku osób dorosłych, przedstawiciele instytucji pomocowych oraz nauczyciele za najistotniejszy problem uznali alkoholizm

Wpływ na tendencje do sięgania po środki odurzające mają czynniki osobiste jednostek.

Bardzo istotnym czynnikiem mającym wpływ na zażywanie środków odurzających ma rodzina.

REKOMENDACJE

Celem badania było przedstawienie skali problemów uzależnień dotyczących Gminę Siechnice w odniesieniu do opinii: dzieci i młodzieży szkolnej, przedstawicieli oświaty oraz przedstawicieli służb pomocowych. Dodatkowo dokonano także analizy danych zastanych obejmujących przypadki osób uzależnionych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy uzależnień na terenie Gminy Siechnice wraz z rekomendacjami co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

- Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie wszystkich grup społecznych w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych. Holistyczne działanie pomoże podnieść skuteczność działań.
- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu i uzależnień cyfrowych zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe.

- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem uzależnień od alkoholu lub narkotyków, uzależnień cyfrowych, czy też przemocy.
- Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzanie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego, ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc, cyberprzemoc, cyberuzależnienia).
- Inną formą działań korzystnie wpływających na poprawę skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych jest inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, oprócz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadry specjalistów rekomenduje się również angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.

Profilaktyka uzależnień chemicznych powinna być prowadzona na kilku poziomach, aby spełniała swoją rolę:

- Profilaktyka pierwszorzędowa powinna być kierowana do grupy niskiego ryzyka, czyli osób zdrowych. Najważniejszym zagadnieniem tego rodzaju profilaktyki jest promowanie zdrowego trybu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji spożywania substancji psychoaktywnych. Rozwijanie umiejętności społecznych i umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, ogranicza występowanie zachowań ryzykownych. Zaleca się:
 - Zaleca się kontynuację prowadzonych programów profilaktycznych ze względu na fakt, iż są one skuteczne i przynoszą zamierzone skutki.
 - Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.

- Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji.
- Promocja, wspólnie ze szkołami, liderów młodzieżowych i wykorzystywanie ich aktywności w działaniach profilaktycznych i promujących zdrowy styl życia.
- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań.
- Rekomenduje się, aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol, papierosy oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe.
- Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgnięcia pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę akcji ulotkowych i plakatowych oraz warsztatów i spotkań z ekspertami.
- Realizację programów edukacyjnych dla osób dorosłych dotyczących problemów alkoholowych m.in. poprzez preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz młodzieży także rodziców (np. „III Elementarz, czyli Program Siedmiu Kroków”, „Program Domowych Detektywów”).
- Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania narkotyków, picia alkoholu i palenia papierosów.

- Profilaktyka drugorzędowa, to działania skierowane do osób zagrożonych, należących do grupy wysokiego ryzyka. Osoby te nie są trwale uzależnione, ale zaczynają dopiero eksperymentować z substancjami psychoaktywnymi. W tym obszarze najważniejsze jest ograniczenie głębokości zachowań niepożądanych i możliwość wycofania się z nich.
- Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów.
 - Wspieranie działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych i realizujących program socjoterapeutyczny w celu objęcia nimi jak największej liczby dzieci z grup ryzyka (rodziny dysfunkcyjne, w tym alkoholowe).
 - Na terenie gminy powinna zostać przeprowadzona lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca do ograniczenia jego nadmiernego spożycia.
 - Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych formach pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w gminie.
 - Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.
- Profilaktyka trzeciorzędowa, to ogół działań skierowanych do osób już trwale uzależnionych. Obejmuje ona leczenie skutków zachowań niepożądanych, czyli przeciwdziałanie pogłębianiu się choroby oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia, poprzez wprowadzanie leczenia, rehabilitacji i resocjalizacji. Zaleca się:
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy.
 - Zwiększenie dostępności do placówek leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu, wspieranie działań rehabilitacyjnych i grup wsparcia - stworzenie możliwości resocjalizacji osób uzależnionych.
 - Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych

przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.

- Wprowadzanie ograniczonej dostępności alkoholu i papierosów na terenie miasta dla młodzieży, poprzez edukację i kontrolę sprzedawców.

Profilaktyka uzależnień behawioralnych powinna obejmować:

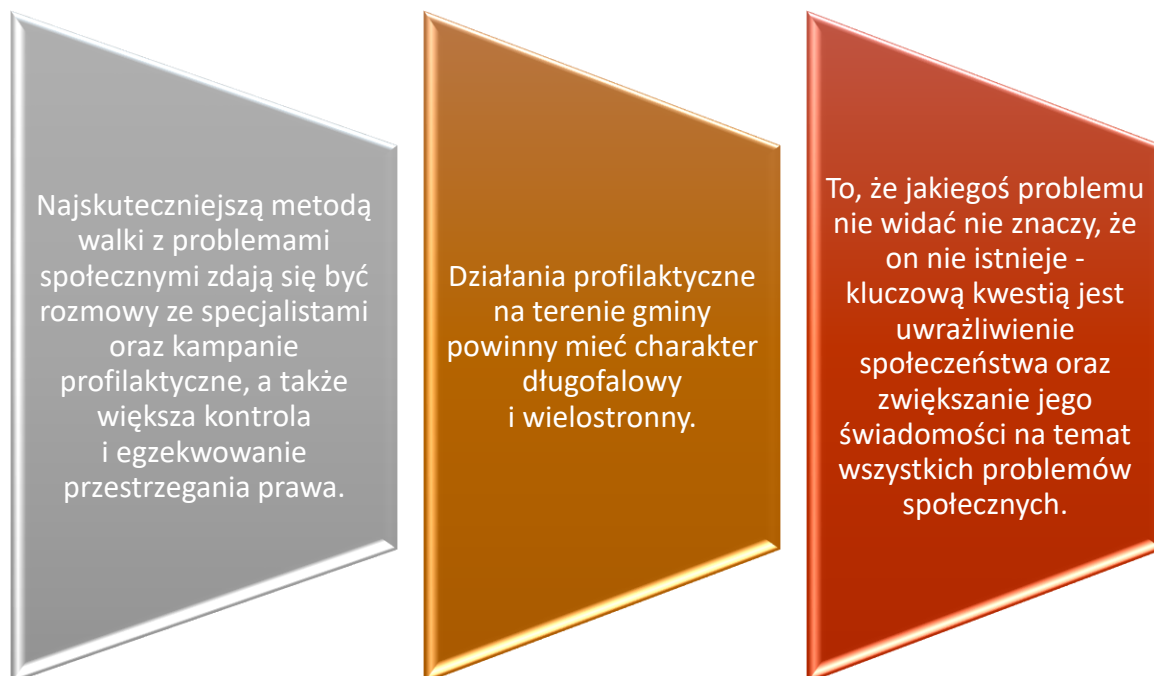
- Nie wszyscy uczniowie mają świadomość zagrożeń cyfrowych. Świadczy to o konieczności zaplanowania działań edukacyjnych zwiększających kompetencje informacyjno-medialne i ogólną świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych. Działania te powinny obejmować nauczycieli i uczniów, a także ich rodziców traktowanych jako zintegrowanych podmiotów uczestniczących w procesie wychowawczym.
- Zaleca się wprowadzenie w szerokim zakresie treści programowych dotyczących tematyki:
 - reagowania na niewłaściwe zachowania innych użytkowników cyberprzestrzeni,
 - zasad bezpieczeństwa w zakresie podawania w Internecie swoich danych osobowych,
 - cyberprzemocy (kształtowaniem zachowań społecznie odpowiedzialnych w sytuacji bycia świadkiem przemocy),
 - krytycznej analizy znajdujących w Internecie informacji,
 - zasad wyszukiwania wiarygodnych informacji w Internecie,
 - tworzeniem bezpiecznych loginów i haseł,
 - zasadami bezpiecznego logowania,
 - zasadami przechowywania haseł,
 - zagrożeniami związanymi z próbami wyłudzenia haseł.
- Wymagane jest wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie.

Dodatkowo zaleca się:

- Szkolenia dla rodziców – rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój

emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Zdobyta wiedza pozwoli rodzicom lepiej wypełniać swoje obowiązki, pomoże zrozumieć psychikę młodego człowieka, a także mechanizmy rządzące jego postępowaniem. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.

- Rekomenduje się przeprowadzenie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą, a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy w rodzinie. Planowane działania edukacyjne służyłyby również zwiększeniu poziomu wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci i wzmocnieniu ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych (np. nauka rozwiązywania konfliktów rodzinnych).
- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.

Najskuteczniejszą metodą walki z problemami społecznymi zdają się być rozmowy ze specjalistami oraz kampanie profilaktyczne, a także większa kontrola i egzekwowanie przestrzegania prawa.

Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny.

To, że jakiegoś problemu nie widać nie znaczy, że on nie istnieje - kluczową kwestią jest uwrażliwienie społeczeństwa oraz zwiększanie jego świadomości na temat wszystkich problemów społecznych.

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport mają nadzieję, że zaprezentowane wyniki stanowiąc będą przydatną wskazówkę w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemów społecznych występujących w obrębie Gminy.